

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ»

**ΤΕΙ
ΠΕΙΡΑΙΑ**

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Α.ΒΡΑΚΑΤΣΕΛΗ

**ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**

**Διπλωματική Εργασία για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης**

Πειραιάς, 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

**ΤΕΙ
ΠΕΙΡΑΙΑ**

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Α.ΒΡΑΚΑΤΣΕΛΗ

**ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**

**Επιβλέπων Καθηγητής : ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΛΑΛΗΣ
Τίτλος : ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ.ΠΕΙΡΑΙΑ**

**Μελέτη για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης**

Πειραιάς, 2010

**UNIVERSITY OF
PIRAEUS**

MSC IN
HEALTH MANAGEMENT

**TEI OF
Piraeus**

VRAKATSELI A. AIKATERINI

**PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIPS
ON THE FIELD OF HEALTH**

SUPERVISOR: Dr IOANNIS POLLALIS

Piraeus, 2010

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος «Διοίκηση Μονάδων Υγείας», και ιδιαίτερα στον κ. Πολλάλη για την επίβλεψη και τις πολύτιμες συμβουλές του για την ολοκλήρωση της εργασίας..

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία μελετά το θεσμό των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) εστιάζοντας στο χώρο της Υγείας. Βασικός στόχος είναι να εμβαθύνουμε σε θέματα σχετικά με τις Συμπράξεις, τόσο νομοθετικά όσο χρηματοοικονομικά και στρατηγικά, να μελετήσουμε και να γνωρίσουμε τα θετικά σημεία αυτών αλλά και τα προβλήματα που τυχόν προκύπτουν κατά την εφαρμογή τους, και τέλος, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών που ήδη τις εφαρμόζουν με επιτυχία τις περισσότερες φορές, να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα που θα μας βοηθήσουν στην ορθολογική και αποδοτική υιοθέτηση και εφαρμογή τους στοχεύοντας στην εξυγίανση του τομέα της Υγείας.

Αφού μελετήσουμε κάθε πτυχή των ΣΔΙΤ, καταλήγουμε στο βασικό συμπέρασμα σχετικά με την σημασία και τη χρησιμότητα των ΣΔΙΤ στον ευαίσθητο χώρο της Υγείας καθώς συνδυάζουν την αντικειμενικότητα και την τεχνογνωσία του ιδιωτικού τομέα με το κοινωνικό κράτος που αντιπροσωπεύει ο δημόσιος τομέας, πάντα όμως υπό προϋποθέσεις.

Public Private Partnerships

Vrakatseli A.Aikaterini

Graduate Thesis Submitted for the Degree “Master in Health Management”

University of Piraeus - TEI of Piraeus, Greece.

Supervisor: Dr Ioannis Pollalis

The current paper studies the Public Private Partnerships (PPPs), concentrating on health. The main target is to analyze legal as well as economic and strategic issues of Partnerships, and to study and point out the positive aspects but also the potential problems which may occur during the implementation. Finally, taking into account the experience of other European countries that already implement, successfully in most cases, the Public Private Partnerships, we will draw useful conclusions, which will enable us to apply them correctly and efficiently in order to improve National Healthcare.

At first we will analyze the basic terms of PPPs in order to fully understand them, namely the concept of PPP, the legal and institutional context, the main forms of partnerships, the various alternative forms, as well as the basic models of PPPs.

Further, we will proceed to compare the basic concept of PPPs to the concession contracts, in order to identify points of differentiation, often complicated in such a manner that the two concepts appear to be identical. And then we will proceed with the presentation of the process which we follow in order for a PPP to be approved and implemented, with a sequence of specific steps in accordance to the current Greek reality.

The following section deals with the financial part of this study. More specifically, it includes a first analysis of the content and key concepts of funding, so that the reader may acquire a better understanding of the subjects that will follow. Further, we make a reference to the timely involvement of Banks in the funding scheme of a PPP, presenting the positive aspects thereof, as well as the collateral that the funding must have. The distribution of risks in bank financing as well as the main categories thereof, constitute an important part of the chapter and showcase the threat to the effectiveness of the PPP. The presentation of the funding options of such a contract follows.

We close this section by presenting European statistics on international experience with PPPs distinguishing the case of Great Britain, which is considered a pioneer in the implementation of PPPs in all areas of economic activity.

The next chapter deals with the analysis of the National Health System, in order to present the current situation in the health sector as well as the size of the problems that lead the NHS to a dead end. The bulk of public spending going to the health sector from the state budget and the imperative need to reduce them, can be derived from the statistical figures presented concerning spending in the health sector in Greece.

Having thoroughly analyzed the two major parts of this study, the PPPs and the health system, we proceed with the combination of the two, in particular, whether the PPPs have entered the field of Health, the models which have been developed and the projects that have been approved and are in the implementation phase.

The development of a specific policy is the subject of the next section that deals with strategic issues. In light of the General Strategic Plan, we associate the adopted strategy to the European standards and study whether these are well aligned, while in parallel we study the entry of PPPs to the modern era of digital services. Of course, the inexperience of the Greek PPP activity underlies vast risks of failure, such as those presented in the latter part of this section.

The next chapter comes with the analysis of a case study from the UK. In specific, we study a PFI contract (Private Finance Initiative) for the redevelopment of the west Middlesex university hospital facilities. There is a thorough analysis both of the processes in order for the hospital to benefit from the PFI program, as well as of the results thereof. To conclude, we point out the advantages of PFI and proceed to a comparison of the results realized to those that would have been expected if the project had followed the traditional method.

Finally, based on the above, we undertake an evaluation of PPPs in the Health Sector, highlighting the advantages and disadvantages of their application. The last section of this study consists of a clear record of points at which the Greek state should focus its attention as the UK experience dictates so as to avoid the failure of PPPs, as well as a comparison of the PPP method to the traditional method of carrying out public works.

In conclusion, having studied every aspect of the PPPs, we derive as a key finding the importance of PPPs in the sensitive sector of Health, as they combine the objectivity and expertise of the private sector with the welfare state represented by the public sector, always however under certain conditions.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Εισαγωγή.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ορισμός ΣΔΙΤ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Νομικό Πλαίσιο	
3.1. Ο Ν. 3389/2005 για τις ΣΔΙΤ	5
3.2. Περιεχόμενο των Συμβάσεων Σύμπραξης.....	9
3.3. Προϋποθέσεις υπαγωγής στο Ν. 3389/2005 περί ΣΔΙΤ	11
3.4. Πλεονεκτήματα Υπαγωγής στο Ν.3389/05	12
3.5. Εφαρμοστέο δίκαιο και ο τρόπος επίλυσης διαφορών	14
3.6. Εταιρεία Ειδικού Σκοπού	15
3.7. Κοινοτικό Δίκαιο και ΣΔΙΤ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Είδη συμβάσεων	
4.1. ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου (Μορφές και τύποι)	19
4.2. ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου (Μορφές και τύποι)	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Κατηγοριοποίηση των διαφορετικών μοντέλων ΣΔΙΤ	
5.1. Μοντέλο Πώλησης στον Δημόσιο Φορέα με Παρακράτηση Κυριότητας.....	31
5.2. Μοντέλο χρηματοδοτικής μίσθωσης στον δημόσιο φορέα.....	32
5.3. Μοντέλο μίσθωσης εγκαταστάσεων στον δημόσιο φορέα.....	32
5.4. Μοντέλο κυριότητας του δημοσίου φορέα επί των εγκαταστάσεων.....	33
5.5. Μοντέλο ανάθεσης της διαχείρισης στην εταιρεία ειδικού σκοπού	33
5.6. Μοντέλο παραχώρησης της λειτουργίας στους ιδιωτικούς φορείς	34
5.7. Μοντέλο εταιρικής συμμετοχής.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Συμβάσεις Παραχώρησης και ΣΔΙΤ	
6.1. Ομοιότητες ΣΔΙΤ και συμβάσεων παραχώρησης.....	36
6.2. Διαφορές ΣΔΙΤ και συμβάσεων παραχώρησης.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Διαδικασία Σύναψης ΣΔΙΤ

7.1. Αίτηση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ.....	40
7.2. Διαδικασία υπαγωγής ενός δημόσιου έργου ή υπηρεσίας στις διατάξεις του νόμου.....	41
7.3. Διαδικασία Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα	42
7.4. Λειτουργία της Σύμβασης Σύμπραξης	43
7.5. Ειδικές ρυθμίσεις – Κίνητρα.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Χρηματοδοτικά θέματα των ΣΔΙΤ

8.1. Έννοια και Περιεχόμενο της Χρηματοδότησης ΣΔΙΤ.....	46
8.2. Η έγκαιρη εμπλοκή των Τραπεζών στο Χρηματοδοτικό Σχήμα	47
8.3. Οι εξασφαλίσεις της χρηματοδότησης.....	47
8.4. Η κατανομή των Κινδύνων στη Τραπεζική Χρηματοδότηση ΣΔΙΤ.....	48
8.5. Βασικές Κατηγορίες Κινδύνων.....	49
8.6. Τρόπος Χρηματοδότησης ΣΔΙΤ	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Στατιστικά Στοιχεία ΣΔΙΤ στην Ευρώπη

9.1. Ην.Βασίλειο.....	64
9.2. Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. Εθνικό Σύστημα Υγείας

10.1. Εθνική Πολιτική	68
10.2. Εθνικό Σύστημα Υγείας.....	69
10.3. Εθνικό Σύστημα Υγείας της Ελλάδας.....	72
10.4. Υπουργείο Υγείας.....	74
10.5. Η παροχή της νοσοκομειακής περίθαλψης.....	76
10.6. Διεθνείς Τάσεις	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. ΣΔΙΤ στην Ελλάδα

11.1. Σύγχρονη Πραγματικότητα των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα.....	86
11.2. Προοπτικές εφαρμογής και ανάπτυξης των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα.....	88
11.3. Προβλήματα Εφαρμογής των Συμπράξεων.....	90
11.4. Ελληνικό Μοντέλο ΣΔΙΤ στο χώρο Υγείας	96
11.5. Εγκεκριμένα Έργα ΣΔΙΤ στο χώρο της Υγείας	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. Στρατηγικά Ζητήματα

12.1. Γενικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης.....	108
12.2. Συσχέτιση της Στρατηγικής με Εθνικές και Ευρωπαϊκές Πολιτικές.....	117
12.3. Στρατηγική Λισσαβόνας και Υγεία.....	118
12.4. ΣΔΙΤ και Ψηφιακές Υπηρεσίες.....	121
12.5. Κίνδυνοι για την υλοποίηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης.....	122

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. Case Study - Νοσοκομείο Middlesex στο Η.Βασίλειο

13.1. Μελέτη Περίπτωσης.....	124
13.2. Προηγούμενες μελέτες για της υπηρεσίες υγείας στην ευρύτερη περιοχή του Λονδίνου	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. Αξιολόγηση των ΣΔΙΤ

14.1. Πλεονεκτήματα.....	132
14.2. Μειονεκτήματα	136
14.3. Ο αντίλογος στο Βρετανικό Μοντέλο ΣΔΙΤ	140
14.4. Σύγκριση Παραδοσιακής Μεθόδου και ΣΔΙΤ.....	145

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. Επίλογος

149

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....

151

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

153

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

178

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....

204

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

Έργα ΣΔΙΤ στο Ην.Βασίλειο κατά τομέα και ετήσια αξία (2003-2008).....65

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

Συνολική Αξία ΣΔΙΤ ανά Ευρωπαϊκή χώρα 2001-2008.....67

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.

Αριθμός Νοσοκομείων και κλινών ανά τομέα.....77

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.

Μέγεθος Αγοράς των Ιδιωτικών Υπηρεσιών Υγείας κατά κατηγορία79

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.

Οικονομικοί Δείκτες Χρήσης και Επάρκειας σε 10 επιλεγμένες χώρες81

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.

Βασικά στοιχεία του έργου «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ».....100

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.

Βασικά στοιχεία του έργου «ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»...102

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.

Βασικά στοιχεία του έργου «ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»...104

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.

Βασικά στοιχεία του «ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ»....106

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.

Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα ΣΔΙΤ140

ΠΙΝΑΚΑΣ 11.

Σύγκριση ετήσιων εξόδων κατασκευής νέου νοσοκομείου μεταξύ προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και προγράμματος ΣΔΙΤ, Βρετανία.....141

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.

Υπέρβαση Κόστους από το πρώτο κύμα νοσοκομειακών προγραμμάτων ΣΔΙΤ, Βρετανία ..142

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.

Τα επιχειρήματα υπέρ των ΣΔΙΤ για το νοσοκομειακό κλάδο και ο αντίλογος αυτών από τη Βρετανική εμπειρία144

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ΣΧΗΜΑ 1.

Διαδικασία Σύναψης ΣΔΙΤ45

ΣΧΗΜΑ 2.

Γεωγραφική κατανομή έργων ΣΔΙΤ.....88

ΣΧΗΜΑ 3.

Τα σχέδια (κατόψεις) των παλαιών και νέων εγκαταστάσεων του νοσοκομείου West Middlesex.....129

ΣΧΗΜΑ 4.

Τα νοσοκομεία γύρω από το West Middlesex καθώς και τα εμπόδια που συναντώνται, όπως τον ποταμό Τάμεση και τον αυτοκινητόδρομο M4131

ΣΧΗΜΑ 5.

Διαφορές Συμβάσεων Δημοσίων Έργων με συμβάσεις ΣΔΙΤ ως προς το χρόνο και το κόστος.....147

ΣΧΗΜΑ 6.

Απεικόνιση των χρηματοροών στο πλαίσιο παραδοσιακών δημοπατήσεων και έργων ΣΔΙΤ148

ΠΗΓΕΣ

- Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», Οκτώβριος 2008
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα
- Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς
- Ιατρικό Βήμα
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ.)
- Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
- Financial Times
- Εφημερίδα «Καθημερινή»
- Εφημερίδα «Το ΒΗΜΑ»
- Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία»
- PriceWaterHouseCoopers
- National Audit Office
- Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών
- European Investment Bank
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- ICAP
- Νομική Βιβλιοθήκη
- Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής
- City and Financial
- Organisation for Economic co-operation and development
- HM TREASURY United Kingdom's economics and finance ministry
- Δικτυακή Πύλη EUROPA

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Συμπράξεις Δημόσιου & Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) αποτελούν μια μεγάλη μεταρρύθμιση στον τομέα της δημιουργίας υποδομών και της παροχής υπηρεσιών του Δημοσίου. Μια μεταρρύθμιση, η υλοποίηση της οποίας θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας τα επόμενα χρόνια, προσφέροντας στο Δημόσιο τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τα πλέον σύγχρονα μέσα για την παροχή δημόσιων αγαθών προς τους πολίτες. Με τις ΣΔΙΤ θα δοθεί μία νέα ώθηση στην ανάπτυξη και θα διασφαλισθεί η έγκαιρη και σωστή ολοκλήρωση πολλών αναγκαίων υποδομών, ενώ παράλληλα θα απελευθερωθούν πόροι για περισσότερες κοινωνικές και αναπτυξιακές προτεραιότητες. Τα οφέλη από τις ΣΔΙΤ θα είναι μεγάλα για όλους. Για το Δημόσιο, για τους πολίτες, αλλά και για τον ιδιωτικό τομέα που αποκτά πρόσβαση σε μια νέα μεγάλη αγορά. Οι ΣΔΙΤ διαδραματίζουν το ρόλο μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης και ένα βασικό πυλώνα του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο θεσμός των ΣΔΙΤ διαδόθηκε ταχύτατα κυρίως λόγω της επιτυχίας που είχε στη Μ. Βρετανία. Ο κύριος λόγος που εισήχθη ο θεσμός στη Μ. Βρετανία ήταν οι πολύ μεγάλες υπερβάσεις των προϋπολογισμών και οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων που προκηρύσσονταν ως «δημόσια έργα». Ο λόγος για τους οποίους ο θεσμός προωθήθηκε στη Μ. Βρετανία είναι ότι μέσα από τις συμπράξεις, οι υποδομές και οι υπηρεσίες αποδείχθηκε ότι πραγματοποιούνται κατά 88%, εντός του αρχικού προϋπολογισμού και χρονοδιαγράμματος ενώ το κόστος τους σε σχέση την κλασική μέθοδο προκήρυξης είναι κατά κανόνα μικρότερο. Επιπρόσθετα το δημόσιο επωφελείται δημοσιονομικά αφού ξεκινάει να πληρώνει για αυτές μετά από την έναρξη της λειτουργίας τους, σε βάθος χρόνου και ανάλογα με την αποδοτικότητα της λειτουργίας τους αυτής. Αυτοί είναι μερικοί από τους λόγους που και άλλες χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ισπανία η Ιταλία, η Ολλανδία, η Γαλλία και πολλές άλλες εφαρμόζουν τον θεσμό.

Για την Ελλάδα οι ΣΔΙΤ αποτελούν μια γνώριμη καινοτομική πολιτική, με την οποία όμως δεν έχει εξοικειωθεί σε σημαντικό βαθμό. Το υφιστάμενο πλαίσιο των έργων με συμβάσεις παραχώρησης, όπως η Αττική Οδός, η Γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου, ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών και το σύστημα αυτοκινητοδρόμων του ηπειρωτικού κορμού της χώρας αποτελούν ενδεικτικά τα έργα στα οποία η Ελλάδα στηρίζει την εμπειρία της.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο τομέας της Υγείας πάσχει τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή των ΣΔΙΤ στον ευαίσθητο χώρο της Υγείας μπορεί να διασφαλίσει τους

απαραίτητους πόρους και μέσα για την υλοποίηση έργων συντομεύοντας ταυτόχρονα τον χρόνο κατασκευής τους, εξοικονομώντας πόρους που μπορούν να κατευθυνθούν σε κάλυψη άλλων κοινωνικών αναγκών, αυξάνοντας την αποδοτικότητα αυτών βελτιώνοντας και εξασφαλίζοντας τη ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες και κατανέμοντας ορθολογικά τον κίνδυνο ανάμεσα στο Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα. Η εμπλοκή των ιδιωτών στον χώρο της υγείας μέσω των συμπράξεων, διευκολύνει όχι μόνο στην κατασκευή νέων μονάδων, αλλά και στη διαχείρισή τους, είτε αυτό αφορά ολόκληρο το νοσοκομείο είτε κάποια τμήματά του. Στα πλαίσια αυτά, έχοντας σαν εργαλείο της ΣΔΙΤ, το δημόσιο επιλέγει να υιοθετήσει τις ΣΔΙΤ στην υλοποίηση και μη ανταποδοτικών έργων όπως τα νοσοκομεία αναλαμβάνοντας μόνο την αποπληρωμή τους με πληρωμές διαθεσιμότητας και τον έλεγχο της τήρησης των όρων της σύμβασης, προκειμένου να επιτευχθούν οι βασικοί στόχοι της δημόσιας υγείας.

Ωστόσο οι ΣΔΙΤ αποτελούν μια καινοτομία, που δεν έχει ωριμάσει ακόμη με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται αρκετά δομικά προβλήματα και να εκφράζονται αμφισβητήσεις ως προς τις προθέσεις και τα κίνητρα που προσελκύουν τον ιδιωτικό τομέα να εμπλακεί σε αυτές. Όπως άλλωστε έχει ειπωθεί από στέλεχος μεγάλου ιδιωτικού νοσοκομείου «η ελληνική αγορά δεν φαίνεται να σηκώνει άλλες ιδιωτικές μονάδες, γι' αυτό στρέφονται στη συνεργασία με το Δημόσιο».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΔΙΤ

Οι συμβάσεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) είναι μορφές συνεργασίας μεταξύ των φορέων του ιδιωτικού και του δημοσίου, που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης, της κατασκευής, της ανακαίνισης, της διαχείρισης και της συντήρησης μίας υποδομής ή στην παροχή μίας υπηρεσίας σε τομείς της οικονομίας στους οποίους είναι ανέφικτη η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς ή μη επιθυμητή, όπως για παράδειγμα ο τομέας της υγείας, της εθνικής άμυνας κ.λ.π.

Στις συμβάσεις αυτές, που είναι κατά κανόνα μακροχρόνιες, όλοι οι εταίροι επιμερίζονται κόστη, ευθύνες, κινδύνους αλλά και οφέλη που παρουσιάζονται από την κατασκευή και λειτουργία ενός έργου με τέτοιο τρόπο ώστε ο καθένας να αναλαμβάνει τους κινδύνους και τις ευθύνες που μπορεί να διαχειριστεί με το καλύτερο δυνατό τρόπο και πιο ανταγωνιστικά από τους άλλους συμμετέχοντες. Είναι γεγονός, ότι ο ιδιωτικός φορέας μπορεί να εκτελέσει ταχύτερα, αποδοτικότερα, οικονομικότερα και πιο ποιοτικά κάποιες δραστηριότητες συγκριτικά με τον δημόσιο φορέα λόγω της αυξημένης παραγωγικότητάς του και της μεγαλύτερης εξειδίκευσής του. Από την άλλη, ο δημόσιος φορέας είναι αποδοτικότερος και προσφέρει μεγαλύτερη εξασφάλιση στην παροχή κοινωφελών υπηρεσιών από ότι ο ιδιωτικός. Σύμφωνα με την σύμβαση που υπογράφεται ο ιδιώτης αναλαμβάνει την χρηματοδότηση του έργου και την ευθύνη του σχεδιασμού του με βάση τις προδιαγραφές που του έχουν δοθεί από τον δημόσιο φορέα. Η δημόσια Αρχή από την πλευρά της επικεντρώνεται στον καθορισμό των λειτουργικών, τεχνικών και σχεδιαστικών προδιαγραφών και εγκρίνει τον αναλυτικό σχεδιασμό του έργου που έγινε από τον ιδιώτη. Η αμοιβή του ιδιωτικού φορέα πραγματοποιείται είτε κατά την φάση της λειτουργίας του έργου με τμηματικές πληρωμές του δημοσίου, τις λεγόμενες πληρωμές διαθεσιμότητας, είτε απ' ευθείας από τους τελικούς χρήστες του έργου μετά την έναρξη λειτουργίας του.

Οι ΣΔΙΤ, πέραν του ότι αποτελούν μια αξιόπιστη εναλλακτική λύση χρηματοδότησης για τους δημόσιους φορείς, επιτρέπουν:

- τη διατήρηση των κατασκευαζόμενων υποδομών σε άριστη κατάσταση (λόγω της ανάθεσης της λειτουργίας ή της συντήρησης τους στους ιδιώτες αλλά και της εξάρτησης της πληρωμής τους από την καλή συντήρηση)
- τη διασφάλιση της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών σε βάθος χρόνου (μέσω της εξάρτησης της πληρωμής του ιδιώτη από την τήρηση συγκεκριμένων και μετρήσιμων ποιοτικών κριτηρίων) Οι ΣΔΙΤ διασφαλίζουν επίσης ότι ο δημόσιος προϋπολογισμός δεν

θα επιβαρύνεται λόγω υπερβάσεων και καθυστερήσεων που σε αρκετές περιπτώσεις στο παρελθόν εκτίνασσαν το κόστος των έργων., Τέλος οι ΣΔΙΤ αποτελούν ένα εργαλείο μέσα από το οποίο κινητοποιούνται οι φορείς του δημοσίου και ιδιαίτερα της τοπικής αυτοδιοίκησης να σκεφτούν και να υλοποιήσουν δράσεις που μέχρι σήμερα λόγω ελλείψεως τεχνογνωσίας δεν μπορούσαν να υλοποιηθούν.

Τα έργα ΣΔΙΤ σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν τα δημόσια έργα που υλοποιούνται μέσα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων τα οποία και θα εξακολουθούν να υλοποιούνται όπως γινόταν ως σήμερα. Οι συμπράξεις έρχονται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά έτσι ώστε οι πολίτες να απολαμβάνουν περισσότερες υποδομές και υπηρεσίες οι οποίες χρηματοδοτούνται από πρόσθετους προς τους δημόσιους, ιδιωτικούς πόρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Αν και σε διεθνές επίπεδο οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) καταλάμβαναν κυρίαρχο ρόλο στα πρακτικά δρώμενα δίνοντας διέξοδο σε ποικίλλα προβλήματα, οι εξελίξεις στην Ελλάδα δεν επέτρεπαν την ανάπτυξή τους καθώς κωλύονταν στο αδιαμόρφωτο νομοθετικό πλαίσιο.

Οι δυσχέρειες που ανέκυπταν στις διαπραγματεύσεις για τη χρηματοδότηση των έργων που είχαν υλοποιηθεί, αλλά και τα προβλήματα των έργων που απλώς προκηρύσσονταν απαιτούσαν άμεση και διαχρονική εξομάλυνση. Παράλληλα, λόγω νομοθετικού κενού, δεν μπορούσαν να προκηρυχθούν ως συμπράξεις έργα και υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα, όπως σχολεία, νοσοκομεία, φυλακές, η υλοποίηση των οποίων υπό τη μορφή ΣΔΙΤ προϋπέθετε τη μελλοντική αποπληρωμή τους απευθείας από το δημόσιο σε ετήσια βάση. Τέλος, κάθε σύμβαση συγχρηματοδοτούμενου από ιδιώτες έργου ακολουθούσε τυπικά κύρωση από τη Βουλή, με σκοπό να επικυρώσει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού, να κατοχυρώσει τα δικαιώματα του αναδόχου παραχώρησης και, συχνά, να εισάγει παρεκκλίσεις από ειδικά νομοθετήματα, ώστε να διευκολύνεται και να επισπεύδεται η υλοποίηση των έργων (π.χ. επίσπευση χορηγήσεως αδειών, ειδικό φορολογικό καθεστώς κλπ.). Όμως, η νομοθετική κύρωση είχε και τις αρνητικές πλευρές της, αφού προκαλούσε προβλήματα νομικής φύσης (π.χ. διττός νομικός χαρακτήρας σύμβασης παραχώρησης: είναι σύμβαση ή νόμος; Πώς τροποποιείται;) αλλά και πρακτικής (π.χ. σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των διαδικασιών ανάθεσης). Επίσης η διαδικασία αυτή οδηγεί στην γενικευμένη αναγόρευση συμβάσεων σε νόμους του ελληνικού κράτους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα λειτουργίας του σύγχρονου κράτους.

3.1. Ο Ν. 3389/2005 για τις ΣΔΙΤ

Το νομοθετικό αυτό κενό που δυσκόλευε την ανάπτυξη των ΣΔΙΤ ήρθε να καλύψει ο Νόμος 3389 που ψηφίστηκε το Σεπτέμβριο του 2005. Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 1 παράγραφος 2 του Ν. 3389/2005 «*Συμβάσεις Σύμπραξης είναι οι έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αίτια που συνάπτουν οι Δημόσιοι Φορείς σε τομείς της αρμοδιότητάς τους με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα («Ιδιωτικοί Φορείς») για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών».*

Για την Ελλάδα οι ΣΔΙΤ αποτελούν κάτι καινούριο, καινοτόμο αλλά και παράλληλα ξένο ως προς τις λειτουργίες της ελληνικής οικονομίας. Βασικός στόχος είναι η άρση των λειτουργικών προβλημάτων και η δημιουργία εμπιστοσύνης στην αγορά.

Ο νόμος εισάγει για πρώτη φορά και θέτει ένα ευρύτερο αλλά σταθερό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να αναπτύσσονται οι ΣΔΙΤ χωρίς να εξειδικεύει όλα τα ζητήματα. Άλλωστε, δεδομένης της μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας κάθε έργου, η ενιαία αντιμετώπισή των έργων ΣΔΙΤ θα δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα απ' όσα καλείται να επιλύσει. Ένας νόμος δεν μπορεί να προδιαγράψει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ορισμένων μόνο κατηγοριών έργων ή υπηρεσιών.

Ο Ν. 3389/2005 παρέχει κίνητρα τόσο στους δημόσιους όσο και στους ιδιωτικούς φορείς, ώστε να επιλέγουν τη μέθοδο των ΣΔΙΤ για την εκτέλεση έργων ή την παροχή των υπηρεσιών, απλοποιώντας τις σχετικές διαδικασίες. Προσδιορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο των συμβάσεων σύμπραξης με σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων σε σχέση με το αντικείμενό τους. Ειδικότερα, ρυθμίζονται θέματα χρηματοδότησης και συμμετοχής των δημοσίων φορέων στη σύμπραξη, διαδικασιών είσπραξης συμβατικών ανταλλαγμάτων, έκδοσης αδειών, προστασίας του περιβάλλοντος, αντιμετώπισης περιπτώσεων αρχαιολογικών ευρημάτων, απαλλοτριώσεων, εμπλοκής δημοσίων υπηρεσιών και ΔΕΚΟ. Επιπλέον, ορίζονται με σαφήνεια τα νομικά θέματα που διέπουν αυτές τις συμπράξεις, όπως είναι η εκχώρηση απαιτήσεων, το κύρος των εμπράγματων ασφαλειών, οι εταιρικοί μετασχηματισμοί, τα φορολογικά ζητήματα και η επίλυση διαφορών (διαιτησία).

Ειδικότερα, με το Ν. 3389/2005 ορίζονται οι Δημόσιοι Φορείς (Υπουργεία, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στις προηγούμενες κατηγορίες Δημοσίων Φορέων) που μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις σύμπραξης με ιδιωτικούς φορείς σε τομείς αρμοδιότητας ή δραστηριότητάς τους.

Οι Ιδιωτικοί Φορείς συμβάλλονται μέσω Ανωνύμων Εταιρειών Ειδικού Σκοπού (ΕΕΣ). Η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού αναλαμβάνει την κατασκευή της υποδομής και τη συντήρηση ή τη λειτουργία του έργου, με στόχο την παροχή της σχετικής με το έργο υπηρεσίας. Οι ΕΕΣ εδρεύουν στην Ελλάδα, λειτουργούν σύμφωνα με τον κ.ν. 2190/1920 και μέτοχό της δύναται να είναι μόνο ιδιωτικοί φορείς. Οι μέτοχοι συνεισφέρουν 10-15% του απαιτούμενου κεφαλαίου επένδυσης με ίδια κεφάλαια ενώ το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από δανειακά κεφάλαια.

Περαιτέρω, με το Ν. 3389/2005 δημιουργούνται δύο διοικητικά όργανα με σκοπό την υποστήριξη του Δημόσιου Τομέα για την καλύτερη προετοιμασία και διαχείριση των έργων ΣΔΙΤ :

1. Η Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ), όπου είναι ένα συλλογικό κυβερνητικό όργανο που χαράσσει και εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική για τη δημιουργία υποδομών και την παροχή υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων, ελέγχει την υπαγωγή στο Ν. 3389/2005, συντονίζει και παρακολουθεί τη διαδικασία υλοποίησης των έργων ΣΔΙΤ. Στην ΔΕΣΔΙΤ συμμετέχουν ως τακτικά μέλη, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, ο Υπουργός Ανάπτυξης και ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Ως έκτακτο μέλος συμμετέχει ο Υπουργός ή οι Υπουργοί, που εποπτεύουν κάθε έναν από τους Δημόσιους Φορείς, οι οποίοι προβλέπεται να συμμετάσχουν στη Σύμπραξη ή και να συμβληθούν στη Σύμβαση Σύμπραξης ή και στα Παρεπόμενα Σύμφωνα. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προεδρεύει της ΔΕΣΔΙΤ, εποπτεύει το έργο της και έχει την ευθύνη της υποβολής των σχετικών εισηγήσεων προς αυτήν.
2. Η Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΕΓΣΔΙΤ), συστήνεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Η σύστασή της ακολουθεί τα πρότυπα αντίστοιχων μονάδων που λειτουργούν σε άλλα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της ΕΓΣΔΙΤ είναι η επικουρία της ΔΕΣΔΙΤ και των Δημόσιων Φορέων και έργο της είναι: α) ο εντοπισμός των έργων ή υπηρεσιών που μπορούν να εκτελεσθούν ή να παρασχεθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του Ν. 3389/2005, β) η εν γένει προώθηση της εκτέλεσης έργων ή της παροχής υπηρεσιών μέσω του θεσμού των Συμπράξεων, γ) η διευκόλυνση και υποστήριξη των Δημόσιων Φορέων στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης που προβλέπονται στο Ν. 3389/2005 για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων που θα αναλάβουν την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών στα πλαίσια των Συμπράξεων, δ) η παρακολούθηση της υλοποίησης των Συμβάσεων Σύμπραξης και των παρεπόμενων συμφώνων, η τακτική ενημέρωση της ΔΕΣΔΙΤ και η επεξεργασία και υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και ε) η σύνταξη ετήσιας έκθεσης και η παρουσίασή της στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Παρακάτω επισημαίνονται τα κύρια χαρακτηριστικά των Συμβάσεων Σύμπραξης όπως προκύπτουν από το συνδυασμό του ορισμού των ΣΔΙΤ με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.3389/2005.

1. Αντικείμενο των ΣΔΙΤ είναι η εκτέλεση έργων ή η παροχή υπηρεσιών

Ως εκτέλεση έργων νοείται η κατασκευή και η εγκατάσταση των απαιτούμενων υποδομών για αναβαθμισμένη παροχή υπηρεσιών στους πολίτες (ανέγερση κτιρίων, κατασκευή εγκαταστάσεων, ανακαίνιση υφισταμένων υποδομών, παροχή αναγκαίου εξοπλισμού).

Ως παροχή υπηρεσιών νοείται η παροχή κάθε είδους υπηρεσίας όπω είναι η συντήρηση των ήδη υφισταμένων κτιρίων, η φύλαξη, η διοίκηση, η διαχείριση, η λειτουργία και η εκμετάλλευσή τους.

2. Το αντικείμενο των Συμβάσεων ανήκει στην αρμοδιότητα του Δημόσιου Φορέα βάσει διάταξης νόμου ή βάσει σύμβασης ή βάσει του καταστατικού του.

Οι Δημόσιοι Φορείς μπορούν να δραστηριοποιούνται μέσω Συμπράξεων σε τομείς της αρμοδιότητάς τους. Δεδομένου ότι η εμπλοκή του Ιδιωτικού Φορέα που έχει επιλεγεί για συμμετοχή σε Σύμβαση Σύμπραξης είναι εξ'ορισμού μακροχρόνια, η ανωτέρω απαίτηση διασφαλίζει τη δυνατότητα του αρμοδίου Δημόσιου Φορέα που έχει τη γνώση και το άμεσο ενδιαφέρον, να επιτύχει άμεση συνεργασία με τον Ιδιωτικό Φορέα και αποτελεσματική παρακολούθηση της λειτουργίας του έργου.

3. Η Σύμβαση προβλέπει ότι η χρηματοδότηση γίνεται εν όλω ή εν μέρει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς.

Ο Ιδιωτικός Φορέας εξασφαλίζει τη χρηματοδότηση της εκτέλεσης του έργου ή της παροχής των υπηρεσιών, είτε εξ'ολοκλήρου είτε μέρος αυτής. Ο Δημόσιος Φορέας ή οι τελικοί χρήστες του έργου ή των υπηρεσιών καλούνται να καταβάλλουν τίμημα μόνο όταν αρχίσει η λειτουργία του έργου ή η παροχή υπηρεσιών. Η καταβολή του τιμήματος συνδέεται άμεσα με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς δύναται να μειώνεται ή να μηδενίζεται σε περίπτωση μη τήρησης των προδιαγραφών απόδοσης που ο Ιδιωτικός Φορέας έχει αναλάβει να τηρήσει κατά το στάδιο της επιλογής του για τη συμμετοχή στη Σύμπραξη.

4. Η Σύμβαση είναι από επαχθή αιτία.

Με τη διάταξη αυτή, ο νομοθέτης θέλησε να διασφαλίσει ότι με τη Σύμβαση Σύμπραξης αναλαμβάνουν βάρη τόσο ο Δημόσιος, όσο και ο Ιδιωτικός Φορέας που εμπλέκονται. Η Σύμβαση Σύμπραξης δεν είναι και ούτε πρέπει να θεωρείται από τους Δημόσιους φορείς

ως «χαριστική» σύμβαση, με την οποία μόνο το ένα συμβαλλόμενο μέρος (ο Ιδιωτικός Φορέας) αναλαμβάνει υποχρεώσεις. Αντίθετα, πρόκειται για σύμβαση αμφοτεροβαρή, με την οποία ο Ιδιωτικός τομέας επιδιώκει αναμφισβήτητα κάποιο αντάλλαγμα.

5. Ο Ιδιωτικός Φορέας αναλαμβάνει σημαντικό μέρος των κινδύνων.

Παραδοσιακά, οι δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων, παροχής υπηρεσιών ή προμήθειας αγαθών συνεπάγονταν την ανάληψη του κινδύνου από μέρος του δημόσιου φορέα. Βασικό πλέον στοιχείο με τις ΣΔΙΤ αποτελεί το γεγονός της ανάληψης ουσιώδους μέρους των κινδύνων από τον Ιδιωτικό Φορέα που συμμετέχει στη Σύμπραξη για ζητήματα που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα (υποδομή ή υπηρεσία διαθέσιμη προς χρήση) ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων, όπως ενδεικτικά του διαχειριστικού και του τεχνικού κινδύνου. Βέβαια, η μέθοδος και το ποσοστό ανάληψης κινδύνου στη Σύμβαση Σύμπραξης είναι ιδιαίτερα περίπλοκο. Ωστόσο, ο προσδιορισμός των κινδύνων πρέπει ν' ακολουθεί τον ορισμό της Eurostat. Από τις χώρες με μεγαλύτερη εμπειρία στην εφαρμογή των ΣΔΙΤ παρουσιάζεται ένα μεγάλο εύρος παραδειγμάτων διαφορετικών μεθόδων ανάληψης κινδύνων από τον Ιδιωτικό Τομέα. Κοινή συνισταμένη είναι σαφώς η ανάληψη της ευθύνης από τον Ιδιωτικό Τομέα για την προσήλουσα τελική παροχή υπηρεσιών στους πολίτες. Δεδομένης της μακράς διάρκειας των ΣΔΙΤ, η κατανομή των κινδύνων προϋποθέτει τη στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών (συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών ή άλλων δανειοδοτών) για την καταγραφή των κινδύνων και των τρόπων ασφάλισής τους (μέσω εγγυήσεων, ιδιωτικών συμβάσεων ασφαλίσεων, εμπράγματων ασφαλειών κ.α.).

3.2. Περιεχόμενο των Συμβάσεων Σύμπραξης

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης εφαρμόζουν συγκεκριμένους όρους που έχουν τεθεί και περιλαμβάνουν σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών που συμβάλλονται σε σχέση με το αντικείμενο της Σύμπραξης αλλά συμπληρωματικά, και διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Παρακάτω αναφέρουμε ένα κατάλογο ζητημάτων, όπως προβλέπεται από το Ν. 3389/2005, τα οποία θα πρέπει να διευθετούνται με τη Σύμβαση Σύμπραξης ώστε να διασφαλίζεται η απροβλημάτιστη εκτέλεσή της.

- Το αντικείμενο της Σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένων και των προδιαγραφών του έργου ή της υπηρεσίας, το καταβλητέο στον Ιδιωτικό Φορέα συμβατικό

αντάλλαγμα και οι διατάξεις βάσει των οποίων θα επιμερίζονται μεταξύ των συμβαλλομένων τα ανταλλάγματα που τυχόν καταβάλλονται από τους τελικούς χρήστες για τη χρήση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

- Τον τρόπο άσκησης της εποπτείας της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου ή της παροχής της υπηρεσίας είτε μέσω ανεξάρτητων εταιρειών που ο Δημόσιος και ο Ιδιωτικός Φορέας προσλαμβάνουν από κοινού για το σκοπό αυτόν είτε μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών του Δημοσίου.
- Τις μεθόδους διασφάλισης της ποιότητας κατά την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.
- Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του αντικειμένου της Σύμπραξης, τις προϋποθέσεις τροποποίησής του, τις ποινικές ρήτρες και τα ανταλλάγματα σε περίπτωση υπέρβασης ή σύντμησης αντίστοιχα του χρονοδιαγράμματος
- αυτού, τη διάρκεια ισχύος της Σύμβασης Σύμπραξης, καθώς και τις προϋποθέσεις της παράτασης ή σύντμησης της διάρκειας αυτής.
- Τον τρόπο με τον οποίο θα παραχωρείται στον Ιδιωτικό Φορέα η χρήση ή η εκμετάλλευση των παγίων στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας και τα τυχόν προβλεπόμενα ανταλλάγματα.
- Τον τρόπο χρηματοδότησης της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης.
- Την τυχόν απαιτούμενη εκ μέρους του Δημόσιου Φορέα έγκριση των χρηματοδοτικών συμβάσεων του Ιδιωτικού Φορέα, καθώς και της διαδικασίας τροποποίησής τους.
- Την κατανομή των κινδύνων μεταξύ των μερών και τις συνέπειες επέλευσης γεγονότων που συνιστούν ανωτέρα βία.
- Τις ασφαλιστικές καλύψεις του αντικειμένου της Σύμβασης ή του Ιδιωτικού Φορέα.
- Την προστασία του περιβάλλοντος και των αρχαιοτήτων.
- Την κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.
- Τον τρόπο λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της Σύμπραξης.
- Το ύψος των ανταλλαγμάτων που καταβάλλονται για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας από τους χρήστες, τον τρόπο είσπραξής τους, καθώς και τους λόγους και τρόπους αναπροσαρμογής τους.

- Τον τρόπο επιμερισμού μεταξύ του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Φορέα, των ωφελειών που θα προκύψουν, είτε από την τυχόν αναχρηματοδότηση των δανείων του Ιδιωτικού Φορέα είτε μετά την επίτευξη ενός συγκεκριμένου ποσοστού απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων του.
- Την έκταση των εγγυήσεων που παρέχει ο Ιδιωτικός Φορέας για την έγκαιρη και προσήκουσα εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του έργου ή την προσήκουσα παροχή της υπηρεσίας.
- Την υποκατάσταση του Ιδιωτικού Φορέα ή των δανειστών με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής και τις περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.
- Την καταβολή αποζημιώσεων και την εν γένει αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας στις περιπτώσεις που οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη αθετεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις.
- Τους λόγους καταγγελίας κάθε σύμβασης και οι συνέπειές της.
- Το εφαρμοστέο δίκαιο.
- Τη διαδικασία επίλυσης διαφορών.
- Τη σειρά προτεραιότητας των τυχόν προσαρτημάτων ή παραρτημάτων κάθε σύμβασης.
- Την εξειδίκευση των ελάχιστων απαιτήσεων λειτουργίας και συντήρησης που περιλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης.
- Τον καθορισμό των διαδικασιών παράδοσης του έργου στο Δημόσιο μετά τη λήξη της περιόδου εκμετάλλευσης, τις τυχόν υποχρεώσεις εκπαίδευσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας του Ιδιωτικού Φορέα στο Δημόσιο Φορέα, τις προδιαγραφές του αντικειμένου κατά την παράδοση και τις εγγυήσεις καθώς και το χρόνο αυτών μετά την ανάληψη του έργου ή της υπηρεσίας από το Δημόσιο Φορέα.
- Τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και χρηστών του έργου ή της υπηρεσίας.
- Την τυχόν διαδικασία επίλυσης διαφορών από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που ορίζουν από κοινού τα συμβαλλόμενα μέρη.

3.3. Προϋποθέσεις υπαγωγής Σύμπραξης στο Ν. 3389/2005 περί ΣΔΙΤ

Προκειμένου να υπαχθεί μια σύμπραξη στις διατάξεις του Ν. 3389/2005 θα πρέπει να πληρούνται τέσσερις βασικές προϋποθέσεις :

1. Η σύμπραξη να έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση έργου ή την παροχή υπηρεσιών που ανήκει στην αρμοδιότητα Δημόσιου Φορέα βάσει διάταξης νόμου ή σύμβασης ή του καταστατικού του.
2. Οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή των υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιαδώς μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως ενδεικτικά, το διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο.
3. Η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής υπηρεσιών γίνεται με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς.
4. Το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων Ευρώ (200.000.000), χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας.

Παρ' όλα αυτά, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στον Ν. 3389/2005 μπορούν να υπαχθούν και συμπράξεις που δεν πληρούν μία ή και περισσότερες από τις παραπάνω προϋποθέσεις. Για την υπαγωγή αυτή, είναι αναγκαία η ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ).

Αξίζει να σημειώσουμε ότι δραστηριότητες που ανήκουν, σύμφωνα με το Σύνταγμα, άμεσα και αποκλειστικά στο Κράτος, και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή δικαιοσύνης, η έννομη τάξη, η ευθύνη σωφρονισμού και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σύμπραξης ΣΔΙΤ.

3.4. Πλεονεκτήματα Υπαγωγής στο Ν.3389/2005

Παλαιότερα έργα που συγχρηματοδοτούνταν από ιδιώτες κωλύονταν σε προβλήματα σχετικά με τη χρηματοδότηση αλλά και την υλοποίησή τους. Μέρος των προβλημάτων αυτών διευθετούνταν μετά από τη παρέμβαση της Βουλής και τη ψήφιση ειδικών νόμων που επικύρωναν τις συμβάσεις αυτές.

Δεδομένης αυτής της εμπειρίας, κρίθηκε αναγκαίο ο Ν.3389/2005 να συμπεριλαμβάνει σχετικές διατάξεις αντίστοιχες με εκείνες που, μέσω ειδικών κάθε φορά νόμων, λειτούργησαν

επ' ωφελεία των συγχρηματοδοτούμενων έργων έχοντας ως στόχο την εξομάλυνση των συνθηκών κατά την υλοποίηση ενός έργου ΣΔΙΤ αλλά και τη παροχή δυνατότητας στον Δημόσιο Φορέα να προβεί σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα έργων και υπηρεσιών μέσα από σύμπραξη με ιδιώτες.

Έτσι, ο Νόμος παρέχει μια σειρά από ευεργετικές διατάξεις για τις Συμβάσεις Σύμπραξης που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του, ενώ η συνολική αντιμετώπιση θεμάτων όπως ενδεικτικά αναφέρουμε την έγκαιρη έκδοση αδειών, τις απαλλοτριώσεις, την αντιμετώπιση αρχαιολογικών ευρημάτων, τη διαδικασία είσπραξης του συμβατικού ανταλλάγματος από τους τελικούς χρήστες των έργων ή των υπηρεσιών, την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση των ιδιωτικών εταίρων, δημιουργεί τις απαραίτητες συνθήκες για μια επιτυχημένη και απρόσκοπτη ευρύτερη υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ στη χώρα μας.

Πλέον, η υπαγωγή ενός έργου στις διατάξεις του Ν.3389/2005 συνεπάγεται ενδεικτικά και όχι περιοριστικά μια σειρά από πλεονεκτήματα που διευκολύνουν τη πραγματοποίησή του. Αρχικά, επισημαίνεται επίσπευση των διαδικασιών πρόσληψης συμβούλων και αποφυγή των χρονοβόρων διαδικασιών λόγω της συνδρομής της Ειδικής Γραμματείας ΣΔΙΤ. Επίσης, η έγκαιρη και πλήρης ενημέρωση των αρμοδίων Υπουργών για τα εγκεκριμένα έργα ΣΔΙΤ έχει σαν αποτέλεσμα την ταχεία επέμβαση σε προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν και επίλυσή τους. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η διασφάλιση των κονδυλίων για τις πληρωμές διαθεσιμότητας στο πλαίσιο μη ανταποδοτικών έργων ΣΔΙΤ (ένταξη στο πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε ξεχωριστές ΣΔΙΤ). Παράλληλα, λόγω του συντονισμού και της οργανωμένης διαχείρισης που παρέχει η Διυπουργική Επιτροπή αλλά και η υποστήριξη της Ειδικής Γραμματείας διευκολύνονται οι διαδικασίες ανάθεσης της σύμβασης ΣΔΙΤ. Τέλος, το νομικό πλαίσιο που χαρακτηρίζει τα έργα ΣΔΙΤ φαίνεται να χαρακτηρίζεται από ευελιξία και σαφήνεια.

Σε γενικότερο πλαίσιο επίσης θα μπορούσαμε να σημειώσουμε τα παρακάτω βασικά πλεονεκτήματα, όπως προκύπτουν από τη διεθνή αλλά και εγχώρια εμπειρία :

- η έγκαιρη και προσηκούνσα ολοκλήρωση των απαιτούμενων έργων με συγκράτηση του κόστους τους,
- η καλύτερη και αποτελεσματικότερη εποπτεία της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, λόγω εμπλοκής των ιδιωτικών φορέων, με ευνόητο συμφέρον για την έγκαιρη καταγραφή και αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων,
- η μετάθεση της υποχρέωσης καταβολής του τιμήματος σε μεταγενέστερο χρόνο, η τμηματική καταβολή του και, ως εκ τούτου, η δυνατότητα εκτέλεσης περισσότερων έργων ταυτόχρονα,

- η μεταβίβαση στους ιδιωτικούς φορείς ενός μεγάλου μέρους των κινδύνων (επιχειρηματικού, χρηματοδοτικού, κατασκευαστικού, κ.λπ.) που συνδέονται με το αντικείμενο της Σύμπραξης,
- η αποφυγή της επιβάρυνσης του Δημόσιου Χρέους,
- η μεταφορά της εμπειρίας και τεχνογνωσίας των ιδιωτικών φορέων στο Δημόσιο,
- η αξιοποίηση των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων των δημοσίων φορέων.

Βέβαια, τα έργα ΣΔΙΤ σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν τα δημόσια έργα που υλοποιούνται μέσα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τα οποία θα εξακολουθούν να υλοποιούνται. Οι Συμπράξεις έρχονται να λειτουργήσουν συμπληρωματικά έτσι ώστε οι πολίτες να απολαμβάνουν περισσότερες και αποτελεσματικότερες υποδομές και υπηρεσίες, οι οποίες χρηματοδοτούνται από πρόσθετους προς τους δημόσιους, ιδιωτικούς πόρους.

3.5. Εφαρμοστέο δίκαιο και ο τρόπος επίλυσης διαφορών

Η Σύμβαση Σύμπραξης ορίζεται από τις διατάξεις του Ελληνικού Δικαίου. Στο Ν.3389/2005 προβλέπεται ότι τυχόν διαφορά που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος Συμβάσεων Σύμπραξης ή των Παρεπόμενων Συμφώνων επιλύεται με διαιτησία. Βασικά πλεονεκτήματα της διαιτησίας είναι η ταχύτητα στην έκδοση απόφασης, η δυνατότητα επιλογής εξειδικευμένων σε σχέση με το συγκεκριμένο αντικείμενο της διαφοράς διαιτητών και η εμπιστευτικότητα, στοιχεία που απουσιάζουν από τη τακτική δικαιοσύνη.

Για τη διευκόλυνση των μερών στην εξεύρεση της πλέον κατάλληλης γι' αυτά διαιτησίας ορίστηκε ότι με τη Σύμβαση Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα καθορίζονται οι ειδικότεροι κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας) και η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία.

Η διαιτητική απόφαση που θα εκδοθεί είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, αποτελεί δε τίτλο εκτελεστό χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο συμπληρώνεται με το Ν. 3299/2004 περί “*Παροχής Κινήτρων Ιδιωτικών Επενδύσεων*”, ο οποίος λειτουργεί επικουρικά σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση ορισμένων κατηγοριών επενδύσεων, με συγκεκριμένα γεωγραφικά και λοιπά κριτήρια. Επίσης, συμπληρωματικά λειτουργεί και το άρθρο 2 του Ν.3274/2004 που αφορά στο “*Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης*”, για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με το οποίο δίνεται η αρμοδιότητα και η χρηματοδότηση στους ΟΤΑ για την προετοιμασία σε ότι αφορά τις προσυμβατικές και γενικότερα τις απαιτούμενες διαδικασίες ωρίμανσης των ΣΔΙΤ. Τέλος, ο Ν. 3342/2005 για την “*Βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική αξιοποίηση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων*” εμπεριέχει θεσμικού τύπου παρεμβάσεις για την υλοποίηση έργων και την παροχή υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ.

3.6. Εταιρεία Ειδικού Σκοπού

Με το πέρας του διαγωνισμού, ο υποψήφιος Ιδιωτικός Φορέας που επιλέγεται δημιουργεί μία ανώνυμη Εταιρεία Ειδικού Σκοπού (ΕΕΣ), η οποία αναλαμβάνει, ανάλογα με την περίπτωση:

- την ολοκλήρωση των μελετών,
- την κατασκευή του έργου και
- είτε τη λειτουργία και εκμετάλλευση του είτε τη συντήρησή του σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού.

Η ΕΕΣ υπογράφει με το Δημόσιο μια σύμβαση, με την οποία ρυθμίζονται όλα τα θέματα που αφορούν το έργο και επίσης, εξασφαλίζει την χρηματοδότησή του. Η χρηματοδότηση προέρχεται συνήθως κατά ένα μικρό ποσοστό (10 – 15%) από τα ίδια κεφάλαια των ιδιωτών και κατά το μεγαλύτερο ποσοστό από δανειακά κεφάλαια.

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού που συμβάλλονται σε Συμβάσεις Σύμπραξης δύνανται να εκχωρούν μέρος ή το σύνολο των συμβατικών του αξιώσεων, υφιστάμενων και μελλοντικών, εφόσον αυτές προσδιορίζονται ή είναι δυνατό να προσδιορισθούν με οποιοδήποτε τρόπο, σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, τα οποία συμμετέχουν στη χρηματοδότηση της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης ή συμβάλλονται με τέτοια πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, όπως εκδοχέως, διαδόχου ή αντισυμβαλλομένου προς εξασφάλιση των απαιτήσεών τους από τη χρηματοδότηση

αυτή. Επιτρέπεται επίσης η ως άνω εκχώρηση σε αλλοδαπές ή ημεδαπές εταιρείες ειδικού σκοπού προς το σκοπό τιτλοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του ν. 3156/2003.

Μέτοχοι της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού μπορούν να είναι μόνο «Ιδιωτικοί Φορείς». Με σκοπό την αποτροπή της εισόδου στη Σύμπραξη προσώπων που δεν έχουν αξιολογηθεί και επιλεγεί μέσω των διαδικασιών ανάθεσης του Ν. 3389/2005 και της εξόδου του επιλεγέντος Ιδιωτικού Φορέα, κρίθηκε σκόπιμο να μην επιτρέπεται η ελεύθερη πώληση των μετοχών της Εταιρείας και η –συνεπεία αυτής- «έξοδος» των μετόχων από τη μετοχική της σύνθεση. Έτσι ορίστηκε στο νόμο ότι για την απόκτηση μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εξωχρηματιστηριακά απαιτείται η έγγραφη συναίνεση του Δημοσίου Φορέα, εφόσον αυτή λαμβάνει χώρα πριν από την έναρξη λειτουργίας του έργου ή την έναρξη της παροχής υπηρεσιών. Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της συναίνεσης αυτής καθορίζονται στη Σύμβαση Σύμπραξης. Περαιτέρω, για την εισαγωγή των μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού σε ελληνική ή αλλοδαπή οργανωμένη αγορά κινητών αξιών και για την έκδοση ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου ή ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές, απαιτείται υποχρεωτικά προηγούμενη εγκριτική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμοδίων Υπουργών.

Έγγραφη συναίνεση του Δημοσίου Φορέα απαιτείται και προκειμένου να επιχειρηθούν έγκυρα:

- (α) κάθε πράξη με την οποία μεταβιβάζονται τα δικαιώματα ψήφου επί μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα πριν από την έναρξη λειτουργίας του έργου ή την έναρξη παροχής υπηρεσιών,
- (β) αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή τροποποιήσεις του καταστατικού της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εκτός από αυτές που είναι υποχρεωτικές από τη Σύμβαση Σύμπραξης, τα Παρεπόμενα Σύμφωνα ή το νόμο,
- (γ) έκδοση ομολογιακού δανείου,
- δ) οποιασδήποτε μορφής συγχώνευση, διάσπαση, απορρόφηση ή άλλος εταιρικός μετασχηματισμός της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος επί των δεδουλευμένων τόκων μέχρι το χρόνο έναρξης της εκμετάλλευσης. Η απαλλαγή αυτή σκοπό έχει αφενός να ενισχύσει την οικονομική ευρωστία της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού και αφετέρου να βελτιώσει τα οικονομικά των έργων και να μειώσει ανάλογα τις ανάγκες δανεισμού.

Το πιστωτικό υπόλοιπο ΦΠΑ επιστρέφεται σε τρίτους, οι οποίοι συναλλάσσονται με την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών μέσα σε ενενήντα ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησής τους. Σε περίπτωση υπέρβασης της προθεσμίας αυτής θα οφείλεται τόκος υπερημερίας επί των προς επιστροφή ποσών.

Οι τυχόν συσσωρευμένες ζημιές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού επιτρέπεται να μεταφέρονται προς συμψηφισμό με τα φορολογητέα κέρδη των δέκα επομένων χρήσεων. Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται η αντιμετώπιση των ζημιών που εύλογα δημιουργούνται κατά την περίοδο κατασκευής του έργου ή και κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του (λόγω του συνήθως μεγάλου κόστους κατασκευής και του κατά κανόνα συμπιεσμένου ανταλλάγματος χωρίς τους ισχύοντες περιορισμούς για το συμψηφισμό).

3.7. ΣΔΙΤ και Κοινοτικό Δίκαιο

Στη δεκαετία του 1990, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαπίστωσε ότι ο θεσμός των συμβάσεων παραχώρησης κυριαρχούσε στα κράτη-μέλη με βασικό παράδειγμα την ραγδαία εξέλιξη που σημείωναν στη Μ.Βρετανία τα Private Finance Initiative (PFI). Ήταν λοιπόν άκρως αναγκαίο για την Ε.Ε. να τοποθετηθεί ανάλογα στη πολιτική αυτή πρόκληση και να επιληφθεί για τα ζητήματα εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών.

Τηρώντας τις χρονοβόρες διαδικασίες προπαρασκευής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρενέβη αρχικά το 2000 και τοποθετήθηκε σε νομικό επίπεδο κατ' αρχήν με την υπ' αριθμόν 200/C 121/02 *Ερμηνευτική Ανακοίνωση*. Μ' αυτό το τρόπο στόχευε στην αναγνώριση της μορφής της σύμβασης παραχώρησης έργων και υπηρεσιών, στη διάκριση από άλλους συγγενικούς τύπους και στην ανάδειξη της σημασίας της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στην ανάθεση των συμβάσεων αυτών, παρά τις περιορισμένες υφιστάμενες ρυθμίσεις. Η ερμηνευτική αυτή ανακοίνωση της Επιτροπής [Επίσημη Εφημερίδα C 121 της 29ης Απριλίου 2000] διευκρινίζει τις υποχρεώσεις που βαρύνουν τις δημόσιες αρχές κατά την επιλογή των υποψηφίων.

Στη συνέχεια, το 2004, εκδόθηκε η *Οδηγία «Περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών κα υπηρεσιών»* [2004/18/EK] της 31^{ης} Μαρτίου 2004. Μ' αυτή την Οδηγία, ορίσθηκε η έννοια της σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων ως μια σύμβαση που παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση έργων εκτός του γεγονότος ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό σε

συνδυασμό με καταβολή αμοιβής. Επίσης ορίστηκαν συγκεκριμένοι κανόνες εφαρμογής και προσδιορίστηκαν οι διαδικασίες στις οποίες μπορούν να προσφεύγουν οι αναθέτουσες αρχές για τη σύναψή τους.

Επίσης την ίδια χρονιά, η Ε.Ε. εξέδωσε και το «Πράσινο Βιβλίο για τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα» (30-4-2004/COM(2004), 327). Στο «Πράσινο Βιβλίο» επιχειρείται η διατύπωση ορισμένων κοινών στοιχείων και διακρίσεων των ΣΔΙΤ, ώστε να δοθεί μια κατ' αρχήν κατεύθυνση εφαρμογής των Οδηγιών στα πολλά προβλήματα δημοπράτησης που ανέκυψαν στα κράτη-μέλη. Σκοπός της Πράσινης Βίβλου είναι συνεπώς να εξετάσει εάν η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) και το παράγωγο δίκαιο είναι κατάλληλα και επαρκή για τις ιδιαίτερες ανάγκες των ΣΔΙΤ. Συνδέεται κυρίως με μια νέα διαδικασία ανάθεσης των συμβάσεων, τον «ανταγωνιστικό διάλογο», που έγκειται σε μια νομική βάση για ορισμένες μορφές ΣΔΙΤ στην περίπτωση ιδιαίτερα πολύπλοκων σχεδίων για τα οποία οι αρμόδιοι αναθέτοντες οργανισμοί έχουν ιδιαίτερες ανάγκες και αναζητούν με τις επιχειρήσεις την καλύτερη τεχνική λύση, αλλά και για να ξεκινήσει μια διαβούλευση για τις ΣΔΙΤ χωρίς να προκαταλαμβάνονται σήμερα οι πολιτικές αποφάσεις που θα ληφθούν προκειμένου ν' αναπτυχθούν οι ΣΔΙΤ σε καθεστώς πραγματικού ανταγωνισμού και νομικής σαφήνειας.

Η Πράσινη Βίβλος θέτει μια σειρά από 22 ερωτήσεις που αφορούν τα ακόλουθα θέματα:

- η ρύθμιση των διαδικασιών επιλογής του εταίρου του ιδιωτικού τομέα
- η σύσταση μιας ΣΕΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας
- το συμβατικό πλαίσιο και οι ενδεχόμενες τροποποιήσεις κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης μιας ΣΕΙΤ
- η υπεργολαβία
- η πρόκληση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην περίπτωση των ΣΕΙΤ θεσμοθετημένου τύπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΙΔΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Οι Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα δεν έχουν ενιαία φόρμα και μορφή. Μπορούν να καλύψουν μία μεγάλη ποικιλία νομικών, οικονομικών και λειτουργικών σχέσεων και συσχετισμών ανάμεσα τους συμπράττοντες. Η επιλογή του είδους της σύμπραξης που θα ακολουθηθεί εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το αντικείμενο του έργου, τις ιδιαιτερότητές του αλλά και τις οικονομικές επιχειρησιακές δυνατότητες καθώς και τη σχετική, με ΣΔΙΤ, εμπειρία τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα. Η διεθνής πρακτική επιδεικνύει πληθώρα μορφών και μοντέλων σύμπραξης.

Οι ΣΔΙΤ διακρίνονται σε δύο βασικές υποκατηγορίες :

- καθαρά συμβατικού τύπου
- θεσμοθετημένου τύπου

4.1. ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου

Οι ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου αναφέρονται στη σύμπραξη μεταξύ δημόσιου ιδιωτικού τομέα που βασίζεται αποκλειστικά σε συμβατικούς δεσμούς και μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ευρωπαϊκών οδηγιών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. Καλύπτουν ρυθμίσεις με τις οποίες ανατίθενται ένα ή περισσότερα καθήκοντα μικρότερης ή μεγαλύτερης σπουδαιότητας στον Ιδιωτικό Τομέα, καθήκοντα στα οποία είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται ο σχεδιασμός, η χρηματοδότηση, η υλοποίηση, η ανακαίνιση ή η εκμετάλλευση ενός έργου ή ακόμα και μιας υπηρεσίας. Στο πλαίσιο αυτό, ένα από τα πιο γνωστά μοντέλα, το οποίο συχνά ονομάζεται "Μοντέλο Παραχώρησης" χαρακτηρίζεται από την άμεση σχέση που υπάρχει μεταξύ του εταίρου του Ιδιωτικού Τομέα και του τελικού χρήστη. Αναλυτικότερα, ο Ιδιωτικός Τομέας παρέχει μια συγκεκριμένη και σαφώς προσδιορισμένη υπηρεσία στο κοινό, αλλά υπό τον έλεγχο του Δημόσιου Τομέα. Χαρακτηρίζεται επίσης από τον τρόπο αμοιβής του αντισυμβαλλομένου (παραχωρησιούχου), που αποτελείται από τέλη που επιβάλλονται στους χρήστες της υπηρεσίας και συμπληρώνεται, ανάλογα με τον τύπο της εφαρμοζόμενης ΣΕΙΤ, από επιδοτήσεις εκ μέρους των Δημόσιων αρχών.

4.2. ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου

Οι ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου αφορούν στη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που βασίζεται στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός άλλου φορέα (joint ventures ή PPP associatif), ο οποίος ελέγχεται από κοινού από τον εταίρο του δημόσιου

τομέα και από τον εταίρο του ιδιωτικού τομέα ή με την είσοδο του ιδιώτη σε ένα υπάρχοντα δημόσιο φορέα. Αποστολή του κοινού Φορέα είναι να μεριμνά για την εκτέλεση ενός έργου ή την παροχή μιας υπηρεσίας προς όφελος του κοινού. Οι θεσμοθετημένες ΣΔΙΤ θεωρούνται πιο κατάλληλες για τη διατήρηση του δημόσιου ελέγχου, εξαιτίας της συμμετοχής του δημόσιου φορέα στη διαχείριση και διοίκηση των έργων. Σε πολλά κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι δημόσιες αρχές προσφεύγουν σε τέτοιου είδους δομές για τη διαχείριση δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (π.χ. για υπηρεσίες ύδρευσης, αστικών συγκοινωνιών, παραγωγής ενέργειας ή αποκομιδής απορριμμάτων), έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή κοινωνική αποδοχή. Η συμμετοχή του Δημοσίου άλλωστε στο επιχειρηματικό σχήμα, και μόνο είναι καταλυτικός λόγος για την εξασφάλιση της κοινωνικής αποδοχής. Η άμεση συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών, στα πλαίσια ενός Φορέα που έχει νομική προσωπικότητα, επιτρέπει στο Δημόσιο Τομέα αρχικά να διατηρήσει ένα σχετικά υψηλό επίπεδο ελέγχου των εργασιών, το οποίο μπορεί να προσαρμόζεται κατά διαστήματα ανάλογα με τις περιστάσεις, μέσω της παρουσίας του στη μετοχική ομάδα και τα διοικητικά όργανα. Δίνει επίσης τη δυνατότητα στον Φορέα να αναπτύξει τη δική του εμπειρία όσον αφορά την εκμετάλλευση της σχετικής υπηρεσίας, με την υποστήριξη του Ιδιωτικού τομέα.

Η υλοποίηση ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου μπορεί να γίνει :

- μέσω της σύστασης ενός νέου ad hoc φορέα ο οποίος ελέγχεται από κοινού από τους εταίρους του Δημόσιου και του Ιδιωτικού Τομέα, και
- με την απόκτηση του ελέγχου μιας υφιστάμενης δημόσιας επιχείρησης από τον Ιδιωτικό Τομέα ή με τροποποίηση της μετοχικής σύνθεσης του δημοσίου φορέα και την συμμετοχή ιδιωτών

Η σύσταση σύμπραξης συνεπάγεται τη δημιουργία Φορέα, ο οποίος ελέγχεται από κοινού. Η μετάβαση μιας επιχείρησης του Δημόσιου Τομέα στον Ιδιωτικό Τομέα αποτελεί επιλογή οικονομικής πολιτικής, η οποία, ως τέτοια, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών - μελών της ΕΕ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας μορφής ΣΔΙΤ είναι η σύσταση κοινών επιχειρήσεων με Ιδιώτες (Joint Venture Companies) στις οποίες συμμετέχει και το Δημόσιο (κρατικοί Φορείς ή Ο.Τ.Α.) και ιδιώτες με σκοπό την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών. Η συνεισφορά του Δημοσίου σε αυτές τις επιχειρήσεις μπορεί να είναι περιουσιακά στοιχεία ή/και κεφάλαια. Ο Ιδιωτικός Τομέας συνεισφέρει κεφάλαια και αναλαμβάνει να κατασκευάσει και να λειτουργήσει τις υποδομές. Το αντικείμενο των συμβάσεων αυτής της μορφής

μπορεί να είναι η εμπορική εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων της τοπικής Αυτοδιοίκησης πχ. ενός Δήμου.

Για παράδειγμα, ένας ΟΤΑ μπορεί να διαθέσει ένα ακίνητο για τη δημιουργία ενός θεματικού πάρκου ψυχαγωγίας και πολιτισμού. Επιλέγει τον ανάδοχο, με τον οποίο συστήνει κοινή επιχείρηση, η οποία αναλαμβάνει την κατασκευή και λειτουργία του πάρκου. Ο ΟΤΑ συμμετέχει στη διοίκηση της επιχείρησης, ελέγχει τη λειτουργία της και αποκτά μερίδιο των κερδών, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του.

Μορφές και τύποι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου

Στα πλαίσια των συμβάσεων συμβατικού τύπου, υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τύποι ΣΔΙΤ που προκύπτουν ανάλογα με το βαθμό εμπλοκής του ιδιώτη στο έργο. Η σύνθεση βασικών εννοιών όπως *Μελέτη*, *Συντήρηση* (maintenance), *Σχεδίαση* (Design), *Κατασκευή* (Build), *Χρηματοδότηση* (Finance), *Λειτουργία* (Operate), *Ιδιοκτησία* (Own), *Μεταβίβαση-Μεταφορά* (Transfer), *Εγγύηση* (Guarantee), *Αγορά* (Buy), *Χρηματοδοτική μίσθωση* (Leasing), *Αποεπένδυση* (Divestiture), *Παραχώρηση εκμετάλλευσης* (Concession), *Παροχή Υπηρεσιών* (Service delivery), *Διαχείριση* (Management) με όλους τους δυνατούς συνδυασμούς, δίνει όλες τις μορφές συμβάσεων που μπορούμε να συναντήσουμε.

Οι πιο βασικές από αυτές είναι οι εξής:

Συνεργασίες παροχής Υπηρεσιών (Service delivery partnership)

Οι συνεργασίες αυτές αναπτύσσονται μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την παροχή μεμονωμένων υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται στον κρατικό φορέα αφορούν στην παροχή πολύπλοκων υπηρεσιών (outsourcing), που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη δραστηριότητα ή διαδικασία, όπως για παράδειγμα η παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών διοίκησης, ή τα ολοκληρωμένα συστήματα παροχής πληροφοριών. Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του τύπου σύμπραξης είναι ότι ο ιδιώτης αναλαμβάνει μέρος των κινδύνων. Το δημόσιο παρέχει την κύρια υπηρεσία, ενώ ο ιδιωτικός φορέας, μέσω σχετικής επένδυσης, του παρέχει, έναντι προκαθορισμένης αμοιβής, συγκεκριμένες λειτουργικές υπηρεσίες. Ο τύπος αυτός σύμπραξης μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί μορφή ΣΔΙΤ, όταν δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών και οι συμβάσεις έχουν διάρκεια τουλάχιστον 5 έτη.

Σύμβαση διαχείρισης (Management agreement)

Ο δημόσιος τομέας μεταφέρει την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών λειτουργίας και συντήρησης στον ιδιωτικό φορέα, ο οποίος ενεργεί πάντα για λογαριασμό του δημοσίου. Βέβαια, ο ιδιωτικός φορέας λειτουργεί διοικητικά ανεξάρτητα και δεν έχει άμεση νομική εξάρτηση από το δημόσιο. Αμείβεται για την παροχή των υπηρεσιών και η αμοιβή αυτή μπορεί να είναι σταθερή ή να είναι σε συνάρτηση με την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, όπως για παράδειγμα η βελτίωση της αποδοτικότητας, γεγονός που παρέχει κίνητρο για την βελτίωση της παραγωγικότητας. Ωστόσο, οι δυσκολίες που εμφανίζονται στη προκειμένη περίπτωση έγκεινται στο καθορισμό των στόχων, στην παρακολούθηση και στην αξιολόγησή τους και στο γεγονός ότι η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων μπορεί να μην εξαρτάται απόλυτα από την απόδοση του ιδιωτικού φορέα, αλλά να συνδέεται, για παράδειγμα, με την πραγματοποίηση επενδύσεων από το δημόσιο τομέα.

Παραχωρήσεις (concession).

Η παραχώρηση έγκειται στη συμφωνία ή το συμβόλαιο μεταξύ Δημόσιου και Ιδιωτικού Φορέα να παραχωρήσει ο Δημόσιος Φορέας, που είναι και ιδιοκτήτης της υποδομής, την ευθύνη στον Ιδιωτικό Φορέα (concessionaire) για την παροχή και την συντήρηση ενός συγκεκριμένου επιπέδου υπηρεσιών προς τους χρήστες της υποδομής, με αντάλλαγμα το δικαίωμα να συλλέξει εισόδημα (revenues) από τους χρήστες. Οι παραχωρήσεις μπορούν να πάρουν τις ακόλουθες βασικές μορφές :

A. Μελέτη - Κατασκευή / D.B. (Design-Build)

Η μορφή Μελέτη/Κατασκευή (D.B.) λαμβάνει χώρα όταν ο ιδιώτης είναι υπεύθυνος τόσο για το σχεδιασμό όσο και για την κατασκευή του έργου, το οποίο και παρέχει στο δημόσιο. Η ιδιοκτησία της υποδομής ανήκει στο κράτος, και αυτό φέρει την ευθύνη για τη λειτουργία και τη συντήρησή της. Η Μελέτη/Κατασκευή μπορεί να οδηγήσει σε εξοικονόμηση χρόνου και σημαντική μείωση δαπανών με παράλληλη μείωση των συγκρούσεων, αφού μόνο ο ιδιώτης είναι υπεύθυνος έναντι του δημόσιου φορέα για τον σχεδιασμό και την κατασκευή.

B. Μελέτη - Κατασκευή- Λειτουργία / D.B.O. (Design - Build - Operate)

Πρόκειται για συμβάσεις, που συνάπτονται μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και αφορούν στη μελέτη και σχεδίαση των υποδομών, την κατασκευή και την λειτουργία

τους. Ο ιδιωτικός φορέας αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την κατασκευή του παγίου, το οποίο ωστόσο πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προδιαγραφές, που τίθενται από το δημόσιο (όπως αυτές περιλαμβάνονται και περιγράφονται αναλυτικά στις συμβάσεις μελέτης και κατασκευής). Επίσης ο ιδιωτικός φορέας είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία και τη συντήρηση του παγίου για μια προκαθορισμένη χρονική περίοδο, στο τέλος της οποίας επιστρέφει η λειτουργία και συντήρηση του παγίου στο δημόσιο. Η κατασκευή του παγίου χρηματοδοτείται από τον Ιδιωτικό τομέα. Η μέθοδος D.B.O. διατηρεί τη συμμετοχή του δημόσιου φορέα, και διευκολύνει την ιδιωτική χρηματοδότηση ενός δημοσίου έργου, αφού ο ιδιώτης κατά τη φάση λειτουργίας του έργου θα εισπράττει τα τέλη που πληρώνουν οι χρήστες, ώστε όχι μόνο να επανακτήσει την κεφαλαιακή του επένδυση αλλά και να πετύχει και μια καλή απόδοση πάνω σ' αυτήν. Με την ολοκλήρωση της κατασκευής, το δημόσιο αγοράζει από τον ιδιώτη το πάγιο αποκτώντας την ιδιοκτησία σε μια προσυμφωνημένη τιμή.

Γ. Μελέτη - Κατασκευή - Εγγύηση - Λειτουργία / D.B.G.O. (Design - Build - Guarantee - Operate)

Ο σχεδιασμός και η κατασκευή γίνεται από τον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του δημόσιου τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία και συντήρηση του παγίου για μια προκαθορισμένη περίοδο, στο πέρας της οποίας το πάγιο επιστρέφει στο δημόσιο. Η χρηματοδότηση γίνεται από το δημόσιο τομέα για την κατασκευή, αλλά η ολοκλήρωση της κατασκευής εντός χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού διασφαλίζεται με εγγύηση του ιδιωτικού τομέα.

Δ. Κατασκευή - Ιδιοκτησία - Χρηματοδοτική Μίσθωση - Μεταφορά / B.O.L.T. (Build-Own-Lease-Transfer)

Με την μέθοδο BOLT ο ιδιώτης χρηματοδοτεί και κατασκευάζει το έργο, το οποίο στη συνέχεια μισθώνει μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) στο δημόσιο. Το δημόσιο από πλευράς του καταβάλλει περιοδικές πληρωμές (scheduled leased payments) στον ιδιώτη, μέσω των οποίων σταδιακά μεταβιβάζεται και η ιδιοκτησία του έργου στην κυριότητά του. Στο τέλος της περιόδου αυτής το δημόσιο είναι πλέον ο ιδιοκτήτης των εγκαταστάσεων ή τις αγοράζει με τίμημα, συμβολικό της περισσότερες φορές, που έχει προσδιοριστεί στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing). Κατά την διάρκεια της

περιόδου μίσθωσης, τη λειτουργία των εγκαταστάσεων αναλαμβάνει είτε το δημόσιο είτε ο ιδιώτης.

Ε. Κατασκευή - Μεταβίβαση - Λειτουργία /B.T.O. (Build - Transfer - Operate)

Στη μέθοδο BTO ο ιδιώτης σχεδιάζει, χρηματοδοτεί και κατασκευάζει το έργο. Μετά την αποπεράτωσή του, η ιδιοκτησία του μεταβιβάζεται στο δημόσιο, το οποίο στην συνέχεια συμφωνεί, μετά από διαπραγματεύσεις μεταξύ τους, για τη μίσθωση του έργου στον εν λόγω ιδιώτη, για προκαθορισμένη χρονική περίοδο. Κατά τη περίοδο αυτή ο ιδιώτης διαχειρίζεται το έργο και εισπράττει τα έσοδα λειτουργίας του. Στο τέλος της περιόδου εκμετάλλευσης από τον ιδιώτη, το δημόσιο μπορεί ή να διαχειριστεί μόνο του το έργο ή να αναθέσει τη διαχείριση στον ιδιώτη-κατασκευαστή ή και σε τρίτο.

Η μέθοδος αυτή είναι παρόμοια με τη BOT, με τη διαφορά ότι στη BTO η μεταβίβαση του έργου στο κράτος λαμβάνει χώρα μετά την αποπεράτωση του και όχι στο τέλος της περιόδου εκμετάλλευσης. Η BTO είναι δυνατό να εφαρμοστεί στη χώρα μας στην κατασκευή, συντήρηση και αξιοποίηση των οδικών δικτύων, με διαφοροποίηση της ιδιοκτησίας κατά την περίοδο της εκμετάλλευσης.

Στ. Κατασκευή - Κυριότητα - Λειτουργία - Μεταβίβαση / B.O.O.T. (Build – Own – Operate - Transfer)

Πρόκειται για το πλέον διευρυμένο μοντέλο παραχώρησης (concession), όπου ο ιδιωτικός τομέας καθίσταται υπεύθυνος για τη μελέτη, την κατασκευή, τη χρηματοδότηση, τη λειτουργία, τη συντήρηση του έργου και αναλαμβάνει και τους εμπορικούς κινδύνους που σχετίζονται με αυτό. Ο ιδιωτικός φορέας έχει στην κυριότητά του το αγαθό καθ' όλη τη διάρκεια της παραχώρησης και το επιστρέφει στο δημόσιο στη λήξη της σύμβασης, συνήθως χωρίς πρόσθετο κόστος.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται διάφορες παραλλαγές των βασικών μοντέλων παραχώρησης, που διαφοροποιούνται ως προς το τρόπο συνεργασίας του ιδιωτικού τομέα με το Δημόσιο, στις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας.

1. Κατασκευή - Λειτουργία - Μεταβίβαση / B.O.T. (Build – Operate -Transfer) ή κατασκευή - Κυριότητα - Λειτουργία / B.O.O. (Build – Own - Operate) ή Κατασκευή - Κυριότητα - Λειτουργία - Μεταβίβαση / B.O.O.T. (Build –Own – Operate - Transfer)

Ο ιδιώτης ανάδοχος κατασκευάζει, με βάση τις προδιαγραφές που έχει συμφωνήσει με το δημόσιο, συντηρεί και λειτουργεί το έργο που ανήκει είτε σε δημόσιο (περίπτωση BOT) ή στον ίδιο (περίπτωση BOOT) για ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και στην συνέχεια μετά την λήξη της περιόδου εκμετάλλευσης (παραχώρησης), είτε μεταβιβάζει την λειτουργία του (BOT) είτε την ιδιοκτησία του (BOOT) στο δημόσιο. Στη περίπτωση της BOOT, στο τέλος της περιόδου εκμετάλλευσης, ο ιδιώτης μεταβιβάζει τόσο τη λειτουργία όσο και την ιδιοκτησία του στο δημόσιο, ενώ στη BOT υπάρχει παραχώρηση μόνο της λειτουργίας του, αφού, όπως ήδη έχει αναφερθεί, το έργο ανήκει στο δημόσιο, συνήθως χωρίς πρόσθετο κόστος. Έτσι, ο ιδιώτης αναλαμβάνει τη μελέτη, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη λειτουργία και τη συντήρηση ενός έργου και τους εμπορικούς κινδύνους που προκύπτουν απ' αυτό, ενώ κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης είναι παράλληλα και ιδιοκτήτης.

Στις περισσότερες περιπτώσεις ο ιδιώτης είναι υπεύθυνος για ένα μέρος ή το σύνολο της χρηματοδότησης του έργου. Στην ανάπτυξη της μορφής BOO το δημόσιο απευθύνεται στον ιδιωτικό τομέα για την υλοποίηση ενός κοινωφελούς έργου.

Χορηγεί στον ιδιώτη μακράς διάρκειας άδεια λειτουργίας, ο οποίος καθίσταται υπεύθυνος για την χρηματοδότηση, το σχεδιασμό, την ανέγερση και την λειτουργία του έργου. Στη συγκεκριμένη πρακτική, ο ιδιώτης έχει την ιδιοκτησία του έργου, ενώ το δημόσιο προσδιορίζει σαφώς τις προδιαγραφές λειτουργίας που αφορούν στις προσφερόμενες υπηρεσίες, τους κανόνες ασφάλειας και το ανώτατο επίπεδο ενδεχόμενων τελών χρήσης του έργου (π.χ. διόδια). Ταυτόχρονα το δημόσιο δεν έχει καμία υποχρέωση είτε για την αγορά του έργου είτε για την απόκτηση του νόμιμου τίτλου ιδιοκτησίας. Το δικαίωμα που παρέχει η BOO σύμβαση για μακροχρόνια διατήρηση των περιουσιακών δικαιωμάτων, δηλαδή της ιδιοκτησίας, αποτελεί σημαντικότατο κίνητρο για κεφαλαιακές επενδύσεις στο έργο. Γενικότερα, το μοντέλο αυτό διαθέτει χαρακτηριστικά σύμβασης πώλησης.

Στην κατασκευαστική περίοδο ο ιδιωτικός φορέας παρέχει τα απαιτούμενα κεφάλαια και ο δημόσιος τομέας εγγυάται την αγορά των παρεχομένων υπηρεσιών, μετά την ολοκλήρωση της κατασκευαστικής περιόδου και τη θέση σε λειτουργία του παγίου. Η

λειτουργική περίοδος έχει συνήθως μεγάλη διάρκεια, ώστε ο ιδιώτης να μπορέσει να αναλάβει το κόστος κατασκευής και να πραγματοποιήσει και κάποιο κέρδος. Αυτό εξασφαλίζεται με την αμοιβή που λαμβάνει, για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών στο χρήστη. Στο τέλος της περιόδου παραχώρησης, το κράτος μπορεί ή να αναλάβει αυτό τη λειτουργία του έργου ή να συμβληθεί εκ νέου με τον κατασκευαστή του έργου αυτού και να του αναθέσει τη λειτουργία και τη συντήρηση του ή τέλος να αναθέσει τη λειτουργία του έργου σε τρίτο.

Η BOT μέθοδος είναι η συνηθέστερη για την κατασκευή νέων υποδομών και έχει ως πλεονέκτημα τη διατήρηση από το κράτος του στρατηγικού ελέγχου πάνω στο έργο. Την μορφή αυτή υιοθέτησε η Ελλάδα, για την κατασκευή των έργων υποδομής, αεροδρόμιο «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ», Λεωφόρος Σπάτων-Ελευσίνας, Δυτική Περιφερειακή Λεωφόρος Υμηττού και ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου.

2. Κατασκευή - Χρηματοδότηση - Κυριότητα - Λειτουργία / B.F.O.O. (Build - Finance - Own - Operate)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει την κατασκευή των εγκαταστάσεων, την χρηματοδότηση, την κυριότητα επί αυτών και την λειτουργία τους.

3. Κατασκευή - Χρηματοδοτική Μίσθωση - Λειτουργία - Μεταβίβαση / B.L.O.T. (Build - Lease - Operate - Transfer)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει την κατασκευή των εγκαταστάσεων, την χρηματοδοτική μίσθωσή τους στον δημόσιο φορέα, τη διαχείριση των εγκαταστάσεων και τη μεταβίβασή τους στο τέλος στον δημόσιο φορέα.

4. Κατασκευή - Μίσθωση - Μεταβίβαση / B.R.T. (Build - Rent - Transfer)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει την κατασκευή των εγκαταστάσεων, τη μίσθωσή τους στον δημόσιο φορέα, και τη μεταβίβασή τους στο τέλος στον δημόσιο φορέα.

5. Χρηματοδοτική Μίσθωση - Κατασκευή - Λειτουργία / L.B.O. (Lease - Build - Operate)

Μέσω της μεθόδου LBO, ο ιδιώτης αναλαμβάνει μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης μια μεγάλη κρατική εταιρεία ή εγκατάσταση. Στη συνέχεια έχει την υποχρέωση να επενδύσει δικά του κεφάλαια, προκειμένου να επιτύχει την ανάπτυξή της και την βελτίωση της λειτουργίας της. Βασικό του κίνητρο είναι να καλύψει και ανακτήσει τα κεφαλαία που

επένδυσε αλλά και να πετύχει σημαντική απόδοση στην επένδυσή του κατά τη διάρκεια της σύμβασης. Ταυτόχρονα, ο ιδιώτης - ενοικιαστής έχει την υποχρέωση να πληρώνει κάποιο μίσθωμα (rental fee) στο δημόσιο, το οποίο άλλωστε είναι ο ιδιοκτήτης της εγκατάστασης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί το αεροδρόμιο Stewart, σε απόσταση 55 μιλίων βόρεια της πόλης της Νέας Υόρκης. Το αεροδρόμιο αυτό, μετατράπηκε από μια τεράστια, ανεκμετάλλευτη και υπανάπτυκτη εγκατάσταση στο πρώτο εμπορικό διεθνές (πολιτικό) αεροδρόμιο στην Αμερική το οποίο μετά την ενοικίασή του για 99 έτη σε μια Βρετανική εταιρεία, και ήταν το πρώτο που ιδιωτικοποιήθηκε.

6. Λειτουργία - Συντήρηση - Διαχείριση / O.M.M. (Operate - Maintain - Manage)

Πρόκειται για σύμβαση παροχής «ολοκληρωμένων» υπηρεσιών με την οποία το δημόσιο διατηρεί την κυριότητα επί των εγκαταστάσεων αλλά αναθέτει σε ιδιώτη την λειτουργία, την συντήρηση και διατήρηση αυτών. Ο ιδιώτης έχει τη δυνατότητα να επενδύσει δικά του κεφάλαια στο έργο, στην βελτίωση της αποδοτικότητας της λειτουργίας του έργου όσο και στις εξοικονομήσεις (savings) κατά την διάρκεια της σύμβασης.

Η σύμβαση αυτή προτιμάται από τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών, στην περίπτωση που απαιτείται υψηλή εξειδίκευση και το κράτος δεν έχει την απαιτούμενη διοικητική εμπειρία σε σύνθετα έργα.

7. Εκσυγχρονισμός - Κυριότητα - Λειτουργία / M.O.O. (Modernize - Own - Operate)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει τον εκσυγχρονισμό και την ανακαίνιση των εγκαταστάσεων, τις διαχειρίζεται και έχει και κυριότητα επί των εγκαταστάσεων.

8. Εκσυγχρονισμός - Λειτουργία / M.O. (Modernize - Operate)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αν και αναλαμβάνει τον εκσυγχρονισμό, την ανακαίνιση και τη διαχείριση των εγκαταστάσεων αυτών, η κυριότητα ανήκει στον δημόσιο φορέα.

9. Πρωτοβουλία Ιδιωτικής Χρηματοδότησης – P.F.I. (Private Finance Initiative)

Πρόγραμμα - μηχανισμός που υλοποιεί η Βρετανική Κυβέρνηση, το οποίο αποσκοπεί στην προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων σε δημόσια έργα υποδομής και υπηρεσιών. Ο μηχανισμός αυτός κυρίως εστιάζει στο μοντέλο D.B.F.O. (Design - Build - Finance - Operate), στο οποίο ο ιδιώτης (ανάδοχος) αναλαμβάνει τη σχεδίαση, την κατασκευή και

τη διαχείριση της υποδομής και των υπηρεσιών αυτής. Η χρηματοδότηση προέρχεται κυρίως από τις δημόσιες αρχές και είναι ανάλογη της φύσης της υποδομής ή της υπηρεσίας.

Το ίδιο μοντέλο χρησιμοποιείται και σε άλλα κράτη με σημαντικές, πολλές φορές, παραλλαγές. Στο μοντέλο αυτό η αμοιβή του Ιδιωτικού Τομέα δεν έχει τη μορφή τελών που καταβάλλονται από τους χρήστες του έργου ή της υπηρεσίας, αλλά τακτικών πληρωμών που καταβάλλονται από το Δημόσιο Τομέα. Οι πληρωμές αυτές μπορεί να είναι σταθερές, αλλά μπορεί επίσης να υπολογίζονται με μεταβλητό τρόπο, ανάλογα, για παράδειγμα, με την διαθεσιμότητα του σχετικού έργου ή των σχετικών υπηρεσιών, ή ακόμη ανάλογα με την συχνότητα χρήσης του έργου (περίπτωση "εικονικών διοδίων", που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο σχεδίων για αυτοκινητοδρόμους, στη Μ. Βρετανία, στην Πορτογαλία, στην Ισπανία, στη Φινλανδία).

10. Μελέτη - Κατασκευή - Χρηματοδότηση - Λειτουργία / D.B.F.O. (Design -Build - Finance - Operate)

Πρόκειται για συμβάσεις κατά τις οποίες ο ιδιωτικός φορέας αναλαμβάνει τη μελέτη, την κατασκευή των εγκαταστάσεων, την χρηματοδότηση και την λειτουργία νέων δημοσίων υποδομών ή επενδυτικών σχεδίων. Το κράτος αγοράζει από τον ιδιώτη τις υπηρεσίες οι οποίες απορρέουν από το έργο αυτό κατά τη διάρκεια της σύμβασης. Ο ιδιώτης επανακτά την αξία των επενδυμένων κεφαλαίων από τις πληρωμές, που καταβάλλει το δημόσιο για τις υπηρεσίες και επιπλέον έχει το δικαίωμα χρήσης του έργου για το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στη σύμβαση. Η αμοιβή του κράτους προς τον ιδιώτη βασίζεται στο βαθμό απόδοσης του ιδιώτη σε προσυμφωνημένα επίπεδα παροχής υπηρεσιών. Στη λήξη της σύμβασης η ιδιοκτησία του παγίου μεταφέρεται στο δημόσιο.

Το μοντέλο D.B.F.O. είναι το βασικό μοντέλο συμβάσεων υποδομών και ανάπτυξης παγίων του δημοσίου με την μέθοδο Πρωτοβουλίας Ιδιωτικής Χρηματοδότησης (Private Finance Initiative). Χρησιμοποιείται κυρίως όταν οι δυνατότητες παράπλευρης οικονομικής και εμπορικής εκμετάλλευσης είναι άγνωστες ή/και περιορισμένες καθώς και όταν απαιτείται εξειδίκευση και διοικητική εμπειρία.

Το μοντέλο D.B.F.O. είναι ευρύτατα διαδεδομένο καθώς εφαρμόζεται σε πολλούς τομείς όπως στην κατασκευή δημοσίων κτιρίων (βιβλιοθήκες, σχολεία, δημόσια κτίρια), τη διαχείριση απορριμμάτων και γενικότερα για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών για τις

οποίες το κράτος παραδοσιακά ήταν υπεύθυνο, ενώ απαιτούνται υπηρεσίες υψηλού επιπέδου.

11. Μελέτη - Κατασκευή - Χρηματοδότηση - Λειτουργία - Συντήρηση /D.B.F.O.M. (Design - Build - Finance - Operate - Maintain)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει τη μελέτη και σχεδίαση, την κατασκευή των εγκαταστάσεων, την χρηματοδότηση, την λειτουργία και τη συντήρηση των εγκαταστάσεων.

12. Μελέτη - Κατασκευή - Χρηματοδότηση - Λειτουργία - Κυριότητα - Μεταβίβαση / D.B.F.O.O.T. (Design - Build - Finance - Own - Operate - Transfer)

Η εταιρεία ειδικού σκοπού αναλαμβάνει τη μελέτη και σχεδίαση των εγκαταστάσεων, την κατασκευή, την χρηματοδότηση, την κυριότητα επί των εγκαταστάσεων, την λειτουργία αυτών και τη μεταβίβαση στο τέλος στον δημόσιο φορέα.

13. Ιδιωτικοποίηση (privatization)

Ένας πολύ ευρύς όρος της ιδιωτικοποίησης είναι η μεταφορά των προτερημάτων ή της παροχής υπηρεσιών από το Δημόσιο στον Ιδιωτικό Τομέα. Η ιδιωτικοποίηση τρέχει σε ένα ευρύ φάσμα, συνήθως με μικρή δημόσια συμμετοχή, και δημιουργώντας συνεργασίες μεταξύ Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων παροχής υπηρεσιών, όπου η πρώτη παραμένει ο κυρίαρχος Φορέας (partial). Με την καθαρότερη μορφή του, ο όρος αυτός αναφέρεται στη μετατόπιση της παραγωγής ενός αγαθού ή της παροχής υπηρεσίας από το Δημόσιο στον Ιδιώτη, συχνά με την πώληση των κρατικών προνομίων.

5. Αποεπένδυση (Divestiture)

Στην περίπτωση αυτή το δημόσιο μεταφέρει στον ιδιωτικό τομέα την πλήρη ευθύνη για τη λειτουργία, συντήρηση και επένδυση, επιπλέον δε και την κυριότητα του παγίου, το οποίο στην συνέχεια μισθώνει, προκειμένου να καλύψει τις στεγαστικές του ανάγκες.

15. Αγορά - Κατασκευή - Λειτουργία / B.B.O. (Buy – Build - Operate)

Στο πλαίσιο προσέλκυσης επιχειρηματικών κεφαλαίων, το δημόσιο πωλεί υφιστάμενες εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας σε ιδιώτες, με σκοπό την υλοποίηση πρόσθετων επενδύσεων (ανακαίνιση-επέκταση) σε αυτές, ώστε να καταστεί δυνατή η εκμετάλλευση των κατασκευαστικών και διοικητικών δεξιοτήτων των ιδιωτών, η μείωση των κινδύνων

που απορρέουν από την ιδιοκτησία και λειτουργία του έργου και η ανάδειξη της σημαντικής οικονομικής αξίας των υφισταμένων έργων υποδομής. Έκτοτε, ο ιδιώτης λειτουργεί τις εν λόγω εγκαταστάσεις ως ένα εποπτευόμενο από το κράτος κερδοφόρο κοινωφελές έργο.

Όπως και στις άλλες μορφές, το κράτος κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη σύμβαση, και συνεπώς πριν την πώληση, ασκεί δημόσιο έλεγχο στην τιμολόγηση, την πρόσβαση, την ασφάλεια, την ποιότητα και τη μελλοντική αναβάθμιση της εγκατάστασης.

Η μορφή αυτή, σύμφωνα με βιβλιογραφικές αναφορές, είναι ισοδύναμη με την αποεπένδυση. Στην Ελλάδα, η ΒΒΟ μπορεί να εφαρμοστεί στις αθλητικές εγκαταστάσεις (στάδια, γήπεδα, προπονητήρια, βοηθητικοί χώροι) που κατασκευάστηκαν για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας (2004) και οι οποίες είτε υπολειτουργούν ή παραμένουν κλειστές.

Στην Ιαπωνία και τη Γερμανία, οι κρατικές εταιρείες τηλεπικοινωνιών πωλήθηκαν σε ιδιώτες με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας τους σε διεθνές επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΣΔΙΤ

Κάθε έργο, λόγω της ιδιαίτερης φύσης του, είναι ξεχωριστό και δεν ορίζεται σε συγκεκριμένο μοντέλο σύμπραξης. Αντίθετα, υπάρχουν εναλλακτικές μορφές ΣΔΙΤ που χαρακτηρίζονται από ευελιξία προσαρμογής στις ανάγκες και τις απαιτήσεις κάθε συγκεκριμένου έργου. Κατ' επέκταση οι μορφές ΣΔΙΤ που περιγράφηκαν είναι ενδεικτικές και δε εξαντλούν τις μορφές των συμβάσεων σύμπραξης και εν γένει τα μοντέλα σύμπραξης. Ανάλογα με τα δικαιώματα των μερών επί των εγκαταστάσεων, τις υποχρεώσεις των τρίτων, τον τρόπο χρήσης των εγκαταστάσεων και τους κινδύνους που αναλαμβάνουν τα μέρη, γίνεται κατηγοριοποίηση των συμβάσεων σύμπραξης σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική σε ένα από τα ακόλουθα επτά μοντέλα σύμπραξης.

5.1. Μοντέλο Πώλησης στον Δημόσιο Φορέα με Παρακράτηση Κυριότητας

Κατά τη μορφή αυτή σύμπραξης, ο Δημόσιος Φορέας εκμεταλλεύεται τις εγκαταστάσεις και στο τέλος της σύμπραξης τις αποκτά. Η εταιρεία ειδικού σκοπού (ΕΕΣ) αναλαμβάνει την μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, διαχείριση και εκκαθάριση των σχέσεων, ενώ έχει και την κυριότητα των εγκαταστάσεων και υποδομών κατά τη διάρκεια της κατασκευής αλλά και της διαχείρισης και χρήσης των εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της σύμπραξης. Ο δημόσιος φορέας έχει το δικαίωμα χρήσης - εκμετάλλευσης, καταβάλλοντας πληρωμές στον ιδιωτικό τομέα, μέσω των οποίων ο τελευταίος εξασφαλίζει την επιστροφή των κεφαλαίων που διέθεσε και αποκομίζει το επιχειρηματικό όφελος.

Το ύψος των πληρωμών συμφωνείται με τη σύμβαση σύμπραξης. Ωστόσο η ευθύνη για την διαχείριση των εγκαταστάσεων και για τη νομική και οικονομική ευθύνη τύχη αυτών παραμένει στον κύριο των εγκαταστάσεων, δηλαδή την ΕΕΣ, σύμφωνα με την διεθνή πρακτική. Το δημόσιο αποκτά στο τέλος της σύμπραξης την κυριότητα των υποδομών μέσω της υποχρέωσης του ιδιωτικού τομέα να τις μεταβιβάσει σε αυτόν. Για τον λόγο αυτόν στην διεθνή πρακτική το μοντέλο αυτό χαρακτηρίζεται με την ονομασία Β.Τ. - δηλαδή Build - Transfer (Κατασκευή - Μεταβίβαση). Προϋπόθεση για τη μεταβίβαση αυτή συνήθως αποτελεί η πλήρης καταβολή όλων των ποσών που οφείλει το δημόσιο προς την ΕΕΣ καθόλη τη διάρκεια της σύμπραξης για τη χρήση των εγκαταστάσεων. Κατά το στάδιο του σχεδιασμού, ο ιδιώτης ακολουθεί τις επιταγές του δημόσιου φορέα, με άξονα την ικανοποίηση των δημοσίων αναγκών και του δημοσίου

συμφέροντος, όπως αυτά εκφράζονται μέσα από τις προδιαγραφές του έργου.

Κατά την διάρκεια της μελέτης και κατασκευής, όσο και κατά τη διάρκεια της διαχείρισης των εγκαταστάσεων, η ΕΕΣ έχει την ευθύνη χρηματοδότησης του όλου εγχειρήματος. Η ικανοποίηση των υποχρεώσεων της ΕΕΣ επιτυγχάνεται μέσω συμβάσεων υπεργολαβίας με άλλους ιδιωτικούς φορείς.

5.2. Μοντέλο χρηματοδοτικής μίσθωσης στον δημόσιο φορέα

Όπως και στο Μοντέλο Πώλησης στον Δημόσιο Φορέα με Παρακράτηση Κυριότητας, η ΕΕΣ αναλαμβάνει τη μελέτη, την κατασκευή των εγκαταστάσεων και των υποδομών, την χρηματοδότηση, την διαχείριση του αντικειμένου της σύμπραξης, ενώ στο τέλος λαμβάνει χώρα εκκαθάριση των σχέσεων. Ο δημόσιος φορέας καταβάλλει σε τακτικά προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα συγκεκριμένο αντίτιμο στην ΕΕΣ, διατηρώντας το δικαίωμα εκμετάλλευσης και χρήσης των εγκαταστάσεων.

Η διαφορά με το προηγούμενο μοντέλο σύμβασης σύμπραξης είναι, πως σε αυτή τη μορφή το δημόσιο δεν καταβάλλει το σύνολο των δαπανών και αμοιβών μέσω των τακτικών καταβολών. Στη σύμβαση αυτή συμφωνείται όχι η αυτόματη μεταβίβαση, αλλά προβλέπεται το σχετικό δικαίωμα του δημοσίου να αποκτήσει τις εγκαταστάσεις. Επομένως το δημόσιο καταβάλλει το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών κατά τη διάρκεια της σύμπραξης και μόνον εφόσον επιλέξει να ασκήσει το δικαίωμα της απόκτησης και μεταβίβασης των εγκαταστάσεων, καταβάλλει το υπόλοιπο μετά τη λήξη της σύμβασης. Υπάρχει ωστόσο και το ενδεχόμενο να συμφωνηθεί η ανανέωση της μίσθωσης των εγκαταστάσεων από τον δημόσιο φορέα. Ουσιαστικά η σύμβαση σύμπραξης σε αυτήν τη μορφή προσομοιάζει στην σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης και στην διεθνή πρακτική ονομάζεται B.O.L., δηλαδή Build - Own - Lease (Κατασκευή Κυριότητα – Χρηματοδοτική Μίσθωση) ή B.L.O.T., δηλαδή Build -Lease - Operate – Transfer (Κατασκευή - Χρηματοδοτική Μίσθωση - Λειτουργία- Μεταβίβαση).

5.3. Μοντέλο μίσθωσης εγκαταστάσεων στον δημόσιο φορέα

Το μοντέλο αυτό προσομοιάζει με το μοντέλο χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η ΕΕΣ αναλαμβάνει τον σχεδιασμό, κατασκευή, επισκευή, τροποποιήσεις ή ανακαινίσεις που χρειάζονται για τις εγκαταστάσεις ανάλογα με τις ανάγκες του δημοσίου φορέα. Ο δημόσιος φορέας έχει το δικαίωμα εκμετάλλευσης και χρήσης των εγκαταστάσεων καταβάλλοντας ένα μίσθωμα σε τακτά χρονικά διαστήματα στην ΕΕΣ, η οποία, ως εκμισθωτής, διασφαλίζει την συντήρηση, ασφάλεια, εποπτεία, καταλληλότητα και ετοιμότητα των υποδομών. Η κύρια διαφορά της σύμπραξης με μίσθωμα έναντι της

αντίστοιχης με χρηματοδοτική μίσθωση, βρίσκεται στον υπολογισμό του ύψους του μισθώματος. Στην περίπτωση της σύμπραξης με μίσθωση, το ύψος καθορίζεται με βάση τις εκτιμήσεις της αγοράς κι όχι με βάση τις ανάγκες και αξιώσεις της ΕΕΣ, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιστροφή των επενδύσεων της ως χρηματοδότης. Κατά αντιστοιχία, το τίμημα για την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων στο τέλος της σύμβασης σύμπραξης θα είναι ψηλότερο, καθώς τα μισθώματα δεν περιλάμβαναν εν μέρει και τμήμα του τιμήματος αγοράς, παρά μόνο το δικαίωμα χρήσης. Πάντως, στο τέλος της σύμβασης, ο δημόσιος φορέας μπορεί να ασκήσει δικαίωμα για ανανέωση της μίσθωσης.

Σε περίπτωση που ο δημόσιος φορέας δεν επιθυμεί την ανανέωση της μίσθωσης ή την αγορά των εγκαταστάσεων, η ΕΕΣ θα πωλήσει ή θα μισθώσει σε τρίτο πρόσωπο τις εγκαταστάσεις προκειμένου να επιτύχει την επιστροφή των επενδυτικών και των υπολοίπων κεφαλαίων που έχει διαθέσει στην διαδικασία σύμπραξης. Συνήθως στην διεθνή πρακτική η σύμπραξη αυτή ορίζεται με τα αρχικά B.O.M., δηλαδή Build - Own - Maintain (Κατασκευή - Κυριότητα - Συντήρηση) ή B.R.T., δηλαδή Build - Rent - Transfer (Κατασκευή - Μίσθωση - Μεταβίβαση).

5.4. Μοντέλο κυριότητας του δημοσίου φορέα επί των εγκαταστάσεων

Ο δημόσιος φορέας, ως κύριος των ακινήτων που αφορά η σύμπραξη, έχει το δικαίωμα της χρήσης και εκμετάλλευσής τους. Ωστόσο παρά το γεγονός της κυριότητας των εγκαταστάσεων, η ΕΕΣ αναλαμβάνει την εκτέλεση όλων των εργασιών για την κατάλληλη και επαρκή ικανοποίηση των δημοσίων αναγκών, όπως προδιαγράφονται στην προκήρυξη.

Επιπλέον η ΕΕΣ αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση καθώς και σχεδόν το σύνολο των κινδύνων που προκαλούνται κατά το στάδιο της μελέτης και της κατασκευής. Η ΕΕΣ καλύπτει την χρηματοδότηση αυτή καθώς και το επιχειρηματικό της κέρδος μέσω των τακτικών καταβολών του δημοσίου φορέα. Είναι δυνατό ωστόσο, να συμφωνηθεί η εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων, εν όλω ή εν μέρει από την ΕΕΣ, ώστε το ύψος των τακτικών καταβολών του δημοσίου φορέα να μειωθεί αντίστοιχα.

5.5. Μοντέλο ανάθεσης της διαχείρισης στην εταιρεία ειδικού σκοπού

Στο μοντέλο αυτό, ο δημόσιος φορέας έχει την κυριότητα των εγκαταστάσεων και η ΕΕΣ αναλαμβάνει την διαχείριση των εγκαταστάσεων και την λειτουργία τους με σκοπό την παροχή δημοσίων υπηρεσιών. Αυτό συμβαίνει διότι ο δημόσιος φορέας, ως φορέας συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, επιλέγει να τις αναθέσει σε τρίτα πρόσωπα

(φαινόμενο outsourcing), κρίνοντας την επιλογή αυτή πιο πρόσφορη. Ο τρίτος φορέας αναλαμβάνει τη διαχείριση (Management) ήδη υπαρχουσών εγκαταστάσεων ή/και υποδομών, αλλά και την εκμετάλλευσή τους για την άσκηση δραστηριότητας παροχής αντίστοιχων δημόσιων υπηρεσιών, ενώ η ευθύνη και το αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής παραμένει το δημόσιο.

Η ΕΕΣ αναλαμβάνει τη βελτιστοποίηση του τρόπου λειτουργίας των εγκαταστάσεων που διαθέτει ο δημόσιος φορέας είτε μέσω αναδιάρθρωσης του τρόπου λειτουργίας είτε μέσω του εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού τους. Οι κύριοι άξονες δραστηριοτήτων της ΕΕΣ είναι η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών με παράλληλη μείωση του κόστους παροχής τους. Στην κατεύθυνση αυτή, η ΕΕΣ επιδιώκει την ορθολογικότερη και πιο αποτελεσματική οργάνωση της διανομής και διάθεσης των δημοσίων υπηρεσιών στον πολίτη. Η χρηματοδότηση του εγχειρήματος πραγματοποιείται μέσω ιδίων ή ξένων κεφαλαίων της ΕΕΣ, με την αποπληρωμή τους να προέρχεται από τον άμεσο αποδέκτη των υπηρεσιών, δηλαδή το δημόσιο φορέα. Το ύψος των τακτικών καταβολών του δημοσίου φορέα ωστόσο εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα των εργασιών της ΕΕΣ, ως προς την βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους.

5.6. Μοντέλο παραχώρησης της λειτουργίας στους ιδιωτικούς φορείς

Στη σύμπραξη αυτή, το προϊόν της διαχείρισης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων προορίζεται για τρίτους αποδέκτες, είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα, τα οποία δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση, με σκοπό την ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος. Τα πρόσωπα αυτά, τα οποία απολαμβάνουν το αποτέλεσμα των παρεχομένων υπηρεσιών, καταβάλλουν αντίτιμο γι' αυτές, είτε απ' ευθείας στην ΕΕΣ είτε μέσω του δημοσίου φορέα, διασφαλίζοντας την αποπληρωμή της επένδυσης της ΕΕΣ. Ωστόσο η εκκαθάριση των σχέσεων των μερών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος της συμφωνίας για την κυριότητα επί των ακινήτων και των εγκαταστάσεων της σύμβασης. Το αντίτιμο που αξιώνει η ΕΕΣ από τους χρήστες καθορίζεται με βάση το γεγονός αν μετά το τέλος της σύμπραξης την κυριότητα θα την έχει η εταιρεία ειδικού σκοπού ή ο δημόσιος φορέας και με ποιο τρόπο και τίμημα. Στην διεθνή πρακτική, το μοντέλο σύμπραξης σύμφωνα με το οποίο συνήθως η ΕΕΣ κατασκευάζει τις εγκαταστάσεις, τις έχει στην κυριότητά της, τις λειτουργεί και ενδεχομένως στο τέλος τις μεταβιβάζει στο δημόσιο φορέα, ονομάζεται Build - Own - Operate - Transfer (B.O.O.T.). Αντίστοιχα, στη περίπτωση που η ΕΕΣ δεν μεταβιβάζει αλλά διατηρεί την κυριότητα επί των εγκαταστάσεων, το μοντέλο αυτό ονομάζεται Build - Own - Operate

(B.O.O.).

5.7. Μοντέλο εταιρικής συμμετοχής

Στην σύμπραξη αυτή συστήνεται μια εταιρεία - συνήθως χαρακτηρίζεται ως joint venture - η οποία αναλαμβάνει όπως και η ΕΕΣ, την εκτέλεση του έργου, την διαμόρφωση των εγκαταστάσεων και τον τρόπο παροχής των δημοσίων υπηρεσιών. Ο δημόσιος φορέας είναι εταιρικό μέλος στην εταιρεία αυτή, έχοντας ενεργή εμπλοκή όχι μόνο στην διαδικασία αλλά και στην ίδια την εταιρεία.

Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε μια κοινοπραξία έχουν ως σκοπό την εμπορική εκμετάλλευση ή αξιοποίηση ακινήτων που ανήκουν στο δημόσιο ή περιουσιακών του στοιχείων ή γενικά την αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών. Για την υλοποίηση έργων μέσω κοινοπραξιών θα πρέπει ο ιδιώτης-εταίρος να επιλεγεί προσεκτικά και βάσει διαγωνισμού. Η συνεισφορά και συμβολή του κράτους πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη (το κόστος θα καλυφθεί από τους χρήστες ή τους πελάτες), ενώ σαφώς καθορισμένοι πρέπει να είναι και οι κίνδυνοι τους οποίους θα αναλάβει ο ιδιώτης. Η μορφή αυτή σύμπραξης έχει προβλεφθεί σε κοινοτικό επίπεδο και αποτελεί τη σύμπραξη θεσμοθετημένου τύπου. Ωστόσο, ο Ν. 3389/2005 αποκλείει την εταιρική συμμετοχή του δημόσιου φορέα στην εταιρεία που αναλαμβάνει το όλο εγχείρημα. Η εταιρική συνεργασία δημόσιου - ιδιωτικού τομέα προσφέρει τη δυνατότητα αυτονομίας σε θέματα προσωπικού και εξοπλισμού για τη διεκπεραίωση των υποχρεώσεων της. Επιπλέον η εκκαθάριση των σχέσεων των μερών σηματοδοτείται από την λύση της εταιρείας ή από την συμφωνία συνέχισης αυτής και ανανέωσης της γενικότερης συμφωνίας για αυτή τη σύμπραξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΔΙΤ

Η σύμβαση παραχώρησης δημοσίου έργου αλλά και η σύμβαση παραχώρησης δημόσιων υπηρεσιών αποτελούν έννοιες συγγενικές και συχνά ταυτόσημες με την έννοια των ΣΔΙΤ. Στην διεθνή πρακτική, άλλοτε ταυτίζονται οι δύο έννοιες και άλλοτε αποτελεί η μια υποπερίπτωση της άλλης. Η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για τις συμβάσεις παραχώρησης είναι η Οδηγία 2004/18/ΕΚ. Οι κοινοτικές ρυθμίσεις της Οδηγίας έχουν εισαχθεί με νομοθετικές διατάξεις στο ελληνικό νομοθετικό σύστημα. Ωστόσο η εισαγωγή του Ν. 3389/2005 αναδεικνύει τη αναγκαιότητα αναζήτησης συσχέτισης μεταξύ των συμβάσεων παραχώρησης και ΣΔΙΤ, προκειμένου να διασαφηνιστούν οι διαδικασίες ανάθεσης και οι ισχύουσες διατάξεις (κοινοτικές, εθνικές) κάθε φορά.

6.1. Ομοιότητες ΣΔΙΤ και συμβάσεων παραχώρησης

- Πρόκειται για έγγραφες συμβάσεις, από επαχθή αιτία, που συνάπτονται μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων
- Έχουν το ίδιο αντικείμενο συνεργασίας των μερών, δηλαδή την εκτέλεση δημόσιων έργων και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών
- Εφαρμογή διατάξεων για την διαδικασία ανάθεσης και επιλογής των ιδιωτών, με στόχο την διασφάλιση της διαφάνειας και της προστασίας του ανταγωνισμού
- Παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης στον ιδιώτη ανάδοχο, ώστε να μπορέσει να αποπληρώσει τα έξοδά του και να καλύψει το επιχειρηματικό του κέρδος. Ταυτόχρονα ο ιδιώτης αναλαμβάνει ουσιαδές μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της σύμπραξης.

6.2. Διαφορές ΣΔΙΤ και συμβάσεων παραχώρησης

- **Ο τρόπος αποπληρωμής του ιδιωτικού τομέα.**

Στις συμβάσεις παραχώρησης, ο ιδιώτης αποπληρώνεται από τον χρήστη του δημοσίου έργου που διαχειρίζεται ή από τον τελικό χρήστη - καταναλωτή της δημόσιας υπηρεσίας που παρέχει. Καθώς ο τρόπος πληρωμής του ιδιώτη αποτελεί κριτήριο εάν μια σύμβαση αποτελεί σύμβαση παραχώρησης ή σύμβαση δημοσίου έργου, έχει εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ερμηνευτική Ανακοίνωση σχετικά με τις Συμπράξεις Παραχώρησης στο Κοινοτικό Δίκαιο, υπ' αριθμ. C121/2000/02. Σε κάποιες περιπτώσεις,

όπως η εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών ενδέχεται ο ιδιώτης να αποπληρωθεί συμπληρωματικά και από το δημόσιο, προκειμένου να μειωθεί το ύψος του ποσού που καταβάλλει ο πολίτης. Η αμοιβή από το δημόσιο πρέπει να έχει επικουρικό χαρακτήρα και δεν μπορεί να έχει τη μορφή σταθερής πληρωμής του δημοσίου φορέα προς τον ιδιώτη.

Στην περίπτωση των ΣΔΙΤ και εκ του Ν. 3389/2005 προκύπτει ότι η αποπληρωμή του ιδιώτη μπορεί να προέρχεται από την καταβολή των δαπανών και την αμοιβή από τον δημόσιο φορέα ή την καταβολή των δαπανών και την αμοιβή από τους πολίτες - χρήστες. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό είναι η ανάληψη των κινδύνων από τον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να θεωρηθεί ότι υπάρχει ΣΔΙΤ. Ανάληψη κινδύνου προβλέπεται βάσει της Κοινοτικής Οδηγίας και στις Συμβάσεις Παραχώρησης, αλλά κυρίως ως συμπληρωματικό στοιχείο στο κυρίαρχο στοιχείο που είναι ο τρόπος αποπληρωμής που περιγράφηκε.

- **Εφαρμοστέο δίκαιο**

Η επίλυση διαφορών που προκύπτουν από την ερμηνεία, εκτέλεση ή και λύση μια σύμβασης παραχώρησης υπάγεται στα διοικητικά δικαστήρια, εφόσον θεωρηθεί ως διοικητική σύμβαση. Ωστόσο για την περίπτωση των ΣΔΙΤ εκ του Ν. 3389/2005, προβλέπεται οι διαφορές εκ της σύμβασης σύμπραξης να ρυθμίζονται εκτός των διοικητικών ή πολιτικών δικαστηρίων, μέσω διαιτησίας. Το δίκαιο των δημοσίων έργων είναι εφαρμοστέο για τις συμβάσεις παραχώρησης, ενώ για τις ΣΔΙΤ ισχύουν συμπληρωματικά οι όροι της σύμπραξης και ο Αστικός Κώδικας.

- **Αντικείμενο της συμφωνίας**

Παρά το γεγονός ότι και στην περίπτωση των συμβάσεων παραχώρησης και των ΣΔΙΤ το αντικείμενο μπορεί να περιλαμβάνει και την κατασκευή έργου και την παροχή υπηρεσιών (μεικτό περιεχόμενο), στις συμβάσεις παραχώρησης γίνεται καθοριστική εννοιολογική και ρυθμιστική διάκριση ανάλογα με το αντικείμενο της παραχώρησης. Στις ΣΔΙΤ δεν υπάρχει ανάλογη διάκριση ανάλογα με το αντικείμενο της συνεργασίας. Επισημαίνεται ωστόσο, ότι στην Ελλάδα, στις συμβάσεις παραχώρησης, δεν γίνεται η διάκριση ανάλογα με το αντικείμενο, όπως συμβαίνει από τις κοινοτικές ρυθμίσεις.

- **Χρηματοδότηση από ιδιωτικό φορέα**

Παρά το γεγονός ότι και στην περίπτωση των συμβάσεων παραχώρησης όσο και σε εκείνη των ΣΔΙΤ, σημαντικό στοιχείο αποτελεί η χρηματοδότηση του έργου από τον ιδιώτη, στην περίπτωση των ΣΔΙΤ είναι δυνατό, σε εξαιρετικές περιπτώσεις να

απαλειφθεί η προϋπόθεση αυτή. Το δημόσιο αναλαμβάνει τότε το βάρος της χρηματοδότησης εξ' ολοκλήρου, συνθήκη αδύνατη για τις συμβάσεις παραχώρησης.

- **Σύμπραξη μέσω της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού**

Στις ΣΔΙΤ, η κατάρτιση σύμβασης μεταξύ του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα πραγματοποιείται μέσω της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Η απουσία της ΕΕΣ και η απευθείας σύμβαση του δημόσιου με τους ιδιωτικούς φορείς υπάγει τη συνεργασία στην κατηγορία της παραχώρησης κι όχι της σύμπραξης.

- **Θεσμοθετημένη εποπτεία του δημοσίου**

Στις ΣΔΙΤ, μέσω του Ν. 3389/2005, προβλέπονται φορείς (Διυπουργική Επιτροπή και Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ) με σκοπό την τήρηση των σχετικών διατάξεων και την εποπτεία της ομαλής διεξαγωγής της σύμπραξης στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος. Στη περίπτωση των συμβάσεων παραχώρησης, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν υπάρχουν αντίστοιχες εποπτικές διαδικασίες.

- **Απόκλιση από διατάξεις πτωχευτικού και εμπορικού δικαίου**

Με στόχο την προστασία των δανειστών που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στη σύμπραξη, εισάγεται, με τον Ν. 3389/2005, άρθρο 26, ευνοϊκή απόκλιση από τα ισχύοντα σε περίπτωση πτώχευσης. Αντίστοιχη πρόβλεψη δεν υπάρχει στις συμβάσεις παραχώρησης.

- **Κύρωση της σύμβασης με νόμο**

Οι συμβάσεις παραχώρησης συνήθως κυρώνονται με νόμο, κατά το ελληνικό δίκαιο. Στην περίπτωση των ΣΔΙΤ, δεν προβλέπεται εκ του Ν. 3389/005 αν χρειάζεται αντίστοιχη κύρωση ή δημοσίευση της ΣΔΙΤ στο ΦΕΚ. Ωστόσο σε αρκετές περιπτώσεις πληρούνται οι προϋποθέσεις που επιβάλλουν την κύρωση με νόμο της ΣΔΙΤ, οδηγώντας σε ασάφεια.

Στο άρθρο 26 του Ν. 3389/2005 προβλέπεται ότι : «Το κύρος των εμπράγματων ασφαλειών που παρασχέθηκαν οποτεδήποτε από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού ή οποιονδήποτε τρίτο υπέρ οποιουδήποτε πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που υπόκειται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής ή Δημόσιου Φορέα ή τρίτου προς εξασφάλιση απαιτήσεων τους κατά της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού από τη χρηματοδότηση ή οποιαδήποτε άλλη σχετική ή παρεπόμενη σύμβαση ή πράξη για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού, δεν θίγεται από την επιβολή οποιουδήποτε συλλογικού μέτρου ικανοποίησης των πιστωτών, που συνεπάγεται την απαγόρευση ή τον περιορισμό της εξουσίας διάθεσης των

περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή του τρίτου που συνέστησε την ασφάλεια, ούτε από την υποβολή σχετικής αίτησης κατ' αυτών. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για μελλοντικές απαιτήσεις, η γένεση των οποίων επέρχεται μετά την επιβολή του συλλογικού μέτρου ή την υποβολή της σχετικής αίτησης».

Με βάση τις παραπάνω επισημάνσεις, οι ΣΔΙΤ αποτελούν είδος ή υποπερίπτωση παραχώρησης δημοσίου έργου ή δημόσιας υπηρεσίας σε ιδιώτη, διακρινόμενες από εκείνες κυρίως από τον τρόπο και τις δυνατότητες αποπληρωμής του ιδιωτικού φορέα καθώς και τη συμμετοχή της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Οι υπόλοιπες διαφορές αποτελούν αποτελέσματα της υπαγωγής στο Ν. 3389/2005 και έχουν παρακολουθητικό χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΔΙΤ

Ο νόμος ρυθμίζει τη διαδικασία σύναψης και τη λειτουργία των Συμβάσεων Σύμπραξης δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών συνολικού προϋπολογισμού μέχρι 200.000.000 ευρώ.

Ένα νομικό πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα («Ιδιωτικός Φορέας») μπορεί να συνάψει Σύμβαση ΣΔΙΤ με έναν «Δημόσιο Φορέα» (το Δημόσιο, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ ή ανώνυμες εταιρίες που ανήκουν αποκλειστικά στους παραπάνω φορείς). Ο Ιδιωτικός Φορέας συμβάλλεται μέσω μιας ανώνυμης «Εταιρείας Ειδικού Σκοπού» που συνιστάται αποκλειστικά για τους σκοπούς της Σύμπραξης. Με τη Σύμπραξη ο Ιδιωτικός Φορέας αναλαμβάνει, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλει είτε ο Δημόσιος Φορέας είτε οι τελικοί χρήστες, ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με την εκτέλεση του έργου ή την παροχή των υπηρεσιών που συνιστούν το αντικείμενό της.

7.1. Αίτηση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ

Οι Δημόσιοι Φορείς που σκοπεύουν να προχωρήσουν σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με το Ν.3389/2005, πρέπει να υποβάλλουν σχετική πρόταση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, η οποία θα συνοδεύεται από τα απαραίτητα στοιχεία που θα τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα υλοποίησής της. Η πρόταση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αναλυτική περιγραφή του έργου που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του
- Ενδεικτικό προϋπολογισμό
- Κόστος λειτουργίας και συντήρησης Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης
- Προτεινόμενη μορφή σύμπραξης (είσπραξη τελών από χρήστες ή Δημόσιο, χρηματοδοτική συμβολή του Δημοσίου κλπ)
- Έλεγχο οικονομικής αποδοτικότητας (value for money) που θα αιτιολογεί την επιλογή της σύμπραξης σε σχέση με την υλοποίηση του έργου με δημόσια χρηματοδότηση.
- Άλλα θέματα που μπορεί να επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση του έργου, όπως, νομικά, περιβαλλοντικά κλπ.

Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να δίνουν μια αξιόπιστη εικόνα του έργου και της απαιτούμενης χρηματοδότησης για τη συνολική διάρκεια ζωής του. Για αυτό απαιτείται λεπτομερής χρηματοοικονομική ανάλυση, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανταποδοτικών

έργων, όπου πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι κίνδυνοι ζήτησης και προβλεπόμενων εσόδων.

Η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ μελετά την πρόταση του Δημοσίου Φορέα και αξιολογεί κατά πόσο αυτή μπορεί να υλοποιηθεί ως Σύμπραξη και να υπαχθεί στις διατάξεις Ν.3389/2005. Σε περίπτωση που η πρόταση αξιολογείται θετικά, όπως αρχικά είχε κατατεθεί ή όπως τελικά διαμορφώθηκε κατόπιν αναγκαίων τροποποιήσεων, η Ειδική Γραμματεία την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων», γνωστοποιεί την απόφασή της στο Δημόσιο Φορέα και τον καλεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών να καταθέσει στη Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ «Αίτηση Υπαγωγής» της συγκεκριμένης Σύμπραξης στο Ν. 3389/2005.

7.2. Διαδικασία υπαγωγής ενός δημόσιου έργου ή υπηρεσίας στις διατάξεις του νόμου

Η υπαγωγή ενός δημόσιου έργου ή υπηρεσίας στις διατάξεις του νόμου είναι δυνητική και, ως εκ τούτου, απαιτείται αίτηση των ενδιαφερόμενων Δημόσιων Φορέων και σχετική έγκριση, την οποία παρέχει με απόφασή της η Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.).

Η Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.) καταρτίζει μη δεσμευτικό κατάλογο έργων και υπηρεσιών («Κατάλογος Προτεινόμενων Συμπράξεων») που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων, τα οποία γνωστοποιεί στους κατά περίπτωση αρμόδιους Δημόσιους Φορείς. Οι τελευταίοι μπορούν, εντός δύο μηνών από τη λήψη της σχετικής ειδοποίησης, να υποβάλουν αίτηση στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. για υπαγωγή της συγκεκριμένης Σύμπραξης στις διατάξεις του νόμου («Αίτηση Υπαγωγής»). Εφόσον ο Δημόσιος Φορέας υποβάλλει «Αίτηση Υπαγωγής», ο πρόεδρος της ΔΕΣΔΙΤ, Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, συμπεριλαμβάνει τη συζήτηση της αίτησης αυτής στην ημερήσια διάταξη της επομένης συνεδρίασης της ΔΕΣΔΙΤ και προσκαλεί τα τακτικά μέλη αυτής και τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, ο οποίος συμμετέχει ως έκτακτο μέλος.

Κατά τη συνεδρίαση της ΔΕΣΔΙΤ, παρουσιάζεται Συνοπτική Αιτιολογική Έκθεση που έχει συντάξει η ΕΓΣΔΙΤ ως εισήγηση προς τη ΔΕΣΔΙΤ και η οποία περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη Σύμπραξη. Στη συνέχεια, η ΔΕΣΔΙΤ εκδίδει απόφαση («Απόφαση Υπαγωγής») με την οποία εγκρίνει ή απορρίπτει την «Αίτηση Υπαγωγής».

Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., μέσα σε δύο μήνες από τη διαβίβαση της Αίτησης Υπαγωγής,

εκδίδει απόφαση («Απόφαση Υπαγωγής») με την οποία την εγκρίνει ή την απορρίπτει. Μετά την εγκριτική απόφαση η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ αναλαμβάνει το συντονισμό των Διαδικασιών Ανάθεσης.

7.3. Διαδικασία Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα

Οι διατάξεις για τις Διαδικασίες Ανάθεσης ενσωματώνουν μερικώς στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2004/18 «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών». Δίνονται οι βασικοί ορισμοί (Αναθέτουσα Αρχή – Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου, Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου – Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης – Προκήρυξη – Υποψήφιος κλπ.) και τίθενται οι γενικές αρχές που διέπουν τις Διαδικασίες Ανάθεσης, όπως είναι η αρχή της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, των δικαιωμάτων των ιδιωτών, του ελεύθερου ανταγωνισμού, του περιβάλλοντος κλπ.).

Κριτήρια Ανάθεσης είναι είτε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά είτε η χαμηλότερη τιμή. Η Αναθέτουσα Αρχή καθορίζει τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που οφείλουν να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι. Για την ανάθεση και σύναψη των Συμβάσεων εφαρμόζονται καταρχήν είτε Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου είτε Διαδικασίες Κλειστού Τύπου. Στην περίπτωση των Ιδιαίτερα Πολύπλοκων Συμβάσεων, μπορούν να ακολουθούνται Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου, οπότε η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει σε διάλογο με τους επιλεγέντες Υποψηφίους, με σκοπό τον προσδιορισμό των μέσων που ικανοποιούν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες της. Υπό όρους, μετά την προκήρυξη Διαγωνισμού, μπορούν να εφαρμοστούν Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης, οπότε η Αναθέτουσα Αρχή διαπραγματεύεται τις υποβαλλόμενες προσφορές, προκειμένου να προσαρμοστούν στις προδιαγραφές της Προκήρυξης.

Πριν από την ανάθεση, η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να ελέγχει εάν συντρέχει κάποιος λόγος αποκλεισμού υποψηφίων (ποινική καταδίκη, κατάσταση πτώχευσης ή εκκαθάρισης, επαγγελματικό παράπτωμα κλπ.), να ελέγχει την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκειά τους και να αξιολογεί τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητές τους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να εφαρμοστούν οι διατάξεις του Ν. 3049/2002 για την αποκρατικοποίηση επιχειρήσεων, οπότε η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί να ενεργεί η ίδια ως αναθέτουσα αρχή, καθώς και να προσλαμβάνει εξειδικευμένους συμβούλους.

7.4. Λειτουργία της Σύμβασης Σύμπραξης

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης πρέπει να συνάδουν με τους όρους και τις ρυθμίσεις των σχετικών Προκηρύξεων. Στις Συμπράξεις εφαρμογή έχουν καταρχήν οι διατάξεις των σχετικών Συμβάσεων και συμπληρωματικά ο Αστικός Κώδικας (και όχι η νομοθεσία περί δημοσίων έργων). Οι Συμβάσεις περιλαμβάνουν σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μερών που συμβάλλονται. Προβλέπουν ιδίως, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο της Σύμπραξης, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής του, τον τρόπο χρηματοδότησης, την κατανομή των κινδύνων, το ύψος των ανταλλαγμάτων, τον τρόπο λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου κλπ. Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού φέρουν την ευθύνη και τον κίνδυνο της απαιτούμενης χρηματοδότησης και, προς τον σκοπό αυτό, οφείλουν να αποδεικνύουν τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης. Οι Δημόσιοι Φορείς μπορούν να συμμετέχουν στη χρηματοδότηση, καθώς επίσης και στην εκμετάλλευση του αντικειμένου του Σύμπραξης.

7.5. Ειδικές ρυθμίσεις – Κίνητρα

Προβλέπονται ρυθμίσεις για τη διευκόλυνση της είσπραξης του συμβατικού ανταλλάγματος, όταν αυτό είναι καταβλητέο από τους τελικούς χρήστες. Όλες οι άδειες που απαιτούνται εκδίδονται στο όνομα της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, εντός ειδικής, σύντομης προθεσμίας. Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων, προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις με σκοπό τη σύντομη συνέχιση των εργασιών. Αύξηση του κόστους του έργου που μπορεί να προκύψει από την επιβολή τυχόν πρόσθετων περιβαλλοντικών όρων, βαρύνει τον Δημόσιο Φορέα. Οι αναγκαίες για το αντικείμενο της Σύμπραξης απαλλοτριώσεις θεωρούνται κατεπείγουσες και μείζονος σημασίας και προβλέπονται ρυθμίσεις για την έγκαιρη συντέλεσή τους. Οι δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας υποχρεούνται να προβαίνουν κατά προτεραιότητα στις αναγκαίες ή χρήσιμες για το αντικείμενο της Σύμπραξης ενέργειες.

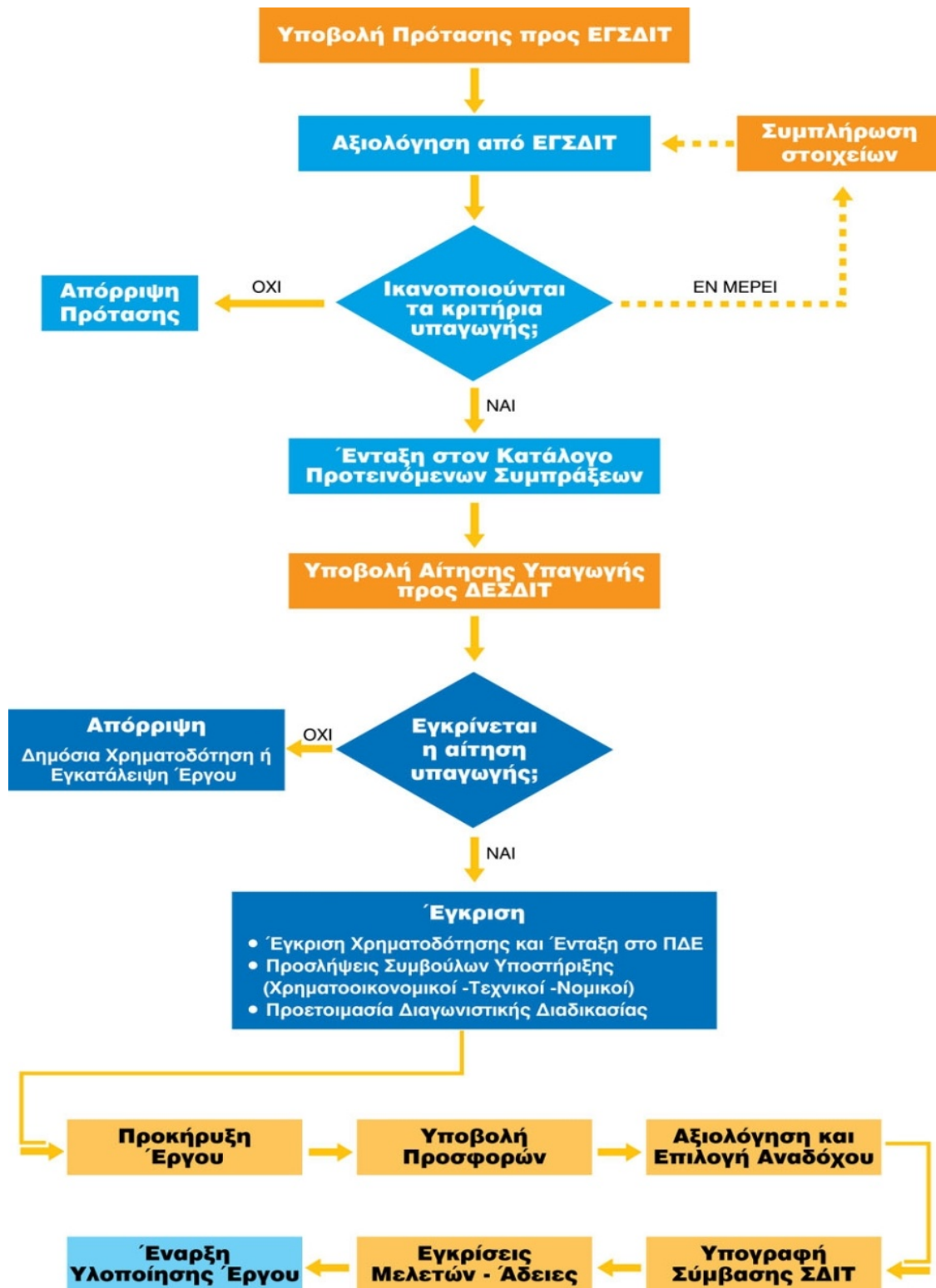
Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού μπορούν να εκχωρούν τις αξιώσεις τους σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα, με σκοπό τη χρηματοδότηση του αντικειμένου της Σύμπραξης. Το κύρος των κάθε είδους εμπράγματων ασφαλειών που χορηγήθηκαν υπέρ της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού δεν θίγεται από την επιβολή οποιουδήποτε συλλογικού μέτρου ικανοποίησης πιστωτών. Μεταβίβαση μετοχών, αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή οποιοσδήποτε εταιρικός μετασχηματισμός της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού απαιτούν την έγγραφη συναίνεση του Δημόσιου Φορέα. Η εισαγωγή των μετοχών της σε χρηματιστηριακή αγορά απαιτεί εγκριτική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και

Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών.

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος επί δεδουλευμένων τόκων μέχρι την έναρξη της εκμετάλλευσης του έργου. Τυχόν χρηματοδοτική συμβολή του Δημόσιου Φορέα λογίζεται ως επιχορήγηση κεφαλαίου (grant) και απαλλάσσεται από Φ.Π.Α., φόρο εισοδήματος ή άλλο φόρο και από κάθε κράτηση υπέρ τρίτου. Επιτρέπεται η μεταφορά προς συμψηφισμό τυχόν συσσωρευμένων ζημιών με τα κέρδη των δέκα επόμενων χρήσεων. Η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού μπορεί να επιλέξει τη μέθοδο απόσβεσης που θα εφαρμόσει. Η επίλυση των διαφορών γίνεται με διαιτησία, σύμφωνα με όρους που καθορίζονται στη Σύμβαση Σύμπραξης και κατά παρέκκλιση των διατάξεων που ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου. Εφαρμοστέο δίκαιο για την επίλυση κάθε διαφοράς είναι το ελληνικό ουσιαστικό δίκαιο.

ΣΧΗΜΑ 1 : ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΔΙΤ

[Πηγή: Γενική γραμματεία ανάπτυξης]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΔΙΤ

8.1. Έννοια και περιεχόμενο της χρηματοδότησης

Αρχικά, θα ήταν χρήσιμο να εξετάσουμε την ίδια την έννοια της χρηματοδότησης υπό το πρίσμα του Ν.3389/2005, ο οποίος δεν φείδεται μέσων και μορφών που μπορεί να λάβει η χρηματοδότηση των ΣΔΙΤ. Έτσι στο άρθρο 18 του Νόμου αναφέρονται με ενδεικτική μάλιστα απαρίθμηση, ως αποδεκτές μορφές χρηματοδότησης :

1. Τα ίδια κεφάλαια της αναδόχου εταιρείας ειδικού σκοπού (ΕΕΣ)
2. Δανειακά Κεφάλαια μέσω πιστώσεων, δανείων, ομολογιών και τιτλοποίηση απαιτήσεων
3. Οι αναγκαίες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις που απαιτούνται για την παροχή των παραπάνω δανειακών κεφαλαίων
4. Οι πρόσοδοι από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης κατά την κατασκευαστική περίοδο.
5. Χρηματοδοτική συμβολή του Δημόσιου Φορέα σε μετρητά
6. Ανταλλάγματα που παρέχει ο Δημόσιος Φορέας (παραχώρηση χρήσης ακινήτων, παραχώρηση εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και η εκχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης έργων)

Είναι επομένως σαφές ότι ο νόμος παρέχει ευρύτατες δυνατότητες για τη χρηματοδότηση των Συμπράξεων και με δεδομένη την ενδεικτική απαρίθμηση του άρθ.18 δεν αποκλείει και άλλα περισσότερο σύνθετα χρηματοδοτικά σχήματα εφόσον απαιτούνται από τις ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά σύμπραξης.

Στο νόμο προβλέπεται ακόμη μία κατηγορία χρηματοδότησης μέσω έκδοσης χρηματιστηριακών τίτλων δηλαδή

- Είτε μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου με έκδοση νέων μετοχών της εταιρείας Ειδικού Σκοπού και εισαγωγή τους σε χρηματιστηριακή αγορά είτε
- Μέσω έκδοσης ομολογιακού δανείου ανταλλάξιμου με μετοχές της ΕΕΣ είτε
- Μέσω έκδοσης ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές της ΕΕΣ.

Για όλες τις παραπάνω μορφές χρηματοδότησης μέσω της χρηματιστηριακής αγοράς απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού.

8.2. Η έγκαιρη εμπλοκή των Τραπεζών στο χρηματοδοτικό Σχήμα

Ο νέος Νόμος 3389/05 ακολουθεί με συνέπεια την αρχή της έγκαιρης εμπλοκής των Τραπεζών στη χρηματοδότηση της Σύμπραξης και απαιτεί από τους υποψήφιους ανάδοχους ν' αποδεικνύουν την χρηματοοικονομική τους επάρκεια ήδη από το στάδιο υποβολής των προσφορών.

Ο έλεγχος της χρηματοοικονομικής επάρκειας των υποψηφίων είναι ενδεδειγμένος και υποχρεωτικό περιεχόμενο αυτού αποτελεί ο έλεγχος της ύπαρξης των εξής στοιχείων : επαρκών ίδιων κεφαλαίων, επαρκών δανειακών κεφαλαίων, και επαρκών εγγυήσεων ή εξασφαλίσεων για τη χρηματοδότηση της Σύμπραξης (άρθ.18 παρ.1). Επίσης, δυνητικό περιεχόμενο του ελέγχου αποτελεί η ύπαρξη τραπεζικής χρηματοδότησης ή υποστήριξης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που εκάστοτε ορίζονται στη προκήρυξη.

Με βάση τα παραπάνω, δεν είναι νοητή υποβολή έγκυρης προσφοράς χωρίς να περιλαμβάνει και τραπεζική υποστήριξη για τη χρηματοδότηση της Σύμπραξης. Με τον τρόπο αυτό, ο νόμος χρησιμοποιεί το τραπεζικό σύστημα ως οιονεί χρηματοοικονομικό σύμβουλο που λειτουργεί σε δύο επίπεδα :

A) αφενός παρέχει στο Δημόσιο Φορέα μια εν τοις πράγμασι διαβεβαίωση περί της οικονομικής επάρκειας και ευρωστίας του υποψηφίου και

B) αφετέρου παρέχει στο Δημόσιο Φορέα αλλά και στον υποψήφιο μια Τρίτη ανεξάρτητη καταφατική γνώμη για τη βιωσιμότητα της σκοπούμενης Σύμπραξης.

Τυχόν απροθυμία των Τραπεζών ν'αναλάβουν ισχυρή δέσμευση για τη χρηματοδότηση της Σύμπραξης θα πρέπει να εμβάλλει σε σκέψεις το Δημόσιο Φορέα και πιθανώς να τον οδηγεί είτε σε ματαίωση είτε σε επαναπροκήρυξη της Σύμπραξης με διαφορετική κατανομή κινδύνων ή με συμμετοχή του Δημοσίου Φορέα στη χρηματοδότηση.

8.3. Οι εξασφαλίσεις της χρηματοδότησης

Επιτυχείς χαρακτηρίζονται οι ρυθμίσεις του Ν.3389/05 και σε ότι αφορά στις εξασφαλίσεις του τραπεζικού δανεισμού. Ειδικότερα :

- 1) Με το άρθ.25 του νόμου επιτρέπεται η εκχώρηση των συμβατικών απαιτήσεων της ΕΕΣ, υφισταμένων και μελλοντικών, εφόσον αυτές τυγχάνουν προσδιορισμένες ή απλώς προσδιορίσιμες προς τράπεζες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία Κεντρικής Τράπεζας και

μετέχουν με οποιοδήποτε τρόπο άμεσα ή έμμεσα στη χρηματοδότηση της Σύμπραξης. Επιτρέπεται επίσης η εκχώρηση των ως άνω απαιτήσεων σε ΕΕΣ με σκοπό την τιτλοποίηση των απαιτήσεων αυτών σύμφωνα με το άρθ.10 Ν.3156/2003.

- 2) Με το άρθ.26 παρ.1 του νόμου λαμβάνεται ειδική πρόνοια ενίσχυσης των εμπράγματων ασφαλειών σε περίπτωση μεταγενέστερης πτώχευσης της ΕΕΣ ή υπαγωγής της σε διαδικασία αφερεγγυότητας ή συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών της
- 3) Το άρθ.26 παρ. 2 που επιγράφεται ως «Δανειστές εις ολόκληρο» εταφέρει σε νομοθετικό επίπεδο την ευρηματική λύση που υιοθέτησαν οι Έλληνες νομικοί το πρόσφατο παρελθόν κατά τις διαπραγματεύσεις για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής που πραγματοποιήθηκαν με σύμβαση παραχώρησης. Το ζητούμενο στη περίπτωση αυτή ήταν επί περισσότερων κοινοπραττουσών δανειστριών τραπεζών με διακριτές απαιτήσεις έναντι του αναδόχου να εξευρεθεί τρόπος ώστε οι εμπράγματες ασφάλειες να εγγραφούν και να τηρούνται υπέρ μιας μόνο εξ αυτών, πράγμα που μελλοντικά θα επέτρεπε την ευχερή μεταβολή της σύνθεσης της δανειστικής κοινοπραξίας με την έξοδο τραπεζών από το σχήμα και την είσοδο νέων στη θέση τους. Η ανάγκη αυτή καλύφθηκε με τη μέθοδο της σύστασης καταπιστεύματος στο όνομα μιας Τράπεζας που δρα ως καταπιστευματοδοχος των εξασφαλίσεων όλων των υπόλοιπων Τραπεζών που μετέχουν στη χρηματοδότηση.

Στο ελληνικό δίκαιο, δεν υφίσταται το μόρφωμα του καταπιστεύματος. Αντ' αυτού η δανείστρια τράπεζα που θα οριστεί ως εκπρόσωπος των δανειστών δικαιούται να εγγράψει στο όνομά της όλες τις εμπράγματες ασφάλειες.

Η λύση αυτή αποτελεί εύρημα του Καθηγητή Π. Κορνηλάκη και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στη Σύμπραξη της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου με εκπρόσωπο των δανειστών την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

8.4. Η κατανομή των Κινδύνων στη Τραπεζική Χρηματοδότηση ΣΔΙΤ

Η κατανομή των κινδύνων στις ΣΔΙΤ, όπου στο δίκαιο δεν ορίζεται διαφορετικά (πχ. με πρόβλεψη ανικειμενικής ή νόθου αντικειμενικής ευθύνης), αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας του Δημόσιου Φορέα με τον Ιδιωτικό Φορέα της Σύμπραξης.

Η μεγαλύτερη ίσως δυσχέρεια που θα αντιμετωπίσουν μελλοντικά οι υποψήφιοι ανάδοχοι προκειμένου να εξασφαλίσουν τη τραπεζική χρηματοδότηση μιας Σύμπραξης, θα είναι οι όροι κατανομής των κινδύνων του εκάστοτε έργου ή υπηρεσίας μεταξύ του Δημόσιου Φορέα, της αναδόχου ΕΕΣ, των δανειστριών Τραπεζών και άλλων τρίτων (ασφαλιστών, κατασκευαστών, χρηστών).

Βασικοί άξονες της διεθνούς τραπεζικής στο ζήτημα του επιμερισμού των κινδύνων σε κάθε χρηματοδότηση έργων (project finance) είναι οι εξής

1. Η κατανομή των κινδύνων πρέπει να είναι συμβατικά σαφής, προκειμένου ν' αποφεύγονται διενέξεις ως προς το ποιός φέρει τον κίνδυνο όταν ο κίνδυνος έχει ήδη επέλθει
2. Η ανάληψη κάθε κινδύνου πρέπει να γίνεται από το μέρος εκείνο που ευρίσκεται στη πλεονεκτικότερη θέση να τον διαχειριστεί και να τον αντιμετωπίσει

Η «ratio» των δύο παραπάνω αρχών είναι προφανής. Οι χρηματοδότες επιθυμούν να δон το έργο να ολοκληρώνεται κατά το δυνατόν εμπρόθεσμα και εντός του συμφωνημένου προϋπολογισμού άλλως χάνουν ένα πολύ σοβαρό περιουσιακό στοιχείο, δηλαδή τις προσόδους από τη λειτουργία του έργου ή την παροχή των υπηρεσιών. Κάθε επέλευση κινδύνου που επειλεί είτε την ολοκλήρωση του έργου είτε τη δυνατότητα ουσιαστικής τήρησης του προϋπολογισμού χρηματοδότησης πρέπει να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά στον ελάχιστο δυνατό χρόνο, ούτως ώστε να ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες εγκατάλειψης του έργου ή εξάντλησης των διαθέσιμων κεφαλαίων και πτώχευσης των ιδιωτικών φορέων που έχουν αναλάβει τη Σύμπραξη.

8.5. Βασικές Κατηγορίες Κινδύνων

A. Κίνδυνος Κατασκευής

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τους κινδύνους που συνδέονται με την τήρηση των προθεσμιών, του ύψους του προϋπολογιστικών δαπανών, και όλων των τεχνικών προδιαγραφών και χαρακτηριστικών κατασκευής. Ειδικότερες εκφάνσεις του κινδύνου κατασκευής είναι οι ακόλουθες :

- Αστοχία μελετών, δηλαδή ο κίνδυνος να ικανοποιεί η μελέτη και η έρευνα τις απαιτήσεις του δημόσιου φορέα, να παραδίδεται εγκαίρως αλλά να βασίζεται σε επιλογές και λύσεις που την πράξη απέχουν από τα αναμενόμενα και συμφωνηθέντα.

- Εύρεση αρχαιοτήτων, η οποία ανάλογα με τη σπουδαιότητα των ευρημάτων οδηγεί είτε στη ματαίωση του έργου είτε σε μακρά καθυστέρηση των εργασιών με ανάλογη παράταση των προθεσμιών παράδοσης του έργου.

- Απαλλοτριώσεις, οι οποίες προκαλούν καθυστερήσεις ή και ματαίωση των έργων υποδομής. Η ιδιωτική εταιρεία διατηρεί το δικαίωμα εκ του νόμου, να απαιτήσει υποχρεωτική ισόχρονη παράταση των συμβατικών προθεσμιών και να αξιώσει αποζημίωση από τον Δημόσιο Φορέα για την τυχόν καθυστέρηση στη συντέλεση των απαλλοτριώσεων πέραν της όποιας προθεσμίας είχε οριστεί στην σύμβαση.

- Κίνδυνος έκδοσης διοικητικών αδειών για το έργο ή τις υποδομές. Ο κίνδυνος αδειοδότησης στην Ελλάδα αξιολογείται ως ιδιαίτερα υψηλός από τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις έργων με ατυχή κατάληξη εξαιτίας είτε της αδυναμίας επακριβούς καθορισμού των αδειών που απαιτούνται για την κατασκευή και λειτουργία των έργων είτε εξαιτίας ανάκλησης με δικαστική απόφαση νομοτύπως εκδοθείσας διοικητικής άδειας ύστερα από προσφυγή τρίτου έχοντος έννομο συμφέρον.

- Συμβατικό σχήμα, κίνδυνος ο οποίος αφορά στην επιλογή των μερών που θα αναλάβουν την εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων της ΕΕΣ. Συνήθως προτιμώνται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα σχήματα στα οποία υπάρχει ένας κύριος εργολάβος και διάφοροι επιμέρους υπεργολάβοι, με την μορφή του εγγυημένου προϋπολογισμού (turn-key).

- Ανωτέρα βία, που προέρχεται από κάποιο συγκεκριμένο γεγονός, το οποίο θα απαξιώσει ή/και θα εμποδίσει, την λειτουργία του έργου για μια παρατεταμένη χρονική περίοδο μετά την ολοκλήρωση και έναρξη λειτουργίας του έργου. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν όλοι οι κίνδυνοι που προέρχονται από φυσικές καταστροφές, όπως σεισμοί, ακραία καιρικά φαινόμενα, ηφαιστειακές εκρήξεις κλπ. καθώς και πράξεις όπως τρομοκρατικές ενέργειες ή ο πόλεμος, δηλαδή απρόβλεπτα και αναπότρεπτα γεγονότα. Οι κίνδυνοι αυτοί παραδοσιακά αναλαμβάνονται από τον κύριο του έργου, ενώ είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών ασφαλίσεων.

- Αστοχία υλικών και εξοπλισμού, η προμήθειας αυτών, η οποία οδηγεί σε προβλήματα ως προς την αποτελεσματικότητα, ασφάλεια, καταλληλότητα και ποιότητα των έργων και υπηρεσιών.

- Εγγυήσεις καλής εκτέλεσης, οι οποίες αφορούν στη εκχώρηση ειδικών εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που

χρηματοδοτούν τη ΣΔΙΤ, όταν η ανάδοχος εταιρεία ειδικού σκοπού δεν είναι ταυτόχρονα και ο κατασκευαστής του έργου.

Β.Κίνδυνος λειτουργίας

Οι κίνδυνοι σε αυτή την κατηγορία δημιουργούνται κατά την έναρξη της λειτουργίας του έργου ή της παροχή των υπηρεσιών και αφορούν κυρίως περιπτώσεις στις οποίες οι παρεχόμενες υπηρεσίες δεν ανταποκρίνονται στα κριτήρια απόδοσης που έχουν τεθεί στην σύμβαση είτε ως προς την αναμενόμενη κερδοφορία είτε ως προς ρευστότητα για την εμπρόθεσμη αποπληρωμή των υποχρεώσεων της σύμβασης. Άλλη μια περίπτωση στην οποία δημιουργούνται κίνδυνοι τέτοιου τύπου είναι η περίπτωση που η διαθεσιμότητα των υποδομών που παραδίδονται, δεν κρίνεται ικανοποιητική ως προς την χρονική διάρκεια και την προσδοκώμενη συχνότητα της χρήσης τους, για την επίτευξη του αρχικού στόχου τους. Η ανεπαρκής συντήρηση των υποδομών καθώς και το απρόβλεπτα μεγάλο κόστος της συντήρησης λόγω παλαιότητας, φθοράς των υποδομών από την κακή χρήση του έργου ή η τεχνολογική του απαξίωση είναι περιπτώσεις που συναντώνται σπανιότερα αλλά όταν συμβούν αυξάνουν τον κίνδυνο λειτουργίας του έργου. Οι κίνδυνοι αυτοί εμποδίζουν την ομαλή και προσοδοφόρα χρήση και εκμετάλλευση του αντικείμενου της σύμβασης, και συνήθως μετακυλίνουν στον ιδιωτικό τομέα και σπανιότερα αναλαμβάνονται από τον δημόσιο. Τα πιστωτικά ιδρύματα δεν επηρεάζονται από τον κίνδυνο αυτό.

Γ. Κίνδυνος αγοράς

Οι κίνδυνοι αυτοί είναι αστάθμητοι παράγοντες, ο καθορισμός τους είναι δύσκολο να γίνει εξαρχής, και αφορούν την έλλειψη ικανοποιητικής ζήτησης των προϊόντων ή υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της ΣΔΙΤ σε βαθμό τέτοιο που να μην επιτρέπει την δημιουργία ικανών εσόδων για να καλύψουν τα λειτουργικά κόστη και να δώσουν την απαιτούμενη αποδοτικότητα στους επενδυτές. Μια πτώση της τιμής του προϊόντος στην αγορά ή μια αύξηση της τιμής μιας βασικής πρώτης ύλης, σε συνδυασμό με ένα χαμηλό περιθώριο κέρδους θα δημιουργήσουν πρόβλημα αποπληρωμής των υποχρεώσεων όσο μικρές είναι η μεταβολές στην τιμή του ή στο κόστος του.

Εφόσον οι αποκλίσεις από την προβλεπόμενη ζήτηση δεν είναι υπαιτιότητα του ιδιώτη που έχει αναλάβει το έργο, αλλά άλλων παραγόντων τότε το δημόσιο συνήθως

είναι αυτό που εγγυάται ένα προκαθορισμένο ελάχιστο επίπεδο εσόδων του ιδιώτη και καλύπτει τις μεταβολές στη ζήτηση. Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να θεωρηθούν οι νέες τάσεις στην αγορά, η τεχνολογική απαξίωση, η πλεονάζουσα ζήτηση, κτλ. Σε κάθε περίπτωση οι δανειστές θα απαιτήσουν, για την κάλυψη του κινδύνου, μια σειρά από εξασφαλίσεις (security arrangements) από τρίτα φερέγγυα μέρη, για την εξασφάλιση της αποπληρωμής των δανείων.

Δ. Χρηματοοικονομικός-πιστωτικός κίνδυνος (financial risk)

Το κίνδυνο αυτό τον αναλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα που συμμετέχουν ως δανειστές στις συμπράξεις. Ο κίνδυνός αυτός προκύπτει συνήθως από την αλλαγή των επιτοκίων και επηρεάζει περισσότερο τους δανειζόμενους σε κυμαινόμενο επιτόκιο. Οι υποψήφιες δανείστριες τράπεζες υπολογίζουν και καλύπτουν τον κίνδυνο αυτό με βάση τις παραδοχές και τις επιμέρους συμφωνίες που έχουν γίνει μεταξύ των εταίρων για τον επιμερισμό των κινδύνων. Οι τράπεζες έχουν επομένως μεγάλο ενδιαφέρον να διασφαλίσουν ότι η κατανομή του κινδύνου είναι η σωστή.

Ε. Νομικός Κίνδυνος

Ο κίνδυνος αυτός αφορά την εγκυρότητα των συμφωνητικών, τα νομικά ελαττώματα των συμφωνιών, τα δικαιώματα τρίτων, τις αδυναμίες εκτέλεσης των συμβάσεων χρηματοδότησης, κατασκευής, συντήρησης κλπ.

Στ.Κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου

Στην περίπτωση που υπάρχει μακροπρόθεσμο συμβόλαιο αγοράς του προϊόντος και ανεξαρτήτως τι είδους είναι, έχει μεγάλη σημασία αν θα μπορεί ο αντισυμβαλλόμενος να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ως προς τον χρόνο, το μέγεθος αλλά και την ποιότητα του αποτελέσματος. Οι αιτίες αναζητούνται συνήθως στην ακαταλληλότητα του αντισυμβαλλόμενου, λόγω έλλειψης εμπειρίας, εξειδικευμένου ή επαρκούς αριθμητικά προσωπικού ή στην οικονομική δυσπραγία λόγω έλλειψης ρευστότητας και χρηματοδότησης.

Ζ. Πολιτικός κίνδυνος

Όταν η ανάμειξη των πολιτικών/ δημόσιων αρχών της χώρας που υλοποιείται το έργο, προκαλεί καθυστερήσεις στο έργο τόσο στην εμπρόθεσμη αποπεράτωσή του όσο

και στην μακροχρόνια βιωσιμότητά του λέμε ότι αντιμετωπίζουμε πολιτικό κίνδυνο. Στα πλαίσια του πολιτικού κινδύνου συμπεριλαμβάνονται:

- Η πολιτική αστάθεια, που οφείλεται σε απεργίες, τρομοκρατικές ενέργειες, καθυστέρηση μεταρρυθμίσεων και πολιτικών αποφάσεων σχετικών με τη σύμπραξη
- Η οικονομική αστάθεια, δηλαδή η διατάραξη των δημοσιονομικών, ο υπερπληθωρισμός, η υποτίμηση του τοπικού νομίσματος κλπ.
- Ο συναλλαγματικός κίνδυνος, οποίος οφείλεται σε διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και προκύπτει είτε όταν τα έσοδα ή τα έξοδα του έργου λαμβάνονται ή πληρώνονται με διαφορετικά νομίσματα, είτε όταν τα έσοδα λαμβάνονται σε διαφορετικό νόμισμα από ότι γίνονται οι πληρωμές των εξόδων
- Ο περιβαλλοντικός κίνδυνος, ο οποίος υπάρχει όταν οι συνέπειες στο περιβάλλον ενός έργου προκαλέσουν την καθυστέρηση κατασκευής ή λειτουργίας του ή απαιτήσουν επανασχεδιασμό του έργου με μεγαλύτερο κόστος.

Η νομοθεσία για το περιβάλλον που είναι ιδιαίτερα αυστηρή, οι φορολογικές ρυθμίσεις και οι νομικοί περιορισμοί αποτελούν μορφές πολιτικού κινδύνου. Στον πολιτικό κίνδυνο περιλαμβάνονται και οι καθυστερήσεις που μπορεί να υπάρχουν εξαιτίας άρνησης ή παράλειψης των κρατικών υπηρεσιών να προβούν σε οφειλόμενη ενέργεια (π.χ έκδοση αδειάς). Επίσης η αποκανονικοποίηση (deregulation) κάποιων αγορών μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα, με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας στις αγορές αυτές και την πίεση για χαμηλότερες τιμές.

Η. Κίνδυνος Υπολειμματικής Αξίας

Είναι ο κίνδυνος η αξία των υποδομών μετά το τέλος της σύμπραξης να είναι μικρότερη από την αναμενόμενη. Οι εγκαταστάσεις θα περιέλθουν στην κυριότητα του δημόσιου φορέα ή στην κυριότητα της εταιρείας ειδικού σκοπού.

8.6. Τρόπος Χρηματοδότησης ΣΔΙΤ

Οι τρόποι χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ ποικίλλουν, γεγονός που επιτρέπει ευελιξία και προσαρμοστικότητα στους όρους χρηματοδότησης. Για την επίτευξη του καλύτερου πλάνου χρηματοδότησης (financing plan) ενός έργου θα πρέπει να έχουν εξασφαλιστεί επαρκής πόροι για την ολοκλήρωση του έργου και τα απαιτούμενα κεφάλαια με το χαμηλότερο δυνατό κόστος καθώς και να έχουν μεγιστοποιηθεί οι φορολογικές ωφέλειες από την ιδιοκτησία του έργου. Ακόμη, θα πρέπει να έχει

ελαχιστοποιηθεί η έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο των χρηματοδοτών των ιδίων κεφαλαίων καθώς και να έχει καθιερωθεί μια μερισματική πολιτική που θα μεγιστοποιεί την απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου των χρηματοδοτών, με τους περιορισμούς που μπορεί να υπάρξουν εκ μέρους των δανειστών και των ταμειακών ροών που το έργο μπορεί να δημιουργήσει. Τέλος, η επίτευξη των βέλτιστων χειρισμών στα θεσμικά θέματα, κρίνεται αναγκαία. Είναι φυσικό όλα τα παραπάνω να μην είναι δυνατό να συμβούν ταυτόχρονα ενώ να κρίνονται αναγκαστικοί κάποιοι συμβιβασμοί.

Οι τρόποι χρηματοδότησης ουσιαστικά κατηγοριοποιούνται σε τρεις βασικές μορφές, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.3389/2005 :

8.6.1.Χρηματοδότηση με βάση τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας ειδικού σκοπού

Τα κεφάλαια της ΕΕΣ, που έχει τη μορφή ΑΕ, προέρχονται είτε από τα ιδρυτικά της μέλη ή από άλλα πρόσωπα τα οποία καθίστανται μέλη στην εταιρεία μετά την έναρξη της σύμπραξης. Τα μέλη της κοινοπραξίας, που αναδείχθηκε ανάδοχος από τον διαγωνισμό, γίνονται εταιρικά μέλη κατά την σύσταση της ΕΕΣ. Αυτό το είδος εισροής κεφαλαίων στην διαδικασία σύμπραξης ονομάζεται χρηματοδότηση με βάση τα ίδια κεφάλαια και συνήθως δεν είναι η βασική πηγή χρηματοδότησης της διαδικασίας σύμπραξης, εξαιτίας της απαίτησης άμεσης εκροής κεφαλαίων από τους εμπλεκόμενους. Τα πρόσωπα που αποτελούν τους χρηματοδότες των ιδίων κεφαλαίων ονομάζονται διεθνώς χορηγοί και διακρίνονται σε δύο κατηγορίες :

A. Στους ενεργά εμπλεκόμενους στη ΣΔΙΤ ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι αποτελούν μακροχρόνιους επενδυτές, και η συμμετοχή τους στην ΕΕΣ αποτελεί επιχειρηματική κίνηση για την επίτευξη μεγαλύτερου επιχειρηματικού κέρδους και είναι ξεχωριστή από την αμοιβή τους για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την σύμβαση.

B. Σε εκείνους οι οποίοι συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ειδικού σκοπού με καθαρά επενδυτικά κριτήρια και στόχους. Αυτοί αποσκοπούν μόνο στην οικονομική αποδοτικότητα της συμμετοχής τους στην διαδικασία σύμπραξης, χωρίς ανάληψη άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προς την κατεύθυνση της ικανοποίησης των στόχων της συγκεκριμένης ΣΔΙΤ. Η επιλογή τους να εισφέρουν ίδια κεφάλαια αποσκοπεί σε υψηλότερη επιχειρηματική κερδοφορία και αντίστοιχο δικαίωμα στα κέρδη. Τέτοιοι συμμετέχοντες είναι συνήθως ασφαλιστικές εταιρείες, ασφαλιστικά ταμεία, θεσμικοί επενδυτές της κεφαλαιαγοράς και της χρηματαγοράς.

Η εισφορά ιδίων κεφαλαίων γίνεται είτε με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΕΣ, είτε μέσω κεφαλαιακής ενίσχυσης από τα υπάρχοντα μέλη είτε μέσω νέων μελών

στο μετοχικό κεφάλαιο. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να γίνει είτε στο χρηματιστήριο είτε εξωχρηματιστηριακά, αν δεν είναι εισηγμένη εταιρεία. Ωστόσο ο Ν. 3389/2005 θέτει περιοριστικούς όρους για την χρηματοδότηση της ΕΕΣ μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου καθώς απαιτείται η συγκατάθεση του δημοσίου φορέα ή ακόμα και του αρμόδιου Υπουργού.

Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μορφής χρηματοδότησης είναι τα εξής :

1. Η ισχυρότερη δέσμευση των ενεργά εμπλεκόμενων στην οικονομική επιτυχία του όλου εγχειρήματος της σύμπραξης, δημιουργεί την πεποίθηση στους ξένους χρηματοδότες, ότι η ΣΔΙΤ είναι μια ελκυστική και ασφαλής επένδυση.

2. Η αξία των χορηγηθέντων κεφαλαίων παρουσιάζεται στον ισολογισμό των ενεργά εμπλεκόμενων στην διαδικασία σύμπραξης, αφαιρετικά και η αξία της συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της ΕΕΣ φαίνεται μόνο στην ενοποιημένη οικονομική κατάσταση. Η οικονομική απεικόνιση των αποτελεσμάτων σε αυτή την περίπτωση είναι τελείως διαφορετική από αυτή που θα ήταν εάν υιοθετούνταν η παραδοσιακή μέθοδος εκτέλεσης δημοσίων ή ιδιωτικών έργων.

3. Τα ίδια κεφάλαια διατίθενται χωρίς χρονικό όριο για τους σκοπούς της σύμπραξης, χωρίς υποχρέωση επιστροφής τους, με εξαίρεση την μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των ξένων κεφαλαίων.

4. Τα ίδια κεφάλαια δεν έχουν εξασφαλισμένη απόδοση για τους χορηγούς αυτών. Οι χορηγοί των ιδίων κεφαλαίων στη ΣΔΙΤ προσδοκούν αποδόσεις με βάση τα εταιρικά κέρδη της εταιρείας ειδικού σκοπού, ανάλογα με το εταιρικό τους μερίδιο. Καθώς αυτά δεν είναι εξασφαλισμένα, αφού εξαρτώνται από την επιτυχία ή μη διαχείριση του αντικειμένου της σύμπραξης, θεωρείται πως αναλαμβάνουν το μεγαλύτερο οικονομικό και χρηματοδοτικό κίνδυνο έναντι κάθε άλλου χρηματοδότη. Κατά αντιστοιχία με τον κίνδυνο αυτό η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων είναι μεγαλύτερη έναντι της αποδοτικότητας της επένδυσης των ξένων κεφαλαίων.

5. Ο τρόπος αποεπένδυσης των ιδίων κεφαλαίων είναι διαφορετικός από την περίπτωση των ξένων κεφαλαίων. Ο χρηματοδότης των ιδίων κεφαλαίων θα λάβει με την εκκαθάριση της εταιρείας ειδικού σκοπού τα κεφάλαια του. Ωστόσο, σε τακτά χρονικά διαστήματα, λαμβάνει μερίσματα απόδοσης της εταιρείας ειδικού σκοπού, εκ των οποίων έχει προσδοκίες επιστροφής της επένδυσης του.

6. Σύμφωνα με την διεθνή πρακτική τα ίδια κεφάλαια σε ποσοστό αναλογίας αντιστοιχούν στο 5% μέχρι 25% του συνολικού ποσού χρηματοδότησης που χρειάζεται η διαδικασία σύμπραξης και των κεφαλαίων που τελικά εισρέουν από τα διάφορα είδη χρηματοδότησης.

8.6.2.Χρηματοδότηση με βάση τα ξένα κεφάλαια

Η χρηματοδότηση με ξένα κεφάλαια καλύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό χρηματοδότησης, αν όχι το σύνολο των αναγκών μιας ΣΔΙΤ. Προέρχεται από την χρηματαγορά και την κεφαλαιαγορά. Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα και κυρίως οι τράπεζες παρέχουν στον ανάδοχο τα απαιτούμενα κεφάλαια για την κατασκευή του έργου ή άλλων υποδομών και για την προμήθεια του εξοπλισμού. Οι ρυθμίσεις του Ν. 3389/2005 που διευκολύνουν τη τραπεζική χρηματοδότηση (bankability) είναι η έγκαιρη εμπλοκή των Τραπεζών στη χρηματοδότηση από το στάδιο υποβολής προσφορών, η ευελιξία στο χρηματοδοτικό σχήμα και την εκατέρωθεν ανάληψη υποχρεώσεων χρηματοδότησης, η ευελιξία στον τελικό επιμερισμό των κινδύνων και τέλος η διευκόλυνση λήψεως, διατηρήσεως και μεταβιβάσεως των τραπεζικών εξασφαλίσεων.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της χρηματοδότησης με ξένα κεφάλαια είναι :

1. Τα κεφάλαια παραχωρούνται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το οποίο δεν συμπίπτει απαραίτητα με τη χρονική διάρκεια της σύμβασης.
2. Ο χρηματοδότης αξιώνει και λαμβάνει συγκεκριμένη απόδοση, συνήθως με τη μορφή τόκου, με βάση τα συμφωνηθέντα στη χρηματοδοτική σύμβαση, ανεξάρτητα από την επιτυχή ή μη διεκπεραίωση των οικονομικών σχεδίων της εταιρείας ειδικού σκοπού. Καθώς τα ξένα κεφάλαια είναι τα πιο εξασφαλισμένα, η απόδοση που συνδέεται με αυτά είναι η μικρότερη. Κατά αντιστοιχία, η χρηματοδότηση με βάση τα ξένα κεφάλαια δεν καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων που προκαλούνται κατά την διάρκεια της σύμπραξης.
3. Η χρηματοδότηση με βάση τα ξένα κεφάλαια έχει σημαντική επίδραση στον ισολογισμό της εταιρείας ειδικού σκοπού, καθώς τα κεφάλαια αυτά παρουσιάζονται στο παθητικό της εταιρείας. Η εταιρεία ειδικού σκοπού, σε περίπτωση αξίωσης των μετόχων της για επιστροφή των κεφαλαίων τους (λύση της εταιρείας) καλείται να καλύψει τα κεφάλαια αυτά κατά προτεραιότητα.
4. Η χρηματοδότηση με βάση τα ξένα κεφάλαια χαρακτηρίζεται από αυστηρές πιστοληπτικές αξιολογήσεις και χρηματοοικονομικές αναλύσεις από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα - Τράπεζες.

Τα βασικότερα είδη χρηματοδότησης με βάση τα ξένα κεφάλαια που χρησιμοποιούνται διεθνώς για τα ΣΔΙΤ είναι τα ακόλουθα :

- α. Κοινοπρακτικό Δάνειο (consortial credit)
- β. Ομολογιακά Δάνεια
- γ. Χρηματοδοτική Μίσθωση
- δ. Χρηματοδότηση εκ των Δημοσίων Φορέων

α. Κοινοπρακτικό δάνειο (consortial credit)

Στην περίπτωση αυτή συμφωνείται μεταξύ της τράπεζας και της εταιρείας ειδικού σκοπού ή μεταξύ της τράπεζας και του δημοσίου φορέα η χορήγηση συγκεκριμένου κεφαλαίου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Επειδή το ύψος της χρηματοδότησης τέτοιων έργων είναι πολύ μεγάλο, οι τράπεζες συχνά καταφεύγουν στην δημιουργία κοινοπραξιών για την επίτευξη της διασποράς του πιστωτικού κινδύνου.

Η κοινοπραξία έχει ως κύριο ανάδοχο της πίστωσης μια τράπεζα, η οποία συμβάλλεται με την εταιρεία ειδικού σκοπού ή με τον δημόσιο φορέα, έχοντας το καθολικό δικαίωμα εκπροσώπησης και των υπολοίπων τραπεζών της κοινοπραξίας. Συνήθως τα τραπεζικά δάνεια είναι ελαστικά στις ιδιαιτερότητες της κάθε σύμπραξης, όσον αφορά την δυνατότητα της αναπροσαρμογής συγκεκριμένων όρων, όπως για παράδειγμα της διάρκειας του δανείου, του τρόπου αποπληρωμής του ή του ύψους του επιτοκίου, όποτε κριθεί απαραίτητο.

Παράλληλα όμως, οι τράπεζες έχουν αυξημένα δικαιώματα ελέγχου και εποπτείας της διαδικασίας σύμπραξης και της εκπλήρωσης των στόχων της επένδυσής τους. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συμμετέχει με τη μορφή τραπεζικών δανείων στην χρηματοδότηση συνεργασιών, όπως η σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Ο Ν. 3389/2005 έχει ενσωματώσει την διεθνή πρακτική μέσω του άρθρου 27.

β. Ομολογιακά δάνεια

Η άντληση κεφαλαίων από την κεφαλαιαγορά συνήθως παίρνει τη μορφή των ομολογιακών δανείων. Στην περίπτωση των ΣΔΙΤ, η εκδότρια του ομολογιακού δανείου είναι η εταιρεία ειδικού σκοπού (ΕΕΣ). Στην πρακτική παρουσιάζονται τρία είδη ομολογιακών δανείων, τα οποία αναφέρονται και από το Ν. 3389/2005 στο άρθρο 28.

- Ομολογιακό δάνειο, στο οποίο ο ομολογιούχος έχει το δικαίωμα να αξιώσει επιστροφή του κεφαλαίου του και το δικαίωμα να ζητήσει την καταβολή των τόκων, όπως αυτή έχει συμφωνηθεί (σε τακτά χρονικά διαστήματα ή με τη μορφή

zero coupons). Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και τα εισοδηματικά ομολογιακά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια με δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη.

- Ομολογιακό δάνειο με μετατρέψιμες ομολογίες, στο οποίο ο ομολογιούχος έχει τη δυνατότητα να μετατρέψει την ομολογία του σε μετοχή της εκδίδουσας εταιρείας και να αποκτήσει τα δικαιώματα του μετόχου της εταιρείας ειδικού σκοπού (ΕΕΣ). Με τον τρόπο αυτό τα ξένα χρηματοδοτικά κεφάλαια μετατρέπονται σε ίδια κεφάλαια.
- Ομολογιακό δάνειο με έκδοση ανταλλάξιμων ομολογιών, στο οποίο ο ομολογιούχος έχει το δικαίωμα αντί να ζητήσει την εξόφληση της ομολογίας, να ζητήσει την χορήγηση σε αυτόν άλλων δικαιωμάτων, όπως άλλες ομολογίες, μετοχές, άλλες κινητές αξίες της ίδιας της εκδότριας ή και άλλων εταιρειών.

Στο άρθρο 28 παρ.2 του νόμου προβλέπεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου ή για την έκδοση ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές, η έγγραφη συναίνεση του δημοσίου φορέα και η προηγούμενη εγκριτική απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών.

γ. Χρηματοδοτική Μίσθωση

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί ένα χρηματοδοτικό μηχανισμό για την εταιρεία ειδικού σκοπού, αφού της επιτρέπει πρόσβαση σε κεφαλαιουχικά αγαθά, κινητά ή ακίνητα, χώρους εγκατάστασης αλλά και εξοπλισμού, χωρίς όμως να αναγκάζεται να προβαίνει σε άμεση άντληση ρευστότητας ή σε δανεισμό για την απόκτηση των αντικειμένων αυτών. Η εταιρεία ειδικού σκοπού καταβάλλει μίσθωμα ως αντίτιμο για την παραχώρηση της χρήσης των αντικειμένων, διατηρώντας το δικαίωμα απόκτησης τους στο τέλος της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

δ. Χρηματοδότηση εκ των δημοσίων φορέων

Συνήθως, ο ιδιωτικός φορέας έχει την ευθύνη της χρηματοδότησης της διαδικασίας σύμπραξης, αναλαμβάνοντας τον χρηματοδοτικό και πιστωτικό κίνδυνο. Ωστόσο, τμήμα της χρηματοδότησης μπορεί να το αναλαμβάνει και ο δημόσιος φορέας. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να είναι είτε σε χρήμα είτε σε είδος. Στην τελευταία περίπτωση, μπορεί να έχει τη μορφή ανταλλαγμάτων, όπως ενδεικτικά μπορούμε ν'

αναφέρουμε τη παραχώρηση ακινήτων κατά χρήση (εν όλω ή εν μέρει), τη παραχώρηση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων, την εκχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης έργων κ.λπ. Τα δικαιώματα που παρέχονται στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δεν μπορεί να εκτείνονται και στο διάστημα που ακολουθεί μετά τη λήξη της σύμβασης σύμπραξης. Άλλωστε, ο Ν.3389/2005 αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο συμμετοχής του Δημόσιου Φορέα στο χρηματοδοτικό σχήμα σε πολλά σημεία του.

Στην διαδικασία σύμπραξης μπορεί ως χρηματοδότης να συμμετάσχει ο δημόσιος φορέας που εμπλέκεται στη σύμπραξη ως αντισυμβαλλόμενος της εταιρείας ειδικού σκοπού ή και οποιοσδήποτε άλλος δημόσιος φορέας. Οι δημόσιοι φορείς, ως χρηματοδότες, επιτρέπεται να συμμετέχουν και στην εκμετάλλευση του αντικειμένου της σύμπραξης και να απολαμβάνουν επιστροφές της επένδυσής τους, όπως συμβαίνει με τον ιδιωτικό φορέα. Σε κάθε περίπτωση όμως, η συμμετοχή του δημόσιου φορέα με οποιαδήποτε μορφή, πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια στη σχετική προκήρυξη ώστε να προστατεύονται οι βασικές αρχές για την διαφάνεια και τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Η συμμετοχή του δημόσιου τομέα στην χρηματοδότηση παρέχει εχέγγυα στα εμπλεκόμενα μέρη και στους τρίτους συναλλασσόμενους, ότι η ΣΔΙΤ έχει την στήριξη του δημόσιου φορέα και συμφέροντος. Το θετικό στοιχείο αυτής της συμμετοχής είναι ότι ο δημόσιος φορέας μπορεί να επιτύχει μεγαλύτερη κι άμεση ρευστότητα, εφόσον απαιτηθεί, μέσω της φορολογίας. Το αρνητικό όμως είναι ότι επηρεάζονται σημαντικά οι δημοσιονομικοί δείκτες.

8.6.3. Χρηματοδότηση με βάση τις εισροές κεφαλαίων εκ της εκμετάλλευσης του αντικειμένου της σύμπραξης

Η αξιοποίηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δηλαδή εγκαταστάσεων και των υποδομών καθώς και των εσόδων που προκύπτουν από τη εκμετάλλευσή τους, αποτελεί πηγή άντλησης χρηματοδοτικών κεφαλαίων.

Πρακτορεία απαιτήσεων (factoring)

Η χρηματοδότηση μέσω πρακτορείας απαιτήσεων, όπως προβλέπεται εκ του Ν. 1905/1990 βασίζεται στην πώληση υφισταμένων ή μελλοντικών απαιτήσεων σε άλλη εταιρεία, η οποία ρευστοποιεί τις απαιτήσεις, χρηματοδοτεί την πωλήτρια εταιρεία (στην συγκεκριμένη περίπτωση την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού) και υπεισέρχεται στην θέση της ως προς τα δικαιώματα του δανειστή. Η εταιρεία ειδικού σκοπού μέσω της πρακτορείας

απαιτήσεων εισπράττει πρόωρα την αξία των απαιτήσεων ως αντίτιμο της πώλησής τους. Μπορεί να παρέχονται και επιπλέον υπηρεσίες (π.χ νομικής και λογιστικής φύσεως) από την εταιρεία που αγοράζει και εξοφλεί πρόωρα τις απαιτήσεις.

Σημείο διάκρισης αυτής της μορφής χρηματοδότησης αποτελεί η ανάληψη ή μη από τον αγοραστή (εταιρεία factoring) του κινδύνου αφερεγγυότητας των οφειλετών. Στην περίπτωση που απορροφά τις συνέπειες του κινδύνου της μη είσπραξης της απαίτησης, τότε η σύμβαση αφορά στο γνήσιο factoring. Σε αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία εταιρεία factoring δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για την φερεγγυότητα του οφειλέτη, τότε η σύμβαση αφορά στο μη γνήσιο factoring. Ο Ν.3389/2005 άρθρο 25 θέτει κάποιες προϋποθέσεις για την χρήση αυτού του είδους χρηματοδότησης. Επιτρέπεται επίσης η ως άνω εκχώρηση σε αλλοδαπές ή ημεδαπές Εταιρείες Ειδικού Σκοπού προς το σκοπό τιτλοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του Ν. 3156/2003.

Τιτλοποίηση απαιτήσεων (asset securitization)

Η τιτλοποίηση απαιτήσεων εισήχθηκε στην Ελλάδα μέσω του άρθρου 10 του Ν. 3156/2003 «για να μπορέσει μια εταιρεία να χρηματοδοτηθεί μέσω της τιτλοποίησης θα πρέπει να είναι αρχικά δικαιούχος ρευστοποιήσιμων και μη ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων ή περιουσιακών στοιχείων έναντι τρίτων, οι οποίες προκαλούν σταθερή και προβλέψιμη ροή πληρωμών, όταν καθίστανται απαιτητές».

Η εταιρεία-δικαιούχος των απαιτήσεων, η οποία μπορεί να έχει οποιαδήποτε νομική μορφή (ΑΕ, ΕΠΕ κλπ.), πωλεί και μεταβιβάζει τις απαιτήσεις αυτές σε μια άλλη εταιρεία ειδικού (ή αλλιώς αποκλειστικού) σκοπού, πλήρως ανεξάρτητη από την πωλήτρια εταιρεία. Έτσι, η πωλήτρια εταιρεία αντλεί τα αναγκαία για την χρηματοδότηση της κεφάλαια που είναι ισοδύναμα της αξίας των απαιτήσεων της, οι οποίες με τον τρόπο αυτό μετατρέπονται από λογιστική περιουσία σε ρευστά διαθέσιμα. Η εταιρεία ειδικού σκοπού έπειτα, προχωρεί στην έκδοση ομολογιών ή άλλων τίτλων στην κεφαλαιαγορά για τη συγκέντρωση κεφαλαίων από τους επενδυτές, που αντιστοιχούν στο τίμημα πώλησης των απαιτήσεων αυτών. Όταν οι απαιτήσεις αυτές καταστούν ληξιπρόθεσμες δημιουργείται μια ροή πληρωμών που ικανοποιεί και εξασφαλίζει την αποπληρωμή των (τιτλούχων) επενδυτών. Οι απαιτήσεις που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της σύμπραξης και η ρευστοποίηση τους είναι ουσιαστικά η πηγή χρηματοδότησης της σύμπραξης. Αξίζει να επισημανθούν τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μορφής χρηματοδότησης :

- Σε μια ΣΔΙΤ θα πρέπει να συσταθούν δύο εταιρείες ειδικού σκοπού. Η μία θα αναλάβει τις υποχρεώσεις της σύμπραξης ενώ η δεύτερη θα αποτελεί την αγοράστρια εταιρεία των απαιτήσεων εκ της διαδικασίας της σύμπραξης, διενεργώντας την τιτλοποίησή τους, όπως περιγράφει ο Ν. 3156/2003. Οι δύο εταιρείες ειδικού σκοπού έχουν διαφορετική δραστηριότητα και είναι αυτοτελείς και ανεξάρτητες μεταξύ τους τόσο νομικά όσο και οικονομικά. Καμία εκ των δύο δεν μπορεί να αναλάβει και τις δύο δραστηριότητες, δηλαδή αυτήν της σύμπραξης και αυτήν της τιτλοποίησης. Η δεύτερη εταιρεία ειδικού σκοπού περιορίζεται μόνο στην άντληση των κεφαλαίων αγοράς των απαιτήσεων μέσω της έκδοσης των ομολογιών/τίτλων. Με την ολοκλήρωση της αποπληρωμής των επενδυτών ολοκληρώνεται ο σκοπός της εταιρείας ειδικού σκοπού και συνήθως διαλύεται.
- Η συμμετοχή της εταιρείας ειδικού σκοπού που είναι υπεύθυνη για την τιτλοποίηση εξασφαλίζει την απομόνωση των απαιτήσεων από την υπόλοιπη περιουσία της πωλήτριας και χρηματοδοτούμενης εταιρείας. Οι απαιτήσεις αυτές έχουν ως αποκλειστικό προορισμό την αποπληρωμή των τίτλων που εκδίδονται από την διαδικασία τιτλοποίησης και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο ικανοποίησης των υπολοίπων δανειστών της χρηματοδοτούμενης εταιρείας.

Επιπλέον, αξίζει να υπγραμμιστεί το γεγονός ότι οι απαιτήσεις δεν εμφανίζονται πλέον στο ενεργητικό της πρώτης εταιρείας ειδικού σκοπού, που έχει αναλάβει τις υποχρεώσεις της σύμπραξης, αφού δεν είναι αυτή η εκδότρια των τίτλων, καθώς και η ανεξάρτητη μορφή της εταιρείας ειδικού σκοπού της τιτλοποίησης επιφέρει ευνοϊκές λογιστικές, φορολογικές και εποπτικές συνέπειες για την πωλήτρια εταιρεία ειδικού σκοπού και την αποδεσμεύει από οποιοδήποτε κίνδυνο και επιβάρυνση του παθητικού της.

Τιτλοποίηση απαιτήσεων από ακίνητα

Η τιτλοποίηση απαιτήσεων από ακίνητα δεν διαφοροποιείται σημαντικά από οποιαδήποτε άλλη μορφή τιτλοποίησης απαιτήσεων. Στην τιτλοποίηση απαιτήσεων από ακίνητα η επιχείρηση που επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί μεταβιβάζει σε μια εταιρεία ειδικού σκοπού αντί για τις απαιτήσεις, τα εμπράγματα δικαιώματα (κυριότητα ή επικαρπία) επί των ακινήτων της. Το τίμημα αποπληρώνεται μέσω έκδοσης ομολογιών από την αγοράστρια εταιρεία ειδικού σκοπού. Η αποπληρωμή των επενδυτών γίνεται από την πρόκληση ρευστότητας εκ της εκμετάλλευσης των ακινήτων της τιτλοποίησης, η

οποία προκαλείται είτε από την εκμετάλλευση και εκμίσθωση των ακινήτων είτε από την πώληση αυτών. Όπως και στη χρηματοδότηση με τιλοποίηση απαιτήσεων χρειάζονται δύο εταιρείες ειδικού σκοπού, η πρώτη για την διαδικασία σύμπραξης και η δεύτερη για την διαδικασία τιλοποίησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο μεταβιβάζων συμφωνεί να μισθώσει τα ακίνητα που έχει μεταβιβάσει και μέσω των μισθωμάτων αυτών να καλυφθεί η αποπληρωμή των ομολογιών, παραπέμποντας στο θεσμό του ‘sale and lease back’.

Αντίστροφη χρηματοδοτική μίσθωση

Η χρηματοδότηση με αυτή μορφή περιλαμβάνει τη μεταβίβαση των εμπραγμάτων δικαιωμάτων της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού επί των κινητών ή ακινήτων πραγμάτων, τα οποία έχουν βρεθεί στην κυριότητά της, σε εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η τελευταία παρέχει χρηματοδοτικά κεφάλαια ως αντάλλαγμα για την απόκτηση της κυριότητας. Παράλληλα, ωστόσο, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού μισθώνει η ίδια τα ακίνητα ή κινητά πράγματα και τα χρησιμοποιεί.

Αξιοποίηση κινητών και ακινήτων πραγμάτων εκ της διαδικασίας Σύμπραξης

Η μορφή αυτή χρηματοδότησης βασίζεται στην αξιοποίηση των κινητών και ακινήτων πραγμάτων που αποκτώνται, εισφέρονται ή δημιουργούνται από τους εμπλεκόμενους της σύμπραξης, μετά τη λήξη της χρονικής της διάρκειας. Η αξιοποίηση των πραγμάτων αυτών μπορεί να βασιστεί στην πώληση και μεταβίβαση των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί των πραγμάτων και στην διατήρηση του δικαιώματος διαχείρισης και εκμετάλλευσής τους για τους σκοπούς της σύμβασης.

Το αντίτιμο για την χρήση του αντικειμένου σύμπραξης

Το αντίτιμο που καταβάλλεται από διάφορα πρόσωπα για την χρήση των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών της σύμπραξης αποτελεί μια σημαντική πηγή χρηματοδότησης. Η μορφή αυτή, είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς επιτρέπει την δυναμική αναδιαμόρφωση του χρηματοδοτικού σχήματος κατά τη διάρκεια της σύμπραξης, με βάση την άντληση κεφαλαίων από την χρήση του ίδιου του αντικειμένου της σύμπραξης. Πηγές τέτοιας χρηματοδότησης είναι οι εξής :

1. Το αντίτιμο του δημόσιου φορέα για την χρήση εγκαταστάσεων που του παραχωρούνται για δημόσια χρήση καθώς και για συμπληρωματικές υπηρεσίες επ’ αυτών, όπως ασφάλεια, συντήρηση, εξοπλισμός κλπ.

2. Πληρωμές διαθεσιμότητας (availability payments) οι οποίες καταβάλλονται στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για την διαθεσιμότητα των εγκαταστάσεων σε υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα, όπως η υγεία, η παιδεία, ο πολιτισμός κλπ.
3. Το αντίτιμο για την χρήση εγκαταστάσεων ή υπηρεσιών το οποίο καταβάλλεται από κοινού από τους ίδιους τους τελικούς χρήστες και το δημόσιο (περίπτωση shadow tolls κατά την οποία ο κύριος του έργου πληρώνει τον ανάδοχο ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης του έργου). Ουσιαστικά το δημόσιο επιχορηγεί την χρήση των εγκαταστάσεων ή υπηρεσιών, ιδιαίτερα για την περίπτωση δημοσίων υπηρεσιών κοινής ωφελείας.
4. Το αντίτιμο που καταβάλλεται εξ ολοκλήρου από τους τελικούς χρήστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 : ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΔΙΤ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

9.1. Στο Ηνωμένο Βασίλειο

Οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Public-Private Partnerships – PPP) συντέλεσαν ενεργά στην ανάπτυξη της Βρετανικής οικονομίας κατά τη δεκαετία 1999-2009. Ο κύριος φορέας υλοποίησης των έργων ΣΔΙΤ στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι ο λεγόμενος Private Finance Initiative (PFI) – Public Private Finance (PPF) και αφορά ιδιαίτερα στο τομέα των υποδομών με την ανέγερση σχολείων, νοσοκομείων, φυλακών και την κατασκευή ή εκσυγχρονισμό του οδικού δικτύου της χώρας.

Κατά τη δεκαετία 1995-2005 υπογράφηκαν συμβάσεις έργων ΣΔΙΤ συνολικής αξίας κατ' έτος μεταξύ 2 δις και 5 δις Λιρών. Κατά την περίοδο 2005-2008 η ετήσια συνολική αξία των έργων ΣΔΙΤ ήταν υψηλότερη από την αρχική περίοδο, παρά το γεγονός ότι από το 2006 και εντεύθεν παρατηρείται σχετική κάμψη της ετήσιας συνολικής αξίας των έργων (9,6 δις Λίρες το 2006). Μεταξύ του 2002 και του 2007, παρατηρείται σταθερότητα στο μέσο όρο των συμφωνηθέντων έργων ΣΔΙΤ (περίπου 60 κατ' έτος, με εξαίρεση το 2004 που είχαν υπογραφεί 99 συμβάσεις έργων ΣΔΙΤ, κυρίως στο τομέα της υγείας).

Κατά το 2008 υπεγράφησαν 34 συμβάσεις έργων ΣΔΙΤ, περίπου το ήμισυ των αντιστοίχων συμβάσεων που είχαν υπογραφεί τη διετία 2005-2007. Η συνολική αξία όμως των συμβάσεων έργων για το 2008 ήταν περίπου 6,5 δις Λίρες, μείωση κατά 11% ως προς την συνολική αξία συμβάσεων έργων για το 2007 (7,3 δις Λίρες).

Πρώτη σύμβαση σε σπουδαιότητα και αξία που υπογράφηκε αφορούσε το μετρό του Λονδίνου και η δεύτερη το Eurotunnel. Η τρίτη σύμβαση έργου ήταν αυτή που αφορούσε την κατασκευή αεροσκαφών τάνκερς. Άλλες συμβάσεις έργων για το 2008 περιελάμβαναν έργα ανέγερσης σχολείων στο Κεντ, αναζωογόνησης περιοχής Croydon του Λονδίνου και ένα ευρύ πρόγραμμα εκπαίδευσης στη Βρετανική Πολεμική Αεροπορία. Μέχρι το τέλος του 2008, είχαν υπογραφεί στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 1995 και εντεύθεν 935 έργα ΣΔΙΤ συνολικής αξίας 66 δις Λιρών.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει ανά τομέα δραστηριότητας και ετήσια αξία τα έργα ΣΔΙΤ που έλαβαν χώρα στο Ην. Βασίλειο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΈΡΓΑ ΣΔΙΤ ΣΤΟ ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΑ ΑΞΙΑ (2003-2008) σε £εκ

Τομείς	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Άμυνα	925	900	654	2674	1000	3291
Εκπαίδευση	373	456	749	1495	1514	1613
Υγεία	667	2628	998	3010	1706	520
Τοπική Αυτοδιοίκ., Στέγαση	491	62	406	422	570	450
Σκωτία	209	173	377	1003	1106	395
Βόρ.Ιρλανδία	105	60	18	390	382	125
Γεωργία	145	35	---	421	175	98
Υπ. Εσωτερ.	138	74	38	---	46	14
Ουαλία	---	82	---	42	17	10
Μεταφορές	351	735	1021	150	727	---
Άλλα	57	40	---	---	75	27
ΣΥΝΟΛΟ	3.461	5.245	4.261	9.607	7.318	6.543

(ΠΗΓΗ: Public Private Finance 2009)

Όπως προκύπτει από το πίνακα, οι κυριότεροι τομείς συμβάσεων έργων ΣΔΙΤ από το 2004 και εφεξής ήταν οι τομείς της άμυνας, της εκπαίδευσης και της υγείας, με συμβάσεις συνολικής αξίας στους τομείς της άμυνας και της υγείας περίπου 8 δις Λίρες και στο τομέα της εκπαίδευσης 6 δις Λίρες.

Στο τομέα των μεταφορών για πρώτη φορά μετά από το 1994 δεν υπήρξαν συμβάσεις έργων ΣΔΙΤ κατά το έτος 2008, αν και παραμένει ο σημαντικότερος τομέας υλοποίησης συμβάσεων ΣΔΙΤ στη χώρα με αναλογία 25,2%. Ακολουθούν ο τομέας της υγείας με 21,9% και της εκπαίδευσης με 17,2% με τον τομέα της άμυνας στο 14,1%, στέγασης στο 9,8%, επικοινωνιών στο 4,1% και τοπικής αυτοδιοίκησης στο 1,4%.

Η αξία κατ' έργων ΣΔΙΤ έχει σημειώσει αύξηση κατά μέσο όρο για να προσεγγίσει το 2008 τα 192 εκ Λίρες. Από το 1996 έως το 2005 η ετήσια κατά μέσο όρο αξία έργου ΣΔΙΤ υπολογίζεται μεταξύ 30 εκ και 70 εκ Λιρών. Από το 2006 και εντεύθεν η αξία έργου ΣΔΙΤ κατά μέσο όρο ανέρχεται σε 100 εκ Λίρες. Συνολικά, από το 1996 οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτιμώνται στο 10-15% των επενδύσεων κεφαλαίου του δημόσιου τομέα στη χώρα.

Όσον αφορά τον χώρο της Υγείας, εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου από το 1997, 64 έργα ΣΔΙΤ, συνολικής αξίας 11,1 δις στερλινών (15,7 δις ευρώ). Τα 27 από τα 64 αυτά τα έργα, αξίας 3 δις στερλινών (4,3 δις ευρώ),

έχουν ήδη ολοκληρωθεί και καταστεί λειτουργικά ή βρίσκονται στη φάση της κατασκευής.

Είναι προφανές ότι το Ηνωμένο Βασίλειο θέλησε να προάγει μέσω συμβάσεων ΣΔΙΤ τους κοινωνικούς τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας στο πλαίσιο του μεγαλύτερου επενδυτικού προγράμματος στην ιστορία του αγγλικού Εθνικού Συστήματος Υγείας (National Health Service). Τουλάχιστον τρεις άλλες χώρες της Ευρώπης (Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία) προτίθενται να εγκαινιάσουν μεγάλα προγράμματα ΣΔΙΤ στον τομέα της υγείας.

Γενικά, η επιτυχία του μοντέλου PFI ποικίλλει από έργο σε έργο. Σύμφωνα με σχετική έρευνα του Γενικού Λογιστηρίου του Ην. Βασιλείου, το 88% των έργων που υλοποιήθηκαν με βάση το μοντέλο PFI ολοκληρώθηκαν εγκαίρως και χωρίς υπέρβαση του κόστους για τον δημόσιο τομέα. Από την άλλη μεριά όσον αφορά τα έργα που δεν ακολούθησαν το μοντέλο PFI, το 70% αυτών καθυστέρησαν και το 73% υπερέβησαν τον προϋπολογισμό τους.

Παρ' όλα αυτά, υπήρξαν έργα που υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των ΣΔΙΤ που υπερχρέωσαν τον δημόσιο τομέα, κόστισαν πολλαπλάσια στον βρετανικό κρατικό προϋπολογισμό και έθεσαν υπό αμφισβήτηση τον θεσμό των ΣΔΙΤ.

9.2. Υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης

Η αγορά των ΣΔΙΤ στην υπόλοιπη Ευρώπη, παρουσιάζει σταθερή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Από το 2001 έως και το 2008, συνολικά στην υπόλοιπη Ευρώπη (εκτός Ην.Βασιλείου) υπεγράφησαν 215 συμβάσεις έργων συνολικής αξίας 37 δις ευρώ, χωρίς να υπολογισθούν και άλλα έργα που έχουν προκηρυχθεί από τις αρχές του 2007 συνολικής αξίας 68 δις ευρώ. Τα στατιστικά αυτά στοιχεία αποδεικνύουν την αυξητική πορεία των έργων ΣΔΙΤ, τα οποία είτε έχουν προκηρυχθεί είτε βρίσκονται στη διαδικασία χρηματοδότησης.

Η αθροιστική αξία των ΣΔΙΤ, που έχουν υπογραφεί ως το τέλος 2008 σημειώνεται υψηλότερη στην Ισπανία και τη Γαλλία (4,1 δις ΕΥΡΩ ανά χώρα), ενώ ακολουθεί η Ιταλία με 3,6 δις ΕΥΡΩ και η Ιρλανδία με 3,3 δις ΕΥΡΩ. Τα μεγαλύτερα έργα ΣΔΙΤ αφορούν στις υποδομές μεταφορών και κυρίως στο οδικό δίκτυο ενώ έπονται έργα εκσυγχρονισμού σιδηροδρόμων, κατασκευής τούνελ κλπ.

Οι χώρες με τα περισσότερα έργα ΣΔΙΤ σε διαδικασία προκήρυξης από το 2007 και εφεξής είναι η Γερμανία και η Ελλάδα ενώ ακολουθεί η Ιταλία, συνολικής αξίας 9,5 δις ευρώ και 6,3 δις ευρώ αντίστοιχα..

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει ανά χώρα την συνολική αξία έργων ΣΔΙΤ για τη περίοδο 2001 – 2008.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΔΙΤ ΑΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΧΩΡΑ 2001-2008 σε εκ ΕΥΡΩ.

Χώρα	2001-2004	2005	2006	2007	2008	Σύνολο	Υπογραφείσες ΣΔΙΤ/χώρα για 2001-2008
Ισπανία	1000	1154	1664	309	---	4127	38
Γαλλία	---	1788	735	329	1241	4093	34
Ιταλία	890	2179	439	55	---	3563	20
Ιρλανδία	720	121	623	1489	300	3253	19
Ελλάδα	---	798	1600	3885	1000	2398	8
Γερμανία	440	830	177	465	117	2029	40
Βέλγιο	1300	480	---	300	680	1780	6
Ολλανδία	1302	---	431	---	1020	1733	9
Πολωνία	1520	---	---	---	---	1520	2
Αυστρία	49	---	850	---	---	899	6
Φινλανδία	---	700	---	---	---	700	1
Βουλγαρία	---	366	288	366	---	654	6
Ουγγαρία	---	---	38	15	500	556	11
Κύπρος	---	500	---	---	---	500	1
Πορτογαλία	278	---	32	140	---	450	7
Άλλες χώρες	485	2	490	---	---	977	7
ΣΥΝΟΛΟ	7.987	8.918	7.367	7.353	4.958	36.583	215
Ην. Βασίλειο	21.849	6.237	14.111	10.698	8.236	61.131	536

(ΠΗΓΗ: Public Private Finance 2009)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 : ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ

Ο χώρος της Υγείας αποτελεί σήμερα μια από τις μεγαλύτερες -αν όχι τη μεγαλύτερη- δημοσιονομικές προκλήσεις στις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Οι δαπάνες Υγείας κινούνται ήδη εδώ και πολλά χρόνια σε ολοένα αυξανόμενα επίπεδα, σε σχέση με το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) και όλοι οι ειδικοί συμφωνούν ότι και οι μελλοντικές τάσεις θα είναι έντονα αυξητικές. Παρ' όλα αυτά, οι πολίτες διαπιστώνουν σε μεγάλο ποσοστό αρνητική εικόνα για τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Στην τάση αυτή για ανεξέλεγκτη αύξηση των δαπανών Υγείας, οι κοινωνίες προσπαθούν να αντιπαραθέσουν συστήματα και μηχανισμούς, με στόχο την παροχή επαρκών υπηρεσιών Υγείας υψηλής ποιότητας, συγχρόνως όμως με ελεγχόμενο κόστος.

Στην Ελλάδα ριζικές αλλαγές στον τομέα Υγείας, που έχουν εξαγγελθεί ήδη από τη δεκαετία του 80, μέχρι πρόσφατα δεν είχαν υλοποιηθεί, ενώ νόμοι και προτάσεις έχουν ελλιπώς εφαρμοσθεί ή έχουν πέσει στο κενό, εν πολλοίς και λόγω του δυσβάστακτου κόστους τους. Οι παράγοντες που συμμετέχουν στη συνεχή και ανεξέλεγκτη αύξηση των δαπανών Υγείας είναι πολλοί και ποικίλοι, όπως η αλλαγή των επιδημιολογικών προτύπων, η γήρανση του πληθυσμού, η μετανάστευση, η ανάπτυξη της ιατρικής, η ραγδαία και συνεχής αναβάθμιση του δαπανηρού ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού και τα νέα υψηλού κόστους φάρμακα. Επειδή τελικά αυτός που καλείται να πληρώσει τις αυξημένες αυτές δαπάνες δεν είναι άλλος από τον πολίτη – ασθενή, είτε ως φορολογούμενος είτε ως ασφαλισμένος, η επιδίωξη για εξεύρεση και αποτελεσματική κατανομή των πόρων αποτελεί ζήτημα μεγέθυνσης της κοινωνικής ευημερίας και πιέζει για την, κατά προτεραιότητα, λήψη κυβερνητικών μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής.

10.1. Εθνική Πολιτική

Το Σύνταγμα, στη παράγραφο 3 του άρθρου 21, ορίζει ότι *«το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων»*.

Κατ' αυτό το τρόπο ιδρύεται ευθεία υποχρέωση του κράτους για τη λήψη θετικών μέτρων για την προστασία της Υγείας¹ των πολιτών (ΣτΕ 3292/1998).

1 Ο επίσημος ορισμός της έννοιας «Υγεία», όπως δίνεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (World Health Organization, 1946), προσδιορίζει ότι η Υγεία είναι η κατάσταση πλήρους φυσικής, πνευματικής και κοινωνικής ευεξίας του ατόμου και όχι απλώς η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας

Η εθνική πολιτική είναι η έκφραση των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν για να βελτιωθεί το επίπεδο υγείας. Με την εθνική πολιτική ορίζεται συνήθως η σειρά προτεραιότητας των στόχων και υποδεικνύονται οι τρόποι επίτευξης αυτών. Η εθνική πολιτική επίσης, συχνά διαρθρώνεται σε εθνικά σχέδια δράσης και εξειδικεύεται με ένα διατομεακό και κατευθυντήριο σχέδιο που αποσκοπεί στην πραγμάτωση των εθνικών στόχων υγείας με την εφαρμογή κατάλληλων στρατηγικών (υποδεικνύει τι πρέπει να γίνει, από ποιον, σε τι χρονικό διάστημα και με ποιούς πόρους).

Η κρατική υποχρέωση που συνάγεται από την εν λόγω συνταγματική διάταξη για την παροχή υπηρεσιών Υγείας υψηλού επιπέδου συνοδεύεται επίσης από το δικαίωμα των πολιτών να απαιτήσουν την πραγμάτωση αυτής της υποχρέωσης (ΣτΕ 400/1986). Τούτο ωστόσο δε συνεπάγεται τον αποκλεισμό της ιδιωτικής πρωτοβουλίας από την παροχή υπηρεσιών Υγείας και την επιβολή κρατικού μονοπωλίου, όπως δέχεται και η σχετική νομολογία (ΣτΕ 1374/1997, ΕλλΔνη 1997. 1383 επ.). Εν πάση όμως περιπτώσει, το κοινωνικό δικαίωμα του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος, στα πλαίσια της «ήπιας» κανονιστικότητας που του αναγνωρίζεται, αφαιρεί από το νομοθέτη τη δυνατότητα επαναχώρησης από το υγειονομικό κεκτημένο, υπό την έννοια της κατάργησης του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

10.2. Εθνικό Σύστημα Υγείας

Αρχικά, θα πρέπει να ορίσουμε τη βασική έννοια του συστήματος υγείας ως το σύνολο των ανθρώπινων, υλικών και χρηματικών πόρων καθώς επίσης των οργανισμών, ιδρυμάτων και φορέων οι οποίοι συνδέονται με τη χρηματοδότηση, τη ρύθμιση και την επιτέλεση «δράσεων υγείας». Ως «δράση υγείας» ορίζεται οποιαδήποτε δραστηριότητα ή σύνολο δραστηριοτήτων η οποία έχει πρωταρχικό της σκοπό τη βελτίωση ή τη διατήρηση της υγείας. Με αυτή την έννοια, στο σύστημα υγείας συμπεριλαμβάνονται όχι μόνο το Εθνικό Σύστημα Υγείας, αλλά όλα τα κοινωφελή και ιδιωτικά ιδρύματα και φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας.

Η έννοια του συστήματος στην Υγεία δεν διαφέρει από την κλασική θεώρηση των επιστημών διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με ένα καθαρά μηχανιστικό μοντέλο, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι ένα σύστημα υγείας ορίζεται σαν το σύνολο των διαθέσιμων πόρων και των διοικητικών προτύπων (στόχοι του συστήματος και μηχανισμοί διαχείρισης των πόρων) που απαιτούνται έτσι ώστε, εφαρμόζοντας τα συγκεκριμένα διοικητικά πρότυπα για τη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, να

παρέχονται υπηρεσίες υγείας με σκοπό τη βελτίωση ή την διατήρηση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού. Οι πόροι ενός Συστήματος Υγείας, που παράλληλα είναι και οι συντελεστές του Συστήματος, είναι οι εξής :

α) οι ανθρώπινοι πόροι, δηλαδή το στελεχικό δυναμικό όλων των μονάδων υγείας που περιλαμβάνει το σύστημα υγείας,

β) οι κτιριακές και πάσης φύσεως υποδομές εξοπλισμού,

γ) το κεφάλαιο, δηλαδή η χρηματοδότηση του συστήματος,

δ) η τεχνολογία και οι ευκαιρίες χρησιμοποίησης μεθόδων και προϊόντων τεχνολογικών αινοτομιών κάθε είδους,

ε) η διοίκηση του συστήματος, δηλαδή ο άριστος συνδυασμός των παραπάνω στοιχείων

Τα ανεπτυγμένα κράτη δημιούργησαν ολοκληρωμένα συστήματα υγείας από την άποψη των στόχων υγείας, των πόρων και των διοικητικών μηχανισμών για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των πολιτών τους για κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά (οι ανάγκες αυτές περιελάμβαναν εκτός της υγείας, την εκπαίδευση, την πρόνοια τη συνταξιοδότηση κλπ). Το γεγονός της αναγνώρισης της υγείας ως κοινωνικού αγαθού οδήγησε στη λογική της παρέμβασης του κρατικού μηχανισμού στην παροχή υπηρεσιών υγείας στους πολίτες. Ο βαθμός παρέμβασης και ελέγχου από το κράτος διαφοροποιήθηκε αναλόγως των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών σε κάθε χώρα. Πρακτικό αποτέλεσμα αυτής της διαφοροποίησης ήταν η διαφοροποίηση και στον τρόπο διοίκησης και χρηματοδότησης κάθε υγειονομικού συστήματος.

Με βάση τον τρόπο οργάνωσης, χρηματοδότησης, παραγωγής και διανομής των υπηρεσιών Υγείας, διακρίνονται τρεις βασικές μορφές Συστημάτων Υγείας :

- Το Ιδιωτικό ή Φιλελεύθερο που λειτουργεί σε αντιστοιχία με τις δυνάμεις της αγοράς και τη μικρότερη δυνατή κρατική παρέμβαση και επιβάρυνση, όπου κυριαρχούν οι ιδιωτικές δαπάνες και οι υπηρεσίες υγείας είναι κατά κανόνα ιδιωτικές. Το σύστημα αυτό αναπτύχθηκε και εφαρμόζεται κατ' εξοχήν στις ΗΠΑ.
- Το Κρατικό ή Δημόσιο, που χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό, μέσω της φορολογίας και αποσκοπεί στην ισότιμη και δωρεάν κάλυψη των αναγκών Υγείας του πληθυσμού, γνωστό και ως μοντέλο του Beveridge. Το μοντέλο αυτό εφαρμόζεται κυρίως στην Αγγλία, τον Καναδά και τις σκανδιναβικές χώρες. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται και το μοντέλο

"Semanshko" (ιδιαίτερα συγκεντρωτικό, χρηματοδοτούμενο από το κράτος), που εφαρμόστηκε στη Σοβιετική Ένωση από τη δεκαετία του '20 και στην Ανατολική Ευρώπη από το 1945-1990, στη βάση του οποίου αναπτύχθηκε το σημερινό μοντέλο υγείας που ισχύει στην Κούβα.

- Το Σύστημα της Κοινωνικής Ασφάλισης, το οποίο στηρίζεται στην ύπαρξη πολλών διαφορετικών ασφαλιστικών ταμείων, που χρηματοδοτούν το σύστημα μέσω εισφορών εργοδοτών και εργαζομένων, γνωστό και ως μοντέλο του Bismarck, που αναπτύχθηκε στη Γερμανία.

Παρά τη διάκριση των προαναφερθέντων μοντέλων, στις περισσότερες δυτικοευρωπαϊκές χώρες τα συστήματα τείνουν σε μικτές μορφές οργάνωσης. Αντίστοιχα και στην Ελλάδα, η παροχή των υπηρεσιών υγείας στηρίζεται σε ένα μικτό σύστημα δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το Ελληνικό σύστημα Υγείας, αποτελεί ένα υβρίδιο ανάμεσα σε ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (μοντέλο Bismarck) και σε ένα Εθνικό Σύστημα Υγείας (μοντέλο Beveridge). Παραγωγοί - προμηθευτές των υπηρεσιών υγείας είναι ο ευρύτερος δημόσιος τομέας (τα δημόσια Νοσοκομεία, τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά τους ιατρεία, τα Πολυϊατρεία των ασφαλιστικών οργανισμών, τα Δημοτικά ιατρεία, τα Στρατιωτικά νοσοκομεία, κλπ) και ο αμιγώς ιδιωτικός τομέας (Ιδιωτικά Νοσοκομεία και Ιδιωτικές Κλινικές, Διαγνωστικά Κέντρα, Ιατρεία ελευθεροεπαγγελματιών Ιατρών και Οδοντιάτρων, κλπ.). Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να υπογραμμίσουμε τα χαρακτηριστικά του Κρατικού προτύπου της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας της Μεγάλης Βρετανίας που περιέχει, όπως η χρηματοδότηση της μισθοδοσίας προσωπικού, του εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας και των έργων από το κράτος μέσω προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων ή μέσω των κοινοτικών προγραμμάτων. Παράλληλα όμως το ελληνικό ΣΥ περιέχει και χαρακτηριστικά των υπηρεσιών Υγείας του μοντέλου της Κοινωνικής Ασφάλισης της Γερμανίας, με χρηματοδότηση, μέσω των ασφαλιστικών εισφορών εργοδοτών, ασφαλισμένων ή και του κράτους στα πλαίσια τριμερούς χρηματοδότησης. Τέλος, η αδυναμία κάλυψης των λειτουργικών δαπανών των υπηρεσιών Υγείας από τα ασφαλιστικά ταμεία οδηγεί συχνά σε πρόσθετες κρατικές παρεμβάσεις μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων και επιβεβαιώνει τον μεικτό χαρακτήρα του συστήματος.

Η αναγκαιότητα της ύπαρξης ενός Συστήματος συνδέεται με τη χρησιμότητα των σκοπών του και την ικανότητα να επιτυγχάνει τους στόχους που θέτει για να εκπληρώσει

τους σκοπούς του. Σύμφωνα με τη σύγχρονη άποψη για την Υγεία, ο σκοπός ενός Συστήματος Υγείας είναι η διασφάλιση και βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού. Περαιτέρω σκοπός είναι η συμβολή του συστήματος υγείας, ως βασικού θεσμού του κοινωνικού κράτους, στη διασφάλιση και βελτίωση του επιπέδου ευημερίας και ποιότητας ζωής του πληθυσμού. Για την επίτευξη αυτών των σκοπών προσδιορίζονται στόχοι που αφορούν στην παραγωγή υπηρεσιών και αγαθών σύμφωνα με την εκτίμηση των αναγκών υγείας. Τόσο οι σκοποί όσο και οι στόχοι, πρέπει να προσδιορίζονται με σαφή κριτήρια ώστε να είναι δυνατή η μέτρησή τους.

10.3. Εθνικό Σύστημα Υγείας της Ελλάδας

Το «Εθνικό Σύστημα Υγείας» θεσμοθετήθηκε στη χώρα μας με το Ν.1397/83 που αφορούσε μία νέα πολιτική για την υγεία βασισμένη στις αρχές της καθολικότητας και της ισοτιμίας με την ανάληψη από το κράτος της ευθύνης παροχής καθολικών υπηρεσιών Υγείας σε όλους τους πολίτες του, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου ή οικονομικής δυνατότητας. Ο Ν.1397/1983 αποτελεί τον ιδρυτικό νόμο του ΕΣΥ με βασική επαγγελία και προσδοκία ότι το ΕΣΥ θα οδηγούσε σε αύξηση των δημοσίων δαπανών, με ταυτόχρονο περιορισμό των ιδιωτικών. Ως βασικοί στόχοι του ΕΣΥ παρουσιάζονται συνοπτικά οι παρακάτω :

- Η καθολική, πλήρης και ισότιμη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη του πληθυσμού.
- Η χρηματοδότηση του συστήματος από τον κρατικό προϋπολογισμό (μέσω της άμεσης και έμμεσης φορολογίας), αλλά και από την κοινωνική ασφάλιση (μέσω τριμερούς χρηματοδότησης από τις εισφορές εργοδοτών, εργαζομένων και κράτους).
- Η κυριότητα και ο έλεγχος των συντελεστών παραγωγής, που βασικά ανήκουν στο κράτος.

Βασικό μειονέκτημα όμως αποτέλεσε το γεγονός ότι δεν προβλέφθηκε αποτελεσματικός μηχανισμός χρηματοδότησης και διαχείρισης, ενώ διαπνεόταν από έντονα κρατικιστική αντίληψη. Έτσι, ο σχετικός νόμος επιχείρησε να περιορίσει τον ιδιωτικό τομέα, απαγορεύοντας την ανέγερση νέων κλινικών, επιτρέποντας όμως ιδιωτικές επενδύσεις στο διαγνωστικό τομέα. Κατά τον τρόπο αυτό, δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος περιορισμός των ιδιωτικών δαπανών, αφού τα ολοένα αυξανόμενα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα με τις συμβάσεις τους επιβάρυναν και επιβαρύνουν ακόμη

υπερβολικά τους προϋπολογισμούς των ασφαλιστικών ταμείων και τις ιδιωτικές δαπάνες Υγείας. Ακόμα και μετά τη ρύθμιση του ΠΔ 247/91, που επέτρεψε ξανά την ίδρυση, λειτουργία, μεταβίβαση ιδιωτικών κλινικών, καθώς και τη δημιουργία ανεξάρτητων διαγνωστικών μονάδων μέσα σε αυτές, οι ιδιωτικές δαπάνες στην Ελλάδα παρουσίασαν αυξητική πορεία και έφθασαν, βοηθούσης και της παραοικονομίας, να είναι οι υψηλότερες στην Ευρώπη.

Τελικά, η βασική σημαντική επιτυχία του ΕΣΥ παρέμεινε η έμφαση που δόθηκε στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ) με κεντρικό θεσμό τα Κέντρα Υγείας (ΚΥ) και η περιφερειακή ανάπτυξη που επιτεύχθηκε. Τα Κέντρα Υγείας ιδρύθηκαν για να λειτουργήσουν ως αποκεντρωμένες μονάδες των Νοσοκομείων με νοσηλευτική, επιστημονική, χρηματοδοτική και λειτουργική διασύνδεση με αυτά. Το αποτέλεσμα που έφεραν ήταν η ροή των ασθενών προς Αθήνα και Θεσσαλονίκη να περιοριστεί σημαντικά και να υπάρξει διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στις αποκεντρωμένες Μονάδες Υγείας.

Η ισότητα και ποιότητα, αφενός, και η συγκράτηση του κόστους, αφετέρου, αποτελούν τα ζητούμενα για την επιτυχία του ΕΣΥ, αντιμετωπίζουν όμως εγγενείς δυσκολίες στην επίτευξή τους. Έτσι, η ποιότητα πρέπει να περιλαμβάνει την ικανοποίηση των χρηστών υπηρεσιών Υγείας, αλλά και την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Η συγκράτηση του κόστους, αφετέρου, είναι όρος βιωσιμότητας για το Σύστημα. Οι στόχοι όμως αυτοί συχνά αλληλοαποκλείονται. Η επίτευξη ισότητας σημαίνει θυσίες στην ποιότητα, ενώ η βελτίωση της ποιότητας συνεπάγεται αύξηση του κόστους ενδεχομένως και μείωση της ισότητας, κ.ο.κ. Για τους λόγους αυτούς, σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες αναζητούνται λύσεις σε νέα σχήματα οργάνωσης και χρηματοδότησης. Πρόσθετο πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ότι οι κυβερνήσεις, όταν νομοθετούν για ζητήματα πολιτικής Υγείας, έχουν παγίως κατά νου μόνο το Δημόσιο Τομέα και ειδικότερα τα Νοσοκομεία. Κατά συνέπεια, ο Ιδιωτικός Τομέας αναπτύσσεται ανεξάρτητα και η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των δύο αυτών τομέων έχει τελικά ζημιογόνες συνέπειες, τόσο για τους πολίτες όσο και για το Σύστημα. Επί παραδείγματι, δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο σύναψης συμβάσεων του δημόσιου Νοσοκομείου με τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, ενώ συγχρόνως τα Νοσοκομεία αδυνατούν λόγω του κλειστού νοσηλίου να τιμολογήσουν τις υπηρεσίες τους. Η αδυναμία συνεργασίας δημόσιων Νοσοκομείων με ιδιωτικές ασφαλιστικές στερεί από τα Νοσοκομεία πόρους, από τους ασθενείς το

δικαίωμα επιλογής και από τις ασφαλιστικές εταιρείες το πλεονέκτημα του ανταγωνισμού μέσω των πολλαπλών επιλογών Ιδιωτικών και Δημοσίων Ιδρυμάτων.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των Υπηρεσιών Υγείας, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι κύριοι χρηματοδότες είναι η Κυβέρνηση (κρατικός προϋπολογισμός) και οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης, ενώ τα τελευταία χρόνια και η Ιδιωτική ασφάλιση αρχίζει να αυξάνεται σημαντικά (κυρίως για νοσοκομειακές υπηρεσίες). Σήμερα, οι ιδιωτικές πληρωμές αποτελούν ένα σημαντικό μέρος των συνολικών πληρωμών υγείας προς τους προμηθευτές υγείας και έτσι η Ελλάδα παρουσιάζει υψηλό ποσοστό ιδιωτικών δαπανών υγείας (το 30% περίπου των συνολικών δαπανών).

Εξάλλου, βασική παράμετρος, που προσδιορίζει το χαρακτήρα και τη φύση του Συστήματος Υγείας, είναι ο τρόπος και ο βαθμός συμμετοχής του Ιδιωτικού και του Δημόσιου Τομέα στην παροχή και πληρωμή των υπηρεσιών Υγείας. Έτσι διακρίνονται:

1. Κρατική πληρωμή με κρατική παροχή, σε νοσηλεία σε κρατικό Νοσοκομείο,
2. Κρατική πληρωμή με ιδιωτική παροχή, σε νοσηλεία σε ιδιωτικό Νοσοκομείο, με κάλυψη των νοσηλίων από κρατικό ασφαλιστικό φορέα,
3. Ιδιωτική πληρωμή με κρατική παροχή, σε κάλυψη των νοσηλίων από ιδιώτη ή ασφαλιστική εταιρεία σε κρατικό Νοσοκομείο,
4. Ιδιωτική πληρωμή με ιδιωτική παροχή, σε νοσηλεία σε ιδιωτικό Νοσοκομείο.

Πρέπει να σημειωθεί βέβαια, ότι η κρατική πληρωμή μπορεί να αλλοιώνεται με άτυπες πληρωμές που έχουν ποικίλες μορφές και εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς. Κυμαίνονται από τα εκ των προτέρων δώρα, μέχρι τις εκ των υστέρων πληρωμές σε μετρητά, τα γνωστά «φακελάκια». Αυτές οι πληρωμές ή τα δώρα μπορεί να αποτελούν μέρος μίας κουλτούρας, στη χειρότερη περίπτωση όμως συνιστούν μορφή διαφθοράς, που υπονομεύει το σύστημα επίσημων πληρωμών, καθιστά άνιση την πρόσβαση στις υπηρεσίες Υγείας και επηρεάζει, σε τελική ανάλυση, και τη φύση του συστήματος.

10.4. Υπουργείο Υγείας

Το Υπουργείο Υγείας, όπως σε κάθε εθνικό σύστημα υγείας, αποτελεί τον ανώτατο κυβερνητικό οργανισμό χάραξης πολιτικής υγείας. Η αποστολή (κυριολεκτικώς αφορά στην περιγραφή των γενικών στρατηγικών στόχων) και η δομή του ελληνικού υπουργείου ή «Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης» ρυθμίζεται βασικά από το ΠΔ 95/2000 και από μεταγενέστερες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Σύμφωνα λοιπόν με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο η αποστολή του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης περιλαμβάνει έξι γενικές περιοχές κυβερνητικής ευθύνης ως εξής:

1. Την προαγωγή, την προστασία, τη διατήρηση και την αποκατάσταση της σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου
2. Την ισότητα στην παροχή του υψηλότερου δυνατού στην παροχή του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υπηρεσιών και αγαθών υγείας και πρόνοιας στο κοινωνικό σύνολο και ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε ατόμου
3. Την προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων κατά την παροχή των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας
4. Την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τον έλεγχο των αγαθών και υπηρεσιών που επηρεάζουν την υγεία των ατόμων και η λήψη μέτρων για την προαγωγή της καλύτερης δυνατής ποιότητας ζωής.
5. Τον καθορισμό, την εκπαίδευση, τον έλεγχο και την προαγωγή των επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας καθώς και τον καθορισμό και τον έλεγχο παραγωγής, διακίνησης και κατανάλωσης αγαθών υγείας, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών του κοινωνικού συνόλου
6. Την ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου για την προστασία και την προαγωγή της υγείας και των υγιεινών τρόπων διαβίωσης καθώς και την αποφυγή και αντιμετώπιση των νόσων και των αναπηριών και τις διαδικασίες επανένταξης των ατόμων στο κοινωνικό σύνολο

Παρατηρούμε ότι η αποστολή του Υπουργείου περιλαμβάνει όλες τις κρίσιμες παραμέτρους προκειμένου να νοηματοδοτηθεί ο όρος «υγεία». Από την άποψη λοιπόν αυτή, το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο μπορεί να θεωρηθεί ότι καλύπτει πλήρως τη γενική φιλοσοφική έννοια «υγεία» σύμφωνα με τον ορισμό της ΠΟΥ.

Επιπλέον, από την περιγραφή της αποστολής του Υπουργείου γίνεται φανερός ο χαρακτήρας της υγείας ως «κοινωνικού αγαθού» του οποίου η διάθεση προωθείται μέσω της άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Τέλος σημειώνουμε ότι η περιγραφή της αποστολής του Υπουργείου όπως παρατίθεται στο άρθρο 1 του ΠΔ 95/2000, περιλαμβάνει και την

αναφορά της συμμετοχής όλων των φορέων του κοινωνικού συνόλου κατά την κατάστρωση και υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής.

10.5. Η παροχή της νοσοκομειακής περίθαλψης.

Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται από δημόσια νοσοκομεία, ιδιωτικά νοσοκομεία και κλινικές κερδοσκοπικού χαρακτήρα και νοσοκομεία που ανήκουν στο ΙΚΑ, στις Ένοπλες Δυνάμεις κ.λ.π. Ο συνολικός αριθμός ιδιωτικών νοσοκομείων και κρεβατιών μειώθηκε κατά την δεκαετία του '80, και διότι μετά την εγκαθίδρυση του ΕΣΥ δεν επιτρεπόταν η ίδρυση νέων ιδιωτικών κλινικών καθώς και η μετατροπή ή επέκταση όσων είχαν ήδη άδεια λειτουργίας, ενώ παράλληλα οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης αποζημίωναν τις ιδιωτικές κλινικές με χαμηλότερο ημερήσιο κλειστό νοσήλιο από ότι τα δημόσια νοσοκομεία και έτσι αρκετές από αυτές αναγκάστηκαν να κλείσουν. Ειδικότερα η νοσοκομειακή φροντίδα στην Ελλάδα παρέχεται από τα :

1. Δημόσιου χαρακτήρα Νοσοκομεία, στα οποία περιλαμβάνονται:

α. Τα 128 **νοσοκομεία του ΕΣΥ**, γενικά και ειδικά (παιδιατρικά, μαιευτήρια, ορθοπαιδικά, αντικαρκινικά, δερματολογικά, κλπ.) με 33115 κρεβάτια και τα 9 ψυχιατρικά νοσοκομεία, με 7.440 κρεβάτια.

β. Τα 2 ΝΠΙΔ και τα 2 Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία των Αθηνών με 1.145 κρεβάτια.

γ. Τα **εκτός ΕΣΥ δημόσια νοσοκομεία** (στρατιωτικά, ΙΚΑ, φιλανθρωπικά, κλπ). Στα νοσοκομεία αυτά δεν περιλαμβάνεται ένας μικρός αριθμός νοσοκομειακών ιδρυμάτων τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως «προνοιακά», όπως οι μονάδες αποκατάστασης χρόνιων παθήσεων, τα ιδρύματα παροχής φροντίδας σε άτομα με ειδικές ανάγκες, κλπ.

2. Ιδιωτικά νοσοκομεία και κλινικές (κερδοσκοπικού χαρακτήρα) στα οποία περιλαμβάνονται 196 γενικές και ειδικές κλινικές με 11.268 κρεβάτια και 38 ψυχιατρικές κλινικές με 4.129 κρεβάτια. Τα ιδιωτικά νοσοκομεία και οι κλινικές διαθέτουν το 26.96% του συνολικού αριθμού των νοσοκομειακών κρεβατιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

	1999	2000	2001
Αριθμός Νοσοκομείων και Κλινικών	339	337	336
Δημόσια	140	140	139
Ιδιωτικά	195	192	191
Ν.Π.Ι.Δ.	4	5	6
Αριθμός κλινών	51.404	51.500	52.276
Δημόσια	36.438	35.730	36.186
Ιδιωτικά	14.673	15.141	15.038
Νομικά πρόσωπα Ιδ. Δικαίου	293	629	1.052

(Πηγή ICAP – Ιδιωτικές Υπηρεσίες Υγείας – Κλαδική Μελέτη, 2005)

Στην Ελλάδα ο ιδιωτικός τομέας υγείας έχει μία σημαντική παράδοση και ασκεί και σήμερα ένα ιδιαίτερα καθοριστικό ρόλο. Ο νόμος για το ΕΣΥ το 1983 επέβαλλε σοβαρούς περιορισμούς στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα. Περιελάμβανε διατάξεις οι οποίες αφορούσαν στην απαγόρευση δημιουργίας νέων ιδιωτικών κλινικών και την επέκταση και βελτίωση όσων ήδη λειτουργούσαν, καθώς επίσης την καθιέρωση του θεσμού της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των νοσοκομειακών γιατρών που υπηρετούσαν στα νοσοκομεία του ΕΣΥ. Η αλλαγή σε κυβερνητικό επίπεδο το 1990, επέφερε την άρση και των δύο απαγορεύσεων, ενώ μετά την κυβερνητική αλλαγή του 1993, απαγορεύθηκε και πάλι στους νοσοκομειακούς γιατρούς η άσκηση ιδιωτικού επαγγέλματος.

Στη δεκαετία του '80, ο ιδιωτικός τομέας υγείας παρά τους νομοθετικούς και διοικητικούς περιορισμούς καθώς και τη σημαντική διόγκωση του δημόσιου τομέα, παρουσίασε αλματώδη ανάπτυξη. Αυτή ήταν ιδιαίτερα εμφανής στο χώρο των νέων τεχνολογιών και της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, με τη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού «διαγνωστικών κέντρων» υψηλής τεχνολογίας. Η αδυναμία ανάπτυξης των δημοσίων υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την προσπάθεια των γιατρών - ιδιαίτερα των χειρουργικών ειδικοτήτων- για εξασφάλιση επαγγελματικού χώρου άσκησης της ειδικότητάς τους, ήταν επόμενο να προκαλέσει το επιχειρηματικό ενδιαφέρον του

ιδιωτικού τομέα και να οδηγήσει στη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού ιδιωτικών κλινικών.

Η ραγδαία ανάπτυξη των διαγνωστικών κέντρων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, κυρίως την περίοδο 1986-1995, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης περίπου 30%, έγινε όχι μόνο λόγω της προβλεπόμενης υψηλής κερδοφορίας των συγκεκριμένων επενδύσεων. Στην πράξη αποτέλεσε την εναλλακτική λύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του ιδιωτικού τομέα μετά τη νομοθετική απαγόρευση της δημιουργίας νέων ιδιωτικών κλινικών, και επειδή το ΕΣΥ, στην πορεία της ανάπτυξης του, έδωσε κυρίαρχη έμφαση στο νοσοκομειακό τομέα και όχι στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας. Ως εκ τούτου οι επενδυτικές δραστηριότητες κατευθύνθηκαν προς το χώρο της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, σε συνδυασμό με την υψηλή βιοϊατρική τεχνολογία.

Τα ιατρικά διαγνωστικά κέντρα λειτουργούν κυρίως σαν αυτόνομες μονάδες («πολυϊατρεία» ή «πολυεργαστήρια» ή συνδυασμός των δύο). Αρκετές όμως ιδιωτικές κλινικές, λόγω και της δυνατότητας που παρέχει το νομοθετικό πλαίσιο για τη συστέγαση - εγκατάσταση στο χώρο τους και άλλων ανεξάρτητων εταιρειών, αξιοποιώντας την υπάρχουσα υποδομή σε βιοϊατρική τεχνολογία, έχουν επεκτείνει τις δραστηριότητες τους και στο χώρο της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης. Τα άτυπα αυτά «διαγνωστικά κέντρα», στην πράξη δηλαδή ο εργαστηριακός τομέας της κλινικής, προσφέρουν υπηρεσίες διαγνωστικού χαρακτήρα τόσο στους νοσηλευόμενους όσο και σε εξωτερικούς ασθενείς, εξασφαλίζοντας ιδιαίτερα σημαντικά κέρδη.

Η πλειονότητα των μεγάλων και πλέον σύγχρονων διαγνωστικών κέντρων λειτουργούν με τη μορφή εταιρικών σχημάτων, συνήθως πολυμετοχικού χαρακτήρα. Κατά κανόνα διαθέτουν σύγχρονο ιατρικό εξοπλισμό, τον οποίο έχουν τη δυνατότητα να αντικαθιστούν και ανανεώνουν έγκαιρα, καθώς και υψηλού επιπέδου στελέχωση. Υπάρχουν όμως αρκετά των οποίων η τεχνολογία που χρησιμοποιείται είναι παλαιά και οι διαγνωστικές υπηρεσίες που παρέχουν είναι συχνά χαμηλής ποιότητας, δεδομένου ότι δεν υπάρχει έλεγχος για την ποσότητα, την ποιότητα και την καταλληλότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν, και το σημαντικότερο, δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που θα ορίζει τις προδιαγραφές λειτουργίας τους,

Σχεδόν όλα τα διαγνωστικά κέντρα είναι συμβεβλημένα με τα διάφορα Ταμεία και Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και αμείβονται για τις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά πράξη και περίπτωση. Πολλά από αυτά έχουν συμβάσεις και με ιδιωτικές ασφαλιστικές

εταιρείες για τη διενέργεια κυρίως προασφαλιστικών ελέγχων, αλλά και γενικότερα την παροχή εξωνοσοκομειακών υπηρεσιών. Είναι προφανές ότι ο έντονος ανταγωνισμός που έχει αναπτυχθεί, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία από την πλευρά των ασφαλιστικών οργανισμών, μηχανισμών ελέγχου των παραπομπών των ασθενών, οδηγεί συχνά σε πλασματική ζήτηση και υπερκατανάλωση υπηρεσιών.

Τα ασφαλιστικά ταμεία καλούνται συχνά να καταβάλουν υπέρογκα ποσά για τις προσφερόμενες υπηρεσίες υψηλής βιοϊατρικής τεχνολογίας, κυρίως αξονικές και μαγνητικές τομογραφίες, κλπ., τα οποία τις περισσότερες φορές δεν δικαιολογούνται επαρκώς επιστημονικά. Επιπρόσθετα, είναι κοινό μυστικό ότι ορισμένοι γιατροί του ΕΣΥ διατηρούν «σχέσεις» με ορισμένα διαγνωστικά κέντρα (ή και είναι «αφανείς» μέτοχοι σ' αυτά) και ότι σχεδόν όλα τα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα έχουν παρόμοιες «σχέσεις» με γιατρούς των ασφαλιστικών ταμείων και των δημόσιων νοσοκομείων.

Αξιοσημείωτο φαινόμενο για την Ελλάδα αποτελεί ότι τα μερίδια της ιδιωτικής και δημόσιας δαπάνης στο σύνολο των δαπανών υγείας πλησιάζουν τις αναλογίες που υπάρχουν σε ιδιωτικά συστήματα υγείας, όπως για παράδειγμα στο σύστημα υγείας των ΗΠΑ, στο οποίο η δαπάνη για υγεία κατανέμεται μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα με ποσοστά 55,1% και 44,9% αντίστοιχα (2002). Το συνολικό μέγεθος αγοράς των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας παρουσιάζει διαχρονική άνοδο κατά την περίοδο 1997 - 2003, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 12,8%. Το μέγεθος αγοράς των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας κατά κατηγορία, αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	Μ.Ο. Αύξησης (1997-2003)	Μερίδιο Αγοράς 2003
Κλινικές	1,2%	59,2%
Μαιευτήρια	11,8%	16,5%
Διαγνωστικά Κέντρα	8,8%	24,3%

. (Πηγή ICAP – Ιδιωτικές Υπηρεσίες Υγείας – Κλαδική Μελέτη, 2005)

Οι πρώτες μεγάλης κλίμακας ιδιωτικές επενδύσεις υλοποιήθηκαν ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 70, με την μαιευτική κλινική «ΜΗΤΕΡΑ» και το διαγνωστικό

Θεραπευτικό Κέντρο «ΥΓΕΙΑ», ενώ ακολούθησαν τα Εργαστήρια της «ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗΣ», το «ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ», η «EUROMEDICA» και το «ΙΑΣΩ». Από τα μέσα της δεκαετίας του 90 παρατηρείται έντονη αναπτυξιακή δράση από τα μεγαλύτερα επιχειρηματικά σχήματα, τα οποία γιγαντώνονται στο εσωτερικό μέσω εξαγορών αλλά και ανάπτυξης δικτύου στην πρωτεύουσα, τα μεγάλα αστικά κέντρα και την περιφέρεια.

Με βάση μελέτη της Hellastat, ο συνολικός Κύκλος Εργασιών των εταιρειών παροχής Υπηρεσιών Υγείας εξακολούθησε να αυξάνεται με διψήφιο ρυθμό κατά το 2006. Πιο συγκεκριμένα το 2006 σε δείγμα 338 εταιρειών ο Κύκλος Εργασιών αυξήθηκε κατά +17,3% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Αναφέρεται ότι περίπου 2 στις 3 εταιρείες (63,6%) βελτίωσαν τον Κύκλο Εργασιών τους, διαμορφώνοντας τη μέση μεταβολή πωλήσεων του δείγματος στο 9,9%, επίπεδο που υπερβαίνει την αντίστοιχη μέση μεταβολή τριετίας κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες (6,8%).

Από το σύνολο του Υγειονομικού Τομέα, ο κλάδος των μαιευτικών-γυναικολογικών θεραπευτηρίων εμφανίζεται ως ο πιο ιδιωτικοποιημένος κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ετών. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις, χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά κερδοφορίας σε σχέση με τον ευρύτερο κλάδο παροχής Υπηρεσιών Υγείας. Έτσι, το μέσο περιθώριο μικτού κέρδους των 10 μεγαλύτερων μαιευτηρίων (εκ των οποίων οι μεγαλύτερες καλύπτουν το 90% του συνολικού τζίρου του κλάδου) για την περίοδο 2001-2005 ανήλθε στο 16,1%. Αρκετά πιο υψηλά είναι τα περιθώρια μικτού κέρδους που απολαμβάνουν οι ηγέτες του κλάδου «ΙΑΣΩ» (33,6%), «ΜΗΤΕΡΑ» (26,1%) και «ΛΗΤΩ» (22,2%).

Οι προσπάθειες συγχώνευσης και εξαγορών και η κινητικότητα στον χώρο της ιδιωτικής Υγείας αναμένεται να συνεχιστούν με τα μεγάλα ιδιωτικά νοσοκομεία να βρίσκονται στο επίκεντρο και οι μικρές κλινικές να λειτουργούν στο περιθώριό τους. Τα μεγάλα επιχειρηματικά σχήματα επιχειρούν να λάβουν προνομιακή θέση έναντι των ανταγωνιστών τους σε επίπεδο:

- α) γεωγραφικής κάλυψης (επέκταση δικτύου εκτός Αττικής ή και εκτός συνόρων),
- β) διεύρυνσης χαρτοφυλακίου υπηρεσιών,
- γ) τεχνολογικής και επιστημονικής εξέλιξης και

δ) απόκτησης της αναγκαίας τεχνογνωσίας και προσόντων για την διεκδίκηση των έργων ΣΔΙΤ.

10.6. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΑΣΕΙΣ

Σε αρκετές χώρες η δημόσια δαπάνη Υγείας αυξάνεται ταχύτερα από το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ και η υπέρβαση αυτή προκαλεί εύλογη ανησυχία, καθώς συντελείται ακόμη και σε χώρες όπου υπάρχουν ισχυροί ελεγκτικοί μηχανισμοί. Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, στις αρχές του νέου αιώνα, οι συνολικές δαπάνες ανέρχονταν σε παγκόσμιο επίπεδο, τα 3 τρις δολάρια, δηλ. περίπου 8% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ πάνω από 35 εκατ άτομα απασχολούνταν ως ιατρικό, νοσηλευτικό, και διοικητικό προσωπικό σε μονάδες υγείας.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει οικονομικούς δείκτες και δείκτες χρήσης δέκα διαφορετικών ανεπτυγμένων χωρών (Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Καναδά, Μεγάλη Βρετανία, Ολλανδία, Σουηδία), η συγκριτική ανάλυση των οποίων θα οδηγήσει σε χρήσιμες διαπιστώσεις που θα απεικονίζουν την διεθνή πραγματικότητα στο τομέα της Υγείας καθώς και τις τάσεις σε διεθνές επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΣΕ 10 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Χώρες	Δαπάνες (% ΑΕΠ)			Χρηματοδότηση			Νοσοκομεία			Ανθρώπινοι πόροι	
	Συνολικές	Δημόσιες	Ιδιωτικές	Φορολογία	Κοινωνική ασφάλιση	Ιδιωτική ασφάλιση	Κλίνες ανά 1.000 άτομα	ΜΔΝ	Κρεβατομήρες ανά κάτοικο	Γιατροί ανά 1.000 άτομα	Νοσηλεύτές ανά 1.000 άτομα
Γαλλία	9,5%****	6,2%	3,3%	-	75,8%	24,2%	4,1****	5,6***	2,5**	3***	5,9**
Γερμανία	10,6%****	7%	3,6%	19%	56,5%	24,5%	6,9****	10,8**	2,6**	3,6****	9,5**
Ελλάδα	9,1%****	5,2%	3,9%	34,2%	22,8%	43%	3,9****	6****	1,2*	4,4****	3,7*
ΗΠΑ	13%****	5,8%	7,2%	22,5%	22,1%	55,4%	3,6****	8*	1,1**	2,8****	8,3**
Ισπανία	7,7%****	5,4%	2,3%	62,9%	7,2%	29,9%	3,0****	8*	1,1*	3,3****	4,5*
Ιταλία	8,1%****	5,9%	2,2%	72,7%	0,1%	27,2%	4,4****	7,1***	1,7*	6****	4,9*
Καναδάς	9,1%****	6,5%	2,6%	69,5%	1,9%	28,6%	3,9****	10*	1,9*	2,1****	7,6**
Μεγάλη Βρετανία	7,3%****	5,9%	1,4%	71%	10%	19%	2,0****	5,0*	1,7*	1,8****	4,5*
Ολλανδία	8,1%****	5,5%	2,6%	5,6%	6,23%	32,1%	3,4****	8,3***	3,6**	2,5*	9*
Σουηδία	7,9%***	6,6%	1,3%	83,5%	-	16,5%	2,6****	5,1*	1,3*	2,9****	10,2*

ΑΕΠ: Ακαθάριστο εθνικό προϊόν, ΜΔΝ: Μέση διάρκεια νοσηλείας

* 1996, ** 1997, *** 1998, **** 1999, ***** 2000

Πηγή: OECD⁵⁶

(Πηγή : Τούντας Γ., Συγκριτική ανάλυση των Συστημάτων Υγείας δέκα ανεπτυγμένων χωρών, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 2003, 20(1), 76-87)

Με βάση λοιπόν τον πίνακα, μια πρώτη διαπίστωση είναι η αύξηση των δαπανών υγείας, κυρίως των ιδιωτικών, όπου σε ορισμένες χώρες, όπως στις ΗΠΑ και στην Ελλάδα, αντιστοιχούν σε υψηλό ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) (7,2 % και 3,9% αντίστοιχα), πράγμα που δικαιολογεί το χαμηλό ποσοστό των δημοσίων δαπανών.

Επίσης, σε όλες τις χώρες, η πλειοψηφία των νοσοκομείων αποτελούν δημόσια ή μη κερδοσκοπικά ιδρύματα. Ακόμη και στις ΗΠΑ, μόνο το 30% των νοσοκομείων είναι ιδιωτικά κερδοσκοπικά ιδρύματα.

Ένα ακόμη σημείο διαφοροποίησης, είναι ότι ενώ στις περισσότερες χώρες εφαρμόζεται το σύστημα σφαιρικών προϋπολογισμών για την πληρωμή των νοσοκομείων, το οποίο κατά κανόνα στηρίζεται στην ταξινόμηση των ασθενών βάσει των διαγνωστικών κατηγοριών (Diagnostic Related Groups, DRGs). Στην Ελλάδα, ο ιδιωτικός τομέας πληρώνεται κατά πράξη ενώ ο δημόσιος καλύπτει αναδρομικά τα ελλείμματα του από τις κρατικές συνεισφορές. Οι θεσμοί του γενικού Ιατρού καθώς και των κέντρων Υγείας στηρίζουν, κατά κύριο λόγο, σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς, Μεγάλη Βρετανία, Ολλανδία, Σουηδία) την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ). Στην Ευρώπη επιζητείται η διεύρυνση του θεσμού της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και η εστίαση στην δημιουργία Κέντρων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, κάτι αντίστοιχο με τα ελληνικά Κέντρα Υγείας, αλλά πιο οργανωμένα και εξειδικευμένα για να γίνονται ακόμη και μικρές επεμβάσεις. Στις χώρες της Ν. Ευρώπης (Ιταλία, Ελλάδα), παρατηρείται υπερεπάρκεια γιατρών ενώ ελλείψεις παρουσιάζουν οι περισσότερες από τις υπόλοιπες χώρες. Το αντίθετο φαινόμενο παρατηρείται όσον αφορά στο νοσηλευτικό προσωπικό.

Ο έλεγχος της ποιότητας των ιατρικών πράξεων και της ασφάλειας των ασθενών είναι μια απαίτηση που κυριαρχεί στην Ευρώπη. Μετά την αναφορά του Ινστιτούτου Υγείας των ΗΠΑ, ότι ένα μεγάλο ποσοστό των ασθενών χάνουν την ζωή τους εξαιτίας ιατρικών λαθών (100.000 πολίτες το χρόνο), καθώς και μια μεταγενέστερη έρευνα που έγινε στην Βρετανία (10.000-15.000 άτομα) , η ανάγκη για την σύσταση ενός οργανισμού που θα ελέγχει τις ιατρικές πράξεις είναι έντονη. Σε αυτό πρωτοστάτησαν οι Βρετανοί και ακολουθούν οι Γάλλοι, οι Γερμανοί και οι Σκανδιναβοί.

Η συνεχής εκπαίδευση των γιατρών καθώς και η αύξηση της παραγωγικότητας τόσο των ιατρών όσο και του νοσηλευτικού προσωπικού, με την προσφορά κατάλληλων

κινήτρων είναι δύο από τους βασικούς στόχους που παρουσιάζονται στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης. Παρόλα αυτά η συνεχής αύξηση των δαπανών για την υγεία, η στενότητα των κοινωνικών πόρων σε συνδυασμό με την διεθνή οικονομική ύφεση οδήγησαν στην ανάγκη επαναπροσδιορισμού της πολιτικής της υγείας επιχειρώντας να συγκεράσουν τα δύο άκρα, δηλαδή τον δημόσιο και ιδιωτικό χαρακτήρα της Υγείας. Στην Ευρώπη του κοινωνικού ιστού και της αλληλεγγύης, υιοθετούνται πρακτικές που εμπεριέχουν το πνεύμα της αγοράς, με σκοπό τον έλεγχο του κόστους των παρεχομένων υπηρεσιών και την δημιουργία κινήτρων για υγιή ανταγωνισμό που θα οδηγήσει σε ποιοτικές υπηρεσίες.

Υπάρχει η τάση για σταδιακή εγκατάλειψη των παραδοσιακών μοντέλων οργάνωσης, ενώ οι περισσότερες χώρες επιχειρούν την αποκεντρωμένη οργάνωση και διοίκηση των δημόσιων υπηρεσιών υγείας με την υιοθέτηση νέων μικτών μοντέλων. Η περιφερειακή οργάνωση μπορεί να εστιάζεται στη χρηματοδότηση (Γερμανία) ή στη διοίκηση των υπηρεσιών. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στις χώρες της Ν. Ευρώπης, Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, οι οποίες καθιέρωσαν εθνικό σύστημα υγείας χωρίς να εξαλείψουν τελείως το προηγούμενο καθεστώς της κοινωνικής ασφάλισης. Παράλληλα, σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία και η Σουηδία, ο ιδιωτικός τομέας αναπτύσσεται ενώ στη Γερμανία και την Ολλανδία όπου βασίζονται στο μοντέλο Bismarck (κοινωνικής ασφάλισης) η χρηματοδότηση προέρχεται και από τη γενική φορολογία.

Οι Ομοιογενείς Διαγνωστικές Κατηγορίες (DRG's) εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στις Η.Π.Α. το 1983, με απώτερο σκοπό το σύστημα χρηματοδότησης να στηρίζεται στην εκ των προτέρων κοστολόγηση της νοσοκομειακής φροντίδας. Με τα συστήματα των DRG's ομαδοποιούνται όμοιες περιπτώσεις ασθένειας και παράλληλα γίνεται χρήση μίας σειράς μεταβλητών (πχ. αρχική ιατρική διάγνωση, πιθανές επιπλοκές της ασθένειας, την ηλικία, το φύλο, τη βαρύτητα της ασθένειας). Τα DRG's παρέχουν τη δυνατότητα να απεικονισθούν οι τυχόν υφιστάμενες ιατρικές διαφοροποιήσεις στη θεραπεία (medical variations), οι υφιστάμενες διαφοροποιήσεις στη χρήση των πόρων και του κόστους μεταξύ ιατρικών τμημάτων, ειδικοτήτων κλπ. Η αρχική ομαδοποίηση των ασθενών γίνεται σε 23 κατηγορίες σύμφωνα με τη Διεθνή Ταξινόμηση των Ασθενειών (International Classification of Diseases ICD).

Οι δείκτες επάρκειας κλινών παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις από 10,8/1000 κατοίκους στην Ολλανδία μέχρι 3,6/1000 κατοίκους στη Σουηδία, κυρίως λόγω διαφορών σε κλίνες για χρόνιους ασθενείς. Με στόχο την μείωση του χρόνου νοσηλείας, μέσω των χειρουργείων, των κλινικών ημέρας, και τη νοσηλεία στο σπίτι, παρατηρείται μειωτική τάση του αριθμού κλινών. Οι κρεβατοημέρες ανά κάτοικο, ένας δείκτης ο οποίος υπολογίζεται αν πολλαπλασιάσουμε τον αριθμό των εισαγωγών με την Μέση Διάρκεια Νοσηλείας, κυμαίνεται διεθνώς από 1,1 (Ισπανία και ΗΠΑ) μέχρι 3,6 (Ολλανδία).

Έχοντας όλα τα παραπάνω σαν δεδομένα, η αναγκαιότητα διαρθρωτικών αλλαγών στο τομέα της υγείας για την βελτιστοποίηση των υπηρεσιών με ταυτόχρονη μείωση των δαπανών, είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Η αλλαγή των επιδημιολογικών προτύπων και του νοσολογικού φάσματος, (από τις «μεταδοτικές ασθένειες» και τις «ασθένειες φτώχειας», στις «σύγχρονες ασθένειες» - καρδιαγγειακές παθήσεις, αρθρίτιδα, καρκίνος, νοητικές νόσοι, κ.τ.λ.), σε συνδυασμό με τη γήρανση του πληθυσμού, την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης, τις εξελίξεις στην ιατρική τεχνολογία, τα νέα υψηλού κόστους φάρμακα, τις νέες ειδικότητες σε ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό, τις αυξανόμενες προσδοκίες για καλύτερες υπηρεσίες, επιφέρουν νέες πιέσεις για λήψη μέτρων σε επίπεδο οργάνωσης και στρατηγικών επιλογών. Κατά συνέπεια, τις τελευταίες δεκαετίες, ασκούνται ισχυρές πιέσεις για αλλαγές στα υπάρχοντα συστήματα υγείας για τον έλεγχο των δαπανών Υγείας. Οι αλλαγές των συστημάτων οι οποίες έχουν ήδη συντελεστεί τα τελευταία χρόνια στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις κατηγορίες :

- Στη διαμόρφωση νέων σχέσεων κράτους και αγοράς
- Στη ανάπτυξη αποκεντρωμένων μορφών διοίκησης
- Στην ενδυνάμωση της εξουσίας και των επιλογών των ασθενών
- Στην αναβάθμιση της δημόσιας υγείας και
- Στην αναβάθμιση των εξωνοσοκομειακών υπηρεσιών περίθαλψης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 : ΣΔΙΤ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

11.1. Η σύγχρονη πραγματικότητα των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, με βάση τις εξελίξεις των τελευταίων τριών ετών στο τομέα των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, κατέχει κυρίαρχη θέση στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου. Δέκα από τις μεγαλύτερες ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε έργα ΣΔΙΤ διεθνώς έχουν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους για την ανάληψη των πρώτων έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα, συμμετέχοντας στους σχετικούς διαγωνισμούς. Μέχρι σήμερα συνολικά 50 εταιρείες έχουν συμμετάσχει στους διαγωνισμούς για τα έργα ΣΔΙΤ. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται σταδιακά, ενώ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα το γεγονός ότι ενώ αρχικά οι φάκελοι εκδήλωσης ενδιαφέροντος που υποβάλλονταν για συμπράξεις ΣΔΙΤ προέρχονταν από μόλις 5 σχήματα, σήμερα ο αριθμός αυτός, με βάση τους πιο πρόσφατους διαγωνισμούς που έχουν διεξαχθεί, έχει αυξηθεί στα 11 σχήματα.

Χαρακτηριστικό της αναγνώρισης της θέσης της χώρας μας στο νέο θεσμό είναι και το γεγονός ότι η Παγκόσμια Τράπεζα σε συνέδριό της στα μέσα Δεκεμβρίου παρουσίασε την Ελλάδα ως την ταχύτερα αναπτυσσόμενη αγορά έργων ΣΔΙΤ στον κόσμο. Ήδη η Παγκόσμια Τράπεζα εξετάζει το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει τη χώρα μας ως αντικείμενο για μελέτη περίπτωσης (case study) σε μία παγκόσμια πρωτοβουλία για την προώθηση των ΣΔΙΤ σε αναπτυσσόμενες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, ξεκίνησε η συνεργασία στελεχών της Ειδικής Γραμματείας ΣΔΙΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, προκειμένου να προετοιμαστεί το απαραίτητο υλικό.

Με τα ΣΔΙΤ δίνεται έμφαση στη ταχύτερη δημιουργία αναγκαίων κοινωνικών υποδομών ιδιαίτερα στην ελληνική περιφέρεια, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των έργων που δρομολογούνται αφορούν σε έργα στην περιφέρεια. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η υλοποίηση των έργων ΣΔΙΤ, χάρη στις ενέργειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια, θα συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας σε μια περίοδο αναμφίβολα δύσκολη για την ελληνική οικονομία. Συνολικά τα έργα ΣΔΙΤ που πρόκειται να υλοποιηθούν στη χώρα μας είναι 52, συνολικού ύψους 5,7 δις ευρώ, και αφορούν στη δημιουργία 327 νέων υποδομών, κυρίως κοινωνικών, σε όλη τη χώρα. Μέχρι σήμερα έχουν προκηρυχθεί 15 διαγωνισμοί, συνολικού προϋπολογισμού 1,5 δις ευρώ.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η αγορά των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα άνοιξε στις 15 Απριλίου 2009 όταν υπογράφηκε η πρώτη σύμβαση στο πλαίσιο του Ν.3389/2005 με

αντικείμενο την χρηματοδότηση, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση και τεχνική διαχείριση έξι πυροσβεστικών σταθμών και μίας Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Οι σχετικοί πυροσβεστικοί σταθμοί βρίσκονται στην περιφέρεια και συγκεκριμένα, στη Θεσσαλονίκη, τα Καλάβρυτα, τα Γιαννιτσά, την Αλεξανδρούπολη, τη Βέροια, τους Γαργαλιάνους και τη Λευκάδα. Αναθέτουσα αρχή του έργου είναι η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου και Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης η Ανώνυμη Εταιρεία Ειδικού Σκοπού «Κοινοπραξία Πυροσβεστικών Σταθμών Α.Ε.». Οι εταιρείες που ανέλαβαν, μετά από διαγωνισμό, την κατασκευή των έργων είναι η «Γατζούλας Α.Ε.» και η «Κουρτίδης Α.Τ.Ε.». Την τεχνική διαχείριση ανέλαβε η εταιρία «Κτιριακές Λύσεις Α.Ε.», ενώ τις μελέτες έχει εκπονήσει η σύμπραξη των μελετητικών γραφείων «Α.&Ι. Μαρής - Ν. Παπαδόπουλος Ε.Ε.», «Proton Μελετητική Ε.Π.Ε.» και «Μιχ. Μητρόπουλος - Άρης Σύμβουλοι Αρχιτέκτονες Ε.Ε.». Τη χρηματοδότηση του έργου ανέλαβαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Eurobank, σε ποσοστό 50% η κάθε μία. Το συμβατικό τίμημα για τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση, τεχνική διαχείριση και ασφάλιση των υποδομών ανέρχεται σε 25,4 εκατ. ευρώ (καθαρή παρούσα αξία 27,5 εκατ. ευρώ) έναντι 31,5 εκατ. ευρώ που ήταν ο αρχικός προϋπολογισμός του project. Ο προγραμματισμός ορίζει τα επτά έργα να έχουν ολοκληρωθεί στις αρχές του 2011, οπότε και θα δοθούν στη διάθεση και λειτουργία του Πυροσβεστικού Σώματος, ενώ θα ξεκινήσει η καταβολή της πρώτης πληρωμής του Δημοσίου προς τον Ιδιωτικό Φορέα με βάση τους όρους της Σύμπραξης.

Η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στη χρηματοδότηση του πρώτου έργου με Σύμπραξη Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα, ήταν καθοριστικής σημασίας για δύο βασικούς λόγους. Αρχικά, συνέβαλε στην εξασφάλιση ευνοϊκότερων όρων δανεισμού για τον ανάδοχο του έργου και κατά συνέπεια στη μικρότερη μελλοντική επιβάρυνση για την αποπληρωμή του έργου από το Δημόσιο. Επιπλέον, η παρουσία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων επιβεβαιώνει ότι οι διαδικασίες που εφαρμόστηκαν για την υλοποίηση του έργου ΣΔΙΤ είναι σύμφωνες με τη διεθνή πρακτική. Παρόλα αυτά το Δημόσιο από την πλευρά του κάνει όλες τις απαραίτητες προσαρμογές, προκειμένου να διευκολυνθεί η δυνατότητα χρηματοδότησης των έργων ΣΔΙΤ, όπως σε επιμέρους στοιχεία των κινδύνων χρηματοδότησης, ή στα τεύχη των διαγωνισμών.

Τον Απρίλιο του 2009, πραγματοποιήθηκε η δεύτερη Σύμπραξη Δημοσίου με τον Ιδιωτικό Φορέα που αφορά στην ανέγερση και συντήρηση των κτιρίων που θα στεγάσουν τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις των Τρικάλων και της Κορινθίας. Σ' αυτό το

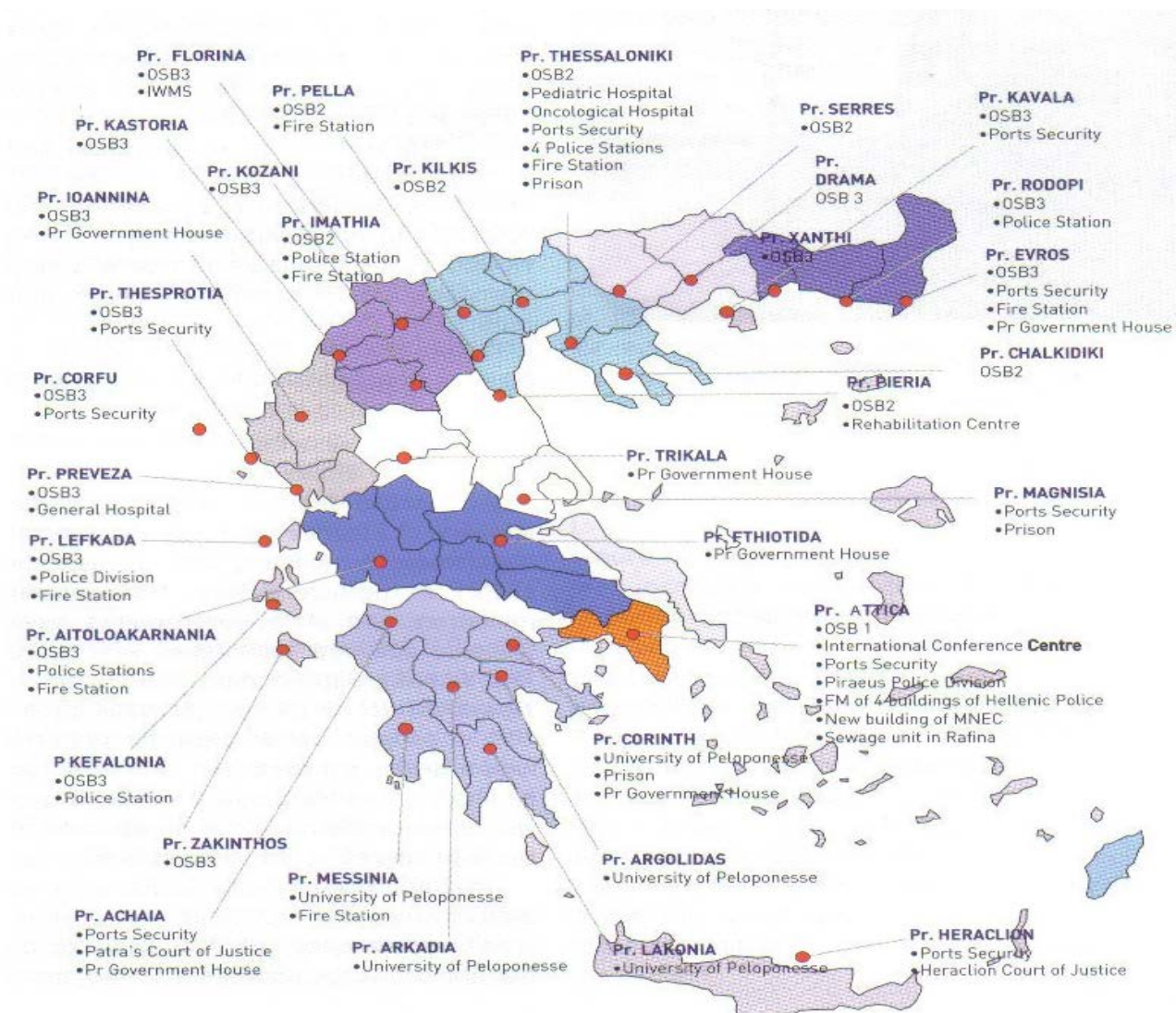
έργο ανάδοχος ανακηρύχθηκε μετά τον σχετικό διαγωνισμό η κατασκευαστική εταιρία J&P Άβαξ με προσφορά 56,1 εκατ. ευρώ. Η διάρκεια της εν λόγω σύμβασης έχει οριστεί στα 26 χρόνια, κατά τη διάρκεια των οποίων το Δημόσιο θα καταβάλει στη J&P Άβαξ τα μισθώματα που έχουν συμφωνηθεί για τη χρήση του ακινήτου. Σημειώνεται πως το ίδιο έργο διεκδίκησαν η εταιρία ΑΚΤΩΡ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ του ομίλου ΕΛΛΑΚΤΩΡ, καθώς επίσης και η κοινοπραξία των εταιριών ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ - Έδραση Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ- ΕΚΤΕΡ - ΕΛΕΡΓΟ - ΕΡΕΤΒΟ- Κλέαρχος Ρούτσης - Νόστος.

Από τα 14 έργα, για τα οποία τρέχουν ήδη διαγωνισμοί συνολικού ύψους 1,5 δις ευρώ, τα δύο έργα, που αφορούν στην υλοποίηση των Διοικητηρίων στη Φθιώτιδα και την Πάτρα, προϋπολογισμού 74 εκατ. ευρώ και αυτό της Υλοποίησης της Αστυνομικής Διεύθυνσης Πειραιά προϋπολογισμού 75 εκατ. ευρώ, βρίσκονται στο στάδιο υποβολής οριστικών τεχνικών και οικονομικών προσφορών. Αφού ο θεσμός και όλοι οι εμπλεκόμενοι πέρασαν στο στάδιο της ωρίμανσης, από δω και στο εξής οι προεπιλεγέντες υποψήφιοι των έργων θα καλούνται να υποβάλουν τις οριστικές τους προσφορές τους με πιο ταχείς ρυθμούς. Κάθε μήνα θα υποβάλλονται προσφορές για ένα έργο.

Η ταχεία ανάπτυξη των έργων ΣΔΙΤ που παρατηρείται στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια έγινε πηγή έμπνευσης και μελέτης για στελέχη από την Αίγυπτο, την Κύπρο, την Ιορδανία, τη Λετονία, την Ουκρανία, τη Βοσνία, την Κροατία και τη Βουλγαρία που συνεργάζονται με την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ και άλλους φορείς του Δημοσίου, προκειμένου να αποκτήσουν τεχνογνωσία ως προς τις βέλτιστες πρακτικές υλοποίησης έργων ΣΔΙΤ. Παράλληλα, πολλές από τις γειτονικές χώρες έχουν «αντιγράψει» το ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης του θεσμού, με την ψήφιση αντίστοιχου νόμου και τη σύσταση Ειδικών μονάδων για την προώθηση των ΣΔΙΤ.

Παρατίθεται σχετικός χάρτης που απεικονίζει την γεωγραφική κατανομή των έργων ΣΔΙΤ στη χώρα μας που πρόκειται να υλοποιηθούν και στη συνέχεια διάγραμμα που δείχνει τη κατανομή του κεφαλαίου των εγκεκριμένων έργων ΣΔΙΤ ανά Υπουργείο.

Σχήμα 2 : Γεωγραφική κατανομή έργων ΣΔΙΤ

[Πηγή : Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ]

11.2. Προοπτικές εφαρμογής και ανάπτυξης των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα

Αντλώντας δεδομένα από τα προηγούμενα χρόνια, το σύνολο των έργων που ακολουθούν την παραδοσιακή μέθοδο της προκήρυξης σημειώνουν σημαντικότερες υπερβάσεις τόσο σε χρόνο όσο και σε κόστος για την ολοκλήρωση του έργου, καθώς δημιουργούνται οι προϋποθέσεις αδιαφανών διαδικασιών και κατασπατάλησης του δημοσίου χρήματος, στοιχεία που τελικά ζημιώνουν τον Έλληνα πολίτη. Γι' αυτό το λόγο τα τελευταία χρόνια, η επιστημονική και πολιτική συζήτηση έχει αναδείξει το μοντέλο των Συμπράξεων ως απάντηση στις χρηματοδοτικές και οργανωτικές δυσκαμψίες που χαρακτηρίζουν την υπό απόλυτο κρατικό έλεγχο ανάπτυξη υποδομών αλλά και παραγωγή και παροχή υπηρεσιών.

Το μοντέλο των Συμπράξεων αναφέρεται σε κάθε συνεργασία μεταξύ μιας δημόσιας αρχής σε κεντρικό ή τοπικό επίπεδο και φορέων ή εταιρών του ιδιωτικού τομέα για τη κατασκευή ενός έργου υποδομής ή την παροχή υπηρεσιών δημόσιου χαρακτήρα. Οι συμβάσεις αυτές αποτελούν μία ήδη γνώριμη πρακτική για τα ελληνικά δεδομένα (συμβάσεις παραχώρησης του Αεροδρομίου Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος», Αττική Οδός, Γέφυρα Ρίου - Αντίρριου), που στόχο έχουν την αύξηση της ποιότητας των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών μέσα από μία δημιουργική και γόνιμη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

Άλλωστε αδιαμφισβήτητα είναι τα κοινωνικά και οικονομικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η μέθοδος των ΣΔΙΤ στο χώρο της Υγείας, καθώς και η βοήθεια που προσφέρει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Αυτό αποδεικνύεται και με μια ανασκόπηση στη διεθνή εμπειρία, που διάφορες χώρες του εξωτερικού εφαρμόζουν τη μέθοδο των ΣΔΙΤ εδώ και αρκετά χρόνια (στο Ηνωμένο Βασίλειο ξεκίνησε το 1992). Τα έργα που υλοποιήθηκαν με τη μέθοδο των ΣΔΙΤ ολοκληρώνονται σε εντυπωσιακά μεγάλο ποσοστό εντός του καθορισμένου κόστους και χρόνου που είχε προβλεφθεί από τη σύμβαση. Όσον αφορά στο συγκεκριμένο χώρο της Υγείας, είναι πολύ σημαντικό όταν σχεδιάζεται η ανέγερση νοσηλευτικών μονάδων βάσει κάποιου συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού, αυτά να τηρούνται στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Επιπλέον με την καινούρια μέθοδο των ΣΔΙΤ, δημιουργούνται προϋποθέσεις ανάπτυξης για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας και δημιουργούνται επιχειρηματικές ευκαιρίες, μιας και δίνεται η δυνατότητα σε εταιρείες να δραστηριοποιηθούν σε τομείς όπου μέχρι σήμερα το Δημόσιο λειτουργούσε μονοπωλιακά. Με αυτό τον τρόπο αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα αλλά και τα μεγάλα έργα στα οποία θα μπορέσει να συμμετάσχει ο ιδιωτικός τομέας θα αποτελέσουν εφαλτήριο για νέες επενδύσεις και επομένως για ανάπτυξη, και κυρίως ανάπτυξη στην ελληνική περιφέρεια. Από την άλλη πλευρά και το Δημόσιο έχει κέρδος από τις συμβάσεις ΣΔΙΤ, που δεν ανάγεται μόνο στα οικονομικά οφέλη αλλά κυρίως κέρδος σε ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών. Επιπλέον, το Δημόσιο κερδίζει από τη δυνατότητα ανεύρεσης πόρων χρηματοδότησης (ιδιωτικά κεφάλαια) μεγάλων έργων υποδομής, που είναι απαραίτητα για την κάλυψη των ολοένα και αυξανόμενων κοινωνικών αναγκών. Κέρδος αποτελεί και η εκμετάλλευση της εμπειρίας και της τεχνογνωσίας που ενυπάρχει στον ιδιωτικό τομέα και μέσω των ΣΔΙΤ προσφέρεται στο δημόσιο τομέα, διαφοροποιώντας σταδιακά την ταύτιση του δημόσιου

νοσοκομείου με ένα χώρο με πολύ φτωχές και πρόχειρα φτιαγμένες ξενοδοχειακές υποδομές και υπηρεσίες που έχει ο Έλληνας πολίτης στο μυαλό του.

Πιο συγκεκριμένα, στοιχεία από την Ευρώπη υποδεικνύουν ότι με την εφαρμογή του μοντέλου των ΣΔΙΤ στο χώρο της υγείας στην Ελλάδα, θα υλοποιηθούν έργα υποδομής και υπηρεσιών με τα εξής πλεονεκτήματα:

- Σαφέστερος προσδιορισμός του έργου.
- Εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος.
- Έργα, από τα οποία το 76% θα είναι παραδοτέα στον προβλεπόμενο χρόνο, ενώ μόνο το 27% των έργων είναι παραδοτέα στον προβλεπόμενο χρόνο με τον παραδοσιακό τρόπο της προκήρυξης.
- Το 78% των έργων είναι εντός του προϋπολογισμού, ενώ με τον παραδοσιακό τρόπο μόνο το 27% είναι εντός του προϋπολογισμού.
- Το 81% των πελατών πιστεύουν ότι λαμβάνουν αξία για τα χρήματά τους (value for money).
- Συμμετοχή μεγαλύτερων και πιο ανταγωνιστικών διαγωνιζομένων.
- Απόκτηση τεχνογνωσίας και εξειδίκευσης από τον ιδιωτικό τομέα.

11.3. Προβλήματα εφαρμογής

Η συμβάσεις ΣΔΙΤ αποτελούν αναμφισβήτητα μια καινοτομία για την Ελληνική πραγματικότητα. Παρόλα αυτά, έχουν δεχθεί μεγάλη κριτική για το κατά πόσο μπορούν να λειτουργήσουν με τα δεδομένα και την κουλτούρα της Ελλάδος. Η μέχρι σήμερα προσπάθειες προώθησης και σύναψης τέτοιων συμβάσεων αντιμετώπισαν πολλά προβλήματα και δυσκολίες οι οποίες προέκυπταν όχι σε κάποιο συγκεκριμένο μέρος της όλης διαδικασίας αλλά σε όλο το εύρος της.

Έχοντας ως παράδειγμα την Μεγάλη Βρετανία, η οποία είναι από τους πρωτοπόρους στην εφαρμογή τέτοιων συμβάσεων και κάνοντας χρήση της εμπειρίας της και των δυσχερειών που αντιμετώπισε, καθιστά ευκολότερο να εντοπίσουμε τα προβληματικά σημεία στην διαδικασία σύναψης μιας σύμβασης ΣΔΙΤ και να προσπαθήσουμε να τα επιλύσουμε θέτοντας προτεραιότητες, ώστε να βελτιωθεί το πλαίσιο εφαρμογής τους. Τα κυριότερα σημεία που μπορούν να προκαλέσουν επιπλοκή στην ομαλή και αποδοτική λειτουργία μιας ΣΔΙΤ είναι :

1. Νομοθετικό πλαίσιο. Η έλλειψη ενός νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου ήταν η αιτία να δημιουργηθούν αρχικά πολλά προβλήματα στην εφαρμογή των

συμβάσεων. Ένα νομοθετικό πλαίσιο που να προσφέρει τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν, όπως για παράδειγμα, τα κριτήρια ανάθεσης, οι απαλλοτριώσεις, τα αρχαιολογικά ευρήματα, οι περιβαλλοντικοί όροι, οι εγγυήσεις του Δημοσίου, εξουσιοδοτήσεις υπογραφών κ.τ.λ. Το πρόβλημα αυτό βρήκε λύση με την ψήφιση του Ν.3389/05 και κατάφερε να καλύψει ένα μεγάλο εύρος ζητημάτων που απασχολούσαν την εφαρμογή των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει μέχρι την ψήφιση του νόμου οι συμβάσεις παραχώρησης που υπογράφηκαν και υλοποιήθηκαν, είχαν την έγκριση της Βουλής και ψηφίστηκαν σαν ειδικοί νόμοι του κράτους.

2. Υποστήριξη φορέων του δημοσίου για την προετοιμασία των διαγωνισμών, μεταφορά τεχνογνωσίας, αντιμετώπιση υψηλού κόστους προετοιμασίας των διαγωνισμών και παρακολούθησης των συμβάσεων.

3. Η έλλειψη εξειδικευμένης εμπειρίας από το δημόσιο αλλά και η περιορισμένη εμπειρία των ιδιωτικών φορέων, οδήγησαν στην μη σωστή και έγκαιρη προετοιμασία των έργων και της υλοποίησης των διαγωνισμών. Η όποια εμπειρία έχει προκύψει για την υπογραφή μιας ΣΔΙΤ, προέρχεται είτε από αποτυχημένες προσπάθειες που τελικά δεν υλοποιήθηκαν, είτε από μεγάλα έργα υποδομής που τελικά πραγματοποιήθηκαν. Η εμπειρία αυτή σαφώς δεν καλύπτει όλα τα στάδια της διαδικασίας υλοποίησης του έργου και συγκεντρώνεται σε μικρό αριθμό στελεχών και σε ελάχιστες ελληνικές ιδιωτικές εταιρείες η οποίες είτε μετείχαν στους διαγωνισμούς είτε υποστήριξαν τους συμμετέχοντες (ελληνικό δημόσιο και υποψήφιους αναδόχους). Ένα άλλο πρόβλημα που επιδεινώνει την κατάσταση είναι η ελλιπής δυνατότητα και ετοιμότητα της Διοίκησης σε κεντρικό επίπεδο να στηρίζει τις αναθέτουσες αρχές, να προσδιορίσει τους αποδεκτούς γενικούς όρους και προϋποθέσεις και να προάγει τελικά το θεσμό των ΣΔΙΤ. Επίσης, η έλλειψη θετικού πνεύματος συνεργασίας μεταξύ του Δημοσίου και του Ιδιωτικού τομέα και η ύπαρξη καχυποψίας και αντιπαλότητας μεταξύ τους δεν αφήνει περιθώρια για την υγιή και αποδοτική ανάπτυξη του θεσμού. Η οργάνωση και λειτουργία μιας κεντρικής μονάδας υποστήριξης των φορέων, η οποία μπορεί να αντλεί τεχνογνωσία από την διεθνή εμπειρία με αρμοδιότητα υποστήριξης όλων των φορέων της χώρας θα μπορούσε να είναι μια καλή αρχή για την αντιμετώπιση των περισσότερων προβλημάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω και μια τόνωση της εμπιστοσύνης του κοινού για την κρατική οργάνωση. Μια τέτοια προσπάθεια είναι η σύσταση της Ειδικής Γραμματείας Συμβάσεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.

4. Συνταγματικά ζητήματα. Το σύνταγμα διακρίνει τις κρατικές αρμοδιότητες σε εκείνες που μπορούν να παραχωρηθούν σε ιδιώτες και σε εκείνες που εμπίπτουν στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας και δεν είναι σε καμία περίπτωση δυνατόν να εκχωρηθούν όπως για παράδειγμα η αστυνόμευση και η εθνική άμυνα. Από την άλλη όμως, η ιδιωτική αστυνόμευση επιτρέπεται στον ανάδοχο, παράλληλα με την δημόσια, για την προστασία του έργου χωρίς όμως το δικαίωμα να επιβάλλει κυρώσεις στους χρήστες του. Ορισμένα έργα κρίνονται ως μείζονος σημασίας για την χώρα γεγονός που οδηγεί σε δεύτερη μοίρα τα συνταγματικά δικαιώματα της προστασίας του περιβάλλοντος και της ιδιοκτησίας. Έτσι υπάρχει πιθανότητα αυτό να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού σε ένα έργο ΣΔΙΤ. Ωστόσο λόγω του περιορισμένου εκ του νόμου, μεγέθους των έργων ΣΔΙΤ συνήθως τα προαναφερθέντα συνταγματικά δικαιώματα παραμένουν υπέρτερα των λειτουργικών επιδιώξεων του εκάστοτε έργου. Τέλος, οι χρήστες των δημοσίων έργων προστατεύονται συνταγματικά έναντι του Κράτους (σύμφωνα με την αρχή της ισότητας, της ελεύθερης πρόσβασης, την προστασία του καταναλωτή κτλ). Στην περίπτωση των ΣΔΙΤ τα δικαιώματα αυτά επεκτείνονται και έναντι των αναδόχων που αναλαμβάνουν την παροχή δημοσίων υπηρεσιών. Για τον λόγο αυτό θεσπίστηκε συνταγματικά η αρχή της τριτενέργειας, σύμφωνα με την οποία, οι ανάδοχοι των δημοσίων έργων είναι υποχρεωμένοι να συμπεριφέρονται ανάλογα με το Κράτος για την διασφάλιση κάθε ατομικού δικαιώματος του χρήστη, ο οποίος έχει δικαίωμα να τα επικαλείται και έναντι των ιδιωτών. Είναι λοιπόν επιβεβλημένο τα ζητήματα αυτά κατά το δυνατόν να αντιμετωπίζονται στο στάδιο του σχεδιασμού του έργου, αν και σε κάθε περίπτωση εφόσον προκύψουν, θα επιλύονται οριστικά σε συνεργασία με το Ελεγκτικό Συνέδριο και το ΣτΕ.

5. Διασφάλιση δικαιωμάτων του αναδόχου έναντι του Δημοσίου. Λόγω της αφερεγγυότητας του δημοσίου τομέα και ιδιαίτερα των ΟΤΑ και της δυσκολίας κατοχύρωσης διεκδικήσεων έναντι αυτών, είναι επιβεβλημένη η περαιτέρω θεσμοθέτηση των μηχανισμών για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων του αναδόχου και των χρηματοδοτών, μέσω διαδικασιών είτε για την επιβολή ποινικών ρητρών και απ' ευθείας αποζημίωσης, είτε για την εφαρμογή διαιτησίας μεταξύ των συμβαλλομένων, είτε με την υποχρεωτική παροχή από μέρους του δημοσίου εγγυήσεων τόσο για τις συμβατικές όσο και για τις οικονομικές υποχρεώσεις του. Αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των εμπλεκομένων φορέων του δημοσίου η σύγκυση αρμοδιοτήτων των ιδιωτικών και των δημοσίων φορέων για την εκτέλεση των έργων μέσω συμβάσεων ΣΔΙΤ, προκαλεί

αβεβαιότητα στους ενδιαφερόμενους για την ανάληψη τέτοιων έργων και πολλές φορές προκαλείται λόγω ελλείψεως διαδικαστικών προϋποθέσεων, η ματαίωσή τους. Θα πρέπει λοιπόν, στα έργα που επιλέγονται ως κατάλληλα για αυτοχρηματοδότηση, θα πρέπει να υπάρχει αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων, και όπου απαιτείται συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων δημοσίων υπηρεσιών, λοιπών φορέων και ΟΤΑ υπο τις οδηγίες μιας κεντρικής μονάδας υποστήριξης των φορέων.

6. Χρόνος και ασφάλεια διαδικασιών ωρίμανσης των έργων. Η διαδικασία ωρίμανσης των έργων είναι ούτως ή άλλως σύνθετη και χρονοβόρα, πολλές φορές μάλιστα είναι αντιφατική και αδιέξοδη. Τα προβλήματα αυτά ικανά να αποθαρρύνουν τους υποψήφιους επενδυτές, οι οποίοι επιθυμούν απλές και κατανοητές ρυθμίσεις, και συχνά (ιδίως σε θέματα πολεοδομικά και περιβαλλοντολογικά) αντιμετωπίζουν λαβύρινθο διατάξεων με αβέβαιη εφαρμογή. Είναι λοιπόν ανάγκη να τυποποιηθούν και απλοποιηθούν κατά το δυνατόν οι διαδικασίες ωρίμανσης και προκειμένου να είναι ρεαλιστική η ένταξη αυτοχρηματοδοτούμενων έργων στις διαδικασίες των κοινοτικών πλαισίων στήριξης, να μειωθούν δραστικά οι χρόνοι προετοιμασίας τους σε σχέση με τους σημερινούς λαμβανομένης υπόψη σε κάθε περίπτωση της συστηματικής τήρησης των κανόνων της νομοθεσίας και της τήρησης των όρων δημοσιότητας και των διαδικασιών δημοπράτησης που καθορίζονται από το εσωτερικό και το κοινοτικό δίκαιο.

7. Κοστολόγηση των συμβάσεων. Για την δημοπράτηση των έργων με αυτοχρηματοδότηση, απαιτείται να προϋπολογισθούν ορθά οι εκατέρωθεν παροχές δημοσίου και ιδιωτών ώστε να είναι δυνατή η χρηματοδότηση και η υλοποίηση του έργου από τον ανάδοχο χωρίς προβλήματα. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η σύμβαση πρέπει να είναι συμφέρουσα για το δημόσιο τόσο σε σχέση με την εκτέλεση του ίδιου έργου χωρίς αυτοχρηματοδότηση όσο και σε σχέση με τους ισχύοντες τεχνικούς και οικονομικούς κανόνες έτσι ώστε να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον καθώς και ότι το υπό δημοπράτηση έργο είναι ανταποδοτικό και λειτουργικό προς τους χρήστες. Προκειμένου να αξιολογούνται τα ανωτέρω, είναι απαραίτητη μια ακριβής κοστολόγηση όλων των στοιχείων της ΣΔΙΤ. Αυτό το σημαντικό θέμα είναι δύσκολο και απαιτεί εμπειρία, σημαντική υποδομή και στοιχεία. Η κοστολόγηση των ΣΔΙΤ θα πρέπει να βασιστεί στην τυποποιημένη διαδικασία των δημοσίων έργων αλλά να επεκταθεί σε όλα τα στοιχεία της, πέρα της κατασκευής. Άμεσα όμως απαιτείται, η εισαγωγή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας (πρόσληψη εξειδικευμένων συμβούλων), προκειμένου και

οι διαγωνισμοί να βρίσκουν ανταπόκριση αλλά και οι συμβάσεις να είναι επωφελείς για το δημόσιο.

8. Χρηματοδότηση. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, για την επιτυχία των αυτοχρηματοδοτούμενων έργων είναι η διασφάλιση της πλέον συμφέρουσας χρηματοδότησης, τόσο του τραπεζικού όσο και άλλων μορφών δανεισμού. Η προσεκτική εξέταση και η ρεαλιστική και έγκαιρη αντιμετώπιση κάποιων θεμάτων που έχουν προκαλέσει προβλήματα στο παρελθόν είναι αναγκαία. Τα θέματα αυτά είναι : τα φορολογικά της χρηματοδότησης, οι νομικές προβλέψεις (εκπρόσωπος δανειστών, ελευθερία συμβάσεων), οι προβλέψεις καταγγελίας των ΣΔΙΤ και τα δικαιώματα παρέμβασης και αποζημίωσης των τραπεζών, η εύλογη κατανομή κινδύνων στις συμβάσεις, η αναγκαιότητα ύπαρξης εταιρειών ειδικού σκοπού ως αναδόχων, η λήψη εξασφαλίσεων επί συμβάσεων, εξοπλισμού, μετοχών, ασφαλιστηρίων συμβολαίων κλπ, η ανάγκη προστασίας από τροποποίηση της νομοθεσίας, η επιμονή του Ελληνικού Δημοσίου για λήψη εγγυητικών επιστολών καλή εκτέλεσης κλπ αντί των τραπεζών. Η ανάπτυξη εσωτερικής εμπειρίας στους φορείς ανάθεσης των ΣΔΙΤ είναι πολύ δύσκολη λόγω της πολύ εξειδικευμένης γνώσης που απαιτούν και συνεπώς της μεγάλης επένδυσης και χρόνου που χρειάζεται για την απόκτησή της. Αυτά τα θέματα από πλευράς δημοσίου μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο σε κεντρικό επίπεδο, γι' αυτό απαιτείται η πρόσληψη εξειδικευμένων συμβούλων προκειμένου τα θέματα αυτά να αντιμετωπίζονται με την δέουσα γνώση.

9. Φορολογικά Ζητήματα. Στα έργα ΣΔΙΤ αναφέρονται σειρά φορολογικών ζητημάτων που είναι άγνωστα στα παραδοσιακά δημόσια έργα (φορολογική-λογιστική αντιμετώπιση των εσόδων, της επιδότησης του δημοσίου, θέματα ΦΠΑ, δυνατότητα υπαγωγής των έργων και της συνολικής επένδυσης σε αναπτυξιακούς νόμους, κτλ). Απλοί και σαφείς κανόνες δεν υπάρχουν, ενώ οι υφιστάμενοι κανόνες είναι σύνθετοι, περίπλοκοι και δημιουργούν αβεβαιότητες. Σημαντικό είναι να δημιουργηθεί μια κοινή βάση για την αντιμετώπιση όλων των έργων ΣΔΙΤ.

10. Αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων. Έχοντας σαν δεδομένο το είδος του έργου την κατανομή των κινδύνων, την διάρκεια της σύμβασης, την μορφή της αμοιβής του αναδόχου καθώς και το γεγονός ότι θα τοποθετήσει και ίδια κεφάλαια στην επένδυση, πρέπει να υπολογίζεται και να διασφαλίζεται ότι τα επενδύμενα κεφάλαια θα έχουν μια εύλογη απόδοση, εφόσον ο ανάδοχος κατασκευάσει, χρηματοδοτήσει και λειτουργήσει το έργο στα πλαίσια των υποχρεώσεων του και των δυνατοτήτων του. Στο

παρελθόν, τα ίδια κεφάλαια έχουν αγνοηθεί από τους σημαντικούς παράγοντες που θα έπρεπε να εξεταστούν με συνέπεια να επιβαρυνθούν με κινδύνους εις βάρος της αναμενόμενης αποδοτικότητάς τους. Το αποτέλεσμα ήταν άλλοτε να μην γίνει καθόλου η επένδυση και άλλοτε να αυξηθεί το κόστος των έργων για το δημόσιο. Πρέπει να τονιστεί ότι η μείωση της απόδοσης ή η απώλεια (ολική ή μερική) των ιδίων κεφαλαίων αποτελεί στοιχείο «τιμωρίας» του αναδόχου για την μη εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων ειδικά όταν η αποπληρωμή του γίνονταν με πληρωμές διαθεσιμότητας. Από την άλλη μεριά η αύξηση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων του μπορεί να θεωρηθεί το αντιστάθμισμα για την ανάληψη ορισμένων κινδύνων από μέρους του, τους οποίους δεν μπορεί να ελέγξει (για παράδειγμα, ο κίνδυνος ζήτησης του έργου από την αγορά)

11. Διασφάλιση μακροχρόνιων πόρων, η διαφάνεια του κεφαλαιουχικού κόστους των δημοσίων έργων και υπηρεσιών και η ανάληψη από το δημόσιο του κινδύνου ζήτησης. Οι ΣΔΙΤ μπορούν να θεωρηθούν ως μια μακροχρόνια δέσμευση για το δημόσιο, με την μετατροπή του κεφαλαιακού κόστους ενός έργου σε ετήσιο κόστος λειτουργίας ή κόστος που αποσβένεται περιοδικά με δαπάνη των τελικών χρηστών. Με τον τρόπο αυτό γίνεται πιο διαφανής η λήψη των αποφάσεων για την δέσμευση πόρων σε ένα δημόσιο έργο καθώς επίσης φαίνεται και το συνολικό κεφαλαιακό κόστος που απορροφά ένα δημόσιο έργο και που σήμερα δεν το γνωρίζει κανείς. Θα πρέπει να υπάρξει μηχανισμός προγραμματισμού και κατανομής των μακροχρόνιων αυτών πόρων ειδικά για τις περιπτώσεις που το δημόσιο είναι αυτό που αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου τον κίνδυνο ζήτησης του έργου, πληρώνοντας τον ανάδοχο με πληρωμές διαθεσιμότητας. Εάν σε ένα έργο η μετακύλιση του κόστους απόσβεσής του μπορεί να γίνει στους τελικούς χρήστες του έργου θα πρέπει να λαμβάνονται πολύ σοβαρά υπόψη τα κοινωνικά κριτήρια.

11.4. Ελληνικό μοντέλο ΣΔΙΤ στον τομέα της Υγείας

Σε μια εποχή παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης και δημοσιονομικής στενότητας, η Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα αποτελεί το αναγκαίο μέσο για την ανάπτυξη του Ελληνικού Συστήματος Υγείας και την επίτευξη των στόχων που έχει θέσει για την ευημερία του πληθυσμού. Λόγω της οικονομικής δυσπραγίας που χαρακτηρίζει πλέον το Δημόσιο, η διατήρηση αλλά και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στο χώρο της Υγείας μπορεί να επιτευχθεί σε ρεαλιστική βάση μόνο με τη συμμετοχή του Ιδιωτικού

Τομέα μέσω την εξεύρεσης και διάθεσης πόρων προς το Δημόσιο.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Φορέα δεν έχουν ευρεία εφαρμογή σε όλους τους τομείς μιας κοινωνίας. Προβλέπεται ρητώς ότι εξαιρούνται από το αντικείμενο των ΣΔΙΤ μόνο οι δραστηριότητες που σύμφωνα με το Σύνταγμα ανήκουν «άμεσα και αποκλειστικά» στο Κράτος, όπως είναι η Εθνική Άμυνα, η Δικαιοσύνη, η Αστυνόμευση και η ευθύνη εκτέλεσης ποινών που επιβάλλεται από τα ποινικά δικαστήρια. Αυτό συμβαίνει για να διαχωριστούν πλήρως οι ιδιωτικοί φορείς από το δημόσιο πυρήνα.

Η εφαρμογή των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα, ξεκίνησε από μεγάλα έργα οδοποιίας και υποδομών. Η ψήφιση του νόμου 3389/2005 αποτέλεσε το πρώτο βήμα για την ευρύτερη υλοποίηση των συμπράξεων στην Ελλάδα. Ο χώρος της Υγείας είναι μια ευαίσθητη περιοχή εφαρμογής των ΣΔΙΤ διότι έχει να κάνει με μία σημαντικότερη ιδιαιτερότητα την διαχείριση του αγαθού της υγείας που είναι κοινωνικό αγαθό. Πρέπει λοιπόν να συγκεραστεί η ιδιαιτερότητα αυτή με την δημιουργία κέρδους και αποδοτικότητας που επιζητά ο ιδιωτικός τομέας.

Αν και ο χώρος της Υγείας κατέχει σημαντική θέση στο βασικό κλοιό ενός Κράτους, δεν διαχωρίζεται από το αντικείμενο των ΣΔΙΤ διότι σε καμία περίπτωση ο Ν.3389/2005 δεν θίγει τη Συνταγματική επιταγή του άρθρου 21 'περί μέριμνας από το Κράτος για την υγεία των πολιτών' καθώς οι ιατρικές και νοσηλευτικές υπηρεσίες θα διατηρήσουν τον δημόσιο χαρακτήρα τους, ενώ μέσα στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής οικονομίας της αγοράς, το δικαίωμα στο αγαθό «υγεία» ισχυροποιείται. Επίσης ο Νόμος αυτός καθορίζει τόσο το ευρύτερο πλαίσιο όσο και τις επιμέρους ρυθμίσεις που αφορούν στην υλοποίηση μιας Σύμπραξης ΣΔΙΤ. Ειδικότερα, προσδιορίζει τους δημόσιους φορείς που μπορούν να συμμετέχουν σε μια Σύμπραξη εκ μέρους του Δημοσίου Φορέα, καθώς και τους ιδιωτικούς φορείς που συμμετέχουν στη Σύμπραξη μέσω της εταιρείας Ειδικού Σκοπού στην Σύμπραξη και οι οποίοι συνιστώνται για τους σκοπούς της Σύμπραξης τηρώντας την σχετική νομολογία των ανώνυμων εταιρειών.

Στην προσπάθεια δημιουργίας ενός ελληνικού μοντέλου ΣΔΙΤ στο χώρο της Υγείας, ανακύπτουν ορισμένα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν για τον καθορισμό ενός πιο συγκριμένου πλαισίου ΣΔΙΤ που να αφορά την παροχή υπηρεσιών υγείας. Τα κύρια ζητήματα που ανακύπτουν είναι τα εξής:

- Ο τρόπος υλοποίησης της σύμπραξης.
- Οι παρεχόμενες υπηρεσίες.
- Η στελέχωση των νοσηλευτικών μονάδων.
- Ο ιατρο-τεχνολογικός εξοπλισμός.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων θα πρέπει να γίνει συναρτήσιμη των βασικών στόχων του τομέα της Υγείας μέσα στους οποίους συγκαταλέγεται και η αναβάθμιση της κτιριακής και ξενοδοχειακής υποδομής των νοσοκομείων, που αποτελεί κύριο παράγοντα για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Στην επίτευξη αυτού του στόχου εντάσσεται λοιπόν η υλοποίηση έργων με τη μέθοδο σύμβασης ΣΔΙΤ, με αντικείμενο την κατασκευή και τη λειτουργική υποστήριξη των νοσοκομειακών μονάδων.

Επομένως, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Υ.Κ.Α.) λαμβάνοντας υπόψη τόσο την κοινωνική απαίτηση για βελτίωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών αλλά και της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας, χωρίς την επιπλέον επιβάρυνση των πολιτών αλλά και την ανάγκη αύξησης της αποδοτικότητας των επενδύσεων πόρων, προτίθεται να αναπτύξει τη συνεργασία με ιδιώτες επενδυτές στο πλαίσιο σχημάτων Παραχώρησης / Συμπράξεων Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα. Ανεξάρτητα από το μοντέλο ΣΔΙΤ που τελικά θα επιλεγεί, η αποπληρωμή των αναδόχων ιδιωτών των έργων θα γίνεται απευθείας από το δημόσιο με ετήσιες πληρωμές, τις επονομαζόμενες πληρωμές διαθεσιμότητας, από τη στιγμή της ολοκλήρωσης της κατασκευής των νοσοκομειακών μονάδων και της έναρξης της λειτουργίας τους, ενώ ταυτόχρονα οι πληρωμές αυτές θα συνδέονται άμεσα με το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών που οι ιδιώτες θα αναλάβουν να προσφέρουν στο πλαίσιο της σύμβασης. Αν το επίπεδο των υπηρεσιών δεν είναι αυτό που έχει οριστεί από τη σύμβαση, τότε οι ετήσιες πληρωμές θα μειώνονται ανάλογα με τη μείωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ωστόσο, αδιαπραγμάτευτες προϋποθέσεις του Υ.Υ.Κ.Α. για την εφαρμογή του θεσμού των Συμπράξεων στο χώρο της Υγείας είναι οι εξής:

1. τα καινούρια νοσοκομεία να είναι ενταγμένα στο Εθνικό Σύστημα Υγείας και
2. να υπάρχει ισότιμη και ελεύθερη πρόσβαση όλων των πολιτών στα καινούρια νοσηλευτικά ιδρύματα με κάλυψη από τα ασφαλιστικά ταμεία.

Έτσι, εξασφαλίζεται ο κοινωνικός χαρακτήρας των υπηρεσιών υγείας, καθώς αυτές

θα συνεχίσουν να παρέχονται δωρεάν στους πολίτες, ενώ ταυτόχρονα το Δημόσιο εξασφαλίζει τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικά καλύτερων υποδομών και υπηρεσιών, που μπορούν να αναβαθμίσουν και να αλλάξουν σημαντικά την εικόνα της δημόσιας υγείας στην Ελλάδα.

11.5. ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΣΔΙΤ στο χώρο της Υγείας

Στο παραπάνω πλαίσιο λοιπόν που έχει διαμορφωθεί, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Υ.Υ.Κ.Α.) έχει ανακοινώσει την ένταξη τεσσάρων μεγάλων έργων στο Ν.3389/2005 που πρόκειται να υλοποιηθούν και τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω. Οι εγκριθείσες αυτές συμπράξεις εντάσσονται σε μία σειρά έργων ΣΔΙΤ που θα υλοποιηθούν από το Υπουργείο Υγείας προκειμένου - χωρίς να σταματήσει ή να περιοριστεί η υλοποίηση νοσοκομειακών μονάδων και με την έως σήμερα μορφή μειοδοτικών διαγωνισμών - να επιτευχθεί η υλοποίηση των στόχων του σε συντομότερο χρονικό ορίζοντα.

Η πραγματοποίηση των έργων γίνεται με την προϋπόθεση διατήρησης του δημόσιου χαρακτήρα τους και με διαφανείς διαδικασίες, μέσα από την διενέργεια ανοικτού δημόσιου διεθνούς διαγωνισμού. Θα επιλεγεί ιδιωτική εταιρεία ή κοινοπραξία εταιρειών που θα αναλάβει με τους πιο συμφέροντες, για το Δημόσιο, όρους και με δικό της κόστος τη δημιουργία των νέων Νοσηλευτικών Μονάδων. Ταυτόχρονα θα παραχωρηθεί, στην εταιρεία ή στην κοινοπραξία, για μεγάλο χρονικό διάστημα που θα κυμαίνεται από 20-30 έτη, η εκμετάλλευση των μη κλινικών υποστηρικτικών υπηρεσιών του Νοσοκομείου, όπως η εστίαση, η καθαριότητα, η φύλαξη, καθώς και η συντήρηση των υποδομών, για τις οποίες θα καταβάλλεται συμψηφιστικά αντίτιμο από τους κρατικούς φορείς, για την απόσβεση της ιδιωτικής επένδυσης.

Για την επιτυχή εφαρμογή αυτού του θεσμού, βασική προϋπόθεση αποτελεί η εξασφάλιση ομαλής συνεργασίας των δύο μερών, με τον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών και την αυστηρή παρακολούθηση και τήρηση της εφαρμογής των συμφωνημένων. Ο ιδιώτης επενδυτής που τελικά θα επιλεγεί μέσω του διαγωνισμού, θα σχεδιάσει, θα κατασκευάσει, θα χρηματοδοτήσει το έργο και θα αναλάβει τη συντήρησή του για όλο το χρονικό διάστημα της σύμβασης, γεγονός που θα αποτελεί και κίνητρο για αρτιότερες κατασκευές. Συγχρόνως, η σύμβαση θα προβλέπει τον έλεγχο της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών. Έτσι ο ιδιώτης επενδυτής θα υποχρεώνεται να παρέχει συγκεκριμένο επίπεδο υπηρεσιών που καθορίζεται από το Δημόσιο, ενώ στην αντίθετη περίπτωση μη τήρησης των όρων θα προβλέπεται επιβολή προστίμων και κατάπτωση

ποινικών ρητρών.

Επιπλέον, λόγω της ιδιαιτερότητας του συγκεκριμένου χώρου και της πρωτογενούς εμπειρίας του ελληνικού κράτους στις ΣΔΙΤ, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό που απασχολείται στις παρακάτω περιπτώσεις είναι πλήρως ενταγμένο στο Εθνικό Σύστημα Υγείας και θα παραμείνει στο Δημόσιο, όπως άλλωστε και η Διοίκηση του Νοσοκομείου.

Α. ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Το πρώτο έργο που εντάχθηκε στο Νόμο των ΣΔΙΤ αφορά την υλοποίηση ενός νέου κτιρίου του Γενικού Νοσοκομείου που θα βρίσκεται στην Πρέβεζα. Το αντικείμενο της σύμπραξης εστιάζεται στη μελέτη, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη συντήρηση, την τεχνική διαχείριση (καθαριότητα, υγιασμός, διαχείριση απορριμμάτων και νοσοκομειακών αποβλήτων, διαχείριση χώρων στάθμευσης, σίτιση), ασφάλιση και φύλαξη του κτιρίου, καθώς και την παροχή του απαραίτητου ιατρικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης και συντήρησής του, με Αναθέτουσα Αρχή τη ΔΕΠΙΑΝΟΜ Α.Ε. Το νέο αυτό Νοσοκομείο θα έχει δυναμικότητα 164 κλινών και στόχος του είναι να αντικαταστήσει το υφιστάμενο κτίριο του Γενικού Νοσοκομείου Πρέβεζας, το οποίο αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα λόγω πεπαλαιωμένων κτιριακών εγκαταστάσεων και έλλειψης επαρκών χώρων για την παροχή σύγχρονης νοσοκομειακής περίθαλψης. Η ανέγερση του νέου κτιρίου του Γενικού Νοσοκομείου Πρέβεζας εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Καθ' όλη τη διάρκεια της σύμπραξης, η οποία θα είναι 27 χρόνια από την έναρξη της λειτουργίας του Νοσοκομείου, θα επιτυγχάνεται καλύτερη διαχείριση και συντήρηση των υποδομών, μέσα από τον καθορισμό υψηλών προδιαγραφών συντήρησης, διαθεσιμότητας και λειτουργίας, η τήρηση των οποίων θα αποτελεί βασική παράμετρο για την αποπληρωμή του Ιδιωτικού Φορέα που θα επιλεγεί.

Το ενδεικτικό προϋπολογιζόμενο κόστος κατασκευής, εξοπλισμού και συντήρησης του νέου Νοσοκομείου ανέρχεται σε 109.000.000 ευρώ σε σημερινές τιμές. Στο κόστος αυτό πρέπει να προστεθεί και το κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών, το οποίο υπολογίζεται σε 20% του συνολικού προϋπολογισμού κατασκευής και συντήρησης.

Για τον τελικό υπολογισμό των πληρωμών που θα καταβληθούν από το Δημόσιο στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού που θα αναλάβει το Έργο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη

τα έσοδά της από την εμπορική εκμετάλλευση περιορισμένων χώρων του Νοσοκομείου, τα οποία και θα μειώσουν το ύψος των πληρωμών αυτών. Το οριστικό ποσό που θα κληθεί να καταβάλει το Δημόσιο θα καθορισθεί από τους διαγωνισμούς για την ανάθεση του Έργου. Ακολουθεί σχετικός πίνακας που παρουσιάζει τα βασικά στοιχεία του έργου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΟΣ ΕΡΓΟΥ «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ»

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ	
Τίτλος Έργου	Υλοποίηση του νέου Γενικού Νοσοκομείου Πρέβεζας
Κατηγορία	Υγεία
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Επιχείρηση Ανέγερσης Νοσηλευτικών Μονάδων Α.Ε. (ΔΕΠΙΑΝΟΜ)
Εποπτεύον Υπουργείο	Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Ημερομηνία έγκρισης έργου από ΔΕΣΔΙΤ	01.03.2007
Status Έργου	Προετοιμασία τευχών διαγωνισμού για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων Σύμπραξης
Λεπτομέρειες Φάσης	Η Αναθέτουσα Αρχή του έργου σε συνεργασία με το Σύμβουλό της προετοιμάζει τα τεύχη του διαγωνισμού για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα Σύμπραξης.
Ενδεικτικός προϋπολογισμός έργου	109 εκ. ευρώ (+20% κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης)
Διάρκεια Σύμβασης	30 έτη
Περίοδος Κατασκευής Έργου	3 έτη
Περίοδος Λειτουργίας Έργου	27 έτη
Τεχνικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	KING HELLAS A.E., ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΠΕΤΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΠΕ - DELCO ΕΠΕ - Ν. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ & ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΕΠΕ «ΜΑΚΤΕ ΕΠΕ»
Νομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	Σ.Ν. ΣΑΓΙΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Χρηματοοικονομικός Αναθέτουσας Αρχής Σύμβουλος	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε., ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ - ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.

[Πηγή : Ειδική Γενική Γραμματεία ΣΔΙΤ]

Β. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το δεύτερο μεγάλο έργο αφορά το νέο Ογκολογικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης. Το αντικείμενο της σύμπραξης για την υλοποίηση του νέου Νοσοκομείου αφορά στη μελέτη, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη συντήρηση, την τεχνική διαχείριση (καθαριότητα, υγιεινότητα, διαχείριση απορριμμάτων και νοσοκομειακών αποβλήτων, σίτιση), ασφάλιση και φύλαξη του κτιρίου, καθώς και την παροχή του απαραίτητου ιατρικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης και συντήρησής του, με Αναθέτουσα Αρχή τη ΔΕΠΑΝΟΜ Α.Ε. Το Νοσοκομείο αυτό θα έχει δυναμικότητα έως και 400 κλίνες, ενώ θα σχεδιασθεί και θα ανεγερθεί με προδιαγραφές αντίστοιχες με άλλα σύγχρονα ογκολογικά κέντρα του εξωτερικού.

Η ανέγερση του νέου κτιρίου του Ογκολογικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας. Θεωρείται επιβεβλημένο έργο, το οποίο θα συμβάλλει αποφασιστικά στη βελτίωση της κάλυψης των ιατρικών και νοσηλευτικών αναγκών των ογκολογικών περιστατικών στη Θεσσαλονίκη και στη Βόρεια Ελλάδα γενικότερα. Παράλληλα με το Νοσοκομείο, θα λειτουργήσει και ερευνητικό κέντρο, με κύριο αντικείμενο την αντικαρκινική έρευνα. Στο νέο Νοσοκομείο θα μεταφερθεί το Θεαγένειο Νοσοκομείο και τα υπόλοιπα ογκολογικά περιστατικά των άλλων νοσοκομείων της Θεσσαλονίκης, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό την αποσυμφόρησή τους. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμπραξης, η οποία θα είναι 27 χρόνια από την έναρξη της λειτουργίας του Νοσοκομείου, θα επιτευχθεί καλύτερη διαχείριση και συντήρηση των υποδομών, μέσα από τον καθορισμό υψηλών προδιαγραφών συντήρησης, διαθεσιμότητας και λειτουργίας, καθώς η τήρησή τους θα αποτελεί βασική παράμετρο για την αποπληρωμή του Ιδιωτικού Φορέα που θα επιλεγεί.

Το ενδεικτικό προϋπολογιζόμενο κόστος κατασκευής, εξοπλισμού και συντήρησης του νέου Νοσοκομείου ανέρχεται σε 330.000.000 ευρώ σε σημερινές τιμές. Στο κόστος αυτό πρέπει να προστεθεί και το κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών, το οποίο υπολογίζεται σε 20% του συνολικού προϋπολογισμού.

Για τον τελικό υπολογισμό των πληρωμών που θα καταβληθούν από το Δημόσιο στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού που θα αναλάβει το Έργο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα έσοδά της από την εμπορική εκμετάλλευση περιορισμένων χώρων του Νοσοκομείου, τα οποία και θα μειώσουν το ύψος των πληρωμών αυτών. Το οριστικό ποσό που θα κληθεί να καταβάλει το Δημόσιο θα καθορισθεί από τους διαγωνισμούς για την ανάθεση του Έργου.

Δεδομένου του προϋπολογισμού του έργου, το οποίο ξεπερνά τα 200.000.000 ευρώ, σημειώνεται ότι για την έγκριση της υπαγωγής σύμπραξης στις διατάξεις του Ν. 3389/2005 ελήφθη ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 2 του ως άνω Νόμου.

Τα βασικά στοιχεία του έργου παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 : ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΟΣ ΕΡΓΟΥ «ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ	
Τίτλος Έργου	Υλοποίηση του νέου Ογκολογικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης
Κατηγορία	Υγεία
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Επιχείρηση Ανέγερσης Νοσηλευτικών Μονάδων Α.Ε. (ΔΕΠΑΝΟΜ)
Εποπτεύον Υπουργείο	Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Τοποθεσία	Θεσσαλονίκη
Ημερομηνία έγκρισης έργου από ΔΕΣΔΙΤ	01.03.2007
Status Έργου	Προετοιμασία τευχών διαγωνισμού για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων Σύμπραξης
Λεπτομέρειες Φάσης	Η Αναθέτουσα Αρχή του έργου σε συνεργασία με τους Συμβούλους της προετοιμάζει τα τεύχη του διαγωνισμού για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων Σύμπραξης.
Ενδεικτικός προϋπολογισμός έργου	330 εκ. ευρώ (+20% κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών)
Διάρκεια Σύμβασης	30 έτη
Περίοδος Κατασκευής Έργου	3 έτη
Περίοδος Λειτουργίας Έργου	27 έτη
Τεχνικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Α.Ε. - TEAM M-H ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΕΠΕ - ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΑΚΗΣ ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Ε.
Νομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ Μ. & Π. ΜΠΕΡΝΙΤΣΑΣ
Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. - GRANT THORNTON Α.Ε. - GRANT THORNTON UK LLP

[Πηγή : Ειδική Γενική Γραμματεία ΣΔΙΤ]

Γ. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ένα ακόμη έργο που πρόκειται να πραγματοποιηθεί υπό τους όρους σύμπραξης Δημόσιου-Ιδιωτικού τομέα αποτελεί η υλοποίηση του Παιδιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης. Το αντικείμενο αυτής της σύμπραξης αφορά στη μελέτη, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη συντήρηση, την τεχνική διαχείριση (καθαριότητα, υγιεινότητα, διαχείριση απορριμμάτων και νοσοκομειακών αποβλήτων, σίτιση) και φύλαξη του κτιρίου, καθώς και την παροχή του απαραίτητου ιατρικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης και συντήρησής του, με Αναθέτουσα Αρχή τη ΔΕΠΑΝΟΜ Α.Ε. Το Νοσοκομείο αυτό θα έχει δυναμικότητα έως και 400 κλίνες και αποσκοπεί στην παροχή σύγχρονης νοσοκομειακής περίθαλψης σε παιδιά ηλικίας μέχρι 14 ετών.

Η ανέγερση του Παιδιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας, δεδομένης της έλλειψης εξειδικευμένου νοσοκομείου παιδών στη Βόρεια Ελλάδα. Θεωρείται επιβεβλημένο έργο, το οποίο θα συμβάλλει αποφασιστικά στην εξάλειψη του φαινομένου της μετακομιδής των επειγόντων περιστατικών στην Αθήνα, γεγονός το οποίο, πέρα από το οικονομικό κόστος, ενέχει κινδύνους για την υγεία των ασθενών. Επιπλέον, η λειτουργία του νέου Παιδιατρικού Νοσοκομείου αναμένεται να αποσυμφορήσει τα Γενικά Νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης που διαθέτουν παιδιατρικές κλινικές. Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμπραξης, η οποία θα είναι 27 χρόνια από την έναρξη της λειτουργίας του Νοσοκομείου, θα επιτευχθεί καλύτερη διαχείριση και συντήρηση των υποδομών, μέσα από τον καθορισμό υψηλών προδιαγραφών συντήρησης, διαθεσιμότητας και λειτουργίας, καθώς η τήρησή τους θα αποτελεί βασική παράμετρο για την αποπληρωμή του Ιδιωτικού Φορέα που θα επιλεγεί.

Το ενδεικτικό προϋπολογιζόμενο κόστος κατασκευής, εξοπλισμού και συντήρησης του νέου Νοσοκομείου ανέρχεται σε 324.000.000 ευρώ σε σημερινές τιμές. Στο κόστος αυτό πρέπει να προστεθεί και το κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών, το οποίο υπολογίζεται σε 20% του συνολικού προϋπολογισμού.

Για τον τελικό υπολογισμό των πληρωμών που θα καταβληθούν από το Δημόσιο στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού που θα αναλάβει το Έργο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα έσοδά της από την εμπορική εκμετάλλευση περιορισμένων χώρων του Νοσοκομείου, τα οποία και θα μειώσουν το ύψος των πληρωμών αυτών. Το οριστικό ποσό που θα κληθεί να καταβάλει το Δημόσιο θα καθορισθεί από τους διαγωνισμούς για την ανάθεση του Έργου.

Δεδομένου του προϋπολογισμού του έργου, το οποίο ξεπερνά τα 200.000.000 ευρώ, σημειώνεται ότι για την έγκριση της υπαγωγής σύμπραξης στις διατάξεις του Ν.3389/2005 ελήφθη ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 2 του ως άνω Νόμου.

Τα βασικά στοιχεία του έργου παρουσιάζονται στο πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΟΣ ΕΡΓΟΥ «ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ	
Τίτλος Έργου	Υλοποίηση του Παιδιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης
Κατηγορία	Υγεία
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Επιχείρηση Ανέγερσης Νοσηλευτικών Μονάδων Α.Ε. (ΔΕΠΑΝΟΜ)
Εποπτεύον Υπουργείο	Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Τοποθεσία	Θεσσαλονίκη
Ημερομηνία έγκρισης έργου από ΔΕΣΔΙΤ	01.03.2007
Status Έργου	Υποβολή προσφορών από υποψήφιους Ιδιωτικούς Φορείς Σύμπραξης σε εξέλιξη
Λεπτομέρειες Φάσης	Ο διαγωνισμός για την Επιλογή Ιδιωτικού Φορέα Σύμπραξης βρίσκεται σε εξέλιξη. Από τα οκτώ (8) σχήματα που υπέβαλαν αιτήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος πέντε (5) θα προσκληθούν να συμμετάσχουν στη Β Φάση του εν λόγω διαγωνισμού.
Ενδεικτικός προϋπολογισμός έργου	324 εκ. ευρώ (+20% κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών)
Διάρκεια Σύμβασης	30 έτη
Περίοδος Κατασκευής Έργου	3 έτη
Περίοδος Λειτουργίας Έργου	27 έτη
Τεχνικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Α.Ε. - TEAM M-H ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΕΠΕ - ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΑΚΗΣ ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Ε.

Νομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ Μ. & Π. ΜΠΕΡΝΙΤΣΑΣ
Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. - GRANT THORNTON Α.Ε. - GRANT THORNTON UK LLP

[Πηγή : Ειδική Γενική Γραμματεία ΣΔΙΤ]

Δ. ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Το αντικείμενο της σύμπραξης για την υλοποίηση Κέντρου Αποκατάστασης και Αποθεραπείας στη Βόρεια Ελλάδα αφορά στη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση, τεχνική διαχείριση, παροχή του απαραίτητου ιατρικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού, περιλαμβανομένης της αντικατάστασης και συντήρησής του, καθώς και η εμπορική εκμετάλλευση περιορισμένων χώρων των κτιριακών εγκαταστάσεων που θα υλοποιηθούν.

Το Κέντρο θα ανεγερθεί στο Νομό Πιερίας και θα διαθέτει διακόσιες πενήντα (250) κλίνες και θα καλύψει ένα μεγάλο κενό που υπάρχει στη Βόρεια Ελλάδα σε ό,τι αφορά στην παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης και αποθεραπείας. Επισημαίνεται ότι η διοικητική και επιστημονική λειτουργία του Κέντρου θα αποτελεί ευθύνη της ΑΕΜΥ Α.Ε. υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ενώ το Κέντρο θα εντάσσεται στο πλαίσιο των φορέων του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Η υλοποίηση του Κέντρου Αποκατάστασης και Αποθεραπείας εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, δεδομένης της έλλειψης τέτοιων μονάδων υγείας στη Βόρεια Ελλάδα. Συγκεκριμένα, βασική προτεραιότητα του Υπουργείου αποτελεί η αναβάθμιση των δομών αποκατάστασης και αποθεραπείας στη χώρα μας, δεδομένου ότι, σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας, το 10% του πληθυσμού της χώρας χρήζει υπηρεσιών αποκατάστασης. Η υλοποίηση της προτεινόμενης σύμπραξης θα καλύψει το κενό που υπάρχει στη Βόρεια Ελλάδα και θα αποτελέσει μια ειδική νοσηλευτική μονάδα, με αποκλειστικό σκοπό την παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης ανοικτής και κλειστής νοσηλείας, η οποία θα παρέχει ολοκληρωμένη φροντίδα στους ασθενείς, καλύπτοντας όλο το φάσμα των αναγκών τους καθώς θα απευθύνεται σε διάφορες κατηγορίες πασχόντων (παθήσεις νευρικού, μυοσκελετικού και καρδιο-αναπνευστικού συστήματος,

πολυσυστηματικές παθήσεις, ειδικές διαταραχές σε έδαφος νευρολογικής βλάβης, ειδικές εκ γενετής παθήσεις κλπ).

Σήμερα, λόγω της έλλειψης τέτοιου εξειδικευμένου δημόσιου Κέντρου στη Βόρεια Ελλάδα, τα περιστατικά είτε καλύπτονται από μονάδες γενικών νοσοκομείων ή από ιδιωτικές μονάδες, είτε μετακινούνται προς την Αθήνα ή και το εξωτερικό, με προφανείς συνέπειες ως προς το κόστος και την ποιότητα της αποθεραπείας. Η υλοποίηση του Κέντρου αυτού θα αποσυμφορήσει, επομένως, περαιτέρω τα γενικά νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης από τα συγκεκριμένα περιστατικά.

Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμπραξης θα επιτευχθεί καλύτερη διαχείριση και συντήρηση των υποδομών, μέσα από τον καθορισμό υψηλών προδιαγραφών συντήρησης, διαθεσιμότητας και λειτουργίας, καθώς η τήρησή τους θα αποτελεί βασική παράμετρο για την αποπληρωμή του Ιδιωτικού Φορέα που θα επιλεγεί.

Το ενδεικτικό προϋπολογιζόμενο κόστος κατασκευής, εξοπλισμού και συντήρησης του Κέντρου Αποκατάστασης και Αποθεραπείας Βορείου Ελλάδας ανέρχεται σε 103.000.000 Ευρώ σε σημερινές τιμές. Στο κόστος αυτό πρέπει να προστεθεί και το κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης των υποδομών, το οποίο υπολογίζεται σε 20% του συνολικού προϋπολογισμού.

Για τον τελικό υπολογισμό των πληρωμών που θα καταβληθούν από το Δημόσιο στον Ιδιωτικό Φορέα Σύμπραξης που θα αναλάβει το Έργο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα έσοδά του από την εμπορική εκμετάλλευση περιορισμένων χώρων του Κέντρου, τα οποία και θα μειώσουν το ύψος των πληρωμών αυτών. Το οριστικό ποσό που θα κληθεί να καταβάλει το Δημόσιο θα καθορισθεί από το διαγωνισμό για την ανάθεση του Έργου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 : ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΟΣ ΕΡΓΟΥ «ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ»

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ	
Τίτλος Έργου	Υλοποίηση του Κέντρου Αποκατάστασης και Αποθεραπείας Βορείου Ελλάδας
Κατηγορία	Υγεία
Αναθέτουσα Αρχή	Ανώνυμη Εταιρεία Μονάδων Υγείας Α.Ε.
Εποπτεύον Υπουργείο	Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Τοποθεσία	Πιερία
Ημερομηνία έγκρισης έργου από ΔΕΣΔΙΤ	02.08.2007

Status Έργου	Προετοιμασία τευχών διαγωνισμού για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων Σύμπραξης
Λεπτομέρειες Φάσης	Η Αναθέτουσα Αρχή του έργου σε συνεργασία με τους Συμβούλους της προετοιμάζει τα τεύχη του διαγωνισμού για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων Σύμπραξης.
Ενδεικτικός προϋπολογισμός έργου	103 εκ. ευρώ (+20% κόστος βαριάς συντήρησης και ασφάλισης)
Διάρκεια Σύμβασης	25 έτη
Περίοδος Κατασκευής Έργου	3 έτη
Περίοδος Λειτουργίας Έργου	22 έτη
Τεχνικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	W.S Atkins International LTD, Ομάδα Μελετών Τάκης Γαβρίλης και Συνεργάτες Ε.Ε
Νομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	Δικηγορικό Γραφείο Μ & Π Μπερνίτσα
Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος Αναθέτουσας Αρχής	Grant Thornton Α.Ε

[Πηγή : Ειδική Γενική Γραμματεία ΣΔΙΤ]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 : ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως επίσημος αντιπρόσωπος του ελληνικού κράτους στο χώρο της Υγείας, θέτει ως βασική προτεραιότητα τη χάραξη συγκεκριμένης πολιτικής με κεντρικό στρατηγικό στόχο τη βελτίωση του επιπέδου υγείας και κοινωνικής φροντίδας του πληθυσμού της χώρας. Κύρια πρόκληση για μια προσιτή, υψηλού επιπέδου, βιώσιμη και μακροχρόνια υγειονομική περίθαλψη αποτελεί η αναδιοργάνωση και η ποιοτική βελτίωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μέσω της προώθησης του οργανωτικού, λειτουργικού και οικονομικού εκσυγχρονισμού του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Βασικό εργαλείο που υποστηρίζει αυτή τη προσπάθεια αποτελεί η κατάρτιση συγκεκριμένου και ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης που θα καθορίζει ενιαία εθνική πολιτική για την Υγεία. Στο πλαίσιο μίας τέτοιας στρατηγικής, τίθενται συγκεκριμένοι επιμέρους στόχοι και λαμβάνεται μέριμνα για την υλοποίηση μέτρων για την εξυπηρέτησή τους, καθώς επίσης διαμορφώνονται και οι μέθοδοι εφαρμογής τους.

Παρακάτω παρουσιάζεται το Γενικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης, όπως εκδόθηκε για τη χρονική περίοδο 2007 – 2013 και αποσκοπεί στη διαμόρφωση μίας συγκεκριμένης στρατηγικής με στοχοθετημένες προτεραιότητες στους τομείς της υγείας και της μακροχρόνιας φροντίδας. Η κύρια αναπτυξιακή προτεραιότητα εστιάζεται στη *«διατήρηση της υγείας και κατ' επέκταση της παραγωγικής ικανότητας του ατόμου ως πρωταρχικής σημασίας κεφάλαιο για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας»*. Από την διατύπωση αυτή προκύπτει η ανάγκη ορθολογικού σχεδιασμού των παρεμβάσεων στο τομέα υγείας έτσι ώστε να αποτελέσει το εφαλτήριο της κοινωνικό-οικονομικής ανάπτυξης του τόπου.

12.1. Γενικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης

Οι τρεις βασικότεροι πυλώνες πάνω στους οποίους στηρίζεται το Γενικό Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης 2007 – 2013 για τον χώρο της Υγείας είναι οι εξής :

1. Προστασία Δημόσιας Υγείας και Προαγωγή Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης
2. Βελτίωση Ανταποδοτικότητας Υγειονομικού Συστήματος
3. Οργάνωση Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Οι παραπάνω πυλώνες υπηρετούν το βασικό όραμα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο διατυπώνεται ως εξής:

«Βελτίωση του επιπέδου υγείας και κοινωνικής φροντίδας του πληθυσμού της χώρας, μέσω της προώθησης του οργανωτικού, λειτουργικού και οικονομικού εκσυγχρονισμού του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης»

Αναλύοντας τα βασικά μέρη του οράματος κατά τον τρόπο που έχει διατυπωθεί, τότε μπορούμε να εξειδικεύσουμε εννέα (9) επιμέρους στρατηγικούς στόχους.

1. Βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού μέσω της δημιουργίας των κατάλληλων προϋποθέσεων για την προστασία και προαγωγή της υγείας ώστε να αυξηθεί το προσδόκιμο επιβίωσης και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το επίπεδο υγείας του πληθυσμού μιας χώρας είναι ταυτόχρονα συνέπεια και βασικός παράγοντας της αναπτυξιακής κατάστασης και προοπτικής της χώρας. Η βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού σχετίζεται με την πρόληψη, την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας και τον περιορισμό ή την εξάλειψη των παραγόντων κινδύνου της δημόσιας υγείας. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη ότι στη σύγχρονη κοινωνία η ανθρώπινη υγεία επηρεάζεται και από περιβαλλοντικούς και συμπεριφορικούς παράγοντες. Ως Γενικοί Στόχοι τίθενται οι εξής:

- Χάραξη εθνικής πολιτικής και καθορισμός στόχων για τη Δημόσια Υγεία.
- Αναδιοργάνωση του συστήματος παρακολούθησης της υγείας του πληθυσμού.
- Ενίσχυση των δράσεων πρόληψης και προαγωγής της υγείας του ελληνικού πληθυσμού σε όλες τις περιφέρειες.

2. Βελτίωση της απόδοσης του Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητά του και να καταστεί περισσότερο ανταγωνιστικό.

Το Σύστημα Υγείας στην Ελλάδα κατατάσσεται στα δαπανηρότερα και μη αποτελεσματικά συστήματα Υγείας παγκοσμίως ενώ ταυτόχρονα η ικανοποίηση ασθενών δεν αντανακλά το υψηλό κόστος των παρεχομένων υπηρεσιών. Αποτελεί προτεραιότητα του τομέα ο εξορθολογισμός της λειτουργίας των μονάδων υγείας, οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλές δαπάνες και περιορισμένη ανταποδοτικότητα. Στην κατεύθυνση αυτή είναι αναγκαίος και ο εξορθολογισμός της γεωγραφικής κατανομής των μονάδων υγείας με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών. Παράλληλα απαραίτητη κρίνεται η αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών με διαδικασίες πιστοποίησης, προτυποποίησης και αξιολόγησης. Αιχμή του δόρατος στη προσπάθεια αυτή είναι η πρόσφατη μεταρρύθμιση του συστήματος προμηθειών, με το νέο νόμο προμηθειών του Υ.Υ.Κ.Α. και τις

προβλεπόμενες σε αυτό παρεμβάσεις. Επίσης, η λειτουργία των νοσοκομειακών και άλλων υγειονομικών μονάδων είναι απαραίτητο να βελτιωθεί, ώστε να παρέχουν εσωτερικές συνθήκες κλιματικής άνεσης, σε συνδυασμό με την ορθολογική χρήση ενέργειας και την ασφαλή απόθεση μολυσματικών και ραδιενεργών αποβλήτων.

Οι Γενικοί Στόχοι είναι οι εξής:

- Οικονομική εξυγίανση του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών υγείας.
- Βελτίωση της ποιότητας και επιστημονικής εγκυρότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Βελτίωση των υποδομών και του εξοπλισμού των μονάδων υγείας.
- Ορθολογική χωροθέτηση των μονάδων υγείας.
- Βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Προβολή και αναβάθμιση της επικοινωνιακής πολιτικής του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

3. Μεταρρύθμιση του προνοιακού συστήματος και της άσκησης προνοιακών πολιτικών μέσω της προώθησης ενεργητικών πολιτικών κοινωνικής ενσωμάτωσης έναντι των παθητικών πολιτικών πρόνοιας.

Η πρόληψη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία κρίνεται απαραίτητη ώστε να βελτιωθεί η κοινωνική συνοχή, να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης των περιφερειών της χώρας. Πρόκειται για ένα στόχο που διαρθρώνεται επιχειρησιακά στους επιμέρους ακόλουθους στόχους:

- Βελτίωση του επιπέδου της κοινωνικής προστασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω μηχανισμών πρόληψης, φροντίδας, αποκατάστασης και ένταξης.
- Ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των περιφερειών μέσω ορθολογικού χωροταξικού σχεδιασμού και αποκέντρωσης των προνοιακών υπηρεσιών.

Η προώθηση της ισότητας επιτυγχάνεται επίσης μέσω της λειτουργίας των δομών Κοινωνικής Φροντίδας (Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Παιδικοί Σταθμοί, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας, κλπ.), οι οποίες επιτρέπουν την πρόσβαση και συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς

απεμπλέκονται από τις αυξημένες κοινωνικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν (ανατροφή παιδιών, φροντίδα ηλικιωμένων προσώπων).

Προγράμματα και δομές όπως το Δίκτυο Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.), τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.), οι παιδικοί / βρεφονηπιακοί σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας και ΑμεΑ, οι Δομές Ανοικτής Διαβίωσης ΑμεΑ, ή υπηρεσίες όπως η γραμμή άμεσης επικοινωνίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β., τα οποία δημιουργήθηκαν σε προηγούμενες περιόδους, πρέπει να ενισχυθούν και να καλύψουν και άλλες ευπαθείς ομάδες, αλλά και το σύνολο της χώρας όπου αυτό αρμόζει (Εθνικό Δίκτυο Δομών Ανοικτής Διαβίωσης ΑμεΑ, Ανάπτυξη Περιφερειακών Γραφείων Υποστηρικτικών Κοινωνικών Υπηρεσιών). Επίσης κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία νέων δομών και η υλοποίηση δράσεων κοινωνικής φροντίδας και προστασίας της οικογένειας, ιδιαίτερα σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, με σκοπό την εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων / γυναικών που εξυπηρετούν συγγενικά ηλικιωμένα άτομα και των μοναχικών ηλικιωμένων ατόμων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι Γενικοί Στόχοι είναι οι εξής:

- Ενεργητική ένταξη στην αγορά εργασίας και πρόληψη του αποκλεισμού ευπαθών ατόμων και ομάδων.
- Πρόσβαση σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες και καταπολέμηση των διακρίσεων μεταξύ χρηστών κοινωνικών υπηρεσιών.
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των πολιτικών μακροχρόνιας φροντίδας και προώθηση της ισότητας των φύλων.

4. Ψηφιακός εκσυγχρονισμός του Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης – e-Health & Health Care, ο οποίος αφορά στην ηλεκτρονική διοίκηση και την οργανωτική αναδιάρθρωση του συστήματος, στην αναβάθμιση – προώθηση σύγχρονων και ποιοτικών ιατρικών και κοινωνικών υπηρεσιών με έμφαση στις ανάγκες του πολίτη και στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας με άλλους συμπληρωματικούς τομείς.

Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός του Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και η ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας αποσκοπεί στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας με άλλους συμπληρωματικούς τομείς και στη βελτίωση της καθημερινότητας του πολίτη. Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός του Συστήματος Υγείας και

Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναφέρεται στον εκσυγχρονισμό των υφισταμένων και την ανάπτυξη νέων πληροφοριακών συστημάτων που θα επιτρέψουν την ηλεκτρονική διοίκηση και την οργανωτική αναδιάρθρωση καθώς και την ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας.

Σε ότι αφορά τις υποδομές Τ.Π.Ε. των νοσοκομείων, θα πρέπει να ολοκληρωθούν στη λογική της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών, της διαλειτουργικότητας μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας μεταξύ των φορέων υγείας (πληροφοριακά portals, κοινές υπηρεσίες ραντεβού, κοινές δομές διαχείρισης ψηφιακών εικόνων, collocated data centers, αξιοποίηση προτύπων και οντολογιών κλπ.). Στο πλαίσιο αυτό, θα επιδιωχθεί η αξιοποίηση των βέλτιστων πρακτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να αναδειχθούν οι δυνατότητες που προσφέρονται από τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και να δοκιμαστούν σε πιλοτική φάση αλλά και σε πραγματικές συνθήκες, καινοτόμες τεχνολογικές προσεγγίσεις και επιχειρηματικά σχήματα. Η εφαρμογή τεχνικών ψηφιοποίησης και τηλεϊατρικής θα επιτρέψει την εξ αποστάσεως ενημέρωση και παρακολούθηση των ατόμων που χρήζουν περίθαλψης και φροντίδας (e-health). Η αξιοποίηση της γνώσης αιχμής απαιτεί συνεργασία των ερευνητών και των παραγγελιοδοτών της έρευνας, όπως και διαρκή κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού. Ιδιαίτερα τα εντός της χώρας παραγόμενα ερευνητικά αποτελέσματα θα επιδιωχθεί να διεισδύουν ταχύτερα στην αγορά και την εφαρμογή. Επίσης, κατά την ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην υποστήριξη του πληθυσμού που συνεχώς γηράσκει και συνεπώς στο σύστημα πρωτοβάθμιας φροντίδας, καθώς αυξάνεται συνεχώς το χρονικό διάστημα όπου μεγάλη μερίδα του πληθυσμού χρειάζεται προ-νοσοκομειακή φροντίδα, κατ' οίκον υπηρεσίες (τηλεϊατρική, τηλεπαρακολούθηση κλπ. ειδικά προς δύσβατες και νησιωτικές περιοχές) και υπηρεσίες αποκατάστασης.

Οι Γενικοί Στόχοι είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της συνεργασίας και της διαλειτουργικότητας πληροφοριακών συστημάτων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
- Δημιουργία σύγχρονων και καινοτόμων υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας βασισμένων στις Τ.Π.Ε.
- Ενιαίες υπηρεσίες e-Health προς όφελος του πολίτη χωρίς αποκλεισμούς

5. Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας ως προς την κατεύθυνση της αποασυλοποίησης και κοινωνικο-οικονομικής επανένταξης των ψυχικά ασθενών στην κοινότητα, με τη δημιουργία κατάλληλων δομών και υπηρεσιών και την ενεργοποίηση άριστα καταρτισμένου προσωπικού.

Οι προσπάθειες της ελληνικής πολιτείας για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας ψυχιατρικής περίθαλψης και φροντίδας της ψυχικής υγείας, σύμφωνα και με τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, έχουν προσλάβει χαρακτηριστικά σημαντικής μεταρρύθμισης του συστήματος. Το πέρασμα από την ασυλική Ψυχιατρική (με τα ιδρυματικού τύπου κλειστά νοσηλευτήρια, αποκομμένα από την κοινωνία), σε μια διαφορετική συνολική προσέγγιση του ψυχικά πάσχοντα, στην κοινωνική – κοινοτική Ψυχιατρική και στην Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση (με την ανάπτυξη ενός συνολικού συστήματος κοινοτικών υπηρεσιών ψυχικής υγείας), αποτελεί σήμερα γενικώς παραδεκτή εξέλιξη στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Στόχος του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι η περαιτέρω προώθηση ενός νέου λειτουργικού μοντέλου ανοιχτής φροντίδας των ΑμεΑ, η πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού ομάδων του πληθυσμού από τον εργασιακό και κοινωνικό βίο λόγω σύνθετων χρόνιων προβλημάτων υγείας και η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας σύμφωνα με τον εθνικό σχεδιασμό.

Η στοχοθεσία αξιοποιεί τις πολιτικές προτεραιότητες της κυβέρνησης για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, τους στόχους της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και τις αρχές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις κατευθυντήριες γραμμές για τη λειτουργία των Κοινοτικών Διαρθρωτικών Ταμείων, όσο και καλές πρακτικές άλλων Κρατών Μελών της Ε.Ε. που αναδεικνύονται στο πλαίσιο εφαρμογής της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού. Ταυτόχρονα λαμβάνονται υπ' όψη οι επεξεργασίες διεθνών οργανισμών όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με προσήλωση στο στρατηγικό του στόχο έχει συστήσει Ειδική Γραμματεία Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Ένταξης η οποία έχει ως προτεραιότητα την προώθηση της μεταρρύθμισης στον τομέα και την εξασφάλιση της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Ως Γενικοί Στόχοι στο πεδίο της Ψυχικής Υγείας τίθενται οι εξής:

- Αποασυλοποίηση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού χρόνιων ψυχικά ασθενών που σήμερα διαβιούν σε κλειστές δομές.

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων που εξακολουθούν να εξυπηρετούνται σε δομές ιδρυματικής περίθαλψης.

- Ανάπτυξη ανοιχτών κοινοτικών δομών πρόληψης και θεραπείας.

- Κοινωνική και οικονομική επανένταξη των ψυχικά ασθενών.

- Πρόληψη και αντιμετώπιση των διακρίσεων, των στερεοτυπικών προκαταλήψεων και του στιγματισμού των ψυχικά ασθενών και της προάσπισης των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων τους.

6. Βελτίωση του επιπέδου στελέχωσης των μονάδων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθώς και εκπαίδευση, συνεχής κατάρτιση και προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως προς τις απαιτήσεις των μεταρρυθμίσεων.

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι ένας από τους κυριότερους συντελεστές της βελτίωσης της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η προώθηση των στρατηγικών δια βίου εκπαίδευσης αλλά και η επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων, η ανάπτυξη συνεργασιών με εκπαιδευτικούς φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού, με εφαρμογή μεθόδων εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και η υλοποίηση δράσεων μεταφοράς και διάδοσης τεχνογνωσίας.

Η ικανότητα παροχής υπηρεσιών σε ευπαθείς ομάδες (συμπεριλαμβανομένων και των ηλικιωμένων) αποτελεί προτεραιότητα. Στην ίδια κατεύθυνση αναδύεται η ανάγκη κάλυψης νέων ειδικοτήτων για την αντιμετώπιση κρίσεων και εκτάκτων περιστατικών (φυσικά φαινόμενα, κλπ.), την εφαρμογή και χρήση νέων τεχνολογιών, την αποκατάσταση ασθενών, καθώς και η ανάγκη για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού. Επιπρόσθετα, απαιτείται η ανάπτυξη μηχανισμών διάχυσης της γνώσης και των ερευνητικών αποτελεσμάτων με σκοπό την αξιοποίησή τους αλλά και η παραγωγή δεικτών και η συγκριτική αξιολόγησή τους με σκοπό τη βελτίωση της διοίκησης και των υπηρεσιών του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Οι Γενικοί Στόχοι στον τομέα ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού διαμορφώνονται ως εξής:

- Κατάρτιση προσωπικού υγείας και κοινωνικής φροντίδας.

- Πιστοποίηση δεξιοτήτων κατάρτισης.

- Αναμόρφωση και διεύρυνση προγραμμάτων ιατρικών και παραϊατρικών σπουδών

7. Προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας στον τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ώστε να ενισχυθεί η παραγωγή προηγμένων προϊόντων και εφαρμογών.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης έχει ήδη αναγνωρίσει την «υγεία» ως πεδίο καινοτομίας και υψηλής έντασης κεφαλαίου και γνώσης. Στην κατεύθυνση προώθησης της εξωστρέφειας του τομέα της ιατρικής τεχνολογίας κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Για την προώθηση των παρεμβάσεων του τομέα προτείνεται η δημιουργία Ανώτατου Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας και ενισχύεται η διαρκής επιμόρφωση των ανώτερων και ανώτατων στελεχών του τομέα.

Ως Γενικοί Στόχοι τίθενται οι εξής:

- Ενίσχυση της παραγωγής, μεταποίησης και επενδύσεων σε προηγμένα προϊόντα και εφαρμογές
- Ενίσχυση της παραγωγής φαρμάκων και σκευασμάτων βιολογικής βάσης.

8. Προώθηση της συνεργασίας δημόσιου – ιδιωτικού τομέα καθώς και Υ.Υ.Κ.Α. με άλλους φορείς. Ο στρατηγικός αυτός στόχος συντίθεται από τρεις (3) Γενικούς Στόχους οι οποίοι είναι:

- *Επίτευξη Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ – PPP)*

Η επίτευξη Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα δεν αναιρεί τον δημόσιο χαρακτήρα της εκμετάλλευσης των έργων στον τομέα της υγείας, καθώς οι υποψήφιοι επενδυτές αναμένεται να αναλάβουν τις υποστηρικτικές δραστηριότητες (ασφάλεια, σίτιση, καθαριότητα, συντήρηση εγκαταστάσεων), που σήμερα ήδη εκχωρούνται σε ιδιώτες. Το κόστος λειτουργίας των έργων αυτών αναμένεται να μειωθεί αισθητά. Ταυτόχρονα, η αναδιοργάνωση της Δημόσιας Επιχείρησης Ανέγερσης Νοσηλευτικών Μονάδων (ΔΕΠΑΝΟΜ) και η σχεδιαζόμενη μετεξέλιξη σε νέο σχήμα, που να μπορεί να επεκταθεί στην αγορά της ΝΑ Ευρώπης, μπορεί να επιφέρουν μείωση του κόστους υποδομών.

- *Δικτύωση φορέων του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης*

Η δικτύωση μεταξύ των μονάδων του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αποβλέπει στη συνεργασία και τη συμπληρωματικότητα της δράσης των παρεχόμενων υπηρεσιών. Έμφαση δίνεται στη δικτύωση μεταξύ των μονάδων τόσο του ίδιου όσο και διαφορετικού επιπέδου (π.χ. μεταξύ των μονάδων της Πρωτοβάθμιας

Φροντίδας αλλά και μεταξύ αυτών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Φροντίδας).

• *Ανάπτυξη και προώθηση του κοινωνικού εθελοντισμού και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.* Σκοπός είναι η ανάπτυξη και ενίσχυση των θεσμών κοινωνικού εθελοντισμού του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μέσω της συνεργασίας των κρατικών και των μη κυβερνητικών δομών και την οργάνωση της κοινωνικής προσφοράς. Η κοινωνική αλληλεγγύη θα επικεντρωθεί επίσης και σε ζητήματα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών και άλλων καταστροφών.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη ορίζεται στην Πράσινη Βίβλο της Ε.Ε. για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, ως «η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων να ενσωματώσουν στην επιχειρηματική τους λειτουργία και πρακτική και στις σχέσεις τους με τους ενδιαφερόμενους για τη δραστηριότητά τους παράγοντες, κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις».

Η προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι σημαντική και στις τρεις διαστάσεις της:

- σε συνάρτηση με το ανθρώπινο δυναμικό μίας επιχείρησης,
- την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων,
- σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης: συνεργάτες, πελάτες, προμηθευτές, τοπική κοινωνία, ΜΚΟ, τοπικές αρχές, περιβάλλον.

9. Προώθηση της Ελλάδας στην παγκόσμια αγορά Υγείας, ώστε να εδραιωθεί ο τουρισμός υγείας και να αναπτυχθούν νέες χρηματοδοτικές εισροές.

Ο στόχος αφορά στην ανάπτυξη κατάλληλων προϋποθέσεων για την εδραίωση του Τουρισμού Υγείας και της εξωστρέφειας του συστήματος. Θα επιδιωχθεί να αναπτυχθούν νέες χρηματοδοτικές εισροές, με την προσέλκυση προσοδοφόρων περιστατικών έξω από τα σύνορα της χώρας, όπως ενδεικτικά μπορούμε ν' αναφέρουμε τις υπηρεσίες που μπορούν να παρέχονται σε ασφαλισμένους της Βόρειας Ευρώπης, αλλά και σε ασθενείς από τις γειτονικές χώρες που χρρίζουν ειδικής φροντίδας. Η επιδίωξη αυτή αναμένεται να αυξήσει την απασχόληση των ιατρών της χώρας, ο αριθμός των οποίων σε σχέση με τον πληθυσμό είναι από τους μεγαλύτερους σε ευρωπαϊκό επίπεδο².

Στην ίδια κατεύθυνση θα συμβάλουν η ίδρυση κέντρων αποκατάστασης υγείας στην περιφέρεια και ο εξοπλισμός υφιστάμενων τουριστικών μονάδων, που θα

² Για την Ελλάδα ο βέλτιστος αριθμός ιατρών είναι περί των 27.000-28.000, σύμφωνα όμως με τα στοιχεία σχετικής μελέτης του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, τη προηγούμενη δεκαετία ο αριθμός των ιατρών ανήλθε σε 60.000.

εξασφαλίζουν ειδικές υπηρεσίες υγείας στον τουρισμό. Ο τομέας Υγείας θα επιδιώξει να εξασφαλίσει τις υγειονομικές προϋποθέσεις που θα ενθαρρύνουν ευρωπαϊκούς πληθυσμούς τρίτης ηλικίας να αποκτήσουν δεύτερη κατοικία στην ελληνική περιφέρεια. Σε αυτό θα συμβάλλουν καθοριστικά τα Κέντρα Τουρισμού Υγείας.

Ως Γενικοί Στόχοι τίθενται οι εξής:

- Ενίσχυση των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη Κέντρων Τουρισμού Υγείας.
- Ενίσχυση των Διασυνοριακών Κέντρων Υγείας σε όλες τις βαθμίδες.
- Περαιτέρω ανάπτυξη και εξορθολογισμός των Διασυνοριακών Κέντρων Δημόσιας Υγείας.
- Διευκόλυνση διακρατικής παροχής υπηρεσιών υγείας και φροντίδας.
- Παροχή υποστήριξης και μεταφορά τεχνογνωσίας σε δομές γειτονικών χωρών.

Σε πρώτο αξιολογικό επίπεδο, παρατηρείται ότι το πλέγμα των στρατηγικών στόχων είναι δομημένο με τρόπο ώστε να καλύπτει όλους τους επιμέρους τομείς που αποτελούν το σύστημα υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης, δηλαδή τη Δημόσια Υγεία, την Πρωτοβάθμια Φροντίδα, τη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Περίθαλψη, την Ψυχική Υγεία και την Κοινωνική Αλληλεγγύη.

Ο σχεδιασμός της στρατηγικής του τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στο πλαίσιο της Δ΄ Προγραμματικής Περιόδου, έλαβε υπόψη του τα άρθρα της συνθήκης της Ε.Ε., τις πολιτικές που διαμορφώθηκαν με το αναθεωρημένο κείμενο της Λισσαβόνας και τις διαστάσεις και τις εκθέσεις για την πολιτική συνοχής, τον Εθνικό Σχεδιασμό 2007-2013 (ΕΣΠΑ) καθώς και τις τεχνικές οδηγίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και το νέο θεσμικό πλαίσιο.

12.2. Συσχέτιση της Στρατηγικής με Εθνικές και Ευρωπαϊκές Πολιτικές

Η στοχοθεσία και στρατηγική του Προγράμματος Ανάπτυξης του τομέα είναι συμβατή με το πλαίσιο και τις κατευθύνσεις πολιτικής σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, ενσωματώνει το μεταρρυθμιστικό προσανατολισμό της πολιτικής που προωθεί η αναθεωρημένη στρατηγική της Λισσαβόνας, επιδιώκοντας τον συνεχή και ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του Συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (π.χ. μέσω της βελτίωσης των υποδομών, διάχυσης της χρήσης ψηφιακών εφαρμογών, κατάρτισης & επιμόρφωσης του προσωπικού, προώθησης Σ.Δ.Ι.Τ., κλπ.), τη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών, αλλά και την ποσοτική αύξηση, όπου απαιτείται (π.χ.

σε νοσηλευτικό προσωπικό), των θέσεων εργασίας. Παράλληλα, συνεργεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας μέσω των παρεμβάσεων για την ορθολογικοποίηση της λειτουργίας του συστήματος υγείας που επιδιώκουν ως αποτέλεσμα τόσο τη συγκράτηση όσο και βελτίωση της ανταποδοτικότητας των δαπανών. Η ως ανωτέρω συμβατότητα τεκμηριώνεται με τη συσχέτιση των στρατηγικών και γενικών στόχων του τομέα με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, οι οποίες αποτελούν το κοινοτικό εργαλείο εξειδίκευσης των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Παράλληλα, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του τομέα εναρμονίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνοχή, οι οποίες περιέχουν συγκεκριμένες προτεραιότητες δράσης για τον εκσυγχρονισμό των εθνικών συστημάτων υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Τέλος, διαπιστώνεται μεγάλη εννοιολογική συνέπεια μεταξύ των στόχων του τομέα και των στόχων του Ε.Σ.Π.Α. 2007-2013, δεδομένης της σχεδόν ταυτόσημης διατύπωσης των στρατηγικών επιδιώξεων στον τομέα της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ειδικότερα, ο Γενικός Στόχος 10 του Ε.Σ.Π.Α. «Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας», ενσωματώνεται πλήρως στο πλέγμα στόχων που παρουσιάστηκε παραπάνω. Επίσης, όσον αφορά την κοινωνική αλληλεγγύη, διαπιστώνεται συνέπεια μεταξύ των στόχων και με τον Γενικό Στόχο 9 του ΕΣΠΑ «Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης».

12.3. Στρατηγική της Λισσαβόνας και Υγεία

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας συνίσταται στη δημιουργία της Κοινωνίας της Γνώσης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αποσκοπεί στην αύξηση της κοινωνικής ευημερίας μέσω της αντιμετώπισης της ανεργίας, της αυξήσεως της ανταγωνιστικότητας και της απασχολησιμότητας. Η Στρατηγική της Λισσαβόνας οργανώνεται και υλοποιείται μέσα από 10 (δέκα) θεματικούς άξονες:

1. Η δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου γνώσεων εντός του οποίου οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα έχουν φθηνή και εύκολη πρόσβαση σε ένα παγκόσμιο δίκτυο πληροφόρησης και υπηρεσιών.
2. Η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής περιοχής έρευνας και καινοτομίας μέσω της ενθάρρυνσης των ερευνητικών δραστηριοτήτων με φορολογικά και άλλα κίνητρα, της

δικτύωσης των ερευνητικών φορέων, αλλά και της κινητικότητας των ερευνητών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

3. Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού για τις νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις.
4. Οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την ολοκλήρωση και αποτελεσματικότητα της ενοποιημένης εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς.
5. Η δημιουργία αποτελεσματικών και ολοκληρωμένων χρηματο-οικονομικών αγορών.
6. Η εφαρμογή υγιών μακρο-οικονομικών πολιτικών.
7. Η έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση, ιδιαίτερα των νέων, των άνεργων και των ψηφιακά-τεχνολογικά «αναλφάβητων» πολιτών.
8. Η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, με στόχο της αύξηση του συντελεστή απασχόλησης από 61% σε 70% το 2010 και ειδικότερα του συντελεστή γυναικείας απασχόλησης από 51% το 2000 σε τουλάχιστον 60% το 2010.
9. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής με στόχο την επαρκή αμοιβή της εργασίας, τη στήριξη των ηλικιωμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, την ισότητα των φύλων, την άρση των αποκλεισμών και την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας.
10. Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, καταπολέμηση της φτώχειας και ανεργίας, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η ευρεία πρόσβαση στις γνώσεις και στην αγορά εργασίας.

Η έκθεση της υπό τον Willem Kok επιτροπής ενδιάμεσης αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης της Στρατηγικής της Λισσαβόνας εντόπισε σημαντικές υστερήσεις και πρότεινε την εστίαση σε 3 (τρεις) κύριους άξονες προτεραιότητας:

- A) την προώθηση της έρευνας και καινοτομίας
- B) την ανάπτυξη μίας ισχυρότερης κοινωνίας της πληροφορίας
- Γ) τη δημιουργία ενός καλύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Οι ελληνικές υστερήσεις είναι πραγματικά τραγικές: η Κοινωνία της Πληροφορίας υστερεί κατά 31,45% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ο άξονας της Καινοτομίας, Έρευνας και Ανάπτυξης κατά 22%, της Αειφόρου Ανάπτυξης κατά 22,5% και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος κατά 20%. Ήδη από το 2004 οι ελληνικές επιδόσεις κατατάσσουν την Ελλάδα όχι μόνο ουραγό μεταξύ των 15 μελών της Ε.Ε., αλλά οι ελληνικές επιδόσεις

υπολείπονται και των κυριότερων χωρών της διεύρυνσης (Εσθονία, Σλοβενία, Λετονία, Μάλτα, Τσεχία, Ουγγαρία, Λιθουανία).

Ποια όμως είναι άραγε η συσχέτιση μεταξύ της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και της Υγείας; Τα τεράστια ελλείμματα του ΕΣΥ, η μειωμένη ικανοποίηση των χρηστών, αλλά και οι χρόνιες ανισοροπίες του Ιατρικού και ευρύτερα υγειονομικού δυναμικού καθιστούν την στρατηγική της Στρατηγικής της Λισσαβόνας επιτακτική στην Υγεία. Οι στόχοι της Στρατηγικής της Λισσαβόνας στην Υγεία πρέπει να είναι:

1. η βελτίωση της απασχολησιμότητας του Ιατρικού και Υγειονομικού Δυναμικού μέσα από μηχανισμούς κατάρτισης, εκπαίδευσης και προσανατολισμού, οι οποίοι θα εγγυώνται τη διαφάνεια, τον κοινωνικό έλεγχο και την ανταγωνιστικότητα αντί της προκλητής ζήτησης και της σχέσης αντιπροσώπευσης.
2. η ανάπτυξη του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου στην Υγεία ως όρου απαραίτου για την ικανοποίηση των χρηστών μέσα από την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών υγείας, αλλά και ως θεμελιώδους λίθου για τη δημιουργία υγιών, ανταγωνιστικών αγορών στο χώρο της υγείας, οι οποίες θα διακρίνονται από σεβασμό στις κοινωνικές ιδιαιτερότητες και προτεραιότητες και θα έχουν ως στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των κοινωνικών και ασφαλιστικών πόρων.
3. την ανάπτυξη του ιατρο-φαρμακο-βιοτεχνολογικού κλάδου στην Ελλάδα μέσα από την αгаστή συνεργασία του Δημοσίου (Πανεπιστήμια - Κρατικοί Φορείς Χρηματοδότησης και Έρευνας), παραγωγής (χρηματοδότηση - ανταγωνιστική λειτουργία) και κοινωνικού τομέα (φορείς επιστημονικών κλάδων π.χ. Ιατρικές Εταιρείες - Επιστημονικό Δυναμικό)

Ουσιαστικά η Στρατηγική της Λισσαβόνας της Υγείας θα πρέπει να επικεντρωθεί σε δύο θεματικούς άξονες:

- στη Δια Βίου Εκπαίδευση (Lifelong Learning - LLL) και
- στην έρευνα - καινοτομία (R + D - Research and Development).

Στα πλαίσια αυτής ακριβώς της κεντρικής Ευρωπαϊκής Στρατηγικής εικάζεται ότι μεγάλο τμήμα των Εθνικών μας εισροών για τη Δ΄ Προγραμματική Περίοδο δε θα προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), αλλά από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Το γεγονός αυτό πιθανότατα απεικονίζει τη σημαντικότερη προτεραιότητα, την οποία δίδει η Ε.Ε. στο ανθρώπινο κεφάλαιο έναντι της προτεραιότητας που έδιδε μέχρι τώρα στις υποδομές. Αυτή η εξέλιξη μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα και στο χώρο της υγείας, αφού οι διατιθέμενοι

πόροι για ριζικές μεταρρυθμίσεις στην οργάνωση, διοίκηση και αποδοτικότητα του χώρου και των Υπηρεσιών είναι σαφώς πολλαπλάσια εκείνων που διετίθεντο σε προηγούμενα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ).

12.4. ΣΔΙΤ και Ψηφιακές Υπηρεσίες

Ένα από τα πιο πολυσυζητημένα θέματα, τον τελευταίο καιρό, είναι αναμφισβήτητα οι δρομολογούμενες Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα (ΣΔΙΤ) στον τομέα των Ψηφιακών Υπηρεσιών.

Οι ΣΔΙΤ αναπτύσσονται πολύ την τελευταία δεκαετία, σε αρκετές χώρες-μέλη. Οι κυβερνήσεις τις χρησιμοποιούν όλο και πιο συχνά, λόγω των δημοσιονομικών περιορισμών που αντιμετωπίζουν, ενώ τις θεωρούν και σημαντική ευκαιρία προκειμένου να επωφεληθούν από την τεχνογνωσία του ιδιωτικού τομέα. Όμως, οι ΣΔΙΤ επιτρέπουν και σημαντική εξοικονόμηση πόρων και χρόνου, καθώς ενσωματώνουν όλες τις φάσεις ενός σχεδίου, από τη μελέτη ως την εκμετάλλευσή του. Η αύξησή τους μεταβάλλει σημαντικά το ρόλο του κράτους στον οικονομικό τομέα, που δραστηριοποιείται πλέον περισσότερο ως οργανωτής, ρυθμιστής και ελεγκτής, παρά ως άμεσος φορέας.

Οι Συμπράξεις Ιδιωτικού-Δημόσιου Τομέα αποτελούν μια σημαντική ευκαιρία για να συντελέσουν ενεργητικά στην ουσιαστική προώθηση της εισόδου των έργων Ψηφιακών Υπηρεσιών. Από το 2006 αρχίζει η ισχύς της νέας εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής, η οποία με πολύ πρακτικά βήματα και με πολύ συστηματικό τρόπο προσπαθεί να οδηγήσει την Ελλάδα στην πραγματοποίηση ενός «Ψηφιακού άλματος» στην παραγωγικότητα και στην ποιότητα ζωής. Έχει πολύ συγκεκριμένο σκοπό, πολύ συγκεκριμένους στόχους, περιλαμβάνει ήδη περισσότερες από 65 πρακτικές δράσεις και αξιοποιεί κάθε διαθέσιμο εργαλείο, είτε λέγεται Συμπράξεις Ιδιωτικού Δημόσιου Τομέα, είτε Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, Αναπτυξιακός Νόμος κλπ.

Από την πρώτη στιγμή, η νέα Ψηφιακή Στρατηγική αντιμετώπισε τις ΣΔΙΤ σαν ένα χρήσιμο εργαλείο για την υλοποίησή της, ανάμεσα σε άλλα εργαλεία. Οι ΣΔΙΤ στις Ψηφιακές Υπηρεσίες είναι ταυτόχρονα χρηματο-οικονομικό εργαλείο, μέσο για καλύτερη διαχείριση των έργων μέσα από αμοιβαίες δεσμεύσεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και μέσο για να συνδυαστούν έργα πληροφορικής με τις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές σε διαδικασίες, όπου αυτό είναι εφικτό, μέσα από τη «φρέσκια» ματιά ενός συνεργάτη που έρχεται για να «λύσει» μια υφιστάμενη «γόρδια γραφειοκρατική διαδικασία»³. Αφορά

³ Στοιχεία από την ομιλία του Ειδικού Γραμματέα για την Κοινωνία της Πληροφορίας, καθ. Βασ.

τόσο σε συστήματα όσο και σε τεχνογνωσία με μεγάλη διάρκεια ζωής μέσω από τη σύμπραξη και τη συνεργασία. αλλά και διαχείριση κινδύνου, στοιχείο εξίσου σημαντικό.

Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό το γεγονός ότι οι ΣΔΙΤ συνεπάγονται την αμέριστη προσήλωση στην ουσία των έργων που έγκειται στην απόδοση των επενδύσεων είτε χρηματοοικονομικής είτε κοινωνικής και όχι απλώς η έγκριση οικονομικών προϋπολογισμών.

Η βασική στόχευση της Ειδικής Γραμματείας για την Κοινωνία της Πληροφορίας, όπως διαμορφώνεται από τη διεθνή εμπειρία, στο πλαίσιο της νέας Ψηφιακής Στρατηγικής, είναι να προχωρήσει σε Συμπράξεις όχι για γενικότητες, αλλά για πολύ πρακτικές Ψηφιακές Υπηρεσίες, με συγκεκριμένο εύρος εφαρμογής και καθημερινή χρησιμότητα για τους πολίτες. Σ' αυτή την προσπάθεια σημαντικό εργαλείο αποτελεί η βοήθεια της αγοράς, δηλαδή των εταιρειών που έχουν σχετική διεθνή εμπειρία, για ν' αναδείξουν αντίστοιχα παραδείγματα, εμπειρίες και δυσκολίες.

12.5. Κίνδυνοι – δυσχέρειες υλοποίησης

Οι παρεμβάσεις στον τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης δεν αποτελούν ενιαίο και αυτοτελές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όπως το προγενέστερο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υγεία - Πρόνοια 2000-2006», αλλά εντάσσονται σε επιμέρους τομεακά και περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Επομένως, καθίσταται πρακτικά ανέφικτη η αποτύπωση μιας ενιαίας αξιολόγησης των κινδύνων - δυσχερειών υλοποίησης των στόχων του Ε.Σ.Σ., η οποία θα περιλαμβάνει ανάλυση της συνάφειάς τους με τους ειδικούς στόχους των επιμέρους Προγραμμάτων, με προβλήματα ή χαρακτηριστικά των αντίστοιχων τομέων, κ.λπ. Είναι εφικτό, όμως, με βάση την περιγραφή των γενικών στόχων του Ε.Σ.Σ., να προσδιοριστούν οι σημαντικότεροι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν κατά τη μελλοντική υλοποίηση παρεμβάσεων στον τομέα υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Πρόκειται για τους εξής:

α) Καθυστερήσεις κυρίως κατά την έναρξη των έργων.

Καθυστερήσεις μπορεί να σημειωθούν κυρίως στις αρχικές φάσεις των παρεμβάσεων, διότι η ουσιαστική υλοποίησή τους εξαρτάται άμεσα από την επίλυση διαχειριστικών ζητημάτων «οριζόντιας» φύσης. Πιθανή καθυστέρηση έναρξης των παρεμβάσεων θα έχει ως συνέπεια την ανισομερή εξέλιξη των έργων μεταξύ των

Ασημακόπουλου, στο συνέδριο του «Economist», με αντικείμενο τις νέες επενδυτικές ευκαιρίες που διαμορφώνονται σ' αυτό τον τομέα

επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Εν προκειμένω, ενδέχεται η υλοποίηση κάποιων παρεμβάσεων να εξελίσσεται ικανοποιητικά, ενώ κάποιων άλλων να καθυστερεί, γεγονός που θα προκαλέσει περαιτέρω αρνητικές επιπτώσεις με κυριότερη την έλλειψη συνοχής μεταξύ των παρεμβάσεων. Η ανωτέρω ανισομερής εξέλιξη υλοποίησης των παρεμβάσεων ενδέχεται να εμφανιστεί εντονότερη κατά την εκτέλεση καινοτόμων παρεμβάσεων. Οι μεγαλύτερες καθυστερήσεις και αστοχίες αναμένεται να παρουσιαστούν στις παρεμβάσεις που έχουν υψηλό βαθμό καινοτομίας και ανανέωσης, είτε πρόκειται για διοικητική – οργανωτική είτε για τεχνολογική καινοτομία.

β) Θεσμικά και οργανωτικά εμπόδια.

Σημαντικό τμήμα των καθυστερήσεων κατά την αρχική φάση του σχεδιασμού και της συμβασιοποίησης ενός έργου οφείλεται στο αυστηρό πλαίσιο του δημοσίου λογιστικού που διέπει τη λειτουργία των περισσοτέρων φορέων υλοποίησης. Επιπρόσθετος λόγος καθυστέρησης της υλοποίησης είναι η ύπαρξη ή όχι ώριμου νομοθετικού πλαισίου για την οργανωτική και λειτουργική υποστήριξη των παρεμβάσεων.

γ) Εμπειρία των Οργάνων Σχεδιασμού, Παρακολούθησης και Διαχείρισης.

Πολλές από τις προτεινόμενες δράσεις (ιδίως στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας) απαιτούν μεγαλύτερη εμπειρία από τους φορείς που θα έχουν την ευθύνη εκτέλεσής τους. Επιπλέον μεγάλο τμήμα των καθυστερήσεων μπορεί να οφείλεται και στην έλλειψη συστηματικής προσπάθειας βελτίωσης του τρόπου διεύθυνσης και διαχείρισης των έργων στη βάση της αξιοποίησης των καλών πρακτικών (best practices) και της «κυκλοφορίας» εμπειριών και θετικών παραδειγμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Στις χώρες της Ε.Ε., η παρουσία των ΣΔΙΤ φαντάζει όλο και πιο έντονη, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις πολιτικές συγκυρίες και στους δημοσιονομικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη. Το Ηνωμένο Βασίλειο, συγκεκριμένα, πρωτοπόρος στην κατασκευή δημοσίων έργων και παροχή υπηρεσιών με Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα, έχει μεγάλη εμπειρία σε συμβάσεις έργων ΣΔΙΤ και μπορεί να θεωρηθεί ως πηγή εμπλουτισμού της γνώσης σε θέματα ΣΔΙΤ, άξονας εντοπισμού προοπτικών αλλά και προβλημάτων καθώς και παράδειγμα αποφυγής συνηθισμένων λαθών. Η μελέτη αυτών των περιπτώσεων που έχουν υλοποιηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο κρίνεται αναγκαία χωρίς αυτό να συνεπάγεται σε καμία περίπτωση τη μηχανιστική μεταφορά στα ελληνικά δεδομένα.

13.1. ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ “WEST MIDDLESEX UNIVERSITY HOSPITAL”

Η περίπτωση του έργου που θα εξετάσουμε αφορά στην ανάπλαση του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του West Middlesex του Λονδίνου. Στις 30 Ιανουαρίου του 2001, υπογράφηκε η σύμβαση για το νοσοκομείο, σύμφωνα με το πρότυπο «Πρωτοβουλία Ιδιωτικής Χρηματοδότησης» - PFI (Private Finance Initiative), που αποτελεί κοινή πρακτική στην Βρετανία. Αναθέτουσα αρχή του έργου είναι το Ίδρυμα του Νοσοκομείου (West Middlesex University Hospital NHS Trust), ενώ ο ανάδοχος του έργου είναι η εταιρεία Bywest. Τη χρηματοδότηση του έργου ανέλαβαν η Τράπεζα Abbey National. Το συμβατικό τίμημα για τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, διοίκηση, συντήρηση, τεχνική διαχείριση και ασφάλιση των υποδομών ανέρχεται σε £123,8 εκατομμύρια (σε καθαρή παρούσα αξία).

Αντικείμενο Συμφωνίας

Η 35ετής συμφωνία ΣΔΙΤ για την ανάπλαση του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου του West Middlesex αφορούσε στην ανέγερση νέων κτιρίων και την ανακαίνιση υφιστάμενων καθώς και στην διοίκηση και συντήρηση του συνόλου των εγκαταστάσεων. Παρόλες τις δυσκολίες που παρουσιάζονταν σε όλα τα επίπεδα και τις εγγενείς επισφάλειες του μακροχρόνιου σχεδιασμού του Εθνικού Συστήματος Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου, οι τοπικές Υγειονομικές Υπηρεσίες καθώς και η Περιφερειακή Διεύθυνση του Λονδίνου αισιοδοξούσαν ότι η συγκεκριμένη συμφωνία, η οποία περιελάμβανε κάποια περιθώρια ευελιξίας, θα ανταποκρίνονταν τόσο στις τωρινές όσο και στις μελλοντικές τοπικές ανάγκες.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ανάπλασης αποτελούσε την κοινή συνισταμένη μιας σειράς σχεδίων για την βελτίωση των εγκαταστάσεων, που ξεκίνησαν από την δεκαετία του 70, και θα αντιμετώπιζε τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την αποσπασματική προσθήκη υπηρεσιών και την κακή, με σημαντικές ελλείψεις σε επίπεδο ασφάλειας, κατάσταση ορισμένων κτιρίων.

Η ανάπλαση του West Middlesex University Hospital

Το West Middlesex University Hospital βρίσκεται στο Isleworth στο δυτικό μέρος του Λονδίνου. Ιδρύθηκε το 1800 με σκοπό να αποτελέσει το κύριο πάροχο γενικών και ειδικών νοσοκομειακών υπηρεσιών σε έναν πληθυσμό 310.000 ατόμων.

Οι σύγχρονες επιταγές όμως έκριναν το Νοσοκομείο ανεπαρκές. Η χωροθέτηση αλληλοεξαρτώμενων υπηρεσιών, όπως του τμήματος ατυχημάτων και επειγόντων περιστατικών, τα χειρουργεία και οι μονάδες αποκατάστασης ήταν αναποτελεσματική και σε ορισμένες περιπτώσεις δυσχέραινε την ανάρρωση των ασθενών, καθώς αναλώνονταν σχετικά μεγάλα χρονικά διαστήματα για την μετακίνησή τους ανάμεσα στις διάφορες πτέρυγες του νοσοκομείου. Επίσης, ορισμένες βασικές υπηρεσίες, όπως του ακτινολογικού τμήματος, πολλές φορές παρέχονταν σε περισσότερες από μία τοποθεσίες, με συνέπεια την επιπρόσθετη χρήση του προσωπικού και την αύξηση του κόστους.

Οι εγκαταστάσεις του Νοσοκομείου αποτελούνταν από πεπαλαιωμένα κτίρια άνω των 100 ετών, ενώ βάσει σχετικών επιθεωρήσεων δεν ανταποκρίνονταν στους κανονισμούς πυροπροστασίας, υγιεινής και ασφάλειας, με αποτέλεσμα να καθίστανται ακατάλληλες για την παροχή σύγχρονων και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας.

Η ανάπλαση του West Middlesex θεωρήθηκε καλύτερη επιλογή σε σχέση με την κατασκευή ενός νέου νοσοκομείου σε καινούργια περιοχή ή την επέκταση των παροχών άλλων νοσοκομείων για την κάλυψη των υπηρεσιών που έως τότε παρέχονταν από το West Middlesex. Η υγειονομική αρχή και η LRO υποστήριζαν ότι καμία από αυτές τις επιλογές δεν ήταν ρεαλιστική. Δεν υπήρχε κατάλληλος χώρος στην περιοχή για νέο νοσοκομείο και η δυναμικότητα στα περισσότερα από τα υπόλοιπα κοντινά νοσοκομεία ήταν ανεπαρκής για να εξυπηρετήσει την απαιτούμενη επέκταση ή να δημιουργήσει το ιδανικό δίκτυο υπηρεσιών. Επιπλέον, θα υπήρχε αντίδραση για την μεταφορά των υπηρεσιών, τόσο από τους ασθενείς όσο και από το προσωπικό του νοσοκομείου. Σε οποιαδήποτε περίπτωση εναλλακτικής λύσης απαιτούνταν από τους κατοίκους

μεγαλύτερες αποστάσεις μετακίνησης με αποτέλεσμα την μείωση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες.

Τα σχέδια για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων ξεκίνησαν την δεκαετία του 1970 καθώς το έργο αρχικά σχεδιαζόταν να αποτελέσει μέρος του πρώτου κύματος προτενόμενων προγραμμάτων ΣΔΙΤ στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Όμως, η αρχική προκήρυξη για έργα ΣΔΙΤ ματαιώθηκε το 1997, όταν το Υπουργείο Υγείας αποφάσισε να θέσει προτεραιότητες στα έργα τα οποία επιβαλλόταν να ολοκληρωθούν. Το Νοσοκομείο του West Middlesex βρισκόταν στην 14^η θέση στην λίστα των έργων που αναμένεται να διεξαχθούν, τα οποία 13 πρώτα προχώρησαν στην υλοποίησή τους. Τελικά, το συγκεκριμένο έργο συμπεριλήφθηκε στο επόμενο κύμα νοσοκομειακών έργων ΣΔΙΤ που ξεκίνησαν το 1998. Η Περιφερειακή Διεύθυνση του Λονδίνου (LRO) επισήμανε ότι το έργο παρέμενε σε προτεραιότητα και θα προχωρούσε με συμβατικό διαγωνισμό εάν η λύση ΣΔΙΤ δεν κρινόταν κατάλληλη.

Οι Υγειονομικές Αρχές του Ealing, Hammersmith & Hounslow (EHH) και του Kingston & Richmond (K&R), οι οποίες ήταν αρμόδιες εκείνη την περίοδο, έπαιζαν συμβουλευτικό ρόλο και ενέκριναν το σχέδιο. Η έγκριση αυτή δόθηκε υπό τον όρο ότι το Ίδρυμα θα επιτύχει ετήσια εξοικονόμηση πόρων £1,6 εκατομμύρια. Το Ίδρυμα ανέπτυξε το συγκεκριμένο σχέδιο με σκοπό να επιτύχει αυτή την εξοικονόμηση πόρων.

Επίσης, υπήρξε δημόσια διαβούλευση για την επακριβή φύση των υπηρεσιών που θα παρέχονταν στο νοσοκομείο West Middlesex. Οι Υγειονομικές Αρχές του EHH τάχθηκαν υπέρ ενός σχεδίου που θα περιελάμβανε δύο εγκαταστάσεις, μία για περιστατικά εκτάκτου ανάγκης και μια αφιερωμένη σε εξειδικευμένες πρακτικές. Αυτό θα μπορούσε να περιορίσει τους χρόνους αναμονής και να αποτρέψει την ματαίωση εξειδικευμένων θεραπειών, χωρίς ωστόσο να υπάρχει σαφής πρόταση για το πώς αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί.

Το πρόγραμμα υλοποίησης ΣΔΙΤ περιελάμβανε την κατεδάφιση και την εκ νέου ανέγερση εγκαταστάσεων για τα παλαιότερα βικτωριανά κτίρια, που κρίνονταν ακατάλληλα για στέγαση υπηρεσιών. Όσο αφορά στα νεότερα υφιστάμενα κτίρια, ο ανάδοχος θα εκτελούσε εκτενείς εργασίες ανακαίνισης βάσει προδιαγραφών με κόστος ύψους περίπου £12,2 εκατομμύρια. Αυτές οι εργασίες θα χρηματοδοτούσαν από πώληση γης και όχι από κεφάλαια που περιλαμβάνονταν στην συμφωνία ΣΔΙΤ. Επιπλέον, το Ίδρυμα υπέγραψε με μια από τις εταιρίες της κοινοπραξίας Bywest (Ecovert) συμβόλαιο

για την διαχείριση των εγκαταστάσεων, αξίας £800.000 ετησίως για δύο έτη πριν την έναρξη των πληρωμών των δόσεων από το δημόσιο.

Το Ίδρυμα εκπόνησε στρατηγικό επιχειρηματικό πλάνο (SOC), για την ανάπλαση των εγκαταστάσεων του West Middlesex, σύμφωνα με τις σύγχρονες επιταγές. Οι τότε τοπικές υγειονομικές αρχές και η Περιφερειακή Διεύθυνση του Λονδίνου (LRO) ενέκριναν το πλάνο, παρότι η μεταβαλλόμενη φύση της υγειονομικής περίθαλψης και η εισαγωγή νέων προτεραιοτήτων, τόσο τοπικά όσο και σε εθνικό επίπεδο, δημιουργούσαν επισφάλειες.

Οι επισφάλειες στην μακροπρόθεσμη στρατηγική σε τοπικό επίπεδο αντανακλούν αυτές του Λονδίνου και του Εθνικού Συστήματος Υγείας στο σύνολό του. Η υγειονομική αρχή ΕΗΗ εξέδωσε πενταετή προγράμματα, που περιγράφουν στόχους υψηλού επιπέδου για να ανταποκριθούν στις τοπικές ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης. Αναφέρονται στην ανάπλαση του West Middlesex και τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών, αλλά δεν εμβαθύνουν στον τρόπο με τον οποίο αυτό εντάσσεται στο ευρύτερο σχέδιο για τις τοπικές υπηρεσίες υγείας. Οι πρωτοβάθμιες ομάδες φροντίδας και τα τοπικά συμβούλια υγείας εξέφρασαν αμφιβολίες για την ύπαρξη μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την τοπική υγειονομική περίθαλψη, η οποία θα κάλυπτε όλες τις υφιστάμενες και αναμενόμενες μελλοντικές ανάγκες και παροχές.

Παρά το γεγονός ότι τα τοπικά σχέδια για την υγειονομική περίθαλψη δεν είχαν πλήρως αναπτυχθεί, υπήρχε σαφής απαίτηση για την αδιάλειπτη παροχή νοσοκομειακών υπηρεσιών στις εγκαταστάσεις West Middlesex, έστω και χαμηλής ποιότητας. Οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις ήταν ο κύριος πάροχος γενικών και ειδικών νοσοκομειακών υπηρεσιών σε έναν πληθυσμό 310.000 ατόμων. Παρείχαν επίσης προπτυχιακές και μεταπτυχιακές ιατρικές σπουδές και εκπαίδευση. Η δραστηριότητα λοιπόν του Νοσοκομείου ήταν αδύνατο να διακοπεί. Έτσι, αν και προκλήθηκε αναστάτωση από το πρόγραμμα ανακαίνισης και ανέγερσης των κτιρίων, το νοσοκομείο παρέμεινε ανοικτό καθ' όλη την διάρκεια των εργασιών, παρέχοντας όλο το εύρος των υπηρεσιών υγείας.

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου

Η αλλαγή του Διευθύνοντος Σύμβουλου και του Οικονομικού Διευθυντή του Ιδρύματος, μετά την υπογραφή της σύμβασης, δεν είχε επιπτώσεις στην ποιότητα της διαχείρισης των όρων της συμβάσεως. Η μετάβαση από τον παλιό στον νέο Διευθύνοντα Σύμβουλο, ήταν σχετικά ομαλή ενώ ο διαχειριστής του έργου διατηρήθηκε έως την ολοκλήρωσή του. Υπήρξαν επίσης αλλαγές και στο προσωπικό του αναδόχου.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να παρουσιαστούν αρχικά προβλήματα επικοινωνίας, τα οποία όμως τελικά επιλύθηκαν. Η σύμβαση προέβλεπε τακτικό έλεγχο ώστε να εξασφαλίσει ότι ο ανάδοχος παρείχε το απαιτούμενο επίπεδο υπηρεσιών. Το ίδρυμα έδωσε έμφαση στην ομαλή συνεργασία με τον ανάδοχο με σκοπό την καλή λειτουργία της σύμβασης για όλη την διάρκειά της (35 χρόνια). Η πρόοδος των εργασιών ήταν ικανοποιητική και ολοκληρώθηκαν ταχύτερα του χρονοδιαγράμματος.

Είναι βέβαιο ότι προκλήθηκε αναστάτωση από το πρόγραμμα ανακαίνισης και ανέγερσης των κτιρίων, αλλά το νοσοκομείο παρέμεινε ανοικτό καθ' όλη την διάρκεια των εργασιών, παρέχοντας όλο το εύρος των υπηρεσιών υγείας. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, όλοι οι κανόνες υγιεινής και ασφάλειας πληρούνται και όλα τα κτίρια βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο, κατάλληλο για κανονική χρήση. Επιπλέον επιτεύχθηκε ο στόχος για την βελτίωση του ζωτικού περιβάλλοντος, με χρήση κατάλληλων χρωματικών συνδυασμών και την ενσωμάτωση έργων τέχνης.

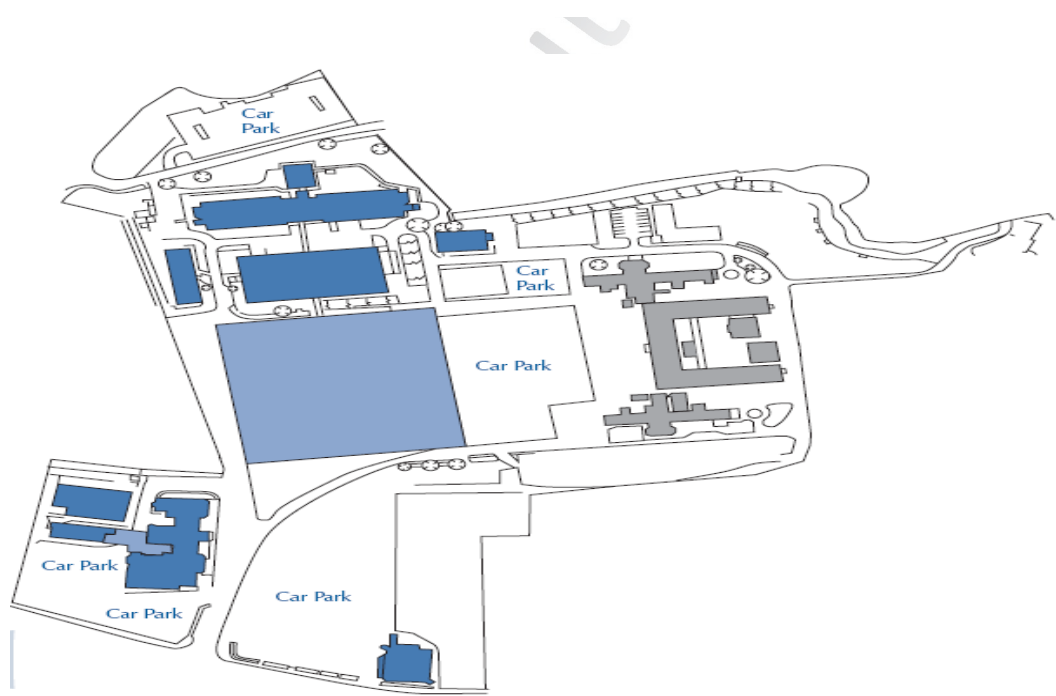
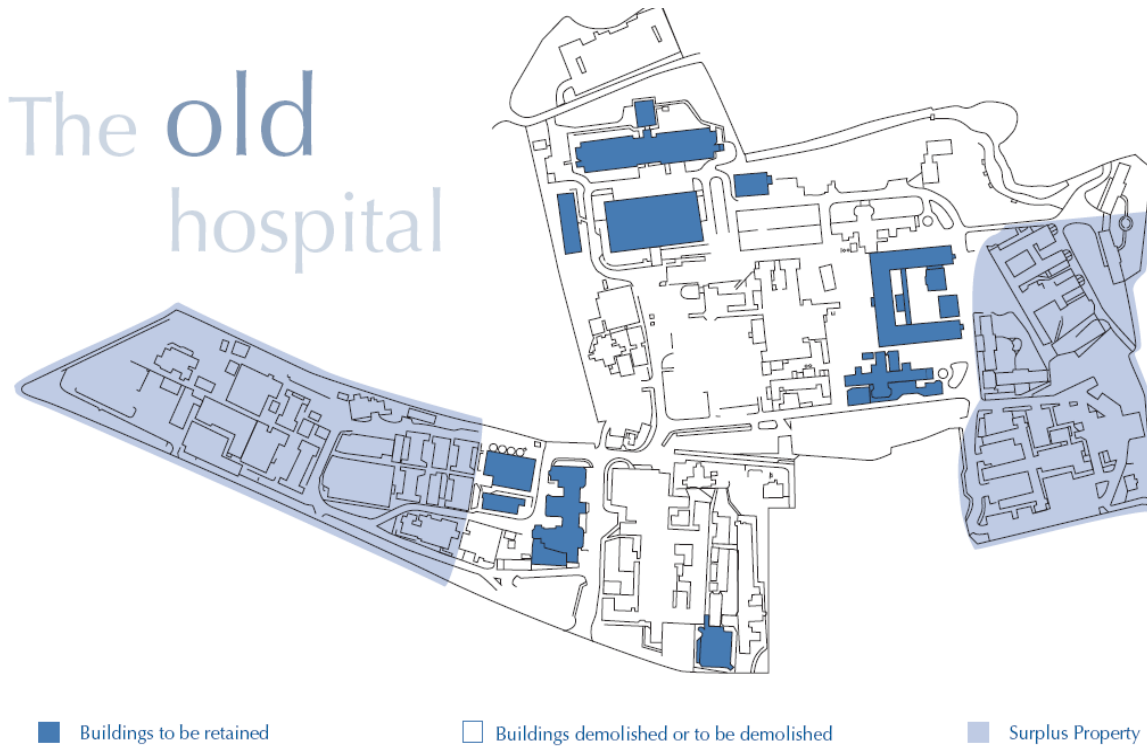
Ολοκλήρωση έργου

Με την ολοκλήρωση της κατασκευής δεν υπάρχει η ανάγκη για την μετακίνηση ασθενών με ηλεκτρικά ασθενοφόρα μεταξύ των διάφορων διαγνωστικών ειδικοτήτων. Ένα νέο κεντρικό σημείο πρόσβασης έχει δημιουργηθεί, με βελτιωμένες υποδομές για άτομα με ειδικές ανάγκες, και, μέσω της καλύτερης διάταξης των υπηρεσιών, η αλληλουχία παροχής τους έχει βελτιωθεί. Έχει γίνει επίσης σημαντική ανακαίνιση και άλλων κτιρίων των εγκαταστάσεων. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, όλοι οι κανόνες υγιεινής και ασφάλειας πληρούνται και όλα τα κτίρια βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο, κατάλληλο για κανονική χρήση. Επιπλέον επιτεύχθηκε ο στόχος για την βελτίωση του ζωτικού περιβάλλοντος, με χρήση κατάλληλων χρωματικών συνδυασμών και την ενσωμάτωση έργων τέχνης

To West Middlesex University Hospital Σήμερα

Το West Middlesex University Hospital θεωρείται σήμερα ένα από τα πιο δημοφιλή και εξελιγμένα Νοσοκομεία στη περιοχή του Λονδίνου και παρέχει σύγχρονες υπηρεσίες κατά κύριο λόγο στους κατοίκους του Hounslow Boroughs και Richmond. Βασικό χαρακτηριστικό του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου είναι η ελκυστικότητα των σύγχρονων εγκαταστάσεων καθώς και ο σύγχρονος ιατρικός εξοπλισμός. Διαθέτει περισσότερες από 400 κλίνες ενώ απευθύνεται σε πληθυσμό περίπου 400.000 ατόμων. Ο ετήσιος προϋπολογισμός ανέρχεται σε 130 εκατομμύρια λίρες.

ΣΧΗΜΑ 3: ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ (ΚΑΤΟΨΕΙΣ) ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

13.2. Προηγούμενες μελέτες για της υπηρεσίες υγείας στην ευρύτερη περιοχή του Λονδίνου

Παρά τις μελέτες που ανατέθηκαν από το NHS σχετικά με την παροχή υγειονομικής περίθαλψης στο Λονδίνο, ολοκληρωμένα μακροπρόθεσμα σχέδια για το

σύνολο του Λονδίνου δεν είχαν εκπονηθεί. Ωστόσο, το NHS ανέμενε ότι το έργο West Middlesex θα ανταποκρίνονταν στις τοπικές ανάγκες. Επισφάλειες για την ζήτηση και την φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών θα αντιμετωπιστούν σε ένα βαθμό από την ευελιξία του κτιριακού σχεδιασμού.

Οι μελέτες για τις υπηρεσίες υγείας του Λονδίνου κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 90 εστίαζαν σε στρατηγικές για το κεντρικό Λονδίνο, με τις αντίστοιχες για την περιφέρεια του να παραμένουν κατακερματισμένες και να υπόκεινται σε βραχυπρόθεσμο τοπικό σχεδιασμό αντί για ολοκληρωμένο μακροπρόθεσμο.

Η έκθεση Tomlinson το 1992 συνέστησε παύση λειτουργίας, συγχωνεύσεις και εξορθολογισμούς σε όλο το Λονδίνο, χωρίς να αναφερθεί καθόλου στο νοσοκομείο του West Middlesex καθώς το επίκεντρό της ήταν το κεντρικό Λονδίνο. Έξι χρόνια αργότερα η Turnberg εξέτασε την πρόοδο πάνω στις συστάσεις της έκθεσης Tomlinson. Και πάλι στο επίκεντρο παρέμειναν οι απαιτήσεις του κεντρικού Λονδίνου γεγονός που επισήμανε ο Turnberg ο οποίος σχολίασε ότι «Τα νοσοκομεία στην περιφέρεια της πόλης, μακριά από το κέντρο του Λονδίνου, θα έπρεπε να υποστηριχθούν και να σχεδιαστούν σε σχέση με τις τοπικές ανάγκες της κοινότητας που υπηρετούν».

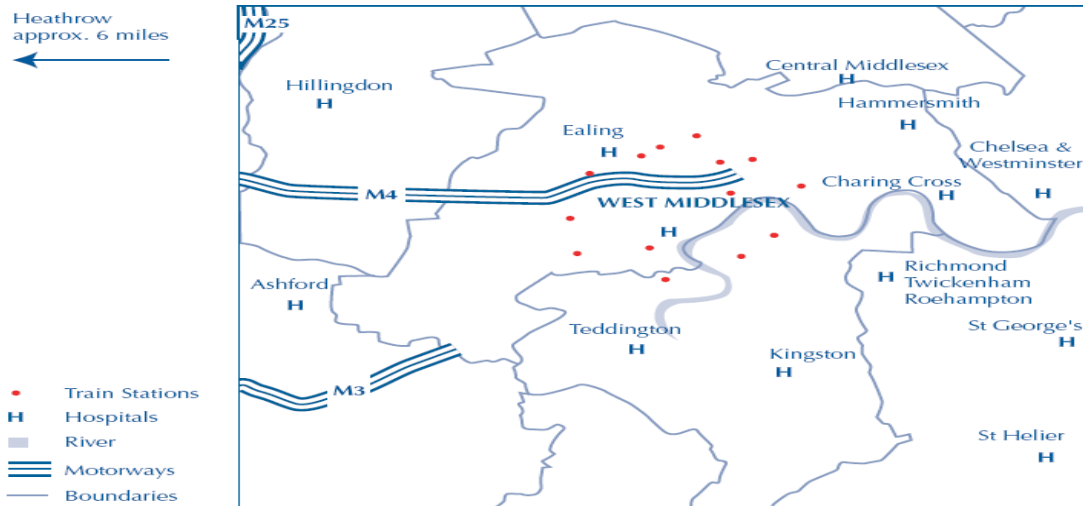
Κατά συνέπεια, δεν υπήρχε εμπεριστατωμένη άποψη για τον τρόπο με τον οποίο το West Middlesex μπορούσε να ενταχθεί σε ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο στο χώρο της υγείας, είτε για το Δυτικό Λονδίνο είτε για το σύνολο της πόλης. Η LRO θεωρεί ότι το στρατηγικό σχέδιο για την ανάπλαση του West Middlesex μπορεί να γίνει κατανοητό στο πλαίσιο των παρατηρήσεων του Turnberg, ότι οι παροχές υγείας της περιφέρειας του Λονδίνου θα πρέπει να βασίζονται στις τοπικές ανάγκες.

Τα τελευταία 10-15 χρόνια, έχουν σημειωθεί πολλές αλλαγές στον τρόπο και την κατεύθυνση του στρατηγικού σχεδιασμού του NHS, με την έρευνα «National Beds Inquiry» και το NHS Plan να αποτελούν τους πλέον πρόσφατους κατευθυντήριους άξονες. Το Υπουργείο συστήνει ότι η κάλυψη των διαθέσιμων κλινών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 85%. Πριν από την ανάπλαση στο West Middlesex το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 89,5% ή υψηλότερο. Με την ολοκλήρωση της ανάπλασης αναμένεται να φτάνει κατά μέγιστο το 85%.

Η δυσκολία στην καθιέρωση συνεπούς στρατηγικής κατεύθυνσης για το NHS ήταν ένας παράγοντας που επηρέασε όλα τα νοσοκομεία ανεξαρτήτως εάν κατασκευάστηκαν με την συμβατική μέθοδο ή μέσω ΣΔΙΤ. Λόγω του μακροχρόνιου ορίζοντα μιας

συμφωνίας ΣΔΙΤ, υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για ενσωμάτωση ευελιξίας στο σχεδιασμό και τις συμβατικές υποχρεώσεις.

ΣΧΗΜΑ 4 Τα νοσοκομεία γύρω από το West Middlesex, καθώς και τα εμπόδια που συναντώνται, όπως τον ποταμό Τάμεση και τον αυτοκινητόδρομο M4

Source: The Trust

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΔΙΤ

Βασικό χαρακτηριστικό των ΣΔΙΤ είναι η πολυπλοκότητα και η ποικιλομορφία που μπορεί να έχουν κατά την εφαρμογή τους σε διαφορετικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, όπως αποδεικνύει άλλωστε η διεθνής εμπειρία. Η ενσωμάτωση λοιπόν των ΣΔΙΤ στο θεσμικό πλαίσιο μιας χώρας δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη. Εμπεριέχονται τόσο θετικά όσο και αρνητικά στοιχεία, πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα που η μελέτη και κατανόησή τους θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο βοήθειας ιδιαίτερα σε χώρες, μεταξύ των οποίων βρίσκεται και η Ελλάδα, με περιορισμένη τη σχετική εμπειρία.

Οι ΣΔΙΤ παρέχουν οφέλη κατανέμοντας τις ευθύνες στον κάθε φορέα που λαμβάνει μέρος στη σύμπραξη, δίνοντάς του τη δυνατότητα να τις διαχειριστεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και ευελιξία, έτσι ώστε να ελέγξει τη δραστηριότητα με τέτοιο τρόπο που θα αποφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

14.1. Πλεονεκτήματα των ΣΔΙΤ

Τα πλεονεκτήματα αυτών των συμβάσεων είναι πολλά και αφορούν τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα. Παρακάτω παρουσιάζονται οι έξι βασικότερες αρετές, όπως έχουν προκύψει από μελέτη της εταιρείας διεθνούς κύρους Deloitte και στην συνέχεια αναλύονται ξεχωριστά τα πλεονεκτήματα που απολαμβάνουν οι δύο πλευρές που συμμετέχουν στη σύμπραξη, ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας.

Οι έξι αρετές των ΣΔΙΤ

1. *Επίσπευση της υλοποίησης*: Το παραδοσιακό μοντέλο υλοποίησης δημόσιων έργων απαιτεί τη διάθεση σημαντικών κεφαλαίων εξαρχής, γεγονός που αποτελεί αυξανόμενο πρόβλημα για τα επιβαρημένα δημόσια ταμεία, ιδιαίτερα των ανεπτυγμένων χωρών. Με τις ΣΔΙΤ, το κόστος απλώνεται χρονικά σε όλη τη διάρκεια της συμβατικής περιόδου, με αποτέλεσμα να μπορούν οι εργασίες να ξεκινήσουν πιο σύντομα.

2. *Ολοκλήρωση εντός χρονοδιαγράμματος και εντός προϋπολογισμού*: Στις ΣΔΙΤ, η αμοιβή του ιδιώτη εταίρου συνδέεται άμεσα με την επίτευξη των προκαθορισμένων απαιτήσεων του Δημοσίου, με αποτέλεσμα τα έργα να ολοκληρώνονται στην ώρα τους ή και νωρίτερα, και χωρίς υπέρβαση κόστους⁴.

⁴ Βάση των στοιχείων της μελέτης, σύμφωνα με στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου της Βρετανίας

3. *Μεταβίβαση ρίσκου στον ιδιωτικό τομέα:* Πολιτικές επιταγές και δημοσιονομική δυσπραγία έχουν συχνά ως αποτέλεσμα η συντήρηση των έργων υποδομής να αναβάλλεται επ' αόριστον, με μακροπρόθεσμα καταστροφικές συνέπειες. Η μεταβίβαση ρίσκου στον ιδιώτη κατασκευαστή, ιδιαίτερα για θέματα συντήρησης, συμβάλλει στη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας των υπηρεσιών και στη διατήρηση του έργου σε άρτια κατάσταση.

4. *Εξοικονόμηση κόστους:* Τα έργα που υλοποιούνται με ΣΔΙΤ τείνουν να κοστίζουν λιγότερο από αντίστοιχα έργα που υλοποιούνται με το παραδοσιακό μοντέλο, για δύο κυρίως λόγους. Κατ' αρχάς, σε πολλές διαφορετικές χώρες έχει παρατηρηθεί ότι το κόστος κατασκευής καθαυτό μειώνεται με τις ΣΔΙΤ, κυρίως λόγω καινοτομιών στο σχεδιασμό. Επιπλέον, η ευθύνη του ιδιώτη για τη λειτουργία ή/και τη συντήρηση του έργου συνεπάγεται την πάταξη του κινήτρου να κάνει πρόχειρη δουλειά στην κατασκευή, που θα κοστίσει λιγότερο άμεσα αλλά περισσότερο μακροπρόθεσμα.

5. *Έμφαση στην ικανοποίηση του χρήστη:* Οι ιδιώτες πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών, που ενδέχεται να εξαρτώνται από τις χρεώσεις που επιβάλλουν στους χρήστες για το εισόδημά τους, έχουν ισχυρό κίνητρο να παρέχουν τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες. Το κίνητρο αυτό μπορεί να ενισχυθεί περισσότερο με συγκεκριμένους όρους στη σύμβαση όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών και την ικανοποίηση του κοινού.

6. *Εστίαση του Δημοσίου στην πραγματική αποστολή του:* Σε περιπτώσεις όπως σχολεία και νοσοκομεία, που έχουν ως σκοπό την παροχή κοινωνικών αγαθών όπως είναι η Παιδεία και η Υγεία, η μεταβίβαση όλων των ευθυνών για τις υποδομές (κατασκευή, συντήρηση, ασφάλεια, διαχείριση απορριμμάτων κ.λπ.) στον ιδιώτη εταίρο επιτρέπει στους φορείς του Δημοσίου να εστιάσουν αποκλειστικά στον πυρήνα της αποστολής τους - τη μόρφωση των μαθητών και τη θεραπεία και φροντίδα των ασθενών.

Για να έχουμε πληρέστερη όμως εικόνα των πλεονεκτημάτων των ΣΔΙΤ, χρήσιμο θα ήταν να προβούμε στην ξεχωριστή καταγραφή τους τόσο για το δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό φορέα.

Τα οφέλη του δημοσίου τομέα από την υλοποίηση μιας ΣΔΙΤ είναι τα εξής:

• **η μείωση του δημοσίου χρέους και η απελευθέρωση σοβαρών πόρων από το πρόγραμμα των δημοσίων επενδύσεων.** Αυτό συμβαίνει καθώς οι ιδιωτικοί φορείς αποτελούν τους χρηματοδότες που δίνουν τα αναγκαία κεφάλαια για την κατασκευή και

από το 2003, το 73% των παραδοσιακών δημόσιων έργων υπερέβησαν το προβλεπόμενο κόστος και 70% ολοκληρώθηκαν με καθυστέρηση. Συγκριτικά, μόλις 22% των έργων που υπάγονταν στο Private Finance Initiative ξεπέρασαν τον προϋπολογισμό και μόλις 24% ολοκληρώθηκαν καθυστερημένα.

λειτουργία των υποδομών χωρίς να υπάρχουν οικονομικές απαιτήσεις είτε από το δημόσιο ταμείο είτε μέσω της φορολογίας είτε τον κρατικό δανεισμό με συνέπεια να μην επιβαρύνεται το δημόσιο χρέος αλλά αντίθετα να αποτελούν πολύτιμο εργαλείο δημοσιονομικής εξυγίανσης. Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα, οι πληρωμές για την απόσβεση του έργου γίνονται είτε από τα έσοδα που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του έργου είτε ως πληρωμές διαθεσιμότητας οι οποίες θεωρούνται δαπάνες στον κρατικό προϋπολογισμό.

- **ο κατάλληλος σχεδιασμός του έργου** από ειδικούς μελετητές οι οποίοι βρίσκονται σε άμεση συνεργασία με τους κατασκευαστές του έργου αλλά και με τις αρμόδιες υπηρεσίες έτσι ώστε οι ανάγκες του έργου αλλά και οι τεχνικές προδιαγραφές καταγράφονται και ενσωματώνονται εξ' αρχής στη μελέτη, με αποτέλεσμα να προωθείται η ανάπτυξη καινοτόμων μελετών εντός ρεαλιστικών χρονοδιαγραμμάτων και κατ' επέκταση ν' αυξάνεται η αποδοτικότητα της χρήσης των πόρων καθ' όλη την διάρκεια ζωής του έργου.

- **ο ταχύτερος χρόνος κατασκευής**, στοιχείο που επωφελείται και ο ιδιωτικός φορέας αφού με την αποπεράτωση του έργου, αρχίζει ο χρόνος εκμετάλλευσης του άρα και οι πληρωμές αντίστοιχα. Οποιαδήποτε καθυστέρηση προκύψει επιβαρύνει το χρηματοδοτικό σχέδιο του έργου και προκαλεί ζημία και στις δύο πλευρές της σύμπραξης.

- **Η μείωση του κόστους** σε σημαντικό βαθμό καθώς τόσο οι ιδιωτικοί φορείς όσο και ο δημόσιος τομέας έχουν κοινό στόχο την άμεση αποπεράτωση του έργου χωρίς οικονομικές ούτε χρονικές υπερβάσεις. Πιο συγκεκριμένα, ο ιδιώτης που αναλαμβάνει το έργο έχει αναλάβει δέσμευση απέναντι στους δανειστές του και θέλει να αρχίσει η ροή των πληρωμών του για την απόσβεση του κόστους ενώ το δημόσιο θέλει άμεση παράδοση σε προσυμφωνημένη τιμή για να καλύψει τις ανάγκες των πολιτών του άμεσα.

- **Η επίτευξη κέρδους και οικονομικής αποδοτικότητας (value for money)** διότι κάθε εγκεκριμένο έργο οφείλει ν' ακολουθεί τους κανόνες της οικονομίας και στηρίζεται στην μείωση του κόστους, την δημιουργία μεγαλύτερου περιθωρίου κέρδους και την αύξηση της αποδοτικότητας καθ' όλη την διάρκεια της λειτουργίας του από τον ιδιωτικό φορέα, ο οποίος μετά την λήξη του συμβολαίου το παραδίδει στο δημόσιο.

- **Η εφαρμογή των κανόνων της αγοράς**, με καθορισμό μιας συγκεκριμένης βάσης για σύγκριση της ποιότητας και του κόστους παραγωγής των παρεχομένων υπηρεσιών με

αυτές που προσφέρονται στην αγορά με σκοπό την βελτίωση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας.

- **Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας**, καθώς ο ιδιώτης υιοθετεί σύγχρονα χρηματοοικονομικά μοντέλα, μακρύτερης διάρκειας και ανταποδοτικότητας.

- **Η ποιότητα του έργου** που πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προδιαγραφές και να μένει αναλλοίωτη προκειμένου το δημόσιο να καταβάλλει ολόκληρο το ποσό των πληρωμών, με αποτέλεσμα ο ιδιώτης έχοντας την ευθύνη της συντήρησης του έργου ν' αναζητά και να εφαρμόζει σύγχρονα συστήματα οργάνωσης και συντήρησης.

- **Η μείωση των κινδύνων** αφού ο δημόσιος τομέας μοιράζεται με τον ιδιώτη τους κινδύνους τόσο της υπέρβασης του κόστους όσο και το ενδεχόμενο τα έσοδα να μην είναι ικανά να καλύψουν τις κεφαλαιουχικές και λειτουργικές δαπάνες του έργου.

- **Η αύξηση των εσόδων**, αφού το πραγματικό κόστος είναι δεδομένο και αποδεικνύεται με λογιστικά δεδομένα, είναι ευκολότερο να εντοπιστούν ευκαιρίες για αύξηση των εσόδων.

- **Επιμέρους οικονομικά οφέλη**, όπως η αύξηση της απασχόλησης, η οικονομική ευημερία και η αποδοτικότητα.

Όσον αφορά τον **ιδιωτικό τομέα**, τα οφέλη που απολαμβάνει είναι ισχυρά και ικανά να κάνουν δελεαστική για τα συμφέροντά του την υπογραφή της σύμπραξης.

Αρχικά, προωθείται η συμμετοχή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε δημόσια έργα και να υπάρχει «κοινή ιδιοκτησία» επί των παγίων. Με τον τρόπο αυτό, οι ιδιωτικοί φορείς συντελούν στην ανάπτυξη της οικονομίας και την αύξηση της απασχόλησης. Επίσης, ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να εκμεταλλευτεί οικονομίες κλίμακας και επομένως ν' αυξήσει τα περιθώρια κέρδους. Το ίδιο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί και με μια ευνοϊκή σύμβαση δανεισμού καθώς ο ιδιώτης έχει καλύτερη πιστοληπτική ικανότητα, ο δανεισμός του έργου γίνεται με καλύτερους όρους και σε μεγαλύτερο ποσοστό δανεισμού άρα ο ιδιώτης επωφελείται από χαμηλότερο κόστος κεφαλαίων. Η πολυετής διάρκεια των συμβάσεων, η διασπορά του κινδύνου που επιτυγχάνεται ανάμεσα στις δύο πλευρές της σύμπραξης καθώς και η διεύρυνση της δυνατότητας δανεισμού που είναι σε άμεση συσχέτιση με τις εξασφαλίσεις του δανείου, την αναμενόμενη κερδοφορία του και την πιστοληπτική ικανότητα των συμμετεχόντων μερών, συνεπάγονται την αποδοτικότερη αξιοποίηση των κεφαλαίων τους.

Ένα ακόμη πλεονέκτημα των ΣΔΙΤ σχετίζεται με τις ελεύθερες ταμειακές ροές⁵. Στην περίπτωση που οι ιδιωτικοί φορείς έχουν αναλάβει τη διεκπεραίωση ενός έργου υπό των διατάξεων των ΣΔΙΤ, τότε αυτοί, ως επενδυτές κεφαλαίου του έργου, επωφελούνται των ταμειακών ροών και αποφασίζουν για το πώς θα απορροφηθούν, με διανομή ή επανεπένδυση.

Τέλος, ως προς τα χρηματοοικονομικά οφέλη που μπορεί να επωμιστεί ο ιδιωτικός φορέας, προκύπτουν από την διάσπαση των ιδίων κεφαλαίων του χρηματοδότη από τα δανειακά κεφάλαια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα:

- Να αποφύγει να εμφανίσει το δάνειο στις οικονομικές καταστάσεις του για να μην επηρεάσει τους χρηματοοικονομικούς του δείκτες,
- Να αποφύγει να το εμφανίσει σαν υποσημείωση (footnote) στις οικονομικές καταστάσεις,
- Να αποφύγει να περιληφθεί σε περιοριστικούς όρους συμβολαίων δανεισμού,
- Να μην συμπεριληφθεί σε υποθήκες,
- Να μην θεωρηθεί το δάνειο ως μια ταμειακή υποχρέωση η οποία θα μειώσει τον δείκτη κάλυψης των τόκων (interest coverage ratio) του χρηματοδότη - sponsor και θα μειώσει την πιστοληπτική αξιολόγηση του,
- Να μειώσει τις άμεσες υποχρεώσεις που θα εμφανίζονταν να έχει τόσο κατά το στάδιο κατασκευής, όσο και στο ξεκίνημα του έργου αλλά και στην υπόλοιπη ζωή του έργου,
- Να μην είναι στις οικονομικές καταστάσεις κατά την κατασκευή ή και κατά την περίοδο μέχρι να δημιουργήσει έσοδα.

14.2. Μειονεκτήματα των ΣΔΙΤ

Όπως αποδεικνύει και η διεθνής εμπειρία, οι ΣΔΙΤ δεν αποτελούν πανάκεια στη σύγχρονη αγορά καθώς μπορεί να υποβόσκουν προβλήματα. Τυχόν προβλήματα που μπορεί να παρουσιάζονται κατά την εφαρμογή ενός μοντέλου ΣΔΙΤ, θα πρέπει να προλαμβάνονται ως είναι εφικτό και να αντιμετωπίζονται σε πρώιμο στάδιο διότι το κόστος που επιφέρουν είναι ικανό να αντισταθμίσει τα οποία οφέλη προκύπτουν από μια ΣΔΙΤ. Ως μειονεκτήματα μιας ΣΔΙΤ θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε τα εξής:

⁵ Ελεύθερες ταμειακές ροές είναι οι ταμειακές ροές που απομένουν στην εταιρεία μετά την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών, την αποπληρωμή του δανείου και όλων των απαραίτητων βελτιώσεων του έργου

1. **Ο πλήρης έλεγχος μοιράζεται στις δύο πλευρές της σύμπραξης.** Ο δημόσιος τομέας χάνει τον απόλυτο έλεγχο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε αντιπαραθέσεις για το ποιος είναι υπεύθυνος του έργου. Σε ένα έργο ΣΔΙΤ η λήψη των αποφάσεων γίνεται και από τα δύο μέρη, όπως περιλαμβάνονται στους όρους της σύμβασης. Οι διοικητικές αποφάσεις λαμβάνονται από τον ιδιωτικό τομέα ενώ ο δημόσιος μπορεί να επέμβει κατά τη διαχείριση των μέσων, γεγονός που συνήθως συνεπάγεται μεγάλα κόστη.

2. **Έλλειψη πολιτικών τιμολόγησης που οδηγεί σε αυξανόμενες αμοιβές των τελικών χρηστών του έργου.** Δεν υπάρχει πραγματική απεικόνιση των δαπανών σχετικά με τα γενικά έξοδα και τις αποσβέσεις, γεγονός που προκαλεί σταδιακά αυξανόμενες αμοιβές για συγκεκριμένες υπηρεσίες.

3. **Ο πολιτικός κίνδυνος που ελλοχεύει.** Εξαιτίας της απειρίας και της έλλειψης εξοικείωσης τόσο των κυβερνήσεων όσο και όλων των συμμετεχόντων σε μια σύμπραξη ΣΔΙΤ είναι γεγονός ότι κυριαρχεί η αντίληψη ότι η κυβέρνηση οδηγείται στην ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών παροχών εις βάρος των πολιτών.

4. **Η ασάφεια της έννοιας της υπευθυνότητας ενός έργου ΣΔΙΤ.** Λόγω της έλλειψης εμπειρίας, το ευρύ κοινό δεν έχει πολλή ξεκάθαρη άποψη για το ποιος είναι υπεύθυνος τελικά και ποιος είναι ο αρμόδιος για τυχόν προβλήματα και κακοτεχνίες που μπορεί να προκύψουν, γεγονός που οδηγεί στην δημόσια κριτική της ΣΔΙΤ.

5. **Τα αναξιόπιστα επίπεδα παρεχόμενων υπηρεσιών,** που δημιουργούνται όταν ο ιδιωτικός φορέας δε τηρεί τους όρους της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσχερειών.

6. **Η έλλειψη ανταγωνισμού.** Οι εταιρείες που έχουν γνώση και εμπειρία στις ΣΔΙΤ είναι ελάχιστες με αποτέλεσμα να μονοπωλούν τους διαγωνισμούς και να αποδυναμώνουν το πλεονέκτημα του δημοσίου τομέα για ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών που καταθέτουν προσφορές για την ανάληψη ενός έργου ΣΔΙΤ.

7. **Η χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία επιλογής του αναδόχου.** Αν και η διαδικασία απαιτεί χρόνο και κόστος, στηρίζεται σε καλά δομημένη και λεπτομερή ανάλυση των προδιαγραφών του έργου πριν την έναρξη των διαδικασιών και οδηγεί στην καλύτερη επιλογή αναδόχου με το κατάλληλο χρονοδιάγραμμα.

8. **Η εισαγωγή ποιοτικών κριτηρίων κατά την επιλογή του αναδόχου του έργου.** Υπάρχει η προκατάληψη ότι εφόσον τα κριτήρια επιλογής για τον ανάδοχο του έργου δεν είναι μόνο οικονομικά αλλά υπεισέρχονται και άλλα ποιοτικά που το ευρύ κοινό είναι δύσκολο ν' αξιολογήσει, αυξάνεται η πιθανότητα να κατηγορηθεί η κυβέρνηση για μεροληψία υπέρ κάποιου συμμετέχοντα.

9. **Η πολυπλοκότητα της χρηματοδότησης οδηγεί σε μεγάλα κόστη συναλλαγών.** Ειδικότερα, το νομικό κόστος για την έρευνα και προετοιμασία όλων των όρων και των θεμάτων της σύμβασης μπορεί να είναι υπέρογκο.

10. **Το κόστος χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα είναι υψηλότερο κατά 1 - 3%** από το κόστος δανεισμού του δημόσιου τομέα, στοιχείο που ανεβάζει το συνολικό κόστος μιας ΣΔΙΤ, εκτός και εάν η οικονομική αποδοτικότητα που θα επιτύχουν αντισταθμίζει το επιπρόσθετο αυτό κόστος. Το κόστος χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα αφορά τόσο τα δανειακά κεφάλαια που απαιτούνται για την υλοποίηση του έργου όσο και τα ίδια κεφάλαια.

Το υψηλότερο ποσοστό του κόστους χρηματοδότησης για τον ιδιωτικό φορέα οφείλεται, αρχικά, στο γεγονός ότι συμπεριλαμβάνει και τους εγγενείς κινδύνους του έργου, που τις περισσότερες φορές απορροφούν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψή τους. Επίσης, στο κόστος χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα προστίθεται και το ασφάλιστρο κινδύνου που υπάρχει λόγω της μακράς διάρκειας του συμβολαίου με το δημόσιο.

Μετά όμως από σχετική σύγκριση του κόστους χρηματοδότησης που έχει ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας, η θεμελιώδης αξία των ΣΔΙΤ χάνεται. Παρ' όλα αυτά πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι σκοπός των συμβάσεων είναι η έγκαιρη, εντός προϋπολογισμού και με εγγυημένη ποιότητα παράδοση των έργων. Εφόσον επιτευχθούν αυτά η οικονομική αποδοτικότητα είναι ικανή να καλύψει οποιαδήποτε επιπρόσθετη δαπάνη που προσ αυξάνει το κόστος χρηματοδότησης μιας ΣΔΙΤ σε σχέση με την εξ' ολοκλήρου χρηματοδότηση από τον δημόσιο φορέα.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι « Έξι Παγίδες των Συμπράξεων» έτσι όπως τις παρουσίασε η Deloitte, σε αντιδιαστολή με τις έξι αρετές που προαναφέραμε, προκειμένου να παρουσιάσει τους κυριότερους λόγους εξαιτίας των οποίων ένα έργο που υλοποιείται μέσω ΣΔΙΤ μπορεί να μην εκπληρώσει τις προσδοκίες του Δημοσίου ή του τελικού χρήστη:

1 **Ανεπαρκές νομικό πλαίσιο:** Πολλές φορές, τα προβλήματα του θεσμού ξεκινούν στην πηγή, δηλαδή από την κυβερνητική πολιτική για τις ΣΔΙΤ και τον τρόπο με τον οποίο έχει πραγματοποιηθεί νομοθετικά. Ένα συχνό λάθος είναι οι υπερβολικοί περιορισμοί ή η υπερβολική μεταβίβαση ρίσκου στον ιδιώτη, με αποτέλεσμα η σύναψη συμβάσεων να καθίσταται σχεδόν αδύνατη. Επιπλέον, κάποιες φορές η σύμπραξη παρεξηγείται,

με το δημόσιο φορέα να θεωρεί ότι έχει πρόσβαση σε δωρεάν χρηματοδότηση για δημόσια έργα.

- 2 *Ασαφείς στόχοι*: Συχνά, ένα εγχείρημα πάσχει από έλλειψη συναίνεσης όσον αφορά το σκοπό και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του έργου.
- 3 *Υπερβολική έμφαση στην οικονομική πτυχή*: Ενίοτε ο δημόσιος φορέας αντιλαμβάνεται τη σύμπραξη αποκλειστικά μέσα από το πρίσμα της χρηματοδότησης, μη κατανοώντας ότι αντιπροσωπεύει μία δραστικά διαφορετική προσέγγιση, και οδηγώντας σε διαχειριστικές δυσλειτουργίες.
- 4 *Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στο δημόσιο τομέα*: Ακόμα και με τη συμβολή εξωτερικών συμβούλων, ο εμπλεκόμενος δημόσιος φορέας μπορεί να μη διαθέτει το δυναμικό για τη σύναψη της ιδεατής σύμβασης και την παρακολούθηση της εφαρμογής της.
- 5 *Αποτυχία εξασφάλισης των οικονομιών των ΣΔΙΤ*: Αυτό συμβαίνει όταν το κόστος των διαγωνισμών και του δανεισμού υπερβαίνει τα κέρδη αποδοτικότητας από τη χρήση ιδιωτών, ή όταν ο δημόσιος φορέας δεν έχει την τεχνογνωσία ώστε να ελέγξει τη σχέση κόστους-οφέλους στη μέθοδο υλοποίησης του έργου από τον ιδιώτη ανάδοχο.
- 6 *Ανεπαρκής σχεδιασμός της αγοράς*: η νεότευκτη αγορά ΣΔΙΤ κινδυνεύει από την ύπαρξη πάρα πολλών έργων με πολύ λίγους υποψήφιους αναδόχους, κάτι το οποίο συνεπάγεται έλλειμμα ανταγωνισμού. Αντιστρόφως, μπορεί να προκύψουν πολλοί υποψήφιοι ανάδοχοι για λίγα έργα, με αποτέλεσμα το ενδιαφέρον των ιδιωτών να στραφεί σε πιο γόνιμες αγορές.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, τα βασικά πλεονεκτήματα των ΣΔΙΤ ως κύριους λόγους που οδηγούν στην εφαρμογή των διατάξεων ΣΔΙΤ, σε συνδυασμό με τον αντίλογο αυτών και συγκεκριμένα, πώς αυτά τα πλεονεκτήματα μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε μειονεκτήματα και αντιστρόφως. Για παράδειγμα, όπως αναφέραμε κύριο πλεονέκτημα της μεθόδου θεωρείται η ελάφρυνση των δημόσιων οικονομικών, εξαιτίας της αξιοποίησης των ιδιωτικών κεφαλαίων, καθώς και η μη επιβάρυνση του δημόσιου προϋπολογισμού, εφόσον το κόστος των ΣΔΙΤ δεν εγγράφεται στο προϋπολογισμό του δημόσιου φορέα. Από την άλλη πλευρά όμως η εφαρμογή των ΣΔΙΤ έχει ως κόστος το μειωμένο δημόσιο έλεγχο και τη δυνατότητα υπεκφυγής από δημοκρατικό έλεγχο, όπως τον κοινοβουλευτικό έλεγχο στον οποίο υπόκεινται τα δημόσια έργα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΔΙΤ

Πλεονεκτήματα των συμπράξεων	Μειονεκτήματα στην εφαρμογή των ΣΔΙΤ
Δημοσιονομικό <ul style="list-style-type: none"> ● ελάφρυνση δημόσιων οικονομικών ● μη επιβάρυνση του δημόσιου προϋπολογισμού 	<ul style="list-style-type: none"> ● Μειωμένος έλεγχος του δημοσίου ● Διάχυση της ευθύνης, δυνατότητα υπεκφυγής από δημοκρατικό έλεγχο
Πολιτικό <ul style="list-style-type: none"> ● μεγαλύτερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> ● Πολιτικό ρίσκο ● Επιλεκτική μεταχείριση στη διαδικασία επιλογής
Οικονομικό <ul style="list-style-type: none"> ● οικονομικότερα ● αποτελεσματικότερα έργα 	<ul style="list-style-type: none"> ● Αδυναμία αξιοποίησης ανταγωνισμού ● Αυξημένο κόστος
Τεχνικό- Τεχνολογικό <ul style="list-style-type: none"> ● Αξιοποίηση τεχνογνωσίας ιδιωτικού τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> ● Μειωμένη αποτελεσματικότητα και ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών
Νομικό <ul style="list-style-type: none"> ● ευελιξία ● μεταφορά ρίσκου στον ιδιώτη 	<ul style="list-style-type: none"> ● Αδυναμία υλοποίησης, διακοπή λειτουργίας του έργου

14.3. Ο αντίλογος στο Βρετανικό Μοντέλο ΣΔΙΤ

Όπως προαναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Public-Private Partnerships – PPP) έχουν διαδραματίσει σημαντικότατο ρόλο στην ανάπτυξη της Βρετανικής οικονομίας κατά τη δεκαετία 1999-2009. Ο κύριος φορέας υλοποίησης των έργων ΣΔΙΤ στο Ηνωμένο Βασίλειο «Private Finance Initiative (PFI) – Public Private Finance (PPF)» από την έναρξή του μέχρι το Μάρτιο του 2006 έχουν υλοποιηθεί 747 έργα ΣΔΙΤ, με κεφαλαιουχική αξία £47.5 δις, στα οποία περιλαμβάνονται 45 νοσοκομεία και πάνω από 200 σχολεία.

Το βρετανικό μοντέλο των PFI (ΣΔΙΤ) σήμερα αμφισβητείται η επιτυχία του καθώς αποδεικνύεται ότι κόστισε πολλαπλάσια στον βρετανικό κρατικό προϋπολογισμό και ταυτόχρονα οδήγησε στη συνολική υποβάθμιση των υπηρεσιών υγείας. Πρόσφατες εξελίξεις δείχνουν ότι η πειραματική χρησιμοποίηση των PFI (ΣΔΙΤ) ως μέσων επένδυσης στον νοσοκομειακό κλάδο κλείνει τον ιστορικό της κύκλο στη Βρετανία. «Ακόμη και αν τα προγράμματα PFI πεθάνουν στη Βρετανία, φαίνεται ότι θα εξακολουθήσουν να ζουν πέρα από τις ακτές της. Η Βρετανία άλλη μία φορά θα αποδειχθεί επιτυχημένη στην εξαγωγή των αποτυχιών παρά των επιτυχιών της» (R. A. Atun, M. McKee, «Is the private finance initiative dead?» BMJ 2005).

Τα επιχειρήματα που υπερασπίζοντα το βρετανικό μοντέλο ΣΔΙΤ είναι τα εξής :

1. Ανάγκη για διαρκή εκσυγχρονισμό και επέκταση δομών δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας περίθαλψης.
2. Κατασκευή νέων νοσοκομείων με κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων.
3. Κατασκευή νέων νοσοκομείων με χρήματα τα οποία δεν εμφανίζονται ως δημόσια οφειλή, καθώς η Eurostat δεν συμπεριλαμβάνει τις πληρωμές του Δημοσίου για την αποπληρωμή των προγραμμάτων ΣΔΙΤ στον υπολογισμό του δημόσιου χρέους.
4. Αξιοποίηση στον δημόσιο τομέα της τεχνογνωσίας, της αυξημένης αποδοτικότητας και καινοτομίας του επιχειρηματικού κλάδου.
5. Ολοκλήρωση και παράδοση νέων έργων εντός προϋπολογισμού και εντός προβλεπόμενων χρονικών ορίων.
6. Ανάλυση από τους ιδιώτες κινδύνων που παραδοσιακά βαραίνουν τον δημόσιο τομέα.
7. Ενσωμάτωση σχεδιαστικών και κατασκευαστικών καινοτομιών στις νέες νοσοκομειακές υποδομές.

Υπάρχει όμως και ο αντίλογος σ' αυτά τα επιχειρήματα που υποβαθμίζουν την φαινομενική επιτυχημένη πολιτική των συμπράξεων ΣΔΙΤ, αντλώντας στοιχεία από την εμπειρία της Μ.Βρετανίας. Πιο συγκεκριμένα:

Επιχείρημα 2 : Οι ΣΔΙΤ ως νέες μορφές δανεισμού από τον ιδιωτικό τομέα δεν εισάγουν νέα χρήματα στα συστήματα υγείας και δεν αποτελούν νέα μορφή χρηματοδότησης αλλά νέα μορφή κυβερνητικού δανεισμού από τον ιδιωτικό τομέα.

Επιχείρημα 3: Στη Βρετανία το διάστημα 2004 - 2008 οι συνολικές ετήσιες πληρωμές προς τις κατασκευαστικές κοινοπραξίες ξεπέρασαν τα 4,5 δισ. λίρες. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται το υψηλό κόστος κατασκευής των νοσοκομείων μέσω ΣΔΙΤ, σε σχέση με τα συμβατικά προγράμματα δημόσιων επενδύσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΤΗΣΙΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΝΕΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
ΜΕΤΑΞΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΔΙΤ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ

	WORCESTER	NORTH DURHAM	CARLISLE
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΗ *	10,0	9,4	8,7
ΣΔΙΤ / PFI **	13,7	16,6	13,3

Όλα τα ποσά σε εκατ.ευρώ

* Τα ποσά αντιστοιχούν στο 6% του κατασκευαστικού κόστους και της αξίας της γης

** υπολογισμένο ως απόσβεση, δημόσιο μέρος κεφαλαίου και ετήσια αμοιβής διαθεσιμότητας

Επιχείρημα 5: Οι βρετανοί επιστήμονες απέδειξαν ότι ο ισχυρισμός του βρετανικού υπουργείου Οικονομικών για την υπεροχή των προγραμμάτων ΣΔΙΤ βάσει του επιχειρήματος της μη υπέρβασης χρόνου-κόστους δεν στηρίζεται σε δημοσιευμένα δεδομένα ή αποδείξεις.

Για παράδειγμα, ενώ ο χρόνος κατασκευής των νέων νοσοκομειακών υποδομών συνήθως (όχι πάντα) κινείται εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων, προηγούνται μακρόχρονες διαπραγματεύσεις οι οποίες πλέον έχουν εισαγάγει μια νέα μορφή καθυστερήσεων στην έναρξη κατασκευής, ολοκλήρωση και παράδοση των νέων νοσοκομειακών υποδομών, η οποία θα είχε αποφευχθεί αν είχε ακολουθηθεί ο συμβατικός τρόπος χρηματοδότησης μέσω του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων.

Όσο για το επιχείρημα ότι τα έργα παραδίδονται εντός του προϋπολογισμού τους, και πάλι το βρετανικό παράδειγμα αποκαλύπτει ότι η υπέρβαση στο κόστος είναι τρομακτική (πίνακας 6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΥΜΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΔΙΤ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	Εκτίμηση Αδρού Πλάνου Εργασίας (OBC)	Εκτίμηση Τελικού Πλάνου Εργασίας (FBC)	ΔΙΑΦΟΡΑ %
Bishop Auckland	26	52	100%
Bromley	80	120	50%
Calderdale	55	77	40%
Dartford	97	137	41%
Norfolk	90	200	122%
North Durham	60	96	43%
South Manchester	40	89	123%
South Tees	65	106	63%
Swindon	45	148	229%
Wellhouse	30	40	33%
Worcester	49	116	137%

Όλα τα ποσά σε εκατ. ευρώ
Πηγή: Gaffney D. Pollock A. 1999
Ελευθεροτυπία, 16/12/2007

Επιχείρημα 6: Στο επιχείρημα περί μεταφοράς κινδύνου από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα μέσω των ΣΔΙΤ οι βρετανοί ερευνητές καταλήγουν ότι οι τράπεζες και οι επενδυτές πάντα αναζητούν τρόπους για την προστασία του εισοδήματός τους από την αβεβαιότητα.

Οι κίνδυνοι που αναλαμβάνει ο ιδιώτης αφορούν μόνο το στάδιο κατασκευής, εξασφαλίζοντας έτσι ένα μονοπωλιακό κέρδος από τη στιγμή που θα χτιστεί το νοσοκομείο και μετά.

Η μεταφορά κινδύνου προϋποθέτει ποινές σε περίπτωση αθέτησης των συμφωνημένων, ποινές όμως που ουδέποτε έχουν εφαρμοστεί στη Βρετανία. Σε περίπτωση αποτυχίας ή χρεοκοπίας του ιδιώτη, αυτός που καλείται να διασώσει το πρόγραμμα είναι πάντα το Δημόσιο

Αξιίζει να παραθέσουμε σ' αυτό το σημείο τα αποτελέσματα της έρευνας που διενήργησαν ερευνητές του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης οι οποίοι μελέτησαν την εξέλιξη των συνεργασιών ΣΔΙΤ τα τελευταία 10 χρόνια στην Αγγλία, ως η πρώτη χώρα που εφάρμοσε αυτό το σύστημα και ημιούργησε μέχρι σήμερα πάνω από 21 νοσοκομεία

- Το κόστος κατασκευής ήταν υψηλότερο σε σχέση με τη λύση της δημόσιας επένδυσης. Και αυτό, επειδή ο ιδιωτικός τομέας δανείζεται χρήματα με υψηλότερο επιτόκιο.
- Έχουν υψηλά διοικητικά έξοδα σε σχέση με το Δημόσιο (δικηγόροι, λογιστές, σύμβουλοι) και οι εμπειρικές μελέτες έδειξαν ότι το κόστος αυτό αντιστοιχούσε στο 18,5 έως 60,6% του κατασκευαστικού κόστους των νοσοκομείων. Μόνο για τους συμβούλους που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις με τις κοινοπραξίες έπρεπε να καταβληθούν από 1,5 έως 4,5 εκατ. ευρώ ανά κατασκευή.
- Στη μελέτη μόνο τριών νοσοκομείων που κατασκευάστηκαν με τη μέθοδο ΣΔΙΤ στη Βρετανία βρέθηκε ότι τα ετήσια έξοδα του Δημοσίου ήταν κατά 37-76,6% υψηλότερα από ό,τι αν τα κατασκεύαζε μόνο του.
- Τα αυτοδιοικούμενα νοσοκομεία, προκειμένου να μειώσουν το κόστος, προβαίνουν και σε μείωση κλινών και ιατρικών δραστηριοτήτων που φθάνουν και το 30%. Χαρακτηριστικό είναι ότι μειώθηκαν οι νοσηλευθέντες στις χειρουργικές ειδικότητες κατά 33%, ενώ στις υπόλοιπες ειδικότητες υπήρξε οριακή αύξηση μόνο κατά 0,3%, σε σχέση με τα προγραμματισμένα μεγέθη νοσηλείας.
- Η σύγχρονη λογική των ΣΔΙΤ επιβάλλει για τη μείωση του κόστους τη μείωση προσωπικού, καθώς και την αύξηση των ιδίων εσόδων μέσω της αύξησης της συνεισφοράς των ασθενών. Είναι ενδεικτικό ότι στη Βρετανία μείωσαν τα προγράμματα μισθοδοσίας τους κατά 9,6 έως 16,7%.

- Οι ερευνητές υπολογίζουν ότι οι ετήσιες συνολικές πληρωμές προς τις κοινοπραξίες θα ξεπεράσουν την τετραετία από το 2004 έως και φέτος τα 4,5 δισ. λίρες.

Στο παρακάτω πίνακα φαίνεται ο αντίλογος της Μ.Βρετανίας απέναντι στα επιχειρήματα υπέρ των ΣΔΙΤ στο χώρο της Υγείας, όπως αυτός προκύπτει βάσει της εμπειρίας της. Η αναφορά αυτή δεν έχει ως στόχο να κατακερματίσει την αξία και τη σημασία των ΣΔΙΤ αλλά στοχεύει στο να δώσει έμφαση στα σημεία που χρήζουν προσοχής ώστε ν'αποφευχθούν λάθη, αλλά και να εντοπίσει προβλήματα και προοπτικές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΔΙΤ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΟ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΟ ΚΛΑΔΟ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΔΙΤ	ΒΡΕΤΑΝΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΔΙΤ
Ανεύρεση νέων πηγών χρηματοδότησης. Κατασκευή δημόσιων υποδομών με ιδιωτικά κεφάλαια.	Οι ΣΔΙΤ δεν αποτελούν νέο τρόπο χρηματοδότησης αλλά νέο τρόπο δανεισμού από τον ιδιωτικό τομέα και μετακύλησης του χρέους στις επόμενες γενεές φορολογουμένων
Ο ανταγωνισμός μεταξύ των κατασκευαστικών εταιρειών για τη σύναψη συμβολαίου με το δημόσιο εγγυάται αυξημένη αποδοτικότητα	Ο αριθμός των ανταγωνιζομένων κατασκευαστικών εταιρειών είναι πολύ μικρός για να εξασφαλίσει την όποια δυνατότητα επιλογής στο δημόσιο φορέα που διενεργεί τον διαγωνισμό
Έργα παραδοτέα εντός προβλεπόμενου χρόνου	Ο κατασκευαστικός χρόνος συνήθως κυμαίνεται εντός των προβλεπόμενων ορίων. Προηγούνται όμως πολύχρονες διαπραγματεύσεις. Συνολικός χρόνος κατασκευής (διαπραγματεύσεις + κατασκευή) ίδιος ή και υψηλότερος σε σχέση με τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων
Έργα παραδοτέα εντός προϋπολογισμού	Στο πρώτο κύμα PFI νοσοκομείων της Βρετανίας οι υπερβάσεις του κόστους σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις κυμάνθηκαν από 9 – 229%
Ο ιδιωτικός τομέας είναι πιο αποδοτικός στη διαχείριση, γεγονός που εγγυάται υψηλή ποιότητα στο μικρότερο δυνατό κόστος	Τα εμπειρικά δεδομένα από τη Βρετανία δείχνουν το συγκριτικά υψηλότερο (έως και 77%) κατασκευαστικό κόστος σε σχέση με τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων, με παράλληλη μείωση κατά 30% των νοσοκομειακών κλινών και μείωση κατά 20% του προσωπικού
Ο ιδιωτικός τομέας ενσωματώνει στις νέες νοσοκομειακές υποδομές σχεδιαστικές και κατασκευαστικές καινοτομίες	Πρόσφατα δημοσιευμένη μελέτη (Νοέμβριος 2006) στο περιοδικό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας επισημαίνει και κωδικοποιεί τα δεκάδες σχεδιαστικά προβλήματα και κακοτεχνίες των νέων ΣΔΙΤ νοσοκομειακών υποδομών στη Μ. Βρετανία
Ο ιδιώτης αναλαμβάνει τον κατασκευαστικό κίνδυνο (καθυστέρηση κατασκευής, υπέρβαση του κόστους) και το λειτουργικό κίνδυνο των υποστηρικτικών υπηρεσιών του νέου νοσοκομείου	Η μεταφορά κινδύνου προϋποθέτει και ανάλογες ποινές σε περίπτωση αθέτησης των συμφωνιών του συμβολαίου, ποινές οι οποίες ουδέποτε εφαρμόζονται. Σε περίπτωση αποτυχίας ή χρεοκοπίας του ιδιώτη το δημόσιο καλείται να διασώσει και να διεκπεραιώσει το έργο
Η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στην κατασκευή νέων νοσοκομείων απαλλάσσει το δημόσιο τομέα από τον κίνδυνο εμφάνισης φαινομένων διαφθοράς	Η έλλειψη διαφάνειας στις συμφωνίες ΣΔΙΤ κάτω από το πέπλο της «εμπορικής εμπιστευτικότητας», η διακίνηση μεγάλων ποσών δημόσιου χρήματος, η ύπαρξη χρηματοοικονομικών συμβούλων που εργάζονται ταυτόχρονα ή και διαδοχικά στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα δημιουργούν όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για την εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς

Πηγή: Μπένος Α. Κονδύλης Η. 2006

Κατόπιν των ανωτέρω, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτιμηθεί η επιτυχία ή όχι του μοντέλου PFI, η οποία θα πρέπει να κριθεί στη βάση των τελικών αποτελεσμάτων. Ωστόσο, είναι αδιαμφισβήτητο ότι σε όλες τις περιπτώσεις που εξετάστηκαν το τελικό κόστος υπερέβαινε σημαντικά τις προϋπολογισθείσες εκτιμήσεις. Απομένει να διαπιστωθεί αν οι μακροπρόθεσμες συνέπειες θα είναι περισσότερο αισιόδοξες ή όχι.

14.4. Σύγκριση της εφαρμογής του συστήματος των ΣΔΙΤ με τις «παραδοσιακές» δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών

Η πληθώρα των επιτυχημένων παραδειγμάτων σύμπραξης δημόσιου με τον ιδιωτικό φορέα από την εφαρμογή τους σε άλλες χώρες απέδειξε ότι οι ΣΔΙΤ είναι ένα σύστημα που θα μπορούσε να λειτουργήσει και να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες απαιτήσεις. Με την εισαγωγή των ΣΔΙΤ, δεν αλλάζει ο στόχος της ανάπτυξης δημόσιων έργων και υπηρεσιών που έγκειται στην ικανοποίηση των πολιτών αλλά ο τρόπος προσέγγισής του. Με δεδομένο ότι τα περιορισμένα κεφάλαια του δημοσίου δεν επαρκούν για την ικανοποιητική κάλυψη των συνεχών αυξανόμενων αναγκών της κοινωνίας, οι ΣΔΙΤ φάνταζαν ως μια ιδιαίτερα ποιοτική λύση. Δεν θεωρούνταν εμπορική συναλλαγή και δεν είχαν σαν βασικό στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους, αλλά στόχευαν στην καλύτερη κάλυψη των αναγκών των πολιτών για τα βασικά δημόσια αγαθά.. Έτσι, ο δημόσιος τομέας προσαρμόστηκε για την κάλυψη των συνεχώς αυξανόμενων απαιτήσεων των πολιτών στους νόμους της αγοράς.

Παραδοσιακά, τα δημόσια έργα και οι υπηρεσίες, ως παροχές κοινωφελών έργων στους πολίτες, ήταν αποκλειστική αρμοδιότητα του δημόσιου τομέα. Πιο συγκεκριμένα, οι δημόσιοι φορείς αποφάσιζαν και αναλάμβαναν την υλοποίηση έργων με γνώμονα συγκεκριμένες προδιαγραφές και αυστηρά χρονοδιαγράμματα, αντλώντας τα κεφάλαια μέσω του κρατικού προϋπολογισμού ενώ παράλληλα αναλάμβαναν και τον κίνδυνο. Παρ' όλα αυτά, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που έχουν σημειωθεί καθυστερήσεις κατά την εκτέλεση του έργου έξω από τα όρια του χρονοδιαγράμματος με συνέπεια την υπέρβαση του κόστους που τελικά επωμίζεται το Δημόσιο. Σ' αυτή τη περίπτωση, ο δημόσιος φορέας παρακολουθεί την εκτέλεσή του έργου, χωρίς όμως να προβαίνει σε τμηματικές παραλαβές, μιας και αυτό που ενδιαφέρει είναι το τελικό αποτέλεσμα του έργου και η τήρηση των προδιαγραφών απόδοσης.

Η εμφάνιση όμως του θεσμού των ΣΔΙΤ στην παροχή δημοσίων έργων και υπηρεσιών σε χώρες του εξωτερικού και τα θετικά αποτελέσματα που επέφερε, άλλαξε ουσιαστικά την φιλοσοφία που κυριαρχούσε.

Μέσω των διατάξεων των ΣΔΙΤ λοιπόν, ο δημόσιος φορέας είναι σε θέση να προμηθευτεί έργα, υπηρεσίες ή αγαθά από τους ιδιώτες, αναπτύσσοντας μια σχέση πελάτη - προμηθευτή. Ειδικότερα, ο ιδιώτης ως προμηθευτής αναλαμβάνει να υλοποιήσει το έργο που του έχει ανατεθεί, τηρώντας τις τεχνικές προδιαγραφές και το χρονοδιάγραμμα όπως έχει συμφωνηθεί και του έχει αναθέσει ο δημόσιος φορέας ως πελάτης. Ο κίνδυνος που αναλαμβάνει έναντι του δημόσιου φορέα είναι ο κίνδυνος που αναλαμβάνει κάθε προμηθευτής. Με τη σύμπραξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό φορέα, ο δημόσιος φορέας αποβλέπει στο τελικό αποτέλεσμα, δηλαδή στην καλύτερη δυνατή παροχή υπηρεσιών στους πολίτες (τελικούς χρήστες) από τον ιδιώτη σύμφωνα με τις τεχνικές αλλά και χρονικές προδιαγραφές που έχουν οριστεί.

Βασικό στοιχείο διαφοροποίησης των ΣΔΙΤ από τις παραδοσιακές συμβάσεις αποτελεί η χρηματοδότηση του έργου με ιδιωτικά κεφάλαια. Το Δημόσιο δεν επιβαρύνει το κρατικό προϋπολογισμό ούτε κατ' επέκταση το δημόσιο χρέος. Τα κεφάλαια δίνονται από τους ιδιωτικούς φορείς που πολλές φορές καταφεύγουν σε δανεισμό.

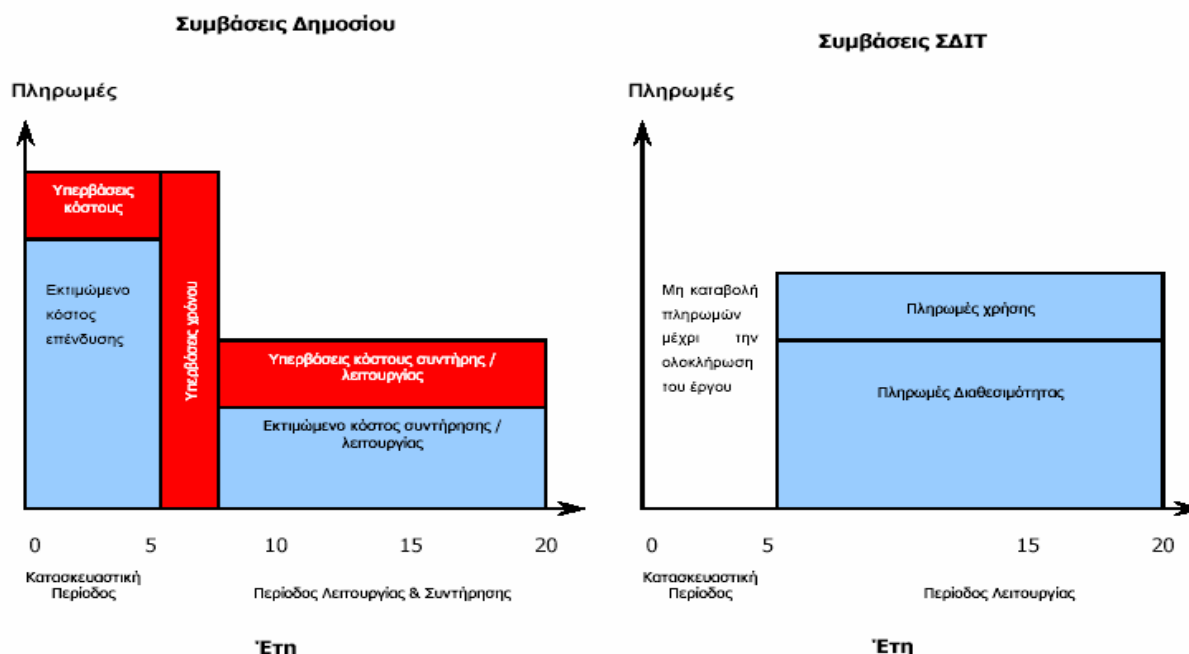
Ο ρόλος του δημόσιου φορέα περιορίζεται στην εποπτεία και παρακολούθηση της εκτέλεσης του έργου σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί και στην αποπληρωμή του ιδιώτη εφόσον έτσι έχει συμφωνηθεί. Ο ιδιώτης μπορεί ν' αποπληρωθεί εναλλακτικά από τους τελικούς χρήστες του έργου, βάση της συμφωνίας σύμπραξης, με την έναρξη της λειτουργίας του έργου ή της υπηρεσίας, δηλαδή μετά την παράδοση των υποδομών προς χρήση. Με δεδομένο ότι η σύμπραξη είναι μακροχρόνια, η πληρωμή είναι τμηματική και εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της σύμπραξης. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η αποπληρωμή συναρτάται άμεσα με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, την οποία ο ιδιώτης οφείλει να διασφαλίζει μέχρι και τον τελευταίο χρόνο που ορίζει η σύμβασή του, προκειμένου να έχει τα επιθυμητά έσοδα. Χαμηλές ποιοτικά υπηρεσίες ή υποδομές από πλευράς ιδιώτη συνεπάγονται και μειωμένες απολαβές για αυτόν.

Επιπλέον, ο χρόνος ολοκλήρωσης των υποδομών και έναρξης παροχής των υπηρεσιών είναι ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο διαφοροποίησης των ΣΔΙΤ από τις παραδοσιακές συμβάσεις. Ο ιδιώτης, δεδομένου ότι δεν θα πληρωθεί παρά μόνο με την

έναρξη της λειτουργίας των υποδομών, έχει άμεσο όφελος να ολοκληρώσει εντός χρονοδιαγράμματος το έργο.

Το παρακάτω σχήμα δείχνει την διαφορά ως προς το χρόνο και το κόστος σε μια σύμβαση ΣΔΙΤ και στην παραδοσιακή μέθοδο υλοποίησης ενός έργου.

Σχήμα 5:
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΔΙΤ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ

(Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα, Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ, Αθήνα, Ιούνιος 2006)

Με την εφαρμογή του θεσμού των συμπράξεων, ο δημόσιος τομέας αποβλέπει παράλληλα στη βελτιστοποίηση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες καθώς εκμεταλλεύεται έμμεσα την τεχνογνωσία και την ευελιξία του ιδιωτικού τομέα. Η τεχνογνωσία και η ευελιξία είναι διαθέσιμα όχι μόνο κατά τη κατασκευή των υποδομών ενός έργου, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμπραξης. Κατ'επέκταση, οι πολίτες μπορούν να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα του ιδιωτικού τομέα καθ' όλη τη διάρκεια της διαχείρισης των έργων από αυτόν.

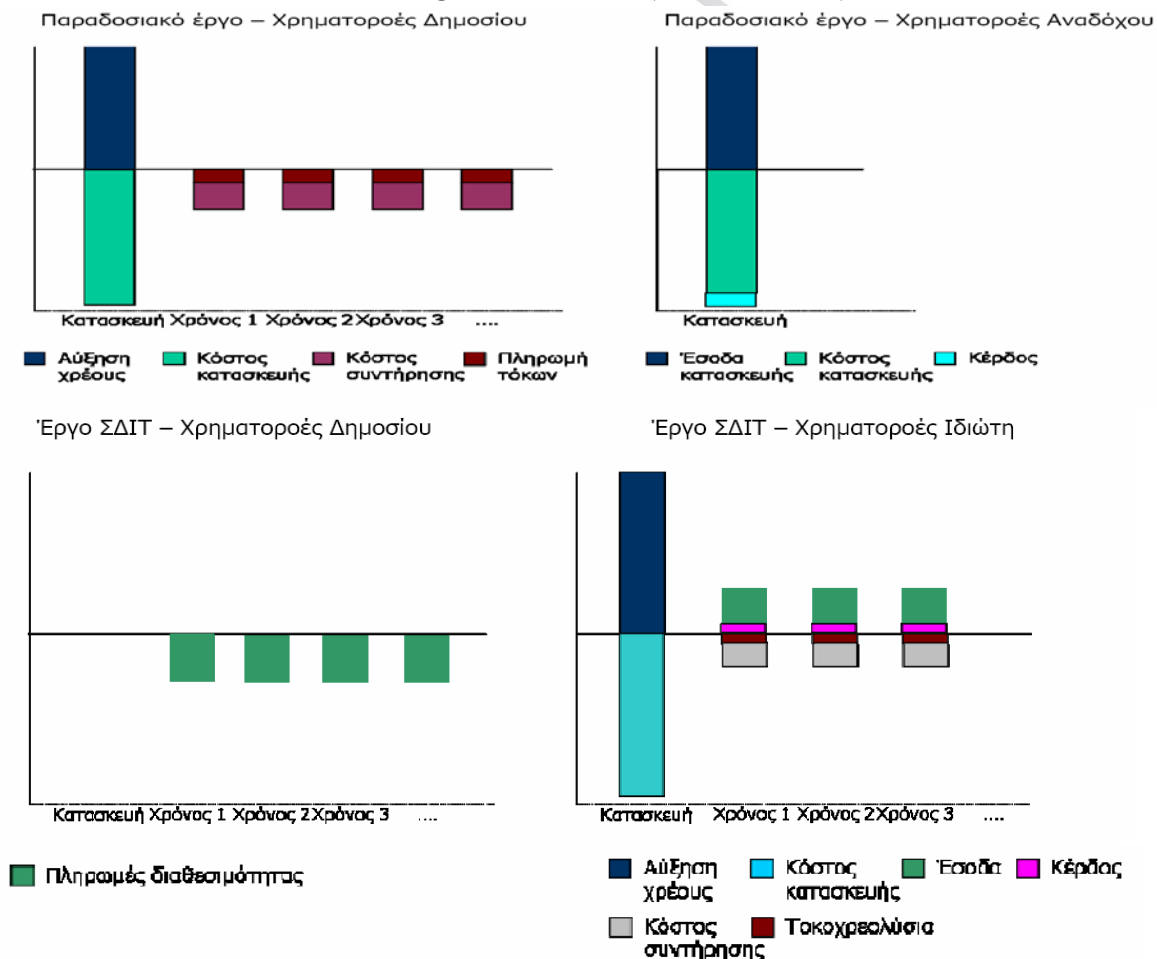
Τέλος, στην περίπτωση των ΣΔΙΤ, λόγω της πληρωμής του ιδιώτη μετά την ολοκλήρωση του έργου και όχι κατά τη διάρκεια της κατασκευής τους και εφόσον αρχίσουν να λειτουργούν οι υποδομές και όχι με την παραλαβή τους, το κόστος κατασκευής των υποδομών καταμερίζεται τμηματικά σε μελλοντικούς προϋπολογισμούς

του δημόσιου φορέα, αποφεύγονται οι βραχυπρόθεσμες εκταμιεύσεις και καθίσταται δυνατή η προκήρυξη και η εκτέλεση μεγαλύτερου αριθμού έργων.

Ο καταμερισμός όμως αυτός του κόστους σε μελλοντικούς προϋπολογισμούς δεν θα πρέπει να λειτουργεί ως λόγος επιλογής της σύμπραξης έναντι των παραδοσιακών δημοσίων συμβάσεων: το μελλοντικό κόστος θα πρέπει να προϋπολογίζεται σωστά, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μελλοντική, και ιδιαίτερα μακροπρόθεσμη, εισροή του συμβατικού ανταλλάγματος. Θα πρέπει να δημιουργείται δηλαδή στον ιδιωτικό τομέα η σχετική ασφάλεια, η οποία εν τέλει θα μειώσει και το κόστος της διαχείρισης του κινδύνου που αναλαμβάνει.

Το επόμενο σχήμα παρουσιάζει τις χρηματοροές που προκύπτουν τόσο για τον δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό φορέα κατά την υλοποίηση ενός έργου υπό των διατάξεων παραδοσιακής σύμβασης και υπό διατάξεων ΣΔΙΤ.

Σχήμα 6:
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΡΡΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΣΔΙΤ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσω των ΣΔΙΤ, επιχειρείται να διαμορφωθεί ένα νέο είδος σχέσης μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού φορέα που θα στηρίζεται σε μια δημιουργική και γόνιμη συνεργασία των δύο πλευρών. Σήμερα, οι συμβάσεις αυτές αποτελούν μια γνώριμη πρακτική για τα ελληνικά δεδομένα, αν και η εμπειρία της Ελλάδας είναι ακόμη μικρή. Η ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου, η Αττική Οδός, το Μετρό Θεσσαλονίκης, Πύροσβεστικοί Σταθμοί, είναι ενδεικτικά παραδείγματα συμπράξεων ΣΔΙΤ που έχουν υλοποιηθεί στην Ελλάδα με θετικά αποτελέσματα.

Βέβαια, θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός των ΣΔΙΤ από τη γενικότερη ροπή που παρουσιάζεται στη χώρα μας και αφορά τις ιδιωτικοποιήσεις. Βασικό σημείο διαφοροποίησής τους αποτελεί το γεγονός ότι ο θεσμός των ΣΔΙΤ δεν αποκόπτει από τη σύμβαση τη παρουσία του δημόσιου τομέα αλλά το Δημόσιο διατηρεί ένα ισχυρό εποπτικό και ρυθμιστικό ρόλο, διασφαλίζει την αναπτυξιακή και κοινωνική διάσταση του έργου, θέτει το στόχο της δημόσιας πολιτικής καθώς και τους κανόνες κάτω από τους οποίους θα πρέπει να λειτουργεί ο ιδιωτικός τομέας.

Με τη καινούρια μέθοδο ΣΔΙΤ δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ανάπτυξης για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας και δημιουργούνται νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Δεδομένης της μεγάλης δημοσιονομικής προσαρμογής που απαιτείται να γίνει στη χώρα μας, βασική προτεραιότητα αποτελεί η στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων που μπορεί να επιτευχθεί και μέσω των ΣΔΙΤ. Αυτό συμβαίνει διότι δίνεται η ευκαιρία σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα να δραστηριοποιηθούν σε τομείς όπου μέχρι σήμερα το Δημόσιο δραστηριοποιούνταν μονοπωλιακά. Μ' αυτό το τρόπο, αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη των επενδυτικών σχεδίων, ευреγετικό στοιχείο κυρίως για την ελληνική περιφέρεια. Οι ΣΔΙΤ μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο, όχι μόνο για τη στήριξη των επενδύσεων μέσα στην Ελλάδα, αλλά και για επενδύσεις και αναπτυξιακές πρωτοβουλίες στην ευρύτερη περιοχή.

Καταλήγοντας, οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα αποτελούν το πεδίο που μπορούν να συναντηθούν δημιουργικά και αποτελεσματικά οι δυνάμεις του Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα με θετικά αποτελέσματα, διασφαλίζοντας την έγκαιρη και ποιοτική ολοκλήρωση αναγκαίων έργων υποδομής, απελευθερώνοντας πόρους για περισσότερες επενδύσεις αλλά και διευκολύνοντας την άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Με την ενεργοποίηση των ΣΔΙΤ μπορεί ν' αλλάξει το επιχειρηματικό κλίμα στη χώρα

μας, να ενεργοποιηθούν ιδιωτικές επενδύσεις και τελικά να επιτύχουμε το στόχο της ανάκαμψης και της ανάπτυξης.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια, το σύνολο των έργων που έχουν υλοποιηθεί με βάση τη παραδοσιακή μέθοδο των μειοδοτικών διαγωνισμών χαρακτηρίζονται από προβλήματα ως προς τον αναμενόμενο χρόνο υλοποίησης που ξεπερνά τα χρονοδιαγράμματα, με υπερβάσεις στο κόστος, με αμφισβητήσιμες τεχνικές προδιαγραφές και τελικά με χαμηλή ποιότητα των έργων αυτών. Τα ίδια προβλήματα συναντώνται και στους διαγωνισμούς που αφορούν την ανέγερση δημόσιων νοσοκομείων ή πτέρυγες αυτών, έστω και αν πρόκειται για έργα του τομέα της Υγείας που αφορά άμεσα ένα ανεκτίμητο αγαθό, την Υγεία των πολιτών.

Η διεθνής εμπειρία έχει αποδείξει ότι μέσω των διατάξεων των ΣΔΙΤ είναι δυνατόν να επιτευχθεί μια σειρά από σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά πλεονεκτήματα και στο χώρο της Υγείας, που θα προωθήσουν την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Η συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στο χώρο της Υγείας καθώς οι ιδιωτικοί φορείς θα προσφέρουν τη τεχνογνωσία τους και την εμπειρία τους στη διαχείριση, στις σχεδιαστικές και κατασκευαστικές καινοτομίες και στην επίτευξη της μέγιστης δυνατής αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του έργου, στοιχεία που απουσιάζουν από το δημόσιο τομέα. Αυτό θα συμβάλλει τελικά στην ικανοποίηση του βασικού στόχου του Εθνικού Συστήματος Υγείας που έγκειται «στη παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών και αγαθών που θα ικανοποιούν αποτελεσματικά και αποδοτικά τις ανάγκες των πολιτών και θα διατηρούν σταθερό, αν δεν βελτιώνουν, το επίπεδο υγείας τους».

Οι ΣΔΙΤ βέβαια δεν αποτελούν πανάκεια. Ο ρόλος τους θα πρέπει να είναι συμπληρωματικός και κάθε σχέδιο θα πρέπει να αξιολογείται ξεχωριστά για το κατά πόσον η σύμπραξη όντως προσθέτει αξία στη συγκεκριμένη υπηρεσία ή το δημόσιο έργο σε σύγκριση με άλλες εναλλακτικές λύσεις, όπως π.χ. σύναψη παραδοσιακής σύμβασης. Είναι μια καινοτομία, που δεν έχει ωριμάσει ακόμη με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται αρκετά δομικά προβλήματα και να εκφράζονται αμφισβητήσεις ως προς τις προθέσεις και τα κίνητρα που προσελκύουν τον ιδιωτικό τομέα να εμπλακεί σε αυτές. Ιδιαίτερα στο χώρο της Υγείας, λόγω της ιδιαιτερότητας αυτού του κοινωνικού αγαθού, οι ΣΔΙΤ δεν πρέπει σε καμία περίπτωση ν' αποτελούν τη μοναδική λύση για την επενδυτική πρωτοβουλία του δημόσιου φορέα που αντιμετωπίζει δημοσιονομικούς περιορισμούς, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη μας ότι ο

ιδιωτικός τομέας είναι βέβαιο ότι θα ζητήσει μεγάλες αποδόσεις για τη συμμετοχή του στη σύμπραξη. Η σύναψη των συμβάσεων υπό κατάλληλες συνθήκες ανταγωνισμού είναι μια από τις βασικές προϋποθέσεις ενός έργου ΣΔΙΤ.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, είναι προφανές ότι για να καταστεί δυνατή η ευρεία και αποτελεσματική υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ στην Ελλάδα, είναι αναγκαίο να προωθηθούν μια σειρά από συγκεκριμένες ενέργειες από το Κράτος ώστε να διαμορφωθεί το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη των ΣΔΙΤ. Τα μέτρα αυτά πολιτικής θα λειτουργήσουν καταλυτικά και θα ισχυροποιήσουν τη θέση των ΣΔΙΤ στην αγορά.

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα που το κράτος πρέπει να επιληφθεί είναι η εξειδίκευση και η ευελιξία των αρμοδίων δημόσιων υπηρεσιών των ΣΔΙΤ. Μ' αυτό το τρόπο, θα μπορούν να υποστηρίζουν κατάλληλα τους συμβαλλόμενους σε μια σύμβαση ΣΔΙΤ (ιδιωτικοί φορείς, τράπεζες, Υπουργεία) και να επιλύουν άμεσα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των «νέων» αυτών συμβάσεων χωρίς προσκόλληση σε γραφειοκρατικά θέματα που συνεπάγονται καθυστερήσεις και αναμονές που κοστίζουν σε χρήμα και χρόνο.

Συμπερασματικά, με δεδομένο ότι ο χώρος της υγείας χρειάζεται άμεση εξυγίανση και αναδιοργάνωση ώστε να παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες υγείας στους πολίτες, οι ΣΔΙΤ μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο στη προσπάθεια αυτή. Αυτό συμβαίνει διότι η συνεργασία που προκύπτει μέσω των ΣΔΙΤ συνδυάζει την ευελιξία και την αντικειμενικότητα του ιδιωτικού φορέα με το κοινωνικό κράτος που αντιπροσωπεύει ο δημόσιος φορέας αλλά και απαιτεί ο ευαίσθητος τομέας της Υγείας. Αρκεί βέβαια η σύμβαση ΣΔΙΤ ν' ακολουθεί το θεσμικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί και να λαμβάνονται υπόψη κάθε φορά οι ξεχωριστές ανάγκες κάθε έργου τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίησή του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3389

Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που
ψήφισε η Βουλή:

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΝΝΟΙΑ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

Άρθρο 1

**Έννοια σύμπραξης δημόσιου και
ιδιωτικού τομέα**

1. Έννοια Συμπράξεων

Για τους σκοπούς του νόμου αυτού "Δημόσιοι Φορείς" νοούνται οι ακόλουθοι:

- (α) το Δημόσιο,
- (β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης,
- (γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- (δ) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στους ανωτέρω υπό (α) έως (γ) φορείς ή σε άλλη ή άλλες ανώνυμες εταιρείες που υπάγονται στην παρούσα περίπτωση.

2. Οι ανωτέρω Δημόσιοι Φορείς μπορούν σε τομείς της αρμοδιότητάς τους να συνάπτουν έγγραφες συμβάσεις συνεργασίας από επαχθή αιτία ("Συμβάσεις Σύμπραξης") με νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα ("Ιδιωτικοί Φορείς") για την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών ("Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα" ή "Συμπράξεις").

3. Παρεπόμενα Σύμφωνα

Συμβάσεις στις οποίες συμβάλλονται Δημόσιοι Φορείς με τρίτους ή και Ιδιωτικοί Φορείς με τρίτους και αποτελούν παρεπόμενα σύμφωνα

Συμβάσεων Σύμπραξης ή συνάπτονται σε εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης ("Παρεπόμενα Σύμφωνα"), υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 ή της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου για τις εν λόγω Συμβάσεις Σύμπραξης.

4. Εταιρεία Ειδικού Σκοπού

Στις Συμβάσεις Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνα των παραγράφων 2 και 3, οι Ιδιωτικοί Φορείς συμβάλλονται μέσω ανωνύμων εταιρειών ειδικού σκοπού που συνιστώνται από αυτούς αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της Σύμπραξης ("Εταιρεία Ειδικού Σκοπού") που εδρεύουν στην Ελλάδα και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920. Μέτοχοι Εταιρείας Ειδικού Σκοπού δύνανται να είναι μόνο οι Ιδιωτικοί Φορείς κατά την έννοια του νόμου αυτού, καθώς επίσης και τρίτοι που δύνανται να αποκτήσουν μετοχές σύμφωνα με τις ειδικές προβλέψεις του ίδιου νόμου, το καταστατικό της Εταιρείας και τυχόν ειδικές προβλέψεις της Σύμβασης Σύμπραξης, εξαιρουμένων των φορέων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι Συμπράξεις μπορούν να υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 4, εφόσον πληρούν σωρευτικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

(α) έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Δημόσιων Φορέων με βάση διάταξη νόμου ή σύμβαση ή το καταστατικό τους,

(β) προβλέπουν ότι οι Ιδιωτικοί Φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά

από τους Δημόσιους Φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικειμένου της Σύμπραξης και των συναφών κινδύνων όπως, ενδεικτικά, το διαχειριστικό και τον τεχνικό κίνδυνο,

(γ) προβλέπουν ότι η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι Ιδιωτικοί Φορείς και

(δ) το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων ευρώ χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας.

2. Με ομόφωνη απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα του άρθρου 3 είναι δυνατή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού χωρίς να συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις των εδαφίων (β) έως και (δ) της παραγράφου 1.

3. Δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο Σύμπραξης οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν άμεσα και αποκλειστικά στο Κράτος και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΙΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Άρθρο 3

Διυπουργική Επιτροπή

Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ("Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ."). Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποτελείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, τον Υπουργό Ανάπτυξης και τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ως τακτικά μέλη και τον Υπουργό ή τους Υπουργούς που εποπτεύουν καθένα από τους Δημόσιους Φορείς, οι οποίοι προβλέπεται να συμμετάσχουν στη Σύμπραξη ή και να συμβληθούν στη Σύμβαση Σύμπραξης ή και στα Παρεπόμενα Σύμφωνα, ως έκτακτα μέλη. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προεδρεύει της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., εποπτεύει το έργο

της και έχει την ευθύνη της υποβολής των σχετικών εισηγήσεων προς αυτή. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. αποφασίζει κατόπιν εισηγήσεων της Ειδικής Γραμματείας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, σύμφωνα με τα ειδικώς προβλεπόμενα στα εδάφια (αα) έως (στστ) της παραγράφου 2 του άρθρου 4.

Η λειτουργία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. διέπεται από τις διατάξεις του ν.1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α΄). Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων.

Με αποφάσεις της η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.:

(α) εγκρίνει την υπαγωγή Συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ανακαλεί τέτοιες εγκρίσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5,

(β) αποφασίζει την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του καταβλητέου στους Ιδιωτικούς Φορείς συμβατικού ανταλλάγματος,

(γ) αποφασίζει για τη συμμετοχή ή μη του Δημοσίου στη χρηματοδότηση της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της Σύμπραξης,

(δ) λαμβάνει κάθε άλλη συναφή απόφαση.

Άρθρο 4

Ειδική Γραμματεία

1. Σύσταση και αρμοδιότητες

Στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα ("Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.") με σκοπό την επικουρία της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και των Δημόσιων Φορέων. Έργο της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι:

(α) ο εντοπισμός των έργων ή υπηρεσιών που μπορούν να εκτελεσθούν ή να παρασχεθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού σύμφωνα με την παράγραφο 2,

(β) η εν γένει προώθηση της εκτέλεσης έργων ή της παροχής υπηρεσιών μέσω του θεσμού των Συμπράξεων,

(γ) η διευκόλυνση και υποστήριξη των Δημόσιων Φορέων στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8 του παρόντος, για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων που θα αναλάβουν την εκτέλεση των έργων ή την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων,

(δ) η παρακολούθηση της υλοποίησης των Συμβάσεων Σύμπραξης και των Παρεπόμενων Συμφώνων, η τακτική ενημέρωση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και η επεξεργασία και υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και

(ε) η σύνταξη ετήσιας έκθεσης και η παρουσίασή της στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής.

2. Γενικές αρμοδιότητες Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών της, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί:

(α) να ζητά και να λαμβάνει στοιχεία σχετικά με έργα ή υπηρεσίες την εκτέλεση ή παροχή των οποίων προωθούν ή σχεδιάζουν Δημόσιοι Φορείς,

(β) να ζητά και να λαμβάνει από οποιοδήποτε Δημόσιο ή Ιδιωτικό Φορέα κάθε πληροφορία ή στοιχείο

που απαιτείται για να διαγνωσθεί εάν η εκτέλεση ενός έργου ή η παροχή μιας υπηρεσίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της Σύμπραξης Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού,

(γ) να επεξεργάζεται τα στοιχεία που λαμβάνει από επαγγελματικούς και επιχειρηματικούς φορείς όπως, ενδεικτικά, από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και το Σύνδεσμο Εργοληπτικών Εταιρειών,

(δ) να μελετά ολοκληρωμένες προτάσεις που επεξεργάζονται Δημόσιοι ή Ιδιωτικοί Φορείς για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή να καλεί Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς να επεξεργασθούν τέτοιες προτάσεις και να παρέχει σε αυτούς κάθε εύλογη συνδρομή,

(ε) σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών αλλά και τις αρμόδιες υπηρεσίες των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων, να παρακολουθεί το σύνολο των οικονομικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν οι Δημόσιοι Φορείς, ιδιαίτερα τη μελλοντική επιβάρυνση που προκύπτει ή μπορεί να προκύψει για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων από τις πληρωμές που διενεργούνται για Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού,

(στ) να συντάσσει και να διανέμει έντυπο υλικό με πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με τις Συμπράξεις και τους σκοπούς που αυτές εξυπηρετούν, τις διεθνώς διαδεδομένες μεθόδους εφαρμογής τους και τις διατάξεις του νόμου αυτού,

(ζ) να τυποποιεί έγγραφα που μπορούν να χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8,

(η) να τυποποιεί κάθε είδους

Συμβάσεις Σύμπραξης ή Παρεπόμενα Σύμφωνα προς το σκοπό της διευκόλυνσης των Δημόσιων και Ιδιωτικών Φορέων στη διαμόρφωση των όρων των Συμβάσεων Σύμπραξης, (θ) να υποβάλλει στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. προτάσεις για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου των Συμπράξεων,

(ι) να συντονίζει την εκπόνηση μελετών και την εν γένει παροχή υποβοηθητικών του έργου της υπηρεσιών σε πρόσωπα που προσλαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 6.

Με βάση τις ανωτέρω υπό (α) έως και (ι) αρμοδιότητες που της παρέχονται συγκεντρώνει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να κριθεί ποια έργα ή υπηρεσίες μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων και αξιολογεί τις οικονομικές και τεχνικές παραμέτρους, καθώς και τα νομικά και άλλα προβλήματα που συνδέονται με αυτά.

Στη συνέχεια η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. καταρτίζει μη δεσμευτικό κατάλογο έργων και υπηρεσιών ("Κατάλογος Προτεινόμενων Συμπράξεων") που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου αυτού. Για κάθε έργο ή υπηρεσία που περιλαμβάνεται στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων, η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συντάσσει συνοπτική αιτιολογική έκθεση που παρουσιάζει:

αα) τους χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, κοινωνικοοικονομικούς και νομικούς λόγους για τους οποίους η εκτέλεση των συγκεκριμένων έργων ή η παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών κρίνεται σκόπιμο να υλοποιηθεί μέσω Σύμπραξης,

ββ) τα κριτήρια που έλαβε υπόψη της για την επιλογή των συγκεκριμένων έργων ή υπηρεσιών που έχουν περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων,

γγ) τις ενέργειες στις οποίες έχει ενδεχομένως προβεί ο εμπλεκόμενος κάθε φορά Δημόσιος Φορέας για τις ανάγκες της προετοιμασίας της ανάθεσης των σχετικών Συμβάσεων όπως, ενδεικτικά, πρόσληψη χρηματοοικονομικών, τεχνικών και νομικών συμβούλων, διενέργεια προμελετών και σύνταξη σχεδίων συμβάσεων,

δδ) τη μορφή της προτεινόμενης Διαδικασίας Ανάθεσης, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 8, που είναι σκόπιμο να εφαρμοσθεί, καθώς και τους Δημόσιους Φορείς που ενεργούν ως αναθέτουσα αρχή,

εε) ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα της Διαδικασίας Ανάθεσης,

στστ) αναφορά του ενδεικτικού προϋπολογισμού του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης και, ενδεχομένως, των Παρεπόμενων Συμφώνων.

3. Αίτηση Υπαγωγής και Απόφαση Υπαγωγής

Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. γνωστοποιεί, στους κατά περίπτωση αρμόδιους Δημόσιους Φορείς, την ένταξη έργων ή υπηρεσιών της αρμοδιότητάς τους στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων και καλεί αυτούς μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από τη λήψη της σχετικής ειδοποίησης, να υποβάλουν αίτηση στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. για την υπαγωγή της συγκεκριμένης Σύμπραξης στις διατάξεις του νόμου αυτού ("Αίτηση Υπαγωγής").

Αν στη Σύμβαση Σύμπραξης που έχει περιληφθεί στον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων συμμετέχουν ή συμβάλλουν περισσότεροι του ενός Δημόσιοι Φορείς, η Αίτηση Υπαγωγής πρέπει να υπογράφεται από εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων Δημόσιων Φορέων. Η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., μέσα σε δύο μήνες από τη διαβίβαση σε αυτή των Αιτήσεων Υπαγωγής, εκδίδει απόφαση ("Απόφαση Υπαγωγής") με την οποία εγκρίνει ή

απορρίπτει, εν όλω ή εν μέρει, τις Αιτήσεις Υπαγωγής.

4. Αναμόρφωση Καταλόγου Προτεινόμενων Συμπράξεων

Η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. συμπληρώνει και αναμορφώνει τον Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων ανά εξαμηνιο χωρίς να αποκλείεται η έκτακτη μεταβολή του από νέες προτάσεις Συμπράξεων που κρίνονται ώριμες ή υποβάλλονται προς κρίση μετά την τακτική έκδοσή του.

Άρθρο 5

Συνέπειες Απόφασης Υπαγωγής

1. Μετά την εγκριτική Απόφαση Υπαγωγής η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. αναλαμβάνει το συντονισμό των Διαδικασιών Ανάθεσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 8, για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη.

2. Υποχρεώσεις Δημόσιων Φορέων

Οι Δημόσιοι Φορείς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού υποχρεούνται:

(α) να ακολουθούν τις υποδείξεις της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. ως προς τη Διαδικασία Ανάθεσης που θα ακολουθηθεί για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη,

(β) να επεξεργάζονται κάθε κείμενο που σχετίζεται με τη Διαδικασία Ανάθεσης, περιλαμβανομένων και των τευχών δημοπράτησης, όπως η προκήρυξη, η ειδική και η τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων, η πρόσκληση υποβολής Προσφορών και το Σχέδιο Σύμβασης, σύμφωνα με τις οδηγίες, τις τροποποιήσεις και αλλαγές που εισηγείται η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, στην οποία και κοινοποιούνται πριν από τη διανομή ή τη δημοσίευση όλα τα κείμενα και η αλληλογραφία που αφορούν στη Διαδικασία Ανάθεσης,

(γ) να μεριμνούν για τη συμμετοχή εκπροσώπου της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. στις επιτροπές αξιολόγησης ή και σε άλλα όργανα που συνιστώνται στα πλαίσια της Διαδικασίας Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα

συμμετάσχει στη Σύμπραξη.

3. Ανάκληση Απόφασης Υπαγωγής

Σε περίπτωση που οι εμπλεκόμενοι Δημόσιοι Φορείς δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Ανάθεσης, δύναται να ανακαλέσει την Απόφαση Υπαγωγής.

Άρθρο 6

Διατάξεις για την Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

1. Στελέχωση

(α) Με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται Ειδικός Γραμματέας Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.

(β) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος, προσλαμβάνεται Διευθυντής στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

(γ) Το λοιπό προσωπικό της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είτε στελεχώνεται μέσω της σύναψης συμβάσεων παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είτε αποσπάται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5.

2. Προσόντα και εμπειρία στελεχών Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. πρέπει να καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων και να διαθέτουν κύρος και εκτενή εμπειρία στους τομείς της ιδιαίτερης εξειδίκευσής τους, ιδίως να διαθέτουν εμπειρία:

(α) σε θέματα τεχνικών χρηματοδότησης,

(β) στην κατάρτιση, επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση χρηματοοικονομικών υποδειγμάτων,

(γ) σε νομικά θέματα όπως σύνταξη τευχών δημοπράτησης, νομική υποστήριξη κατά τη διενέργεια

δημόσιων διαγωνισμών, σύνταξη και διαπραγμάτευση συμβάσεων περιλαμβανομένων και συμβάσεων παραχώρησης, χρηματοδοτικών, δανειακών και λοιπών συμβάσεων που είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης,

(δ) σε τεχνικά, ασφαλιστικά, φορολογικά και λογιστικά ζητήματα και

(ε) σε θέματα μελέτης, κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης έργων καθώς και κατάρτισης προδιαγραφών.

3. Ασυμβίβαστα

Τα στελέχη της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται κατά το χρονικό διάστημα παροχής των υπηρεσιών τους στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.:

(α) να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα με αμοιβή ή

(β) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο Ιδιωτικού Φορέα που συμμετέχει σε Σύμπραξη ή σε σχετική Διαδικασία Ανάθεσης όπως ορίζεται στο άρθρο 8 ή

(γ) να συμμετέχουν στην ίδρυση ή στο μετοχικό κεφάλαιο ή σε διοικητικό όργανο εταιρείας συνδεδεμένης, κατά την έννοια του άρθρου 42ε του κ.ν. 2190/1920, με τους Φορείς του προηγούμενου εδαφίου.

Αν παραβιασθούν οι ανωτέρω απαγορεύσεις και ανεξαρτήτως των λοιπών κυρώσεων, το όργανο που διόρισε τον παραβάτη, δύναται να ανακαλέσει το διορισμό του.

Ειδικά για τις περιπτώσεις (β) και (γ) η απαγόρευση ισχύει και για χρονικό διάστημα έξι μηνών μετά τη λήξη της παροχής υπηρεσιών τους στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ..

4. Πρόσληψη συμβούλων και προσώπων ειδικών προσόντων

Με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. που λαμβάνεται κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. μπορεί να συνάπτονται συμβάσεις παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου με

χρηματοοικονομικούς, τεχνικούς, φορολογικούς, νομικούς, ασφαλιστικούς ή και άλλους συμβούλους, καθώς και με ειδικούς επιστημονικούς συνεργάτες και εμπειρογνώμονες, οι οποίοι θα είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και εξειδικευμένης εμπειρίας σε έργα αντίστοιχα με εκείνα για τα οποία καλούνται να παράσχουν τις υπηρεσίες τους.

Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι υπηρεσίες που οι ανωτέρω σύμβουλοι και πρόσωπα ειδικών προσόντων παρέχουν, καθώς και η αμοιβή τους.

5. Αποσπάσεις

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπώνται στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., κατά παρέκκλιση των περί αποσπάσεων διατάξεων, υπάλληλοι υπουργείων και εποπτευόμενων από αυτά φορέων. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων αυτών, για το χρόνο απόσπασής τους, βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

6. Περαιτέρω εξειδίκευση θεμάτων Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, να εξειδικεύονται περαιτέρω οι αρμοδιότητες της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης τους, η οργάνωση και η λειτουργία της, η γραμματειακή της υποστήριξη, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Άρθρο 7

Διατάξεις που εφαρμόζονται στις

Διαδικασίες Ανάθεσης

Στις Διαδικασίες Ανάθεσης για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα που θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας με Σύμβαση Σύμπραξης, που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου αυτού, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 9 έως 16.

Άρθρο 8 Ορισμοί

Κατά την εφαρμογή των άρθρων 9 έως 16 του νόμου αυτού, οι κατωτέρω όροι έχουν την εξής έννοια:

"Αναθέτουσα Αρχή" νοείται ο Δημόσιος Φορέας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 ο οποίος προκηρύσσει διαγωνισμό για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα με τον οποίο θα συνάψει Σύμβαση Σύμπραξης για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών. "Διαδικασίες Ανάθεσης" νοούνται οι διαδικασίες που ακολουθούνται από τις Αναθέτουσες Αρχές για την επιλογή Ιδιωτικού Φορέα ο οποίος θα αναλάβει την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών με Σύμβαση Σύμπραξης Έργου ή Υπηρεσιών. Οι Διαδικασίες Ανάθεσης περιλαμβάνουν τη Διαδικασία Ανοικτού Τύπου, Κλειστού Τύπου, Ανταγωνιστικού Διαλόγου και Διαπραγμάτευσης. "Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου" νοούνται οι διαδικασίες στο πλαίσιο των οποίων κάθε ενδιαφερόμενος Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να υποβάλει Προσφορά εφόσον συγκεντρώνει τα προσόντα και τις ικανότητες που προβλέπει η Προκήρυξη.

"Διαδικασίες Κλειστού Τύπου" νοούνται οι διαδικασίες στις οποίες κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει, προσφορά όμως μπορούν να υποβάλουν από αυτούς εκείνοι μόνον οι Ιδιωτικοί Φορείς που έχουν προσκληθεί από την Αναθέτουσα Αρχή. "Διαδικασίες

Ανταγωνιστικού Διαλόγου" νοούνται οι διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων:

- κάθε Ιδιωτικός Φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει,
- η Αναθέτουσα Αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν επιλεγεί για να εντοπίσει την προσφορότερη ή τις προσφορότερες λύση ή λύσεις για την ικανοποίηση των αναγκών της, και

- οι υποψήφιοι καλούνται να υποβάλουν προσφορά με βάση τις λύσεις που κρίθηκαν προσφορότερες.

"Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης" νοούνται οι διαδικασίες κατά τις οποίες οι Αναθέτουσες Αρχές διαβουλεύονται με τους Ιδιωτικούς Φορείς της επιλογής τους και διαπραγματεύονται απευθείας τους όρους των Συμβάσεων που θα συναφθούν με έναν ή περισσότερους από αυτούς.

"Έργο" νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

"Ιδιαίτερα Πολύπλοκη Σύμβαση" νοείται κάθε σύμβαση της οποίας οι βασικές παράμετροι (τεχνικές, χρηματοοικονομικές, λειτουργικές, νομικές και άλλες) δεν μπορούν αντικειμενικά να προσδιορισθούν εξαρχής από την Αναθέτουσα Αρχή.

"Μικτή Σύμβαση" νοείται κάθε σύμβαση της οποίας το αντικείμενο δεν αφορά αποκλειστικά την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών αλλά περιλαμβάνει στοιχεία και από τις δύο προαναφερόμενες δραστηριότητες.

"Προκήρυξη" ή "Προκήρυξη Διαγωνισμού" νοείται το έγγραφο με το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή:

- καθορίζει τη μορφή και τα επί μέρους στάδια της Διαδικασίας Ανάθεσης,
- περιγράφει το αντικείμενο της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει και, ενδεχομένως, συγκεκριμένους ουσιώδεις όρους αυτής,

- περιγράφει το εκτιμώμενο συμβατικό αντάλλαγμα ή το εκτιμώμενο αντίτιμο παροχής υπηρεσιών, εφόσον είναι αντικειμενικά δυνατός ο προσδιορισμός τους,

- αναφέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Αναθέτουσας Αρχής και τις τυχόν ειδικές ρυθμίσεις και δικαιώματα των οποίων μπορεί να κάνει χρήση, όπως δικαίωμα περιορισμού Υποψηφίων, δικαίωμα να ζητά διευκρινίσεις και συμπληρώσεις,

- αναφέρει τις εφαρμοστέες στη Διαδικασία Ανάθεσης νομοθετικές διατάξεις,

- καθορίζει τα προσόντα και τις ικανότητες που πρέπει να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι και

- προσδιορίζει τους άλλους λοιπούς όρους που θα ισχύσουν κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης, καθώς και τα παραρτήματα αυτού.

"Προσφέρων" νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας που έχει υποβάλει Προσφορά στο πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης.

Προσφέρων μπορεί να είναι κάθε κατ' επάγγελμα εργολήπτης ή πάροχος υπηρεσιών και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με αντικείμενο δραστηριότητας που περιλαμβάνει το αντικείμενο στο οποίο αφορά το προς εκτέλεση έργο ή υπηρεσία, εφόσον εκτελεί τα αντίστοιχα έργα ή παρέχει τις ζητούμενες υπηρεσίες στην ελεύθερη αγορά.

"Προσφορά" νοείται το σύνολο των οικονομικών, τεχνικών, χρηματοδοτικών και άλλων προτάσεων που υποβάλλουν οι Υποψήφιοι για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στο πλαίσιο Διαδικασίας Ανάθεσης, κατόπιν πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής και σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αυτή έχει θέσει με την Προκήρυξη και τα παραρτήματά της και τα τυχόν άλλα έγγραφα της Διαδικασίας Ανάθεσης.

"Συμβάσεις" νοούνται οι Μικτές Συμβάσεις, οι Συμβάσεις Έργων και οι Συμβάσεις Υπηρεσιών.

"Συμβάσεις Έργου" νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που αφορούν στην εκτέλεση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις οριζόμενες από την Αναθέτουσα Αρχή ανάγκες.

"Συμβάσεις Υπηρεσιών" νοούνται οι συμβάσεις, πλην των Συμβάσεων Έργων, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών οποιασδήποτε φύσης.

"Υποψήφιος" νοείται κάθε Ιδιωτικός Φορέας (ή οι ενώσεις ή κοινοπραξίες Ιδιωτικών Φορέων) που συμμετέχει σε Διαδικασία Ανάθεσης.

Άρθρο 9

Γενικές Αρχές

1. Γενικές Αρχές

(α) Στο πλαίσιο των Διαδικασιών Ανάθεσης και στις σχέσεις του Δημόσιου Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή με τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες, καθώς και με κάθε τρίτο εμπλεκόμενο πρόσωπο, ισχύουν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 2.

(β) Οι διατάξεις της παραγράφου 2 εφαρμόζονται σε όλες τις Διαδικασίες Ανάθεσης ανεξαρτήτως του είδους της Σύμβασης της οποίας επιδιώκεται η σύναψη.

2. Εξειδίκευση γενικών αρχών

Στο νόμο αυτόν οι γενικές αρχές της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού έχουν την ακόλουθη έννοια:

(α) Ίση μεταχείριση σημαίνει την αποφυγή οποιασδήποτε διάκρισης με

βάση την ιθαγένεια ή οποιοδήποτε άλλο κριτήριο που δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Στο περιεχόμενο της αρχής αυτής υπάγεται όχι μόνο ο καθορισμός όρων πρόσβασης σε μια οικονομική δραστηριότητα χωρίς διακρίσεις, αλλά και η λήψη από τις δημόσιες αρχές όλων των μέτρων που είναι σε θέση να εξασφαλίζουν την άσκηση αυτής της δραστηριότητας.

(β) Διαφάνεια είναι η δημοσιοποίηση της πρόθεσης της Αναθέτουσας Αρχής να προβεί στη σύναψη Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή Μικτής Σύμβασης, ώστε να εξασφαλίζεται η δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού χωρίς στρεβλώσεις.

(γ) Αναλογικότητα σημαίνει ότι κάθε μέτρο που επιλέγεται από την Αναθέτουσα Αρχή πρέπει να είναι αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του στόχου, στον οποίο αποβλέπει, και να προκαλεί τα λιγότερα δυνατά προβλήματα στην άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας.

Ιδίως στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης δεν επιτρέπεται να αξιώνονται τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες δυσανάλογες και υπερβολικές σε σχέση με το αντικείμενο της σχετικής Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή της Μικτής Σύμβασης.

(δ) Αμοιβαία αναγνώριση σημαίνει ότι η Αναθέτουσα

Αρχή υποχρεούται να δεχθεί τις τεχνικές προδιαγραφές, τους ελέγχους, καθώς επίσης τους τίτλους, τα πιστοποιητικά και τα προσόντα που απαιτούνται σε άλλο κράτος -μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο μέτρο που αναγνωρίζονται ως ισοδύναμα με εκείνα τα οποία απαιτούνται στην Ελλάδα.

(ε) Προστασία του δημόσιου συμφέροντος σημαίνει ότι κατά τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση Σύμβασης Έργου ή Υπηρεσιών ή

Μικτής Σύμβασης λαμβάνονται υπόψη:

- οι σχετικές χρηματοδοτικές ανάγκες και η κατά το δυνατό ελαχιστοποίηση της οικονομικής επιβάρυνσης ή συμβολής της Αναθέτουσας Αρχής,
- οι ανάγκες των χρηστών για βελτιωμένες υπηρεσίες και
- η ανάγκη χρήσης εξειδικευμένης τεχνογνωσίας.

(στ) Προστασία των δικαιωμάτων των ιδιωτών σημαίνει ότι οι αποφάσεις, θετικές, αρνητικές ή απορριπτικές, πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ένδικης προστασίας των Ιδιωτικών Φορέων και των ιδιωτών εν γένει. Στην έννοια της ένδικης προστασίας περιλαμβάνεται και η προσωρινή ένδικη προστασία.

(ζ) Αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού σημαίνει ότι:

- διασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή Υποψηφίων που είναι ικανοί να εκτελέσουν τα έργα ή να παράσχουν τις υπηρεσίες που επιθυμεί η Αναθέτουσα Αρχή,
- ο διαγωνισμός διεξάγεται με ίσους όρους και αντικειμενικά κριτήρια και
- αποτρέπεται η δημιουργία μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών καταστάσεων ή στρεβλώσεων.

(η) Αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης σημαίνει ότι κατά το προγραμματισμό και την εκτέλεση των Συμβάσεων Έργου ή Υπηρεσιών ή των Μικτών Συμβάσεων, λαμβάνεται υπόψη ότι το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον συνιστά αγαθό που προστατεύεται αυτοτελώς, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και να διαφυλαχθούν οι φυσικοί πόροι προς χάρη των επόμενων γενεών.

Άρθρο 10 **Ανάθεση**

1. Κριτήρια Ανάθεσης

Η ανάθεση των Συμβάσεων από το Δημόσιο Φορέα που ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή γίνεται είτε με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς είτε με το κριτήριο της χαμηλότερης τιμής.

2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά

Όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς, η Αναθέτουσα Αρχή εξετάζει και συνεκτιμά, πλην των οικονομικών παραμέτρων και διάφορες άλλες παραμέτρους του αντικειμένου της Σύμβασης, όπως είναι η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αρτιότητα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης κ.λπ.. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια από την Αναθέτουσα Αρχή στο πλαίσιο της Διαδικασίας Ανάθεσης. Η σχετική στάθμιση που προσδίδει η Αναθέτουσα Αρχή σε καθένα από τα κριτήρια αυτά για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς πρέπει επίσης να γνωστοποιείται στους Υποψηφίους. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται και με τον καθορισμό ανώτατου και κατώτατου ορίου (εύρους). Σε περίπτωση που η στάθμιση δεν είναι δυνατή, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει την προτεραιότητα των κριτηρίων που έχει επιλέξει με την κατάρτιση πίνακα, όπου τα κριτήρια αυτά εμφανίζονται κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.

3. Όταν η ανάθεση γίνεται με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να επιτρέπει την υποβολή εναλλακτικών προσφορών. Η δυνατότητα αυτή

πρέπει να επισημαίνεται ρητά στην Προκήρυξη Διαγωνισμού, διαφορετικά οι εναλλακτικές προσφορές απορρίπτονται από την Αναθέτουσα Αρχή. Στο μέτρο που επιτρέπονται, οι ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και ο τρόπος υποβολής τους περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη ή στα παραρτήματα αυτής. Η Αναθέτουσα Αρχή λαμβάνει υπόψη της αποκλειστικά και μόνο τις εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες προϋποθέσεις που έχει ορίσει.

4. Ασυνήθιστα χαμηλές Προσφορές και κρατικές ενισχύσεις

Όταν οι Προσφορές που κατέθεσαν οι Προσφέροντες στην Αναθέτουσα Αρχή εμφανίζονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το εκτιμώμενο κόστος του αντικειμένου της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή, πριν απορρίψει τις Προσφορές αυτές, οφείλει να ζητήσει γραπτώς διευκρινίσεις από τους Προσφέροντες. Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως στη μέθοδο εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, τις τεχνικές λύσεις που προτείνονται, τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που ενδεχομένως συντρέχουν για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών και την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον Προσφέροντα. Εφόσον διαπιστωθεί ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω κρατικής ενίσχυσης που θα χορηγηθεί στον Προσφέροντα, η Προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για το λόγο αυτόν μόνο μετά από διαβούλευση με τον Προσφέροντα, και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός εύλογης προθεσμίας την οποία τάσσει η Αναθέτουσα Αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση θα χορηγηθεί σε νόμιμα πλαίσια.

Άρθρο 11**Διαδικασίες Ανάθεσης**

1. Ανοικτές και κλειστές διαδικασίες
Για την ανάθεση και σύναψη Μικτών Συμβάσεων, Συμβάσεων Έργου και Συμβάσεων Υπηρεσιών, οι Αναθέτουσες Αρχές εφαρμόζουν είτε Διαδικασίες Ανοικτού Τύπου είτε Διαδικασίες Κλειστού Τύπου.
2. Όροι Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 13, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Μικτές Συμβάσεις, Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου.
3. Όροι Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης Υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 14 οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να συνάπτουν Συμβάσεις Έργου και Συμβάσεις Υπηρεσιών ακολουθώντας Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης.

Άρθρο 12**Γενικές διατάξεις για τη διεξαγωγή των Διαδικασιών Ανάθεσης**

1. Ελάχιστα προσόντα και ικανότητες
Με την επιφύλαξη της τήρησης των γενικών αρχών που περιγράφονται στο άρθρο 9, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καθορίζει τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που οφείλουν να συγκεντρώνουν οι Υποψήφιοι. Τα ελάχιστα αυτά προσόντα και ικανότητες αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού.
2. Περιορισμός Υποψηφίων
Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, στις Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνονται με δημοσίευση Προκήρυξης Διαγωνισμού) και στις Διαδικασίες Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των

Υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν Προσφορά, να διαπραγματευθούν ή να συμμετάσχουν στο διάλογο, υπό τον όρο να υπάρχει ικανός αριθμός Υποψηφίων. Με την Προκήρυξη Διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει τα κριτήρια που προτίθεται να χρησιμοποιήσει για την επιλογή των Υποψηφίων που θα καλέσει, τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που προβλέπει ότι θα καλέσει και, ενδεχομένως, το μέγιστο αριθμό. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι αντικειμενικά και να μην εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των Υποψηφίων. Στις Διαδικασίες Κλειστού Τύπου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι πέντε. Στη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης (εφόσον γίνεται με δημοσίευση Προκήρυξης) και στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, ο ελάχιστος αριθμός Υποψηφίων είναι τρεις. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των προσκαλούμενων Υποψηφίων πρέπει να είναι επαρκής ώστε να διασφαλίζεται πραγματικός ανταγωνισμός.

Οι Αναθέτουσες Αρχές καλούν αριθμό Υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό Υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων. Αν ο αριθμός των Υποψηφίων, που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί με την Προκήρυξη, είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να συνεχίζει τη Διαδικασία Ανάθεσης καλώντας τον Υποψήφιο ή τους Υποψηφίους που πληρούν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες.

Η Αναθέτουσα Αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στη Διαδικασία Ανάθεσης πρόσωπα που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής ή Υποψηφίους που δεν συγκεντρώνουν τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες που έχουν καθορισθεί.

Άρθρο 13 Ανταγωνιστικός διάλογος

1. Ιδιαίτερα πολύπλοκες Συμβάσεις
Στις Ιδιαίτερα Πολύπλοκες Συμβάσεις, η Αναθέτουσα Αρχή, και εφόσον κρίνει ότι η τήρηση Διαδικασίας Ανοικτού Τύπου ή Κλειστού Τύπου δεν επιτρέπει την ανάθεση συγκεκριμένης Σύμβασης, μπορεί να προσφύγει στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

2. Κριτήριο ανάθεσης Διαδικασίας Ανταγωνιστικού Διαλόγου
Στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου, η ανάθεση της Σύμβασης Σύμπραξης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς.

3. Προσδιορισμός αναγκών και απαιτήσεων της Αναθέτουσας Αρχής
Η Αναθέτουσα Αρχή δημοσιεύει Προκήρυξη Διαγωνισμού η οποία περιλαμβάνει περιγραφή των αναγκών και απαιτήσεών της οι οποίες μπορούν να περιέχονται, εφόσον αυτό απαιτείται, και σε παραρτήματα της Προκήρυξης.

4. Διεξαγωγή διαλόγου και προσδιορισμός των προσφορότερων λύσεων
Η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει με τους Υποψηφίους που επελέγησαν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες της. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου αυτού, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Υποψηφίων μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους τους Υποψηφίους. Οι λύσεις, προτάσεις και εν γένει εμπιστευτικές

πληροφορίες που περιέρχονται σε γνώση της Αναθέτουσας Αρχής από έναν Υποψήφιο είναι εμπιστευτικές και δεν γνωστοποιούνται στους άλλους Υποψηφίους χωρίς τη συναίνεσή του.

5. Διάλογος σε διαδοχικές φάσεις
Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι η Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις, σε τρόπο ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους.

6. Λήξη Διαλόγου και υποβολή Προσφορών

Η Αναθέτουσα Αρχή, αφού επιλέγει τη λύση ή τις λύσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της, κηρύσσει τη λήξη του διαλόγου και ενημερώνει σχετικά τους Υποψηφίους, τους οποίους καλεί να υποβάλουν την τελική Προσφορά τους, με βάση τη λύση ή τις λύσεις που επελέγησαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου.

7. Πληρότητα Προσφορών

Οι Προσφορές πρέπει να περιέχουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την υλοποίηση της λύσης που επιλέχθηκε κατά τη διαδικασία του διαλόγου.

8. Παροχή διευκρινίσεων, συμπληρώσεις και προϋποθέσεις αυτών.

Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, να ζητά από τους Προσφέροντες να παράσχουν διευκρινίσεις σχετικά με τις Προσφορές τους ή να τις συμπληρώνουν, εφόσον οι διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις αυτές:

- δεν επιφέρουν τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς,

- δεν προξενούν στρέβλωση του ανταγωνισμού και

-δεν εισάγουν διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε Προσφέροντος.

9. Αξιολόγηση Προσφορών. Επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς

Η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις Προσφορές με βάση τα κριτήρια ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στην Προκήρυξη και επιλέγει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 10. Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τον Προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη Προσφορά είτε να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με την Προσφορά του είτε να τη συμπληρώσει, εφόσον η διευκρίνιση ή συμπλήρωση αυτή:

- δεν επιφέρει τροποποίηση των βασικών στοιχείων της Προσφοράς του Προσφέροντος,

- δεν προξενεί στρέβλωση του ανταγωνισμού και

- δεν εισάγει διακρίσεις σε βάρος οποιουδήποτε άλλου Προσφέροντος.

10. Απονομή βραβείων

Η Αναθέτουσα Αρχή, εφόσον κρίνει ότι το κόστος της συμμετοχής στη Διαδικασία Ανταγωνιστικού Διαλόγου είναι υψηλό, δύναται να απονέμει βραβεία ή να καταβάλει μέρος του σχετικού κόστους στους Προσφέροντες. Σχετική μνεία πρέπει να γίνεται στην Προκήρυξη.

Άρθρο 14

Διαδικασίες Διαπραγμάτευσης

1. Περιπτώσεις εφαρμογής μετά από Προκήρυξη Διαγωνισμού

Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να αναθέτει και να συνάπτει Συμβάσεις Έργου, Υπηρεσιών ή Μικτές Συμβάσεις εφαρμόζοντας τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, μετά από τη δημοσίευση Προκήρυξης

Διαγωνισμού, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Μετά από Διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου εφόσον:

αα) οι Προσφορές που κατατέθηκαν είτε ήταν απαράδεκτες με βάση διάταξη νόμου είτε δεν ανταποκρίνονταν στους όρους και προϋποθέσεις του νόμου αυτού και δη του άρθρου 15 ή της Προκήρυξης,

ββ) οι όροι της προτεινόμενης Σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς σε σχέση με τους όρους που είχαν προταθεί κατά την προηγηθείσα διαδικασία Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου ή Ανταγωνιστικού Διαλόγου.

(β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για έργα ή υπηρεσίες των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών.

(γ) Όταν πρόκειται για Σύμβαση Υπηρεσιών και δη για παροχές διανοητικής εργασίας, εφόσον η φύση των υπηρεσιών ή εργασιών αυτών είναι τέτοια ώστε οι προδιαγραφές της Σύμβασης να μην είναι δυνατό να καθορίζονται με επαρκή ακρίβεια και για το λόγο αυτόν να μην είναι εφικτή η ανάθεση της Σύμβασης με επιλογή της

καλύτερης Προσφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις Διαδικασίες Ανοικτού ή Κλειστού Τύπου.

(δ) Στις Συμβάσεις Έργων, για τα έργα που εκτελούνται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, δοκιμής ή τελειοποίησης και όχι για να εξασφαλίζουν την αποδοτικότητα ή την κάλυψη των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

2. Διαπραγμάτευση Προσφορών

Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, η Αναθέτουσα Αρχή διαπραγματεύεται με τους Προσφέροντες τις Προσφορές που αυτοί υποβάλλουν, προκειμένου να τις προσαρμόζουν στις προδιαγραφές της

Προκήρυξης με απώτερο σκοπό να επιτυγχάνεται η καλύτερη Προσφορά.

3. Κριτήριο ανάθεσης

Κατά τη Διαδικασία Διαπραγμάτευσης, η ανάθεση τη Σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη Προσφοράς.

4. Ίση μεταχείριση

Κατά τη διάρκεια της Διαδικασίας Διαπραγμάτευσης, η Αναθέτουσα Αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των Προσφερόντων μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την παροχή της ίδιας επακριβώς πληροφόρησης σε όλους.

Ειδικότερα, δεν παρέχει, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους Προσφέροντες σε σχέση με άλλους.

5. Διαδικασία Διαπραγμάτευσης σε διαδοχικές φάσεις Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να προβλέψει ότι Διαδικασία Διαπραγμάτευσης δύναται να διεξαχθεί και σε διαδοχικές φάσεις με τρόπο που να μειώνει τον αριθμό των Προσφορών που εξετάζονται με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού. Μνεία της δυνατότητας αυτής περιλαμβάνεται στην Προκήρυξη Διαγωνισμού ή και σε ξεχωριστό έγγραφο το οποίο και γνωστοποιείται σε όλους τους Υποψηφίους.

Άρθρο 15

**Λόγοι αποκλεισμού Υποψηφίων.
Χρηματοοικονομική επάρκεια.
Αξιολόγηση.**

**Προσόντα και ικανότητες
Υποψηφίου**

1. Λόγοι αποκλεισμού

Στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης και πριν από την ανάθεση της Σύμβασης, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει αν δεν συντρέχει λόγος

αποκλεισμού Υποψηφίων ή Προσφερόντων. Συγκεκριμένα:

(α) Η Αναθέτουσα Αρχή αποκλείει τη συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης οποιουδήποτε Υποψηφίου που είτε ο ίδιος είτε τα φυσικά πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσώπησης του ή δύνανται να τον ελέγχουν, έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου για αδίκημα το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκιση τριών μηνών και άνω ή κάθειρξης. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά από τους Υποψηφίους να υποβάλουν σχετικά έγγραφα.

Όταν ο Υποψήφιος δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, αλλά προέρχεται από άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να ζητά τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του κράτους - μέλους του Υποψηφίου.

(β) Η Αναθέτουσα Αρχή έχει το δικαίωμα να αποκλείσει οποιονδήποτε Υποψήφιο ή Προσφέροντα από τη συμμετοχή ή την περαιτέρω συμμετοχή στις Διαδικασίες Ανάθεσης, εφόσον:

αα) τελεί υπό πτώχευση, εκκαθάριση ή ειδική εκκαθάριση ή αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

ββ) έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη είτε από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

γγ) έχει καταδικασθεί για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή, με απόφαση που έχει ισχύ

δεδικασμένου, σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

δδ) έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα το οποίο αποδεδειγμένως διαπίστωσε με οποιοδήποτε μέσο η Αναθέτουσα Αρχή,

εε) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής του,

στστ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων και τελών σύμφωνα είτε με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας είτε με τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας προέλευσης ή σύστασής του,

ζζ) πρόεβη αποδεδειγμένως σε σοβαρές ψευδείς δηλώσεις κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου αυτής ή όταν δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές.

2. Χρηματοοικονομική Επάρκεια

Μετά τη διενέργεια του απαιτούμενου σύμφωνα με την παράγραφο 1 ελέγχου, η Αναθέτουσα Αρχή ελέγχει την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των Υποψηφίων ή Προσφερόντων, περιλαμβανομένων και των στοιχείων που αναφέρονται στα εδάφια (α) έως (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 18, αλλά και στοιχείων σχετικά με την πιστοληπτική τους ικανότητα. Για τον έλεγχο αυτόν, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται, μεταξύ άλλων, να ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει:

α) η ύπαρξη τραπεζικής χρηματοδότησης ή υποστήριξης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θα ορίζονται στην Προκήρυξη

Διαγωνισμού,

β) η οικονομική τους κατάσταση (όπως δια μέσου ισολογισμών ή αποσπασμάτων ισολογισμών),

γ) το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών τους ή ο κύκλος εργασιών τους στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο,

δ) η δέσμευση τρίτων να υποστηρίξουν τον Υποψήφιο ή Προσφέροντα κατά την εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης ή να συμμετάσχουν στη χρηματοδότησή του (όπως δια μέσου δήλωσης του τρίτου), εφόσον γίνεται επίκληση τέτοιας δέσμευσης,

ε) εφόσον ο Υποψήφιος ή Προσφέρων είναι κοινοπραξία, η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή τρίτων (όπως δια μέσου δήλωσης ή βεβαίωσης χορηγούμενης από τα μέλη της κοινοπραξίας),

στ) η πιστοληπτική τους ικανότητα (όπως δια μέσου βεβαίωσης διεθνούς οργανισμού αξιολόγησης από όπου να προκύπτει η σχετική διαβάθμιση).

Σε περίπτωση που ο Υποψήφιος ή Προσφέρων, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η Αναθέτουσα Αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η Αναθέτουσα Αρχή κρίνει κατάλληλο.

3. Αξιολόγηση Τεχνικών και Επαγγελματικών Ικανοτήτων

Εκτός από τους ελέγχους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων.

(α) Οι τεχνικές ικανότητες των Υποψηφίων ή Προσφερόντων μπορούν να αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την

ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση του αντικειμένου της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της ανωτέρω αξιολόγησης, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να ζητά:

αα) υποβολή καταλόγου των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά την προηγούμενη πενταετία, με τα πιστοποιητικά και στοιχεία από τα οποία προκύπτει η ορθή εκτέλεσή τους, το σχετικό ποσό, ο τόπος και ο χρόνος πραγματοποίησής τους και η έγκαιρη και προσήκουσα αποπεράτωσή τους,

ββ) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν ή παρασχέθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του παραλήπτη,

γγ) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών είτε ανήκουν απευθείας στον Υποψήφιο ή Προσφέροντα είτε όχι,

δδ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για τη διασφάλιση της ποιότητας και περιγραφή του εξοπλισμού μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του,

εε) αναφορά επαγγελματικών προσόντων του Υποψηφίου ή Προσφέροντα ή αναφορά των τίτλων σπουδών των διευθυντικών στελεχών του ιδίως των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών ή τη διεξαγωγή των εργασιών, στστ) αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων κατά την εκτέλεση της Σύμβασης, όπου αυτό ενδείκνυται,

ζζ) δήλωση σχετικά με το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του Υποψηφίου ή Προσφέροντος και για τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησής του κατά την τελευταία τριετία,

ηη) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και

τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο Υποψήφιος ή Προσφέρων για την εκτέλεση της Σύμβασης,

θθ) αναφορά του τμήματος του αντικειμένου της Σύμβασης το οποίο ο Υποψήφιος ή Προσφέρων προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας, καθώς και περιγραφή των βασικών όρων της υπεργολαβίας,

ιι) εφόσον γίνεται επίκληση οικονομικής στήριξης τρίτου για τις ανάγκες της εκτέλεσης της Σύμβασης, βεβαιώσεις του τρίτου αυτού από τις οποίες να προκύπτει η δέσμευσή του να αναλάβει το σύνολο ή μέρος του σχετικού κόστους,

ιαια) προκειμένου για κοινοπραξία, βεβαίωση από την οποία να προκύπτει η φύση και έκταση της δέσμευσης για οικονομική συμμετοχή των προσώπων που την απαρτίζουν ή τρίτων.

(β) Η Αναθέτουσα Αρχή ζητά από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να αποδεικνύουν την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο ή να προσκομίζουν ανάλογη ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό. Στις Συμβά-

σεις Υπηρεσιών, εφόσον οι Υποψήφιοι ή Προσφέροντες πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα προέλευσης ή σύστασής τους, η Αναθέτουσα Αρχή είναι δυνατόν να τους ζητά να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

(γ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων εξασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να παραπέμπει σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας που βασίζονται στα σχετικά

ευρωπαϊκά πρότυπα και πιστοποιούνται από οργανισμούς που εφαρμόζουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση. Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να αναγνωρίζει τα ισοδύναμα πιστοποιητικά που εκδίδουν οργανισμοί που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(δ) Όταν η Αναθέτουσα Αρχή απαιτεί από τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να προσκομίσουν πιστοποιητικά που εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους των Υποψηφίων ή Προσφερόντων ορισμένων προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης, πρέπει να παραπέμπει είτε στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) είτε σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα.

(ε) Η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να καλεί τους Υποψηφίους ή Προσφέροντες να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν τα έγγραφα που υπέβαλαν στα πλαίσια των Διαδικασιών Ανάθεσης.

(στ) Ο τρόπος και ο χρόνος προσκόμισής τους καθορίζονται από την Αναθέτουσα Αρχή με την Προκήρυξη.

Άρθρο 16

Κατ' εξαίρεση εφαρμογή διατάξεων του ν. 3049/2002

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατά παρέκκλιση των διαδικασιών ανάθεσης των άρθρων 9 έως 15, η Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.

με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της και με τήρηση των γενικών αρχών του άρθρου 9, δύναται να ενεργήσει ως Αναθέτουσα Αρχή με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5, 6 και 7 του ν. 3049/2002. Στην περίπτωση αυτή, κάθε αναφορά στη

Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α.) νοείται ως αναφορά στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ.

και κάθε αναφορά στην Ειδική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων (Ε.Γ.Α.) νοείται ως αναφορά στην Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Άρθρο 17

Σύμβαση Σύμπραξης

1. Συμβατικό Πλαίσιο - Εφαρμοστέα νομοθεσία

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης, καθώς και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν τους όρους και τις ρυθμίσεις που καθορίστηκαν από το Δημόσιο Φορέα με τη σχετική Προκήρυξη κατά τη Διαδικασία Ανάθεσης και συνιστούν το μόνο συμβατικό πλαίσιο που δεσμεύει τους εμπλεκόμενους Δημόσιους και Ιδιωτικούς Φορείς.

Στις Συμπράξεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς του νόμου αυτού, εφαρμόζονται οι όροι της Σύμβασης Σύμπραξης και συμπληρωματικά ο Αστικός Κώδικας.

2. Περιεχόμενο Συμβάσεων Σύμπραξης

Οι Συμβάσεις Σύμπραξης και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα περιλαμβάνουν σαφή και αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών σε σχέση με το αντικείμενο της Σύμπραξης. Ειδικότερα, με τις άνω Συμβάσεις προβλέπονται ιδίως τα ακόλουθα:

(α) Το αντικείμενο της Σύμπραξης, συμπεριλαμβανομένων και των προδιαγραφών του έργου ή της υπηρεσίας, το καταβλητέο στον Ιδιωτικό Φορέα συμβατικό αντάλλαγμα και οι διατάξεις βάσει των οποίων θα επιμερίζονται μεταξύ των συμβαλλομένων τα ανταλλάγματα που τυχόν

καταβάλλονται από τους τελικούς χρήστες για τη χρήση του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

(β) Ο τρόπος άσκησης της εποπτείας της εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου ή της παροχής της υπηρεσίας είτε μέσω ανεξάρτητων εταιρειών που ο Δημόσιος και ο Ιδιωτικός Φορέας προσλαμβάνουν από κοινού για το σκοπό αυτόν είτε μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών του Δημοσίου.

(γ) Οι μέθοδοι διασφάλισης της ποιότητας κατά την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας.

(δ) Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του αντικειμένου της Σύμπραξης, οι προϋποθέσεις τροποποίησής του, οι ποινικές ρήτρες και τα ανταλλάγματα σε περίπτωση υπέρβασης ή σύντμησης αντίστοιχα του χρονοδιαγράμματος αυτού, η διάρκεια ισχύος της Σύμβασης Σύμπραξης, καθώς και οι προϋποθέσεις της παράτασης ή σύντμησης της διάρκειας αυτής.

(ε) Ο τρόπος με τον οποίο θα παραχωρείται στον Ιδιωτικό Φορέα η χρήση ή η εκμετάλλευση των παγίων στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση και λειτουργία του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας και τα τυχόν προβλεπόμενα ανταλλάγματα.

(στ) Ο τρόπος χρηματοδότησης της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(ζ) Η τυχόν απαιτούμενη εκ μέρους του Δημοσίου Φορέα έγκριση των χρηματοδοτικών συμβάσεων του Ιδιωτικού Φορέα, καθώς και της διαδικασίας τροποποίησής τους.

(η) Η κατανομή των κινδύνων μεταξύ των μερών και οι συνέπειες επέλευσης γεγονότων που συνιστούν ανωτέρα βία.

(θ) Οι ασφαλιστικές καλύψεις του αντικειμένου της Σύμβασης ή του Ιδιωτικού Φορέα.

(ι) Η προστασία του περιβάλλοντος και των αρχαιοτήτων.

(ια) Η κατοχύρωση δικαιωμάτων

πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

(ιβ) Ο τρόπος λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(ιγ) Το ύψος των ανταλλαγμάτων που καταβάλλονται για τη χρήση του έργου ή της υπηρεσίας από τους χρήστες, ο τρόπος είσπραξής τους, καθώς και οι λόγοι και τρόποι αναπροσαρμογής τους.

(ιδ) Ο τρόπος επιμερισμού, μεταξύ του Δημοσίου και του Ιδιωτικού Φορέα, των ωφελειών που θα προκύψουν, είτε από την τυχόν αναχρηματοδότηση των δανείων του Ιδιωτικού Φορέα είτε μετά την επίτευξη ενός συγκεκριμένου ποσοστού απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων του.

(ιε) Η έκταση των εγγυήσεων που παρέχει ο Ιδιωτικός Φορέας για την έγκαιρη και προσήκουσα εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση του έργου ή την προσήκουσα παροχή της υπηρεσίας.

(ιστ) Η υποκατάσταση του Ιδιωτικού Φορέα ή των δανειστών με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής και οι περιπτώσεις που αυτή επιτρέπεται, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

(ιζ) Η καταβολή αποζημιώσεων και η εν γένει αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας στις περιπτώσεις που οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη αθετεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

(ιη) Οι λόγοι καταγγελίας κάθε σύμβασης και οι συνέπειές της.

(ιθ) Το εφαρμοστέο δίκαιο.

(ικ) Η διαδικασία επίλυσης διαφορών.

(κα) Η σειρά προτεραιότητας των τυχόν προσαρτημάτων ή παραρτημάτων κάθε σύμβασης.

(κβ) Η εξειδίκευση των ελάχιστων απαιτήσεων λειτουργίας και συντήρησης που περιλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης.

(κγ) Ο καθορισμός των διαδικασιών παράδοσης του έργου στο Δημόσιο μετά τη λήξη της περιόδου

εκμετάλλευσης, οι τυχόν υποχρεώσεις εκπαίδευσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας του Ιδιωτικού Φορέα στο Δημόσιο Φορέα, οι προδιαγραφές του αντικειμένου κατά την παράδοση και οι εγγυήσεις καθώς και ο χρόνος αυτών μετά την ανάληψη του έργου ή της υπηρεσίας από το Δημόσιο Φορέα.

(κδ) Οι απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και χρηστών του έργου ή της υπηρεσίας.

(κε) Η τυχόν διαδικασία επίλυσης διαφορών από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που ορίζουν από κοινού τα συμβαλλόμενα μέρη.

Άρθρο 18

Θέματα χρηματοδότησης

1. Χρηματοοικονομική επάρκεια και απόδειξη αυτής Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού της παραγράφου 4 του άρθρου 1, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια Συμπράξεων, φέρουν την ευθύνη και τον κίνδυνο της χρηματοδότησης που απαιτείται για την προσήκουσα εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους από τις σχετικές Συμβάσεις Σύμπραξης ή και τα Παρεπόμενα Σύμφωνα, οφείλουν δε να προσκομίζουν στους Δημόσιους Φορείς στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η διαθεσιμότητα χρηματοδότησης που επαρκεί για την εκπλήρωση του συνόλου των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από αυτές σύμφωνα με τη σχετική Προκήρυξη. Η χρηματοδότηση περιλαμβάνει ιδίως:

(α) τα ίδια κεφάλαια της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού,

(β) τα κεφάλαια που εξασφαλίζει η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με οποιαδήποτε μορφή δανείου ή πίστωσης και ιδίως με δάνεια, ομολογίες και τιτλοποίηση μελλοντικών ή υφιστάμενων απαιτήσεων,

(γ) τις αναγκαίες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις που απαιτούνται για

παροχή των υπό (α) και (β) ανωτέρω κεφαλαίων ή πιστώσεων,

(δ) τους πόρους από την εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης κατά την κατασκευαστική περίοδο.

2. Συμμετοχή Δημόσιων Φορέων και μορφές αυτής - Άλλα ανταλλάγματα

(α) Στη χρηματοδότηση της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που υπάγονται στο νόμο αυτόν, μπορούν να συμμετέχουν και οι Δημόσιοι Φορείς. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος. Στην τελευταία περίπτωση, μπορεί να έχει τη μορφή ανταλλαγμάτων όπως ενδεικτικά είναι η παραχώρηση ακινήτων κατά χρήση (εν όλω ή εν μέρει), η παραχώρηση εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων και η εκχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης έργων. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, τα δικαιώματα που παρέχονται στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δεν μπορεί να εκτείνονται και στο διάστημα που ακολουθεί μετά τη λήξη της Σύμβασης Σύμπραξης.

(β) Οι Δημόσιοι Φορείς επιτρέπεται να συμμετέχουν και στην εκμετάλλευση του αντικειμένου της Σύμπραξης.

(γ) Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή του Δημόσιου Φορέα και η μορφή ή οι μορφές που θα μπορεί να λάβει, πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια στη σχετική Προκήρυξη.

3. Απευθείας συμβάσεις με τους δανειστές

Για τις ανάγκες της ρύθμισης ειδικών θεμάτων και την εν γένει διευκόλυνση της χρηματοδότησης της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών, οι Δημόσιοι Φορείς δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις και με τους δανειστές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 19

Αντάλλαγμα καταβλητέο από τους χρήστες των έργων ή υπηρεσιών

1. Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης συμβατικού ανταλλάγματος

Όταν το συμβατικό ανάλλαγμα της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εισπράττεται, εν όλω ή εν μέρει, απευθείας από τους τελικούς χρήστες του έργου ή της υπηρεσίας, η διαδικασία είσπραξης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ..

2. Συνδρομή του Δημόσιου Φορέα

Ο εκάστοτε εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, καθώς και κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή παρέχει κάθε συνδρομή που κρίνεται αναγκαία, ώστε η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού να δύναται να εισπράττει απρόσκοπτα τα ποσά της προηγούμενης παραγράφου που αποτελούν το συμβατικό της ανάλλαγμα.

Άρθρο 20

Έκδοση αδειών

Η έκδοση όλων των αδειών που απαιτούνται για τη μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών που έχουν ενταχθεί στο πεδίο εφαρμογής γίνεται στο όνομα και για λογαριασμό της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού. Οι άδειες αυτές λογίζεται ότι έχουν εκδοθεί, αν οι αρμόδιες και συναρμόδιες για την έκδοσή τους αρχές δεν έχουν προβεί σε έγγραφη αιτιολογημένη άρνηση κδοσης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών από την υποβολή σχετικού αιτήματος από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού. Αίτημα για χορήγηση άδειας λογίζεται ότι έχει

υποβληθεί νομίμως μόνο: (α) εάν συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που είναι κατά νόμο απαραίτητα για την έκδοση της άδειας αυτής και (β) έχει τύχει προελέγχου πληρότητας φακέλου υπό την προϋπόθεση ότι ο προέλεγχος αυτός προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 21

Αρχαιολογικά ευρήματα

Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής ο Δημόσιος Φορέας, κατόπιν ειδοποίησης από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού, γνωστοποιεί αυτό στην αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών να υποδείξει τρόπους συνέχισης των εργασιών και να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων. Αν παρέλθει άπρακτη η άνω προθεσμία, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δύναται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει για την εκτέλεση των εργασιών που τυχόν απαιτούνται για την προστασία των ευρημάτων. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

Άρθρο 22

Προστασία του περιβάλλοντος

1. Μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων
Οι απαιτούμενες κατά περίπτωση μελέτες ή προμελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκπονούνται και εγκρίνονται και οι

επιβαλλόμενοι περιβαλλοντικοί όροι καθορίζονται πριν από την ανάθεση της Σύμβασης Σύμπραξης.

Αν ο εμπλεκόμενος Δημόσιος Φορέας, για λόγους που δεν θα μπορούσε να έχει εξ αρχής προβλέψει ακόμη και με καταβολή ιδιαίτερης επιμέλειας, επιβάλλει πρόσθετους όρους, τότε οφείλει να αποζημιώσει την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για κάθε πρόσθετο κόστος ή δαπάνη της.

2. Μέτρα αυξημένης προστασίας

Στη Σύμβαση Σύμπραξης μπορεί να προβλέπονται μέτρα αυξημένης προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, εφόσον τα μέτρα αυτά είχαν περιληφθεί στη σχετική Προκήρυξη.

Άρθρο 23

Απαλλοτριώσεις

1. Κατεπίγον - Κόστος - Απόφαση

Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που emπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών, όπου αυτό επιτρέπεται, εξυπηρετούν σκοπούς προφανούς δημόσιας ωφέλειας και θεωρούνται κατεπίγουσες και μείζονος σημασίας υπό την προϋπόθεση ότι η εξυπηρέτηση σκοπών δημόσιας ωφέλειας στοιχειοθετείται στην οικεία εγκριτική πράξη της απαλλοτρίωσης. Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών αυτών ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ' αυτών γίνεται υπέρ του εμπλεκόμενου κάθε φορά Δημόσιου Φορέα. Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Αν παρέλθει άπρακτη η τακτή προθεσμία για την ολοκλήρωση της απαλλοτρίωσης ή τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας

υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

2. Χαρακτηρισμός

Αν η απαλλοτρίωση ή η σύσταση εμπράγματου δικαιώματος επί των παραπάνω ιδιοκτησιών γίνεται με δαπάνες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, οι δαπάνες αυτές συνιστούν αντάλλαγμα για τη χρήση των ιδιοκτησιών αυτών ή των επ' αυτών εμπράγματων δικαιωμάτων.

Άρθρο 24

Δημόσιες Υπηρεσίες και Εργασίες Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας προβαίνουν αμέσως και κατά προτεραιότητα στην εκτέλεση εργασιών και στις ενέργειες αρμοδιότητάς τους, που είναι αναγκαίες ή χρήσιμες για την ομαλή και απρόσκοπτη εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών του νόμου αυτού. Αν οι Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Επιχειρήσεις και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας δεν συμμορφώνονται με τις ανωτέρω υποχρεώσεις τους, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση. Στην περίπτωση αυτή η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Άρθρο 25

Εκχώρηση απαιτήσεων

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού που συμβάλλονται σε Συμβάσεις Σύμπραξης δύνανται να εκχωρούν μέρος ή το σύνολο των συμβατικών τους αξιώσεων, υφιστάμενων και μελλοντικών, εφόσον αυτές προσδιορίζονται ή είναι δυνατόν να προσδιορισθούν με οποιονδήποτε τρόπο, σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, τα οποία συμμετέχουν στη χρηματοδότηση της υλοποίησης του αντικειμένου της Σύμβασης Σύμπραξης ή συμβάλλονται με τέτοια πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή οποιαδήποτε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπόκεινται σε εποπτεία υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, όπως εκδοχέως, διαδόχου ή αντισυμβαλλομένου προς εξασφάλιση των απαιτήσεών τους από τη χρηματοδότηση αυτή. Επιτρέπεται επίσης η ως άνω εκχώρηση σε αλλοδαπές ή ημεδαπές εταιρείες ειδικού σκοπού προς το σκοπό τιτλοποίησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του ν. 3156/2003.

Άρθρο 26

Κύρος εμπράγματων ασφαλειών

1. Μεταγενέστερη πτώχευση
Το κύρος των εμπράγματων ασφαλειών που παρασχέθηκαν οποτεδήποτε από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού ή οποιονδήποτε τρίτο υπέρ οποιουδήποτε πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που υπόκειται σε εποπτεία κεντρικής

τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής ή Δημόσιου Φορέα ή τρίτου προς εξασφάλιση απαιτήσεών τους κατά της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού από τη χρηματοδότηση ή οποιαδήποτε άλλη σχετική ή παρεπόμενη σύμβαση ή πράξη για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού, δεν θίγεται από την επιβολή οποιουδήποτε συλλογικού μέτρου ικανοποίησης των πιστωτών, που συνεπάγεται την απαγόρευση ή τον περιορισμό της εξουσίας διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή του τρίτου που συνέστησε την ασφάλεια, ούτε από την υποβολή σχετικής αίτησης κατ' αυτών. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για μελλοντικές απαιτήσεις, η γένεση των οποίων επέρχεται μετά την επιβολή του συλλογικού μέτρου ή την υποβολή της σχετικής αίτησης.

2. Ενδεικτική απαρίθμηση

Το απρόσβλητο των εμπράγματων ασφαλειών σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο ισχύει ιδίως:

(α) σε υποθήκες ή προσημειώσεις, που εγγράφονται με οποιονδήποτε τίτλο, μετά την εγγραφή τους,

(β) σε ενέχυρα με ή χωρίς παράδοση κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του ν.δ. 177/13.8.1923 ή και τις διατάξεις του ν. 2844/2000 με αντικείμενο κινητά πράγματα ή ομάδα πραγμάτων, μετά τη νομότυπη σύστασή τους,

(γ) σε ενέχυρα ή εξασφαλιστικές εκχωρήσεις με αντικείμενο παρούσες ή μέλλουσες απαιτήσεις ή και ομάδες απαιτήσεων που προσδιορίζονται ως σύνολο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ν. 2844/2000(ΦΕΚ 220 Α΄), μετά τη νομότυπη σύσταση του ενεχύρου ή την αναγγελία της εκχώρησης και

(δ) σε περιπτώσεις παροχής κυμαινόμενης ασφάλειας σύμφωνα με τα άρθρα 15 έως και 18 του ν.

2844/2000, μετά τη νομότυπη σύσταση του ενεχύρου ή την αναγγελία της εκχώρησης.

3. Δανειστές εις ολόκληρο

Οι κάθε είδους εμπράγματα ασφάλειες, όπως υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα, εξασφαλιστικές εκχωρήσεις, που παρέχονται προς εξασφάλιση απαιτήσεων από δάνεια ή άλλες πιστώσεις και χορηγούνται από κοινοπραξία πιστωτικών ή χρηματοδοτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που υπόκεινται σε εποπτεία κεντρικής τράπεζας ή άλλης αρμόδιας ανεξάρτητης αρχής, για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού μπορούν, εφόσον οι δανειστές είναι δανειστές εις ολόκληρο για το σύνολο ή μέρος του δανείου ή της πίστωσης κατά την έννοια του άρθρου 489 του Αστικού Κώδικα, να εγγράφονται, να συνιστώνται ή να συνάπτονται για το σύνολό τους (ή το αντίστοιχο μέρος τους) υπέρ ενός εκπροσώπου των δανειστών, ο οποίος ορίζεται στην οικεία πιστωτική σύμβαση και ασκεί όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τις ασφάλειες αυτές ως ενυπόθηκος ή ενεχυρούχος δανειστής ή ως εκδοχέας. Εφόσον η χρηματοδότηση πραγματοποιείται με έκδοση ομολογιακού δανείου, οι σχετικές εμπράγματα ή άλλες ασφάλειες λαμβάνονται από τον εκπρόσωπο των ομολογιούχων κατά τις διατάξεις του ν. 3156/2003.

Άρθρο 27

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Για την εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας που αναφέρονται σε απαιτήσεις τραπεζών και στις εξασφαλίσεις τους, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπάγεται στις αντίστοιχες ρυθμίσεις, εφόσον πρόκειται για δανειακές συμβάσεις και συναφείς δικαιοπραξίες που

καταρτίζονται σε σχέση με την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού.

Άρθρο 28

Μεταβιβάσεις μετοχών και εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά

1. Μεταβιβάσεις μετοχών, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και εταιρικοί μετασχηματισμοί. Απαιτείται η έγγραφη συναίνεση του Δημόσιου Φορέα προκειμένου να επιχειρηθούν έγκυρα:

(α) εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού ή άλλη πράξη με την οποία μεταβιβάζονται τα δικαιώματα ψήφου επί μετοχών του εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα πριν από την έναρξη λειτουργίας του έργου ή την έναρξη της παροχής των υπηρεσιών,

(β) αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή τροποποιήσεις του καταστατικού της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εκτός από αυτές που είναι υποχρεωτικές από τη Σύμβαση Σύμπραξης, τα Παρεπόμενα Σύμφωνα ή το νόμο,

(γ) έκδοση ομολογιακού δανείου,

(δ) οποιασδήποτε μορφής συγχώνευση, διάσπαση, απορρόφηση ή άλλος εταιρικός μετασχηματισμός της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού.

Οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της συναίνεσης αυτής καθορίζονται από τη Σύμβαση Σύμπραξης.

2. Εισαγωγή σε χρηματιστηριακή αγορά

Η εισαγωγή των μετοχών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού σε ελληνική ή αλλοδαπή οργανωμένη αγορά κινητών αξιών και η έκδοση ανταλλάξιμου ομολογιακού δανείου ή ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε μετοχές, επιτρέπονται μόνο μετά προηγούμενη εγκριτική απόφαση του

Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 29

Λοιπές ρυθμίσεις

1. Απαλλαγή από φόρο εισοδήματος επί δεδουλευμένων τόκων

Οι Εταιρείες Ειδικού Σκοπού στις οποίες ανατίθεται η εκτέλεση Συμβάσεων Σύμπραξης απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος επί των δεδουλευμένων τόκων που αποκτούν μέχρι το χρόνο έναρξης της εκμετάλλευσης.

2. Φορολογική μεταχείριση χρηματοδοτικής συμβολής Δημόσιου Φορέα

Εφόσον καταβληθεί χρηματοδοτική συμβολή από το Δημόσιο Φορέα σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του ν. 2052/1992, αυτή λογίζεται ως επιχορήγηση κεφαλαίου, δεν επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., δεν υπόκειται σε φόρο εισοδήματος ή άλλο φόρο και καταβάλλεται ελεύθερη από οποιαδήποτε κράτηση υπέρ τρίτου.

3. Επιστροφή πιστωτικού υπολοίπου Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) Το πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α. επιστρέφεται σε τρίτους οι οποίοι συμβάλλονται με την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού για την εκτέλεση των έργων ή και την παροχή των υπηρεσιών μέσα σε ενενήντα ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησής τους. Σε περίπτωση υπέρβασης της προθεσμίας αυτής θα οφείλεται σε αυτούς τόκος υπερημερίας επί των προς επιστροφή ποσών.

4. Μεταφορά και συμψηφισμός συσσωρευμένων ζημιών της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού Οι τυχόν συσσωρευμένες ζημιές της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού επιτρέπεται να μεταφέρονται προς συμψηφισμό με τα φορολογητέα κέρδη των δέκα επόμενων χρήσεων.

Άρθρο 30

Αποσβέσεις

Το συνολικό κόστος υλοποίησης της Σύμπραξης που θα περιλαμβάνει το κατασκευαστικό κόστος, όπως αυτό προκύπτει από τη σχετική Σύμβαση Σύμπραξης ή το σχετικό Παρεπόμενο Σύμφωνο, συμπεριλαμβανομένου και του αρχικού κόστους του συνολικά απαιτούμενου εξοπλισμού και κάθε κόστος και δαπάνη οποιασδήποτε φύσεως περιλαμβανομένων και των τόκων της Περιόδου Κατασκευής, θα αποσβέννεται, κατ' επιλογή της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, είτε με τη σταθερή μέθοδο, κατ' όλη τη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας του έργου, είτε με τη μέθοδο που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 50 του ν. 1914/1990 (ΦΕΚ 178 Α'), με την οποία προστέθηκε πέμπτη παράγραφος στο άρθρο 97 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α') και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο αυτήν.

Άρθρο 31

Επίλυση διαφορών - Εφαρμοστέο Δίκαιο

1. Διαιτησία

Κάθε διαφορά που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος Συμβάσεων Σύμπραξης ή των Παρεπόμενων Συμφώνων επιλύεται με διαιτησία.

2. Κανόνες Διαιτησίας

Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις που ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου, με τη Σύμβαση Σύμπραξης ή τα Παρεπόμενα Σύμφωνοι καθορίζονται κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας) και η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία. Η

διαιτητική απόφαση είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, αποτελεί δε τίτλο εκτελεστό χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της.

3. Εφαρμοστέο Δίκαιο

Για την επίλυση διαφοράς που αναφέρεται στην ερμηνεία ή στην εφαρμογή ή το κύρος της Σύμβασης Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Σύμπραξης εφαρμόζεται το Ελληνικό Ουσιαστικό Δίκαιο.

Άρθρο 32

Έναρξη ισχύος

Ο νόμος αυτός ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 20 Σεπτεμβρίου 2005
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ
Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 21 Σεπτεμβρίου 2005

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 30.4.2004
COM(2004) 327 τελικό

ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΟ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ**

(υποβληθέν από την Επιτροπή)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	3
1.1. Το φαινόμενο "συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα"	3
1.2. Η πρόκληση της εσωτερικής αγοράς: εξασφάλιση της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και νομικής σαφήνειας.	5
1.3. Συγκεκριμένο αντικείμενο και σχέδιο της παρούσας Πράσινης Βίβλου	8
2. ΟΙ ΣΔΙΤ ΚΑΘΑΡΑ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ	9
2.1. Το στάδιο της επιλογής του εταίρου του ιδιωτικού τομέα	10
2.1.1. Σύμπραξη καθαρά συμβατικού τύπου: πράξη ανάθεσης που χαρακτηρίζεται δημόσια σύμβαση	10
2.1.2. Σύμπραξη καθαρά συμβατικού τύπου: πράξη ανάθεσης που χαρακτηρίζεται σύμβαση παραχώρησης	12
2.2. Ειδικά ζητήματα που αφορούν την επιλογή οικονομικού φορέα στο πλαίσιο μιας ΣΔΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας	15
2.3. Η φάση μετά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα	16
2.3.1. Το συμβατικό πλαίσιο του σχεδίου	16
2.3.2. Η ανάθεση ορισμένων εργασιών σε υπεργολάβους	19
3. Η ΣΔΙΤ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ	20
3.1. Σύσταση σύμπραξης που συνεπάγεται τη δημιουργία ενός φορέα ad hoc, ο οποίος ελέγχεται από κοινού από τον δημόσιο τομέα και τον ιδιωτικό τομέα	21
3.2. Απόκτηση του ελέγχου ενός δημόσιου φορέα από έναν ιδιωτικό φορέα	23
4. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	25

1. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

1.1. Το φαινόμενο "συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα"

1. Για τον όρο "σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα" ("ΣΔΙΤ") δεν υπάρχει ορισμός σε κοινοτικό επίπεδο. Ο όρος αυτός αναφέρεται γενικά σε μορφές συνεργασίας των δημοσίων αρχών με τον κόσμο των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης, της κατασκευής, της ανακαίνισης, της διαχείρισης ή της συντήρησης μιας υποδομής ή στην παροχή μιας υπηρεσίας.
2. Οι ΣΔΙΤ χαρακτηρίζονται συνήθως από τα ακόλουθα στοιχεία:
 - Τη μακρά σχετικά διάρκεια της σχέσης που συνεπάγεται μια συνεργασία μεταξύ του εταίρου του δημοσίου τομέα και του εταίρου του ιδιωτικού τομέα, με αντικείμενο τις διάφορες πτυχές ενός σχεδίου που πρόκειται να υλοποιηθεί.
 - Τον τρόπο χρηματοδότησης του σχεδίου, η οποία εξασφαλίζεται εν μέρει από τον ιδιωτικό τομέα, πολλές φορές με πολύπλοκες ρυθμίσεις μεταξύ των διαφόρων συντελεστών. Ωστόσο, η ιδιωτική χρηματοδότηση μπορεί να συμπληρωθεί από δημόσια χρηματοδότηση, συχνά πολύ μεγάλου ύψους.
 - Ο σημαντικός ρόλος του οικονομικού φορέα, ο οποίος συμμετέχει σε διάφορα στάδια του σχεδίου (μελέτη, υλοποίηση, εφαρμογή, χρηματοδότηση). Ο εταίρος του δημοσίου τομέα επικεντρώνεται κυρίως στον καθορισμό των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά το δημόσιο συμφέρον, την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, την πολιτική των τιμών, και εξασφαλίζει τον έλεγχο της τήρησης των στόχων αυτών.
 - Η κατανομή των κινδύνων μεταξύ του εταίρου του δημοσίου τομέα και του εταίρου του ιδιωτικού τομέα, στον οποίο μεταφέρονται αστάθμητοι παράγοντες που βαρύνουν συνήθως το δημόσιο τομέα. Στις ΣΔΙΤ δεν είναι ωστόσο αυτονόητο ότι ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα πρέπει να αναλάβει όλους τους κινδύνους ή το μεγαλύτερο μέρος των κινδύνων που συνδέονται με το σχέδιο. Η ακριβής κατανομή των κινδύνων πραγματοποιείται κατά περίπτωση, ανάλογα με την ικανότητα κάθε πλευράς να τους αξιολογεί, να τους ελέγχει και να τους διαχειρίζεται.
3. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας το φαινόμενο ΣΔΙΤ αναπτύχθηκε σε πολλά πεδία του δημοσίου τομέα. Η αύξηση των ΣΔΙΤ οφείλεται σε διάφορους παράγοντες. Αφενός, λόγω των δημοσιονομικών περιορισμών που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη, οι ΣΔΙΤ ανταποκρίνονται στην ανάγκη του δημοσίου τομέα για ιδιωτική χρηματοδότηση και, αφετέρου, προσφέρουν στο δημόσιο τομέα τη δυνατότητα να επωφεληθεί περισσότερο από την τεχνογνωσία και τις μεθόδους λειτουργίας του ιδιωτικού τομέα. Η ανάπτυξη των ΣΔΙΤ εντάσσεται εξάλλου στη γενικότερη εξέλιξη του ρόλου του κράτους στον οικονομικό τομέα, το οποίο πέρασε από το ρόλο του άμεσου φορέα σ' ένα ρόλο οργανωτή, ρυθμιστή και ελεγκτή.

4. Οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών πολλές φορές έχουν χρησιμοποιήσει ρυθμίσεις ΣΔΙΤ για την υλοποίηση σχεδίων υποδομής, ιδίως στους τομείς των μεταφορών, της δημόσιας υγείας, της παιδείας και της δημόσιας ασφάλειας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχει αναγνωριστεί ότι η χρησιμοποίηση ΣΔΙΤ θα μπορούσε να συμβάλει στην υλοποίηση διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, υλοποίηση η οποία έχει καθυστερήσει πάρα πολύ κυρίως λόγω ανεπαρκών επενδύσεων⁶. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη, το Συμβούλιο ενέκρινε μια σειρά μέτρων με σκοπό την αύξηση των επενδύσεων στις υποδομές του διευρωπαϊκού δικτύου και στον τομέα της καινοτομίας, καθώς και στην έρευνα και στην ανάπτυξη, ιδίως με την εφαρμογή ρυθμίσεων για τις ΣΔΙΤ⁷.
5. Αν και είναι αλήθεια ότι η συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα μπορεί να προσφέρει μικροοικονομικά πλεονεκτήματα που επιτρέπουν την υλοποίηση ενός σχεδίου στην καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής, διατηρώντας παράλληλα τους στόχους του δημοσίου συμφέροντος, η χρησιμοποίηση των ΣΔΙΤ δεν θα πρέπει ωστόσο να παρουσιάζεται ως θαυματουργός λύση για το δημόσιο τομέα που αντιμετωπίζει δημοσιονομικούς περιορισμούς⁸. Η πείρα έχει αποδείξει ότι σεκάθε σχέδιο πρέπει να αξιολογείται εάν η επιλογή της σύμπραξης παρουσιάζει πραγματική προστιθέμενη αξία σε σχέση με άλλες επιλογές, όπως είναι μια πιο κλασική σύμβαση⁹.
6. Η Επιτροπή διαπιστώνει εξάλλου με ενδιαφέρον ότι ορισμένα κράτη μέλη και ορισμένες υπό ένταξη χώρες έχουν δημιουργήσει εργαλεία συντονισμού και προώθησης των ΣΔΙΤ, τα οποία αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη διάδοση "ορθών πρακτικών" στον τομέα των ΣΔΙΤ σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα εργαλεία αυτά αποσκοπούν στο να καταστήσουν τους ειδικούς αμοιβαία διαθέσιμους (παραδείγματος χάριν οι Task Forces του Ηνωμένου Βασιλείου ή της Ιταλίας) και κατ' αυτό τον τρόπο να συμβουλευουν τους χρήστες σχετικά με τις διαφορετικές μορφές ΣΔΙΤ και τα στάδιά τους, όπως την αρχική μελέτη, τον τρόπο επιλογής ενός εταίρου ιδιωτικού τομέα, την καλύτερη κατανομή κινδύνων, την επιλογή συμβατικών ρητρών ή ακόμη και την απορρόφηση κοινοτικής χρηματοδότησης.

6 Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 2003 "Ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών: καινοτόμος χρηματοδότηση, διαλειτουργικότητα τηλεδιοδίων", COM (2003) 132, και την έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών της 27ης Ιουνίου 2003.

7 Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών στις 12 Δεκεμβρίου 2003.

8 Η Eurostat, η στατιστική υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έλαβε στις 11 Φεβρουαρίου 2004 (πρβλ. ανακοινωθέν τύπου STAT/04/18) μια απόφαση σχετικά με τη λογιστική αντιμετώπιση, στους εθνικούς λογαριασμούς, των συμβάσεων που συνάπτονται από δημόσιους φορείς στο πλαίσιο συμπράξεων με ιδιωτικούς φορείς. Η απόφαση προσδιορίζει τον αντίκτυπο στο δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα και στο δημόσιο χρέος. Η Eurostat συνιστά τα στοιχεία του ενεργητικού που συνδέονται με μια σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα να ταξινομούνται ως μη δημόσια στοιχεία του ενεργητικού και επομένως να μην εγγράφονται στον ισολογισμό των δημοσίων διοικητικών αρχών, εφόσον πληρούνται οι εξής δύο προϋποθέσεις: 1. ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα αναλαμβάνει τον κίνδυνο της κατασκευής, και 2. ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα αναλαμβάνει τον έναν τουλάχιστον από τους ακόλουθους δύο κινδύνους: τον κίνδυνο της διαθεσιμότητας ή τον κίνδυνο που συνδέεται με τη ζήτηση.

9 Βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 'Τα δημόσια οικονομικά στην ΟΝΕ - 2003' που δημοσιεύτηκε στο έντυπο European Economy αριθ. 3/2003 [COM (2003) 283 τελικό].

7. Οι δημόσιες αρχές έχουν επίσης χρησιμοποιήσει δομές συμπράξεων με τον ιδιωτικό τομέα για να εξασφαλίσουν τη διαχείριση των δημοσίων υπηρεσιών, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Οι δημόσιες υπηρεσίες που αφορούν τη διαχείριση των αποβλήτων ή τη διανομή νερού ή ενέργειας ανατίθενται επίσης όλο και πιο συχνά σε επιχειρήσεις, που είναι δημόσιες, ιδιωτικές ή μεικτές. Το Πράσινο Βιβλίο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας υπενθυμίζει σχετικά με το θέμα αυτό ότι εφόσον μια δημόσια αρχή αποφασίζει να αναθέσει τη διαχείριση μιας υπηρεσίας σε τρίτο, οφείλει να τηρήσει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης, ακόμη και στην περίπτωση που κρίνεται ότι η υπηρεσία αυτή σχετίζεται με το γενικό συμφέρον¹⁰. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εξάλλου αναγνωρίσει ότι η τήρηση των κανόνων αυτών "μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό μέσο για την αποφυγή άσκοπων περιορισμών του ανταγωνισμού, ενώ συγχρόνως επιτρέπει στις ίδιες τις δημόσιες αρχές να καθορίζουν και να ελέγχουν τις προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας, της διαθεσιμότητας, των κοινωνικών προδιαγραφών και της προστασίας του περιβάλλοντος"¹¹.

1.2 Η πρόκληση της εσωτερικής αγοράς: εξασφάλιση της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και νομικής σαφήνειας.

8. Η παρούσα Πράσινη Βίβλος αναλύει το φαινόμενο των ΣΔΙΤ από την πλευρά του κοινοτικού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης. Το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει ειδικούς κανόνες που να καλύπτουν τις ΣΔΙΤ. Είναι όμως γεγονός ότι κάθε πράξη, συμβατική ή μονομερής, με την οποία ένας δημόσιος φορέας αναθέτει την παροχή μιας οικονομικής δραστηριότητας σε τρίτο υπόκειται στους κανόνες και στις αρχές που απορρέουν από τη Συνθήκη, ιδίως όσον αφορά την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 43 και 49 της συνθήκης ΕΚ)¹². Στις αρχές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως οι αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης, της αναλογικότητας και της αμοιβαίας αναγνώρισης¹³. Επιπλέον, εφαρμόζονται λεπτομερείς διατάξεις στις περιπτώσεις που καλύπτονται από τις οδηγίες για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων^{14 15}. Οι οδηγίες αυτές σκοπό

¹⁰ COM (2003) 270 τελικό. Το κείμενο του Πράσινου Βιβλίου και διάφορες απόψεις σχετικά με αυτό υπάρχουν στο διαδίκτυο στη διεύθυνση:

http://europa.eu.int/comm.secretariat_general/services_general_interest.

¹¹ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, εγκρίθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2004.

¹² Οι κανόνες που αφορούν την εσωτερική αγορά, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων και των αρχών για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης, εφαρμόζονται σε κάθε δραστηριότητα οικονομικού χαρακτήρα, δηλαδή σε κάθε δραστηριότητα που αφορά την παροχή υπηρεσιών, αγαθών ή έργων σε μια αγορά, ακόμη και αν οι εν λόγω υπηρεσίες, αγαθά ή έργα αποσκοπούν στην εξασφάλιση μιας "δημόσιας υπηρεσίας", όπως αυτή καθορίζεται από ένα κράτος μέλος.

¹³ Βλ. την ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο, ΕΕΕΕ C 121 της 29ης Απριλίου 2000.

¹⁴ Δηλ. τις οδηγίες 92/50/ΕΟΚ, 93/36/ΕΟΚ, 93/37/ΕΟΚ, 93/38/ΕΟΚ σχετικά με το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης, αντίστοιχα, δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, συμβάσεων δημοσίων προμηθειών, συμβάσεων δημοσίων έργων και συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Οι οδηγίες αυτές θα αντικατασταθούν από την οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών· και από την οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου

έχουν "την προστασία των συμφερόντων των εγκατεστημένων σε κράτος μέλος επιχειρηματιών, οι οποίοι επιθυμούν να παραδώσουν αγαθά ή να παράσχουν υπηρεσίες στις αναθέτουσες αρχές που είναι εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος και, προς τούτο, την αποσόβηση του κινδύνου να προτιμηθούν οι ημεδαποί υποψήφιοι κατά τη σύναψη συμβάσεως καθώς και τον αποκλεισμό του ενδεχομένου η δημοσίου δικαίου αναθέτουσα αρχή να καθορίζει τη στάση της με βάση εκτιμήσεις μη οικονομικής φύσεως" 16. Η εφαρμογή των λεπτομερών διατάξεων των οδηγιών αυτών περιορίζεται ωστόσο σε ορισμένες υποθέσεις και αφορούν κυρίως τη φάση της σύναψης των συμβάσεων.

9. Το καθεστώς που εφαρμόζεται στην επιλογή ενός εταίρου του ιδιωτικού τομέα εξαρτάται κατ' αρχάς από το είδος της συμβατικής σχέσης του εταίρου με τον αναθέτοντα οργανισμό¹⁷. Σύμφωνα με το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο, όλες οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός αναθέτοντος οργανισμού και ενός φορέα, στο βαθμό που έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών, την υλοποίηση ενός έργου ή την παροχή μιας υπηρεσίας, χαρακτηρίζονται "δημόσιες συμβάσεις" έργων ή υπηρεσιών. Η έννοια της "παραχώρησης" ορίζεται ως μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής.
10. Η εκτίμηση των στοιχείων των ορισμών αυτών, σύμφωνα με το Δικαστήριο, πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ώστε να μη διακυβεύεται η πρακτική

2004 για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, οι οποίες θα δημοσιευτούν σύντομα στην ΕΕΕΕ. Στον ιστοχώρο http://www.europarl.eu.int/code/concluded/default_2003_en.htm έχει δημοσιευτεί η [προσωρινή] έκδοση των νέων αυτών οδηγιών.

15 Επιπλέον, σε ορισμένους τομείς, και ιδίως στον τομέα των μεταφορών, η δημιουργία μιας ΣΔΙΤ μπορεί να υπόκειται σε μια ειδική κλαδική νομοθεσία. Βλ. τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1992 για την πρόσβαση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε δρομολόγια ενδοκοινοτικών αεροπορικών γραμμών, τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3577/92 του Συμβουλίου της 7ης Δεκεμβρίου 1992 για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών στις θαλάσσιες μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών μελών, τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1969 περί των ενεργειών των κρατών μελών που αφορούν τις υποχρεώσεις που είναι συνυφασμένες με την έννοια της δημοσίας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1893/91, και την τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με δράσεις των κρατών μελών για τους όρους παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών συγκοινωνιών (COM(2002) 107 τελικό).

16 Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-285/99 και C-286/99, *Impresa Lombardini κατά ANAS*, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2001, σκέψη 36 και, κατά την ίδια έννοια, υπόθεση C-380/98, *University of Cambridge*, Συλ. σ. I-8035 και υπόθεση C-19/00, *SIAC construction*, Συλ. σ. I-7725.

17 Στις ΣΔΙΤ, εταίροι του δημοσίου τομέα είναι κατά πρώτο λόγο οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές. Μπορεί επίσης να είναι οργανισμοί δημοσίου δικαίου που έχουν συσταθεί με σκοπό την εκτέλεση αποστολών κοινής ωφέλειας υπό τον έλεγχο του κράτους, ή επιχειρήσεις διαχείρισης ορισμένων βιομηχανιών του δικτύου. Για λόγους απλοποίησης, στο έγγραφο αυτό θα χρησιμοποιηθεί ο όρος "αναθέτων οργανισμός" για όλους τους οργανισμούς αυτούς. Ο όρος αυτός καλύπτει επίσης τις "αναθέτουσες αρχές" κατά την έννοια των οδηγιών 92/50/ΕΟΚ, 93/36/ΕΟΚ, 93/37/ΕΟΚ και 2004/18/ΕΚ και τους αναθέτοντες φορείς που είναι οι "δημόσιες αρχές" και οι "δημόσιες επιχειρήσεις" κατά την έννοια των οδηγιών 93/38/ΕΟΚ και 2004/17/ΕΚ.

αποτελεσματικότητα της οδηγίας¹⁸. Για παράδειγμα, ο τυπικός χαρακτήρας που προσδίδεται στην έννοια της σύμβασης στο εθνικό δίκαιο δεν μπορεί να προβληθεί ως επιχείρημα για να στερήσει τις οδηγίες από την πρακτική τους αποτελεσματικότητα. Επίσης, η επαχθής αιτία της εν λόγω σύμβασης δεν σημαίνει υποχρεωτικά την άμεση καταβολή ενός τιμήματος από τον εταίρο του δημοσίου τομέα, αλλά είναι δυνατόν να απορρέει από οποιαδήποτε άλλη μορφή οικονομικής αντιπαροχής έχει λάβει ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα.

11. Οι δημόσιες συμβάσεις έργων ή υπηρεσιών που έχουν οριστεί ως συμβάσεις προτεραιότητας¹⁹ υπόκεινται στις λεπτομερείς διατάξεις των κοινοτικών οδηγιών. Οι συμβάσεις παραχώρησης έργων και οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που ορίζονται ως "μη προτεραιότητας" διέπονται από ορισμένες μόνο διατάξεις του παράγωγου δικαίου. Τέλος, ορισμένες δραστηριότητες, και ιδίως οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, διαφεύγουν από οποιοδήποτε πλαίσιο παράγωγου δικαίου. Το ίδιο ισχύει εξάλλου και για οποιαδήποτε ανάθεση πραγματοποιείται μέσω μονομερούς πράξης.
12. Κατά συνέπεια το ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα έχει αποτελέσει κατά συνέπεια αντικείμενο κοινοτικού συντονισμού σε πολλά επίπεδα και διάφορους βαθμούς έντασης, διατηρώντας, σε εθνικό επίπεδο, πολύ διαφορετικές προσεγγίσεις, παρά το γεγονός ότι οποιαδήποτε ανάθεση σε τρίτο διέπεται από ένα ελάχιστο κορμό αρχών που απορρέουν από τα άρθρα 43 έως 49 της συνθήκης ΕΚ.
13. Όσον αφορά το φαινόμενο ΣΔΙΤ, η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει πρωτοβουλίες στον τομέα του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων. Δημοσίευσε το 2000 ερμηνευτική ανακοίνωση σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο²⁰, με την οποία καθόρισε, βάσει των κανόνων και των αρχών που απορρέουν από τη Συνθήκη και το εφαρμοστέο παράγωγο δίκαιο, το περίγραμμα της έννοιας της σύμβασης παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο, καθώς και τις υποχρεώσεις που βαρύνουν τις δημόσιες αρχές κατά την επιλογή των οικονομικών φορέων, στους οποίους ανατίθενται οι συμβάσεις παραχώρησης. Επιπλέον, οι νέες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό και στην απλοποίηση του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου καθιερώνουν μια καινοτόμο διαδικασία ανάθεσης, η οποία έχει σχεδιαστεί ειδικά για να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες της ανάθεσης "ιδιαίτερα πολύπλοκων συμβάσεων" και, κατά συνέπεια, ορισμένων μορφών ΣΔΙΤ. Η νέα αυτή διαδικασία, η οποία ονομάζεται "ανταγωνιστικός διάλογος", επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να συζητούν με τις υποψήφιες επιχειρήσεις με σκοπό τον προσδιορισμό λύσεων που θα μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες τους.
14. Είναι γεγονός ότι πολλοί εκπρόσωποι ενδιαφερομένων ομάδων θεωρούν ότι οι κοινοτικοί κανόνες που εφαρμόζονται στην επιλογή των επιχειρήσεων που καλούνται να συνεργαστούν με μια δημόσια αρχή στο πλαίσιο μιας ΣΔΙΤ, και ο αντίκτυπός τους στις συμβατικές σχέσεις που διέπουν την εκτέλεση της

18 Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 2001, υπόθεση C-399/98, *Scala*, Συλ. I-5409, βλ. κυρίως τις σκέψεις 53 έως 55.

19 Δηλ. εκείνες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΑ της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ ή στο παράρτημα ΧVIA της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ.

20 Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο. ΕΕΕΕ L 121 της 29ης Απριλίου 2000.

σύμπραξης, δεν είναι αρκετά σαφείς και δεν είναι ομοιογενείς στα διάφορα κράτη μέλη. Αυτή η κατάσταση μπορεί να δημιουργήσει αβεβαιότητα για τους κοινοτικούς φορείς και κατά συνέπεια να αποτελέσει πραγματικό εμπόδιο στη δημιουργία ή την επιτυχία των ΣΔΙΤ, εις βάρος της χρηματοδότησης σημαντικών σχεδίων υποδομής και της ανάπτυξης δημοσίων υπηρεσιών ποιότητας.

15. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει την πιθανότητα έγκρισης μιας πρότασης οδηγίας με σκοπό την ομοιογενή ρύθμιση του τομέα των συμβάσεων παραχώρησης και των άλλων μορφών ΣΔΙΤ²¹. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκτιμά επίσης ότι επιβάλλεται να υπάρξει μια νομοθετική πρωτοβουλία²².
16. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή είχε ανακοινώσει, στη στρατηγική της για την εσωτερική αγορά 2003-2006²³, ότι θα δημοσίευε μια Πράσινη Βίβλο σχετικά με τις ΣΔΙΤ και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης, με σκοπό να δώσει το έναυσμα για μια συζήτηση σχετικά με την εξεύρεση του καλύτερου δυνατού τρόπου που θα εξασφαλίζει ότι οι ΣΔΙΤ μπορούν να αναπτυχθούν μέσα σ' ένα πλαίσιο αποτελεσματικού ανταγωνισμού και νομικής σαφήνειας. Η δημοσίευση μιας Πράσινης Βίβλου περιλαμβάνεται επίσης μεταξύ των ενεργειών που προβλέπονται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη²⁴. Τέλος, απαντά σε ορισμένα αιτήματα που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας²⁵.

1.3. Συγκεκριμένο αντικείμενο και σχέδιο της παρούσας Πράσινης Βίβλου

17. Ο σκοπός της Πράσινης Βίβλου είναι να δώσει το έναυσμα για μια συζήτηση σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης στο φαινόμενο των ΣΔΙΤ. Επομένως, η συζήτηση που εγκαινιάζεται με τον τρόπο αυτό θα επικεντρωθεί στους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται όταν αποφασίζεται η ανάθεση μιας αποστολής ή ενός καθήκοντος σε τρίτο. Αφορά το σχέδιο που έπεται της οικονομικής και οργανωτικής επιλογής που πραγματοποιεί μια τοπική ή εθνική αρχή και δεν μπορεί κατά κανένα τρόπο να θεωρηθεί ότι επιχειρεί να αξιολογήσει την επιλογή της ανάθεσης ή όχι σε εξωτερικούς φορείς της διαχείρισης των δημοσίων υπηρεσιών· η επιλογή αυτή ανήκει στην αρμοδιότητα των δημοσίων αρχών. Μάλιστα, το κοινοτικό δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης είναι ουδέτερο ως προς την επιλογή των κρατών μελών να εξασφαλίσουν μια δημόσια υπηρεσία με τις ίδιες τις δικές τους υπηρεσίες ή με την ανάθεσή της σε τρίτο.

21 Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής COM (2000) 275 της 10.05.2002.

22 Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 14 της 16.1.2001, εισηγητής κ. Levaux, σημείο 4.1.3, και γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 193 της 10.07.2001, εισηγητής κ. Bo Green, σημείο 3.5.

23 Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς - Προτεραιότητες 2003-2006, COM (2003) 238 τελικό.

24 Ανακοίνωση της Επιτροπής "Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη - Επενδύσεις στα δίκτυα και τη γνώση για την ανάπτυξη και την απασχόληση", COM (2003) 690 τελικό της 11ης Νοεμβρίου 2003. Η έκθεση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών στις 12 Δεκεμβρίου 2003.

25 Πρβλ. Έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, βλ. υποσημείωση 5.

18. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα Πράσινη Βίβλος σκοπό έχει να παρουσιάσει την έκταση εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων κατά το στάδιο επιλογής του εταίρου του ιδιωτικού τομέα και κατά το στάδιο που ακολουθεί την επιλογή αυτή, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν αβεβαιότητες και να αναλυθεί εάν το κοινοτικό πλαίσιο είναι το κατάλληλο για τις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ΣΔΙΤ. Θα εξεταστούν πιθανές δυνατότητες κοινοτικής παρέμβασης. Καθώς η παρούσα Πράσινη Βίβλος αποσκοπεί στο να ξεκινήσει μια διαβούλευση, δεν έχει αποφασιστεί καμιά προκαθορισμένη επιλογή κοινοτικής παρέμβασης. Τα διαθέσιμα μέσα για τη βελτίωση του ανοίγματος των ΣΔΙΤ στον ανταγωνισμό μέσα σ' ένα σαφές νομικό περιβάλλον είναι όντως πολύ διαφορετικά: νομοθετικά μέσα, ερμηνευτικές ανακοινώσεις, ενέργειες με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των εθνικών πρακτικών ή την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.
19. Επομένως, παρότι η Βίβλος αυτή αφορά κυρίως θέματα που συνδέονται με το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η Επιτροπή έχει ήδη λάβει, σε άλλους τομείς, μέτρα που αποσκοπούν στην άρση των εμποδίων που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν τη δημιουργία ΣΔΙΤ. Έτσι, διευκρινίστηκαν πρόσφατα οι κανόνες που αφορούν τη λογιστική αντιμετώπιση, στους εθνικούς λογαριασμούς, των συμβάσεων που συνάπτονται από δημόσιους φορείς στο πλαίσιο συμπράξεων με ιδιωτικούς φορείς²⁶. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η έγκριση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας θα διευκολύνει τη δημιουργία διευρωπαϊκών ΣΔΙΤ²⁷.
20. Για τους σκοπούς της ανάλυσης αυτής της Πράσινης Βίβλου, προτείνεται να γίνει η ακόλουθη διάκριση:
- ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου, στις οποίες η σύμπραξη μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα βασίζεται σε αποκλειστικά συμβατικούς δεσμούς, και
 - 5. ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου, στις οποίες υπάρχει συνεργασία μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο ενός άλλου φορέα.
- Η διάκριση αυτή βασίζεται στη διαπίστωση ότι οι διαφορετικές πρακτικές ΣΔΙΤ που απαντώνται στα κράτη μέλη μπορούν να διαιρεθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Η καθεμιά από αυτές δημιουργεί ιδιαίτερα ζητήματα όσον αφορά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης, τα οποία αξίζει να εξεταστούν ξεχωριστά, όπως και γίνεται στα κεφάλαια που ακολουθούν²⁸.

26 Βλ. υποσημείωση 3.

27 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2157/2001 του Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2001.

28 Η διάκριση αυτή δεν λαμβάνει υπόψη τους νομικούς χαρακτηρισμούς που δίνονται από το εθνικό δίκαιο και δεν προδικάζει κατά κανένα τρόπο το χαρακτηρισμό των ρυθμίσεων ή των συμβάσεων αυτού του είδους από κοινοτικό δίκαιο. Η ανάλυση που ακολουθεί έχει επομένως ως μοναδικό στόχο να διακρίνει μεταξύ αυτών τις ρυθμίσεις που συνήθως χαρακτηρίζονται ΣΔΙΤ, ώστε, σε ένα δεύτερο στάδιο, να βοηθήσει στον καθορισμό των κανόνων του κοινοτικού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης που αρμόζει να εφαρμοστούν σε αυτές.

2. ΟΙ ΣΔΙΤ ΚΑΘΑΡΑ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

21. Ο όρος ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου αναφέρεται στις συμπράξεις που βασίζονται σε αποκλειστικά συμβατικούς δεσμούς μεταξύ των διαφόρων παραγόντων. Καλύπτει τις διάφορες ρυθμίσεις με τις οποίες ανατίθενται ένα ή περισσότερα καθήκοντα μικρότερης ή μεγαλύτερης σπουδαιότητας στον εταίρο του ιδιωτικού τομέα, καθήκοντα στα οποία είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται σχεδιασμός, η χρηματοδότηση, η υλοποίηση, η ανακαίνιση ή η εκμετάλλευση ενός έργου ή μιας υπηρεσίας.
22. Στο πλαίσιο αυτό, ένα από τα πιο γνωστά μοντέλα, το οποίο συχνά ονομάζεται "μοντέλο παραχώρησης"²⁹, χαρακτηρίζεται από την άμεση σχέση που υπάρχει μεταξύ του εταίρου του ιδιωτικού τομέα και του τελικού χρήστη: ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα παρέχει μια υπηρεσία στο κοινό "στη θέση τού" αλλά και υπό τον έλεγχο τού εταίρου του δημοσίου τομέα. Χαρακτηρίζεται επίσης από τον τρόπο αμοιβής του αντισυμβαλλομένου (παραχωρησιούχου), που αποτελείται από τέλη που επιβάλλονται στους χρήστες της υπηρεσίας και, κατά περίπτωση, συμπληρώνεται από επιδοτήσεις εκ μέρους των δημοσίων αρχών.
23. Σε άλλους τύπους ρυθμίσεων, ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα καλείται να υλοποιήσει και να διαχειριστεί μια υποδομή για τη δημόσια διοίκηση (π.χ. ένα σχολείο, ένα νοσοκομείο, ένα σφραγιστικό κέντρο, μια υποδομή που αφορά τις μεταφορές). Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα του μοντέλου αυτού είναι η ρύθμιση τύπου PFI³⁰. Στο μοντέλο αυτό η αμοιβή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα δεν έχει τη μορφή τελών που καταβάλλονται από τους χρήστες του έργου ή της υπηρεσίας, αλλά τακτικών πληρωμών που καταβάλλονται από το δημόσιο τομέα. Οι πληρωμές αυτές μπορεί να είναι σταθερές, αλλά μπορεί επίσης να υπολογίζονται με μεταβλητό τρόπο, ανάλογα, για παράδειγμα, με τη διαθεσιμότητα του σχετικού έργου ή των σχετικών υπηρεσιών, ή ακόμη ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης του έργου³¹.

1. Ποια είδη ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου γνωρίζετε; Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν αντικείμενο ειδικού πλαισίου (νομοθετικού ή άλλου) στη χώρα σας;

2.1. Το στάδιο της επιλογής του εταίρου του ιδιωτικού τομέα

- 2.1.1. *Σύμπραξη καθαρά συμβατικού τύπου: πράξη ανάθεσης που χαρακτηρίζεται δημόσια σύμβαση*
24. Το καθεστώς που εφαρμόζεται στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων ή δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως συμβάσεις

²⁹ Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο χαρακτηρισμός που δίνεται από το εθνικό δίκαιο ή από τα μέρη δεν επηρεάζει το νομικό χαρακτηρισμό των συμβάσεων αυτών για τους σκοπούς της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης.

³⁰ Το αρκτικόλεξο PFI είναι από τις λέξεις "Private Finance Initiative", ένα πρόγραμμα της βρετανικής κυβέρνησης που επιτρέπει τον εκσυγχρονισμό των δημοσίων υποδομών μέσω της προσφυγής σε ιδιωτική χρηματοδότηση. Το ίδιο μοντέλο χρησιμοποιείται και σε άλλα κράτη μέλη με σημαντικές, πολλές φορές, παραλλαγές. Το μοντέλο PFI, για παράδειγμα, έδωσε την έμπνευση για την ανάπτυξη του 'Betreibermodell' στη Γερμανία.

³¹ Πρβλ. την περίπτωση των 'εικονικών διοδίων', που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο σχεδίων για αυτοκινητοδρόμους, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Πορτογαλία, στην Ισπανία και στη Φινλανδία.

προτεραιότητας³², απορρέει από τις διατάξεις των κοινοτικών οδηγιών που ορίζουν τους λεπτομερείς κανόνες, ιδίως όσον αφορά τα θέματα δημοσιότητας και συμμετοχής. Όταν η δημόσια αρχή είναι μια αναθέτουσα αρχή που ενεργεί στο πλαίσιο των κλασικών οδηγιών³³, πρέπει κανονικά να εφαρμόσει ανοικτή ή κλειστή διαδικασία για την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα. Κατ' εξαίρεση, και υπό ορισμένες συνθήκες, είναι δυνατόν να εφαρμοστεί ορισμένες φορές η διαδικασία με διαπραγμάτευση. Όσον αφορά αυτό το ζήτημα, η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι η παρέκκλιση που προβλέπεται από το άρθρο 7 παράγραφος 2 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ και αφορά την εφαρμογή διαδικασίας με διαπραγμάτευση για τη σύναψη της σύμβασης "όταν πρόκειται για έργα των οποίων η φύση ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν το συνολικό προκαθορισμό των τιμών", έχει πολύ περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Η παρέκκλιση αυτή αφορά μόνο εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει *a priori* αβεβαιότητα σχετικά με το χαρακτήρα ή την έκταση των έργων που πρέπει να πραγματοποιηθούν, αλλά δεν καλύπτει τις περιπτώσεις στις οποίες η αβεβαιότητα προκύπτει από άλλες αιτίες, όπως είναι η δυσκολία προκαθορισμού της τιμής λόγω της πολυπλοκότητας της νομικής ή χρηματοοικονομικής ρύθμισης που εφαρμόζεται³⁴.

25. Μετά την έκδοση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, κατά τη σύναψη ιδιαίτερα πολύπλοκων συμβάσεων είναι δυνατόν να χρησιμοποιείται μια νέα διαδικασία που ονομάζεται "ανταγωνιστικός διάλογος"³⁵. Η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου εφαρμόζεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αναθέτων οργανισμός δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να καθορίσει τα τεχνικά μέσα που μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες και στους στόχους του, καθώς και στην περίπτωση κατά την οποία ο αναθέτων οργανισμός δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να καθορίσει τις νομικές και/ή χρηματοοικονομικές ρυθμίσεις ενός σχεδίου. Η νέα αυτή διαδικασία θα επιτρέπει στους αναθέτοντες οργανισμούς να αναπτύσσουν, κατόπιν διαλόγου με τους υποψηφίους, τις κατάλληλες λύσεις οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτές. Στο τέλος του διαλόγου αυτού, οι υποψήφιοι θα καλούνται να υποβάλουν την τελική τους προσφορά με βάση τη λύση ή τις λύσεις που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Οι προσφορές αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα και απαραίτητα στοιχεία για την υλοποίηση του σχεδίου. Οι αναθέτοντες οργανισμοί αξιολογούν τις προσφορές με βάση τα προκαθορισμένα κριτήρια ανάθεσης. Ο υποψήφιος που έχει υποβάλει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορεί να κληθεί να αποσαφηνίσει σημεία της προσφοράς του ή να επιβεβαιώσει τις δεσμεύσεις που περιέχονται σ' αυτήν, με την προϋπόθεση ότι με τον τρόπο αυτό δεν τροποποιούνται ουσιαστικά

32 Δηλαδή, εκείνες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΑ της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ και στο παράρτημα ΧVΙΑ της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ.

33 Δηλαδή, των οδηγιών 93/37/ΕΟΚ, 92/50/ΕΟΚ και 2004/18/ΕΚ.

34 Π.χ. η παρέκκλιση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση έργων που πραγματοποιούνται σε γεωλογικά ασταθή περιοχή ή σε αρχαιολογική ζώνη και, για το λόγο αυτό, η έκταση των έργων που πρόκειται να πραγματοποιηθούν δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί κατά την έναρξη της διαδικασίας. Παρόμοια παρέκκλιση προβλέπεται από το άρθρο 11 παράγραφος 2 της οδηγίας 92/50 και από το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

35 Άρθρο 29 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

στοιχεία της προσφοράς ή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, δεν στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός και δεν εισάγονται διακρίσεις.

26. Η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου πρέπει να εξασφαλίζει την αναγκαία ευελιξία στις συζητήσεις με τους υποψηφίους για όλες τις πτυχές της σύμβασης κατά τη φάση της εφαρμογής, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι κατά τη διεξαγωγή των συζητήσεων τηρούνται οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης και δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα που παρέχει η Συνθήκη στους οικονομικούς φορείς. Βασίζεται στην ιδέα ότι οι διαρθρωμένες μέθοδοι επιλογής πρέπει να προστατεύονται σε όλες τις περιπτώσεις, επειδή συμβάλλουν στην εξασφάλιση της αντικειμενικότητας και της ακεραιότητας της διαδικασίας που οδηγεί στην επιλογή ενός φορέα. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ορθή χρήση των δημοσίων κεφαλαίων, μειώνεται ο κίνδυνος αδιαφανών πρακτικών και ενισχύεται η ασφάλεια δικαίου που είναι απαραίτητη για την εφαρμογή τέτοιου είδους σχεδίων.
27. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι νέες οδηγίες ενισχύουν το συμφέρον των αναθετόνων οργανισμών να διατυπώνουν τις τεχνικές προδιαγραφές βάσει επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων. Οι νέες διατάξεις θα επιτρέψουν επομένως στους αναθέτοντες οργανισμούς να διευρύνουν τις δυνατότητες εξέτασης καινοτόμων λύσεων κατά τη φάση της σύναψης, όποια και αν είναι η διαδικασία που εφαρμόζεται³⁶.

2. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της διαδικασίας του ανταγωνιστικού διαλόγου θα προσφέρει στα ενδιαφερόμενα μέρη μια διαδικασία ειδικά προσαρμοσμένη στη σύναψη των συμβάσεων που χαρακτηρίζονται δημόσιες συμβάσεις κατά την εφαρμογή μιας ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου, διατηρώντας παράλληλα τα θεμελιώδη δικαιώματα των οικονομικών φορέων. Συμμερίζεστε την άποψη αυτή; Εάν όχι, γιατί;
3. Σχετικά με τις συμβάσεις αυτές, υπάρχουν κατά τη γνώμη σας άλλα σημεία, εκτός από εκείνα που συνδέονται με την επιλογή της διαδικασίας ανάθεσης, τα οποία ενδέχεται να δημιουργήσουν πρόβλημα όσον αφορά το κοινοτικό δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις; Εάν ναι, ποια και για ποιους λόγους;

2.1.2. *Σύμπραξη καθαρά συμβατικού τύπου: πράξη ανάθεσης που χαρακτηρίζεται σύμβαση παραχώρησης*

28. Λίγες είναι οι διατάξεις του παράγωγου δικαίου που συντονίζουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο. Σε ό,τι αφορά τις συμβάσεις παραχώρησης έργων, υπάρχουν μόνο ορισμένες υποχρεώσεις δημοσιότητας που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της προηγούμενης προκήρυξης διαγωνισμού για τους ενδιαφερόμενους φορείς, και μια υποχρέωση σχετικά με την ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων³⁷. Ο τρόπος με τον οποίο επιλέγεται στη συνέχεια ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα επαφίεται στην ελεύθερη επιλογή των αναθετόνων οργανισμών, οι οποίοι πρέπει ωστόσο στο πλαίσιο αυτό να διασφαλίσουν την απόλυτη τήρηση των αρχών και των κανόνων που απορρέουν από τη Συνθήκη.

36 Άρθρο 23 της οδηγίας 2004/18/EK και άρθρο 34 της οδηγίας 2004/17/EK.

37 Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ και άρθρα 56 έως 59 της οδηγίας 2004/18/EK.

29. Το καθεστώς που εφαρμόζεται κατά τη σύναψη των συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών καθορίζεται μόνο αναφορικά προς τις αρχές που απορρέουν από τα άρθρα 43 και 49 της Συνθήκης, ιδίως δε τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης, της αναλογικότητας και της αμοιβαίας αναγνώρισης³⁸. Στην απόφασή του για την υπόθεση *Telaustria*, το Δικαστήριο αναφέρει σχετικά με το θέμα αυτό ότι «[η] υποχρέωση διαφάνειας που απόκειται στην αναθέτουσα αρχή συνίσταται στη διασφάλιση, υπέρ όλων των ενδεχομένων αναδόχων, προσήκοντος βαθμού δημοσιότητας που να καθιστά δυνατό το άνοιγμα της αγοράς υπηρεσιών στον ανταγωνισμό καθώς και τον έλεγχο του αμερόληπτου χαρακτήρα των διαδικασιών διαγωνισμού»³⁹.
30. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, το καθεστώς που απορρέει από τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης είναι δυνατόν να συνοψιστεί στις ακόλουθες υποχρεώσεις: καθορισμός των κανόνων που εφαρμόζονται για την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα, επαρκής δημοσιότητα όσον αφορά την πρόθεση σύναψης σύμβασης παραχώρησης και τους κανόνες που διέπουν την επιλογή, ώστε να υπάρχει έλεγχος της αμεροληψίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, πραγματικός διαγωνισμός των φορέων οι οποίοι πιθανώς ενδιαφέρονται και/ή είναι σε θέση να εξασφαλίσουν την εκπλήρωση των σχετικών καθηκόντων, τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης για όλους τους συμμετέχοντες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, ανάθεση βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που δεν δημιουργούν διακρίσεις.
31. Επομένως, το κοινοτικό δίκαιο που εφαρμόζεται στη σύναψη συμβάσεων παραχώρησης προκύπτει ουσιαστικά από υποχρεώσεις γενικού χαρακτήρα, οι οποίες δεν απαιτούν κανένα συντονισμό των νομοθεσιών των κρατών μελών. Εξάλλου, και παρά το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έχουν την ελευθερία να το πράξουν, πολύ λίγα είναι εκείνα τα οποία επέλεξαν να θεσπίσουν εθνική νομοθεσία με σκοπό να καθορίσουν γενικούς και λεπτομερείς κανόνες οι οποίοι να διέπουν τη σύναψη των συμβάσεων παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών⁴⁰. Έτσι, οι κανόνες που εφαρμόζονται για την επιλογή του αναδόχου (παραχωρησιούχου) από τον αναθέτοντα οργανισμό είναι τις περισσότερες φορές ανάλογοι με την περίπτωση.
32. Η κατάσταση αυτή ενδέχεται να δημιουργήσει πρόβλημα στους κοινοτικούς φορείς. Πράγματι, η έλλειψη συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών θα μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο σ' ένα πραγματικό κοινοτικό άνοιγμα των διαδικασιών αυτών, ιδίως όταν οι διαδικασίες αυτές υλοποιούνται σε διακρατικό επίπεδο. Η ανασφάλεια δικαίου που συνδέεται με την έλλειψη

38 Παρόλο που η Επιτροπή είχε προτείνει να περιληφθούν οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών στην οδηγία 92/50/ΕΟΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να τις εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτή κατά τη νομοθετική διαδικασία.

39 Υπόθεση C-324/98. Βλ. επίσης τη διάταξη της 30ής Μαΐου 2002, υπόθεση C-358/00, *Deutsche Bibliothek*, Συλ. I-4685. Οι αρχές αυτές εφαρμόζονται επίσης σε άλλες κρατικές πράξεις με τις οποίες ανατίθεται μια οικονομική υπηρεσία σε τρίτο, όπως για παράδειγμα οι συμβάσεις που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής των οδηγιών λόγω του ότι το ύψος τους δεν υπερβαίνει τα όρια εφαρμογής του παράγωγου δικαίου (διάταξη του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 2001, υπόθεση C-59/00, *Vestergaard*, Συλ. I-9505) ή οι υπηρεσίες που δεν είναι υπηρεσίες προτεραιότητας.

40 Η Ισπανία (νόμος της 23ης Μαΐου 2003 για τις συμβάσεις παραχώρησης έργων), η Ιταλία (νόμος Merloni του 1994, όπως τροποποιήθηκε) και η Γαλλία (νόμος Sapin του 1993) διαθέτουν ωστόσο τέτοιου είδους νομοθεσία.

σαφών και συντονισμένων κανόνων θα μπορούσε επιπλέον να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους των διαδικασιών αυτών.

33. Εξάλλου, κάποιοι υποστηρίζουν ότι οι στόχοι της εσωτερικής αγοράς κινδυνεύουν να μην επιτευχθούν σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω έλλειψης ουσιαστικού ανταγωνισμού στην αγορά. Η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει στο σημείο αυτό ότι οι οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις αποσκοπούν όχι μόνο στη διασφάλιση της διαφάνειας των διαδικασιών και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων, αλλά επιβάλλουν και τη συμμετοχή ενός ελάχιστου αριθμού υποψηφίων στις διαδικασίες, είτε πρόκειται για ανοικτές, κλειστές, με διαπραγμάτευση ή με ανταγωνιστικό διάλογο⁴¹. Πρέπει να αξιολογηθεί εάν η αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων αυτών επαρκεί ή εάν είναι αναγκαίο να ληφθούν άλλα μέτρα για να εξασφαλιστεί ένα περισσότερο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
34. Η Επιτροπή έχει επίσης διαπιστώσει, στο πλαίσιο των διαδικασιών επί παραβάσει, ότι δεν είναι πάντοτε εύκολο να καθοριστεί ευθύς εξαρχής εάν η σύμβαση που αποτελεί το αντικείμενο της διαδικασίας είναι δημόσια σύμβαση ή σύμβαση παραχώρησης. Πράγματι, για τις συμβάσεις που χαρακτηρίζονται παραχωρήσεις κατά τη στιγμή της εκκίνησης της διαδικασίας, η κατανομή των κινδύνων και των οφελών μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Μπορεί να συμβεί, μετά τις διαπραγματεύσεις αυτές, η εν λόγω σύμβαση στο τέλος να χαρακτηριστεί "δημόσια σύμβαση". αυτός ο επαναπροσδιορισμός θέτει συχνά υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα της διαδικασίας σύναψης που επιλέχθηκε από τον αναθέτοντα οργανισμό. Σύμφωνα με τις απόψεις που έχουν εκφράσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, η κατάσταση αυτή βαρύνει τις διαδικασίες αυτές με μια ανασφάλεια δικαίου, η οποία δυσχεραίνει την ανάπτυξή τους.
35. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει την υποβολή νομοθετικής πρότασης για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων παραχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτή η νέα νομοθετική πράξη θα προστεθεί στα κείμενα που ήδη υπάρχουν στον τομέα της σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Με τον τρόπο αυτό, θα καθοριστεί λεπτομερώς το καθεστώς που θα διέπει τη σύναψη συμβάσεων παραχώρησης.
36. Εξάλλου, πρέπει να εξεταστεί αν υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι που θα δικαιολογούσαν την υπαγωγή της σύναψης των συμβάσεων παραχώρησης σε διαφορετικό καθεστώς από εκείνο που διέπει τη σύναψη άλλων ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι το κριτήριο του δικαιώματος εκμετάλλευσης και το παρακολούθημά του, δηλαδή η μεταβίβαση των αστάθμητων κινδύνων που είναι συνυφασμένοι με την εκμετάλλευση, διακρίνουν τις δημόσιες συμβάσεις από τις συμβάσεις παραχώρησης. Αν διαπιστωθεί ότι στο πλαίσιο της σύναψης ορισμένων ΣΔΙΤ καθαρά συμβατικού τύπου υπάρχει συχνά αβεβαιότητα δικαίου, που συνδέεται με τη δυσχέρεια να προσδιοριστεί εκ των προτέρων η κατανομή των κινδύνων εκμετάλλευσης μεταξύ των εταίρων, η Επιτροπή θα μπορούσε να μελετήσει το ενδεχόμενο να υπαγάγει σε ενιαίο καθεστώς τη σύναψη

41 Άρθρο 19 της οδηγίας 93/36/ΕΟΚ, άρθρο 22 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ, άρθρο 27 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ και άρθρο 31 της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ. Βλ. επίσης το άρθρο 44 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και το άρθρο 54 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

όλων των ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου, είτε χαρακτηρίζονται δημόσιες συμβάσεις είτε συμβάσεις παραχώρησης.

4. Έχετε ήδη οργανώσει, συμμετάσχει ή θελήσει να οργανώσετε ή να συμμετάσχετε σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης στην Ένωση; Ποια είναι η εμπειρία που αποκομίσατε ;
5. Θεωρείτε ότι το σημερινό κοινοτικό νομικό πλαίσιο είναι επαρκώς σαφές για να εξασφαλίσει τη συγκεκριμένη και ουσιαστική συμμετοχή αλλοδαπών εταιρειών ή ομίλων στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παραχώρησης; Κατά την άποψή σας, εξασφαλίζεται συνήθως πραγματικός ανταγωνισμός στο πλαίσιο αυτό;
6. Πιστεύετε ότι θα ήταν ευκατάρτια η ανάληψη μιας κοινοτικής νομοθετικής πρωτοβουλίας για την οργάνωση της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων παραχώρησης ;
7. Γενικότερα, αν πιστεύετε ότι η Επιτροπή πρέπει να προτείνει νέα νομοθετική πράξη, υπάρχουν, κατά την άποψή σας, αντικειμενικοί λόγοι που να επιβάλλουν να καλύπτει η πράξη αυτή όλες τις ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου, είτε χαρακτηρίζονται δημόσιες συμβάσεις είτε συμβάσεις παραχώρησης, ούτως ώστε να υπαχθούν σε ταυτόσημο καθεστώς σύναψης;

2.2. Ειδικά ζητήματα που αφορούν την επιλογή οικονομικού φορέα στο πλαίσιο μιας ΣΔΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας

37. Πρόσφατα αναπτύχθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη κάποιες πρακτικές οι οποίες τείνουν να παρέχουν στον ιδιωτικό τομέα τη δυνατότητα να αναλαμβάνει την πρωτοβουλία για μια ΣΔΙΤ⁴². Στα συστήματα αυτού του είδους, οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν λεπτομερή πρόταση σχεδίου, κατά κανόνα κατασκευής και διαχείρισης έργων υποδομής, ενδεχομένως κατόπιν προσκλήσεως της διοίκησης.
38. Οι πρακτικές αυτές παρέχουν τη δυνατότητα να διερευνάται σε πρώιμο στάδιο η βούληση των οικονομικών φορέων να επενδύσουν σε ορισμένα σχέδια. Παροτρύνουν επίσης τους εν λόγω φορείς να αναπτύσσουν ή να εφαρμόζουν ρηξικέλευθες τεχνικές λύσεις, προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες του αναθέτοντος οργανισμού.
39. Το γεγονός ότι ένα σχέδιο κοινής ωφέλειας εκπηγάει από την ιδιωτική πρωτοβουλία δεν μεταβάλλει τη φύση των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ των αναθετόντων οργανισμών και των οικονομικών φορέων. Αν οι συμβάσεις αυτές έχουν ως αντικείμενο εργασίες που καλύπτονται από το παράγωγο δίκαιο και αν συνάπτονται εξ επαχθούς αιτίας, πρέπει να χαρακτηρισθούν είτε δημόσιες συμβάσεις είτε συμβάσεις παραχώρησης και να τηρήσουν το ανάλογο καθεστώς σύναψης.
40. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτό δεν έχουν ως αποτέλεσμα να στερούν τους ευρωπαϊκούς οικονομικούς φορείς από τα δικαιώματα που τους παρέχει το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης. Ειδικότερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να εξασφαλίζεται τουλάχιστον η πρόσβαση όλων των ευρωπαϊκών οικονομικών φορέων στο εν λόγω είδος σχεδίων, ιδίως μέσω της κατάλληλης δημοσιότητας της πρόσκλησης για υποβολή σχεδίου. Στη συνέχεια, αν η δημόσια αρχή επιθυμεί να υλοποιήσει κάποιο από τα σχέδια που της υποβλήθηκαν, πρέπει να οργανώσει διαγωνιστική διαδικασία με τη συμμετοχή όλων των οικονομικών φορέων που πιθανώς ενδιαφέρονται για την υλοποίηση του επιλεγέντος σχεδίου, παρέχοντας όλες τις εγγυήσεις αμερόληπτης επιλογής.
41. Για να παραμείνει το σύστημα ελκυστικό, τα κράτη μέλη επιδίωξαν ορισμένες φορές να θεσπίσουν κάποια κίνητρα για όσους αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες. Χρησιμοποιήθηκε η δυνατότητα ανταμοιβής του φορέα που εκπόνησε το σχέδιο, π.χ. αποζημιώνοντάς τον για την πρωτοβουλία του εκτός της μεταγενέστερης διαγωνιστικής διαδικασίας. Μελετήθηκε επίσης η δυνατότητα χορήγησης ορισμένων πλεονεκτημάτων στον φορέα που ανέλαβε την πρωτοβουλία κατάρτισης του σχεδίου, πλεονεκτημάτων τα οποία θα μπορούσε ο εν λόγω φορέας να επικαλεστεί κατά τη διαγωνιστική διαδικασία που έχει ως αντικείμενο την υλοποίηση του επιλεγέντος σχεδίου. Οι λύσεις αυτές πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά, ούτως ώστε τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που παρέχονται στο

42 Σε ορισμένα κράτη μέλη, η ιδιωτική πρωτοβουλία πλαισιώνεται από ειδικές ρυθμίσεις (βλ., στην Ιταλία, τον νόμο Merloni ter της 18ης Νοεμβρίου 1998 και, στην Ισπανία, τον κανονισμό των υπηρεσιών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης του 1995 και το νόμο 13/2003 για τις συμβάσεις παραχώρησης έργων της 23ης Μαΐου 2003). Οι ΣΔΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας αναπτύσσονται επίσης στην πράξη και σε άλλα κράτη μέλη.

φορέα που εκπόνησε το σχέδιο να μην παραβιάζουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων.

8. Από όσα γνωρίζετε από την πείρα σας, εξασφαλίζεται η πρόσβαση των αλλοδαπών οικονομικών φορέων στις ΣΔΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας; Ειδικότερα, όταν η αναθέτουσα αρχή απευθύνει πρόσκληση εκδήλωσης πρωτοβουλίας, δίνεται κατά κανόνα στην πρόσκληση αυτή κατάλληλη δημοσιότητα, ώστε να εξασφαλιστεί η ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων φορέων; Οργανώνεται μια πραγματικά ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής για την υλοποίηση του επιλεγέντος σχεδίου;
9. Ποιος θα ήταν, κατά την άποψή σας, ο καλύτερος τρόπος εξασφάλισης της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς, συγχρόνως, να θίγεται η τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης;

2.3. Η φάση μετά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα

42. Το παράγωγο δίκαιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης αφορά κυρίως τη φάση ανάθεσης της σύμβασης. Αντίθετα, η φάση μετά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα δεν καλύπτεται κατά κανόνα από το παράγωγο δίκαιο. Ωστόσο, οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, που απορρέουν από τη Συνθήκη, δεν επιτρέπουν γενικά, μετά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα, καμία παρέμβαση του εταίρου του δημόσιου τομέα, στο μέτρο που μια τέτοια παρέμβαση θα ήταν δυνατόν να διακυβεύσει την ίση μεταχείριση μεταξύ των οικονομικών φορέων (προσφερόντων)⁴³.
43. Ο συχνά περίπλοκος χαρακτήρας των συμβάσεων αυτών, το χρονικό διάστημα που μπορεί να μεσολαβήσει ανάμεσα στην επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα και την υπογραφή της σύμβασης, η σχετικά μεγάλη διάρκεια των σχεδίων και, τέλος, η συχνή προσφυγή σε μηχανισμούς υπεργολαβίας καθιστούν ενίοτε προβληματική την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων και αρχών. Παρακάτω εξετάζονται δύο ζητήματα: το συμβατικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ και η υπεργολαβία.

2.3.1. Το συμβατικό πλαίσιο του σχεδίου

44. Οι συμβατικές διατάξεις που διέπουν τη φάση της υλοποίησης της ΣΔΙΤ ανήκουν κατ' αρχάς στο εθνικό δίκαιο. Ωστόσο, κατά την κατάρτιση των συμβατικών ρητρών πρέπει να τηρηθούν και οι σχετικοί κοινοτικοί κανόνες, και ιδίως οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Αυτό σημαίνει, ειδικότερα, ότι τα έγγραφα του διαγωνισμού πρέπει να περιγράφουν με σαφήνεια τους όρους και τις λεπτομέρειες εκτέλεσης των συμβάσεων, ούτως ώστε οι διάφοροι υποψήφιοι να μπορούν να τους ερμηνεύσουν με τον ίδιο τρόπο και να τους λάβουν υπόψη τους στην κατάρτιση των προσφορών τους. Εξάλλου, οι εν λόγω όροι και λεπτομέρειες εκτέλεσης δεν πρέπει να επιφέρουν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις ή να εμποδίζουν αδικαιολόγητα την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ή την ελευθερία εγκατάστασης⁴⁴.

43 Βλ. υπόθεση C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου (Bus Wallons)*, απόφαση της 25ης Απριλίου 1994, σκέψη 54. Βλ. επίσης την υπόθεση C-243/89, *Επιτροπή κατά Δανίας (γέφυρα επί του Storebaelt)*, απόφαση της 22ας Ιουνίου 1992.

44 Υπόθεση C-19/00, *SIAC Constructions*, απόφαση της 18^{ης} Οκτωβρίου 2001, σκέψεις 41-45· υπόθεση C-31/87, *Gebroeders Beentjes κατά Κάτω Χωρών*, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, σκέψεις

45. Η επιτυχία μιας ΣΔΙΤ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πληρότητα του συμβατικού πλαισίου του σχεδίου, καθώς και από τον όσο το δυνατόν ακριβέστερο και σαφέστερο καθορισμό των στοιχείων που θα διέπουν την υλοποίησή της. Στο πλαίσιο αυτό, έχει καίρια σημασία η ακριβής αξιολόγηση και η βέλτιστη κατανομή των κινδύνων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ανάλογα με την ικανότητα του καθενός να αναλάβει τους κινδύνους αυτούς. Σημαντική θεωρείται επίσης η πρόβλεψη μηχανισμών που να καθιστούν δυνατή την τακτική αξιολόγηση της απόδοσης του αναδόχου της ΣΔΙΤ. Στο πλαίσιο αυτό, η αρχή της διαφάνειας επιβάλλει να αναφέρονται στα έγγραφα του διαγωνισμού τα στοιχεία που επιτρέπουν την αξιολόγηση και την κατανομή των κινδύνων, καθώς και την αξιολόγηση της απόδοσης, ούτως ώστε οι υποψήφιοι να μπορούν να τα λάβουν υπόψη τους κατά την κατάρτιση των προσφορών τους.
46. Εξάλλου, η περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα θα αναλάβει την εκμετάλλευση ενός έργου ή μιας υπηρεσίας πρέπει να καθορίζεται σε συνάρτηση με την ανάγκη εξασφάλισης της χρηματοοικονομικής ισορροπίας ενός σχεδίου. Ειδικότερα, η διάρκεια της εταιρικής σχέσης πρέπει να καθορίζεται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να μην περιορίζεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός πέραν του ορίου που είναι απαραίτητο για την εξασφάλιση της απόσβεσης των επενδύσεων και της εύλογης «ανταμοιβής» των επενδυθέντων κεφαλαίων. Τυχόν υπερβολική διάρκεια είναι δυνατόν να προσβληθεί είτε με βάση τις αρχές που διέπουν την εσωτερική αγορά⁴⁵ είτε με βάση τις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης⁴⁶. Ομοίως, η αρχή της διαφάνειας επιβάλλει να αναφέρονται στα έγγραφα του διαγωνισμού τα στοιχεία που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό της διάρκειας, ούτως ώστε οι υποψήφιοι να μπορούν να τα λάβουν υπόψη τους κατά την κατάρτιση των προσφορών τους.
47. Οι σχέσεις που συνδέουν τους εταίρους στο πλαίσιο μιας ΣΔΙΤ, εφόσον αφορούν εργασίες που καλύπτουν μεγάλο χρονικό διάστημα, πρέπει να μπορούν να εξελίσσονται για να προσαρμόζονται στις αλλαγές του μακροοικονομικού ή του τεχνολογικού περιβάλλοντος, καθώς και στις ανάγκες του γενικού συμφέροντος. Γενικά, το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων επιτρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εν λόγω εξελίξεις, εφόσον αυτό γίνεται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να τηρούνται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Έτσι, τα έγγραφα του διαγωνισμού, που διαβιβάζονται στους προσφέροντες ή στους υποψηφίους κατά τη διαδικασία επιλογής, μπορούν να προβλέπουν ρήτρες αυτόματης αναπροσαρμογής, όπως ρήτρες τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των τιμών ή να καθορίζουν τις συνθήκες υπό τις οποίες θα είναι δυνατόν να γίνει αναθεώρηση των τιμών. Μπορούν επίσης να προβλέπουν ρήτρες αναθεώρησης, στο μέτρο που οι ρήτρες αυτές καθορίζουν με ακρίβεια τις περιστάσεις και τους όρους υπό τους οποίους θα είναι δυνατόν να γίνουν αναπροσαρμογές στη συμβατική σχέση. Ωστόσο, οι ρήτρες αυτές πρέπει να είναι πάντοτε επαρκώς σαφείς, ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να τις ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο κατά τη φάση επιλογής του εταίρου.
48. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διατηρούν το δικαίωμα να υποκαταστήσουν το διαχειριστή του σχεδίου ή να ορίσουν νέο διαχειριστή, όταν οι χρηματοοικονομικές ροές τις οποίες δημιουργεί το σχέδιο

29-37. Βλ. επίσης το άρθρο 26 της οδηγίας 2004/18/EK και άρθρο 38 της οδηγίας 2004/17/EK.

45 Βλ. την ερμηνευτική ανακοίνωση για τις συμβάσεις παραχώρησης, και ιδίως το σημείο 3.1.3.

46 Άρθρα 81, 82 και 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

μειώνονται κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο. Η εφαρμογή των ρητρών αυτών, που ανήκουν στην κατηγορία των λεγομένων ρητρών "step-in", μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή του προερχόμενου από τον ιδιωτικό τομέα εταίρου του αναθέτοντος οργανισμού χωρίς διαδικασία διαγωνισμού. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή η συμβατότητα των εν λόγω πράξεων με το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης.

49. Γενικά, οι τροποποιήσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης μιας ΣΔΙΤ, όταν δεν προβλέπονται στα συμβατικά έγγραφα, έχουν στις περισσότερες περιπτώσεις ως αποτέλεσμα να διακυβεύεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων⁴⁷. Οι τροποποιήσεις αυτού του είδους δεν επιτρέπονται παρά μόνον όταν καθίστανται αναγκαίες λόγω απρόβλεπτου γεγονότος ή όταν δικαιολογούνται από λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας⁴⁸. Εξάλλου, κάθε ουσιώδης τροποποίηση, που αφορά το ίδιο το αντικείμενο της σύμβασης, πρέπει να εξομοιώνεται με τη σύναψη νέας σύμβασης και να αποτελεί αντικείμενο νέας διαγωνιστικής διαδικασίας⁴⁹.
50. Τέλος, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το παράγωγο δίκαιο διευκρινίζει τις εξαιρετικές καταστάσεις στις οποίες επιτρέπεται η απευθείας και άνευ διαγωνισμού ανάθεση πρόσθετων έργων ή υπηρεσιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικά προβλεπόμενο σχέδιο ή στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση⁵⁰. Οι εξαιρέσεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά. Παραδείγματος χάριν, δεν αφορούν την επέκταση της διάρκειας μιας ήδη υφιστάμενης σύμβασης παραχώρησης αυτοκινητοδρόμου, με σκοπό να καλυφθούν οι δαπάνες των εργασιών που απαιτούνται για την κατασκευή ενός νέου τμήματος. Πράγματι, η πρακτική που συνίσταται στη συγκέντρωση, στα χέρια ενός και μόνον παραχωρησιούχου, «κερδοφόρων» και «μη κερδοφόρων» δραστηριοτήτων δεν μπορεί να οδηγήσει σε μια νέα κατάσταση στα πλαίσια της οποίας ανατίθεται στον υφιστάμενο παραχωρησιούχο μια νέα δραστηριότητα χωρίς διαγωνισμό.

10. Ποια είναι η εμπειρία σας από τη φάση μετά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα στις ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου;
11. Γνωρίζετε περιπτώσεις στις οποίες οι όροι εκτέλεσης – περιλαμβανομένων των ρητρών διαχρονικής προσαρμογής – επέφεραν διακρίσεις ή αποτέλεσαν αδικαιολόγητο εμπόδιο για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελευθερία εγκατάστασης; Αν ναι, μπορείτε να περιγράψετε το είδος των προβλημάτων που

47 Βλ. υπόθεση C-337/98, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, απόφαση της 5^{ης} Οκτωβρίου 2000, σκέψεις 44 και επόμενες. Το κοινοτικό δίκαιο δεν επιτρέπει τις τροποποιήσεις που γίνονται κατά τη διάρκεια της φάσης της τελικής διαμόρφωσης του σχεδίου, μετά την οριστική επιλογή του αναδόχου. Οι νέες διατάξεις που διέπουν τον ανταγωνιστικό διάλογο προβλέπουν σχετικά ότι ο ανάδοχος μπορεί μόνο "να αποσαφηνίσει ορισμένες πτυχές της προσφοράς του ή να επιβεβαιώσει δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται σ' αυτήν, με την προϋπόθεση ότι αυτό δεν έχει ως συνέπεια την τροποποίηση ουσιωδών στοιχείων της προσφοράς ή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, τη νόθευση του ανταγωνισμού ή την εισαγωγή διακρίσεων".

48 Άρθρο 46 της Συνθήκης.

49 Υπόθεση C-337/98, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, απόφαση της 5^{ης} Οκτωβρίου 2000, σκέψεις 44 και επόμενες. Η ερμηνευτική ανακοίνωση για τις συμβάσεις παραχώρησης διευκρινίζει σχετικά ότι η ανανέωση μιας υφιστάμενης σύμβασης παραχώρησης πέραν της αρχικώς καθορισθείσας διάρκειάς της εξομοιώνεται με σύναψη νέας σύμβασης παραχώρησης με τον ίδιο παραχωρησιούχο.

50 Βλ. άρθρο 11 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, άρθρο 7 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ και άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο στ) της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ. Η νέα οδηγία 2004/18/ΕΚ προβλέπει παρόμοια εξαίρεση για τις συμβάσεις παραχώρησης έργων, βλ. άρθρο 61.

αντιμετωπίσατε;

12. Γνωρίζετε πρακτικές ή μηχανισμούς αξιολόγησης προσφορών που επιφέρουν διακρίσεις;
13. Συμμερίζεστε τη διαπίστωση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία ορισμένοι μηχανισμοί του είδους "step-in" ενδέχεται να δημιουργήσουν προβλήματα από άποψη διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης; Γνωρίζετε άλλες "τυποποιημένες ρήτρες", η εφαρμογή των οποίων ενδέχεται να δημιουργεί παρόμοια προβλήματα;
14. Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να αποσαφηνιστούν σε κοινοτικό επίπεδο ορισμένες πτυχές του συμβατικού πλαισίου των ΣΔΙΤ; Αν ναι, ποιες πτυχές πρέπει να αφορά αυτή η αποσαφήνιση;

2.3.2. Η ανάθεση ορισμένων εργασιών σε υπεργολάβους

51. Όπως προκύπτει από την πείρα την οποία διαθέτει η Επιτροπή, η εφαρμογή των κανόνων περί υπεργολαβίας δημιουργεί ενίοτε αβεβαιότητες ή ερωτηματικά στο πλαίσιο των ΣΔΙΤ. Ορισμένοι ισχυρίστηκαν, π.χ., ότι οι συμβατικές σχέσεις μεταξύ της εταιρείας που εκπόνησε το σχέδιο, η οποία έγινε ανάδοχος της δημόσιας σύμβασης ή της σύμβασης παραχώρησης, και των μετόχων της εγείρουν ορισμένα νομικά ζητήματα. Σχετικά με το θέμα αυτό η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι, όταν η εταιρεία που εκπόνησε το σχέδιο έχει η ίδια την ιδιότητα του αναθέτοντος οργανισμού, πρέπει να συνάψει τις δημόσιες συμβάσεις της ή τις συμβάσεις παραχώρησής της με διαδικασία διαγωνισμού, ανεξαρτήτως του αν οι εν λόγω συμβάσεις συνάπτονται ή όχι με τους δικούς της μετόχους. Το αντίθετο μπορεί να συμβαίνει μόνον όταν οι εργασίες τις οποίες αναθέτει μια τέτοια εταιρεία στους μετόχους της έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας διαγωνισμού από τον εταίρο του δημόσιου τομέα, πριν από τη σύσταση της εν λόγω εταιρείας⁵¹. Αντίθετα, όταν η εταιρεία που εκπόνησε το σχέδιο δεν έχει την ιδιότητα αναθέτοντος οργανισμού, είναι κατ' αρχήν ελεύθερη να συνάπτει συμβάσεις με τρίτους, είτε αυτοί είναι είτε δεν είναι οι δικοί της μέτοχοι. Κατ' εξαίρεση, όταν η εταιρεία που εκπόνησε το σχέδιο είναι 'παραχωρησιούχος έργων', ισχύουν ορισμένοι κανόνες δημοσιότητας για τη σύναψη συμβάσεων έργων που υπερβαίνουν το όριο των 5 εκατομμυρίων ευρώ, με εξαίρεση πάντως τις συμβάσεις που συνάπτονται με τις επιχειρήσεις που συγκροτούν κοινοπραξία για να εξασφαλίσουν τη σύμβαση παραχώρησης ή τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις τους⁵².
52. Οι εταίροι του ιδιωτικού τομέα είναι κατ' αρχήν ελεύθεροι να αναθέτουν σε υπεργολάβους μέρος ή και το σύνολο μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι, στο πλαίσιο της σύναψης δημόσιων συμβάσεων, μπορεί να ζητηθεί από τους υποψηφίους να προσδιορίσουν στην προσφορά τους το ποσοστό της σύμβασης, το οποίο προτίθενται να αναθέσουν υπεργολαβικά σε τρίτους⁵³. Για τις συμβάσεις παραχώρησης έργων η αξία των

51 Το άρθρο 13 της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ προβλέπει παρέκκλιση όταν συμβάσεις υπεργολαβίας που αφορούν υπηρεσίες ανατίθενται από αναθέτοντα φορέα, που διαχειρίζεται δίκτυα, σε συνδεδεμένη επιχείρηση. Το άρθρο 23 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ επεκτείνει την εξαίρεση αυτή στις συμβάσεις υπεργολαβίας που αφορούν προμήθειες ή έργα.

52 Άρθρο 3 παράγραφος 4 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ και άρθρα 63 ως 65 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. Τα τελευταία άρθρα αυξάνουν το προαναφερόμενο όριο στα 6.242.000 ευρώ.

53 Άρθρο 17 της οδηγίας 93/36/ΕΟΚ, άρθρο 20 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ, άρθρο 25 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, άρθρο 27 της οδηγίας 93/38/ΕΟΚ. Βλ. επίσης το άρθρο 25 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και το άρθρο 37 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

οποίων υπερβαίνει τα 5 εκατομμύρια ευρώ, ο αναθέτων οργανισμός μπορεί, εξάλλου, να επιβάλει στον παραχωρησιούχο την υποχρέωση να αναθέσει σε τρίτους συμβάσεις που αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 30% της συνολικής αξίας των έργων που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης⁵⁴.

15. Στο πλαίσιο των ΣΔΙΤ, γνωρίζετε αν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα στον τομέα της υπεργολαβίας; Ποια;
16. Οι ΣΔΙΤ συμβατικού τύπου, που συνεπάγονται την ανάθεση ενός συνόλου καθηκόντων σε έναν και μόνο εταίρο του ιδιωτικού τομέα, δικαιολογούν, κατά την άποψή σας, την πρόβλεψη λεπτομερέστερων κανόνων και/ή ενός ευρύτερου πεδίου εφαρμογής όσον αφορά το φαινόμενο της υπεργολαβίας;
17. Γενικότερα, θεωρείτε ότι πρέπει να αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο μια πρόσθετη πρωτοβουλία προκειμένου να αποσαφηνιστούν ή να αναπροσαρμοστούν οι κανόνες σχετικά με την υπεργολαβία;

3. Η ΣΔΙΤ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

53. Κατά την έννοια της παρούσας Πράσινης Βίβλου, οι ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου συνεπάγονται τη δημιουργία ενός φορέα ο οποίος ελέγχεται από κοινού από τον εταίρο του δημόσιου τομέα και από τον εταίρο του ιδιωτικού τομέα⁵⁵. Αποστολή του κοινού φορέα είναι να μεριμνά για την εκτέλεση ενός έργου ή την παροχή μιας υπηρεσίας προς όφελος του κοινού. Στα κράτη μέλη, οι δημόσιες αρχές προσφεύγουν ενίοτε σε δομές αυτού του είδους, ιδίως για τη διαχείριση δημόσιων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (π.χ., για τις υπηρεσίες ύδρευσης ή τις υπηρεσίες αποκομιδής απορριμμάτων).
54. Η άμεση συνεργασία του εταίρου του δημόσιου τομέα με τον εταίρο του ιδιωτικού τομέα στα πλαίσια ενός φορέα που έχει νομική προσωπικότητα επιτρέπει στον εταίρο του δημόσιου τομέα να διατηρήσει ένα σχετικά υψηλό επίπεδο ελέγχου των εργασιών, το οποίο μπορεί να προσαρμόζει κατά διαστήματα ανάλογα με τις περιστάσεις, μέσω της παρουσίας του στη μετοχική ομάδα και τα διοικητικά όργανα του κοινού φορέα. Δίνει επίσης τη δυνατότητα στον εν λόγω εταίρο να αναπτύξει τη δική του εμπειρία όσον αφορά την εκμετάλλευση της σχετικής υπηρεσίας, υποστηριζόμενος συγχρόνως από έναν εταίρο του ιδιωτικού τομέα.
55. Η σύσταση μιας ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου μπορεί να γίνει είτε με τη δημιουργία ενός φορέα που ελέγχεται από κοινού από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα (3.1.) είτε με την απόκτηση του ελέγχου μιας υπάρχουσας δημόσιας επιχείρησης από τον ιδιωτικό τομέα (3.2).
56. Η ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο στα ζητήματα που αφορούν το δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης και τα οποία προσιδιάζουν στις ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου. Για μια γενικότερη εξέταση των συνεπειών του δικαίου αυτού κατά τη σύσταση και

⁵⁴ Άρθρο 3, παράγραφος 2 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ. Βλ. επίσης το άρθρο 60 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

⁵⁵ Στα κράτη μέλη χρησιμοποιούνται, στο πλαίσιο αυτό, διάφορες ορολογίες και σχήματα (π.χ., το Kooperationsmodell, η "PPP associatif", οι "joints ventures").

την υλοποίηση των εν λόγω ΣΔΙΤ, ο αναγνώστης πρέπει να ανατρέξει στα προηγούμενα κεφάλαια.

3.1. Σύσταση σύμπραξης που συνεπάγεται τη δημιουργία φορέα *ad hoc*, ο οποίος ελέγχεται από κοινού από τον δημόσιο τομέα και τον ιδιωτικό τομέα⁵⁶

57. Η πράξη που συνίσταται στη δημιουργία ενός φορέα μικτού κεφαλαίου δεν καλύπτεται αφ' εαυτής από το δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης. Ωστόσο, πρέπει να εξασφαλίζεται η τήρηση των κανόνων και των αρχών που απορρέουν από το εν λόγω δίκαιο (γενικές αρχές της Συνθήκης ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, διατάξεις των οδηγιών), όταν μια τέτοια πράξη συνοδεύεται από την ανάθεση καθηκόντων μέσω πράξης, η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί δημόσια σύμβαση ή και σύμβαση παραχώρησης⁵⁷.
58. Επομένως, η επιλογή ενός εταίρου του ιδιωτικού τομέα ο οποίος θα κληθεί να εκτελέσει τέτοια καθήκοντα στο πλαίσιο της λειτουργίας ενός μικτού φορέα δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά και μόνο στα κεφάλαια που εισφέρει ή στην πείρα του, αλλά πρέπει επιπλέον να λαμβάνει υπόψη και τα χαρακτηριστικά της προσφοράς του – η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη - σε σχέση με τα συγκεκριμένα προς εκτέλεση καθήκοντα. Πράγματι, αν δεν υπάρχουν σαφή και αντικειμενικά κριτήρια που επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επιλέξει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η πράξη κεφαλαιακής συναλλαγής θα μπορούσε να συνιστά παραβίαση του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης.
59. Στο πλαίσιο αυτό, η πράξη που συνίσταται στη δημιουργία ενός τέτοιου φορέα δεν δημιουργεί κατά κανόνα προβλήματα από την άποψη του εφαρμοστέου κοινοτικού δικαίου όταν αποτελεί τρόπο εκτέλεσης του καθήκοντος που ανατέθηκε σε εταίρο του ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο μιας σύμβασης. Ωστόσο, οι όροι σύστασης του φορέα πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένοι όταν διενεργείται ο διαγωνισμός για τα καθήκοντα, τα οποία πρόκειται να ανατεθούν στον εταίρο του ιδιωτικού τομέα⁵⁸.
60. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι σε ορισμένα κράτη η εθνική νομοθεσία επιτρέπει στους μικτούς φορείς, στους οποίους η συμμετοχή του δημόσιου τομέα συνίσταται στη συμμετοχή του αναθέτοντος οργανισμού, να συμμετέχουν σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης, ενώ οι εν λόγω φορείς τελούν ακόμη υπό σύσταση. Στην υποθετική αυτή περίπτωση, ο φορέας θα συσταθεί οριστικά μόνο μετά την ανάθεση της σύμβασης σ' αυτόν.

56 Πρόκειται, εν προκειμένω, για τη δημιουργία φορέων *ex novo* στο πλαίσιο μιας ειδικής νομικής κατασκευής. Αντίθετα, δεν πρόκειται να εξεταστεί ειδικά η περίπτωση των προϋπαρχόντων μικτών φορέων που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης, διότι η περίπτωση αυτή δεν δημιουργεί ιδιαίτερα ζητήματα από την άποψη του εφαρμοστέου κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, ο δημόσιος χαρακτήρας ενός φορέα που συμμετέχει σε διαγωνιστική διαδικασία δεν συνεπάγεται καμία παρέκκλιση από τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της σύναψης μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης. Μόνο η περίπτωση κατά την οποία ο εν λόγω φορέας πληροί τα χαρακτηριστικά ενός φορέα "in house", κατά την έννοια της νομολογίας *Teckal* του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή να μην εφαρμόσει τους συνήθεις κανόνες.

57 Υπενθυμίζεται ότι οι αρχές του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης εφαρμόζονται και όταν η ανάθεση ενός έργου γίνεται με μονομερή πράξη (π.χ., με νομοθετική ή κανονιστική πράξη).

58 Εξάλλου, οι όροι αυτοί δεν πρέπει να εισάγουν διακρίσεις ούτε να αποτελούν αδικαιολόγητο εμπόδιο για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ή την ελευθερία εγκατάστασης, ούτε να συνιστούν περιορισμούς δυσανάλογους προς τον επιδιωκόμενο στόχο.

Σε άλλα κράτη μέλη αναπτύχθηκε μια πρακτική, η οποία τείνει να συγγεί τη φάση της σύστασης του φορέα με τη φάση της ανάθεσης των καθηκόντων. Στην περίπτωση αυτή, αντικείμενο της διαδικασίας την οποία προκηρύσσει η αναθέτουσα αρχή είναι η δημιουργία ενός μικτού φορέα στον οποίο ανατίθενται κάποια καθήκοντα.

61. Οι μέθοδοι αυτές δε φαίνεται να προσφέρουν ικανοποιητικές λύσεις από την άποψη των εφαρμοστέων διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης⁵⁹. Στην πρώτη περίπτωση, ο πραγματικός ανταγωνισμός κινδυνεύει να νοθευθεί από την προνομιακή θέση στην οποία περιέχεται η υπό σύσταση εταιρεία και, κατά συνέπεια, ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα που συμμετέχει σ' αυτήν. Στη δεύτερη περίπτωση, η ειδική διαδικασία επιλογής του εταίρου του ιδιωτικού τομέα δημιουργεί επίσης πολλά προβλήματα. Ορισμένες δυσχέρειες σχετίζονται με την υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να καθορίζουν, με επαρκώς σαφή και ακριβή τρόπο, το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης ή της σύμβασης παραχώρησης στο πλαίσιο αυτό. Η Επιτροπή διαπίστωσε συχνά ότι τα καθήκοντα που ανατίθενται στον εταιρικό φορέα δεν καθορίζονται με σαφήνεια και ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, εκφεύγουν ακόμη και από κάθε συμβατικό πλαίσιο. Αυτό όχι μόνο δημιουργεί προβλήματα από την άποψη των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, αλλά εγκυμονεί επίσης τον κίνδυνο να βλάψει τους στόχους γενικού συμφέροντος τους οποίους επιδιώκει η δημόσια αρχή. Μπορεί επίσης να διαπιστωθεί ότι η διάρκεια ζωής του φορέα που δημιουργείται δε συμπίπτει συνήθως με τη διάρκεια της συναπτόμενης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης, γεγονός που φαίνεται να οδηγεί στην ανανέωση του έργου που ανατίθεται στον εν λόγω φορέα, χωρίς να λαμβάνει χώρα πραγματική διαδικασία διαγωνισμού κατά την ανανέωση αυτή. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής είναι, μερικές φορές, να ανατίθενται στην πράξη καθήκοντα για αόριστη διάρκεια.
62. Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνά κανείς ότι η από κοινού δημιουργία τέτοιων φορέων δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με τήρηση της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, γενικά, και της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων ειδικότερα⁶⁰. Έτσι, π.χ., οι δημόσιες αρχές δεν πρέπει κανονικά να συνδυάζουν τη θέση τους ως μετόχου ενός τέτοιου φορέα με υπερβολικά προνόμια που δεν απορρέουν από την κανονική εφαρμογή του εταιρικού δικαίου⁶¹.

59 Κατά το σχεδιασμό ή την οργάνωση τέτοιων πράξεων, η δοκιμή που συνίσταται στην εφαρμογή των τυποποιημένων εντύπων – τα οποία περιλαμβάνουν τα στοιχεία που απαιτούνται για μια σωστά συγκροτημένη διαγωνιστική διαδικασία επιτρέπει εξάλλου να κατανοηθεί το πόσο δύσκολο μπορεί να είναι να βρεθεί μια κατάλληλη "φόρμουλα" δημοσιότητας για την ανάθεση των καθηκόντων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης.

60 Η συμμετοχή σε νέα επιχείρηση με στόχο τη δημιουργία σταθερών οικονομικών δεσμών υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 56 σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Βλ. το παράρτημα I της οδηγίας 88/361/ΕΟΚ, που εκδόθηκε στο πλαίσιο του πρώην άρθρου 67, το οποίο απαριθμεί τα διάφορα είδη πράξεων που πρέπει να θεωρούνται ως κινήσεις κεφαλαίων.

61 Βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4^{ης} Ιουνίου 2002, υπόθεση C-367/98, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας*, Συλλογή I-4731· υπόθεση C-483/99, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή I-4781· και αποφάσεις της 13^{ης} Μαΐου 2003, υπόθεση C-463/00, *Επιτροπή κατά Ισπανίας*, Συλλογή I-4581· υπόθεση C-98/01, *Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, Συλλογή I-4641. Για τις αιτιολογίες που είναι δυνατόν να προβληθούν στο πλαίσιο αυτό, βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 4^{ης} Ιουνίου 2002, υπόθεση C-503/99, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή I-4809.

63. Η Επιτροπή επιθυμεί επίσης να υπενθυμίσει ότι η συμμετοχή του αναθέτοντος οργανισμού στο μικτό φορέα, ο οποίος γίνεται από κοινού ανάδοχος της σύμβασης, μετά τη διαδικασία επιλογής δεν δικαιολογεί τη μη εφαρμογή του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης κατά την επιλογή του εταίρου του ιδιωτικού τομέα. Πράγματι, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης δεν εξαρτάται από το δημόσιο, ιδιωτικό ή μικτό χαρακτήρα του αντισυμβαλλομένου του αναθέτοντος οργανισμού. Όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση *Teckal*, το δίκαιο αυτό εφαρμόζεται όταν ένας αναθέτων οργανισμός αποφασίζει να αναθέσει την εκτέλεση ενός καθήκοντος σε τρίτον, δηλαδή σε πρόσωπο το οποίο νομικώς διακρίνεται από τον οργανισμό αυτόν. Διαφορετική περίπτωση συντρέχει μόνον εάν, συγχρόνως, ο αναθέτων οργανισμός ασκεί επί του εν λόγω προσώπου έλεγχο ανάλογο προς εκείνον που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών και αν το πρόσωπο αυτό πραγματοποιεί το ουσιώδες τμήμα της δραστηριότητάς του με τον ή τους οργανισμούς που το ελέγχουν⁶². Μόνον οι φορείς που πληρούν σωρευτικά τις δύο αυτές προϋποθέσεις μπορούν να εξομοιωθούν με φορείς 'in house' σε σχέση με τον αναθέτοντα οργανισμό και να αναλάβουν την εκτέλεση καθηκόντων χωρίς διαδικασία διαγωνισμού⁶³.
64. Τέλος πρέπει να υπομνησθεί ότι εάν ο μικτός φορέας έχει την ιδιότητα αναθέτοντος οργανισμού, η ιδιότητα αυτή του επιβάλλει επίσης το σεβασμό του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης, όταν αναθέτει στον εταίρο του ιδιωτικού τομέα την εκτέλεση καθηκόντων, τα οποία δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο διαγωνισμού από την αναθέτουσα αρχή πριν από τη σύσταση του μικτού φορέα. Πράγματι, ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα δεν είναι δυνατόν να εκμεταλλεύεται την προνομιούχο θέση του μέσα στον μικτό φορέα για να αναλαμβάνει την εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων χωρίς να προηγηθεί διαγωνισμός.

3.2. Απόκτηση του ελέγχου ενός δημόσιου φορέα από έναν ιδιωτικό φορέα

65. Η σύσταση μιας ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου μπορεί επίσης να γίνει με την τροποποίηση της μετοχικής σύνθεσης ενός δημόσιου φορέα. Σχετικά με το θέμα αυτό πρέπει κατ' αρχάς να υπογραμμιστεί ότι η μετάβαση μιας επιχείρησης του δημόσιου τομέα στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί επιλογή οικονομικής πολιτικής η οποία, ως τέτοια, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών⁶⁴.
66. Δεν πρέπει ακόμη να λησμονείται ότι το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων δεν εφαρμόζεται καταρχήν στις πράξεις που αποτελούν απλές εισφορές κεφαλαίων από έναν κεφαλαιούχο σε μια επιχείρηση, είτε αυτή ανήκει στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Οι πράξεις αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης των σχετικών με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων⁶⁵, πράγμα που σημαίνει ειδικότερα ότι τα εθνικά

62 Υπόθεση C-107/98, *Teckal*, απόφαση της 18^{ης} Νοεμβρίου 1999, σκέψη 50.

63 Υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο τρία προδικαστικά ερωτήματα (υποθέσεις C-26/03, C-231/03 και C-458/03) με στόχο την περαιτέρω αποσαφήνιση της έννοιας των κριτηρίων που επιτρέπουν να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη σχέσης τύπου 'in house.'

64 Αυτό απορρέει από την αρχή της ουδετερότητας της Συνθήκης έναντι του καθεστώτος ιδιοκτησίας, αρχής η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 295 της Συνθήκης.

65 Άρθρο 56 και επόμενα της συνθήκης ΕΚ.

μέτρα που τις διέπουν δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδια για τις επενδύσεις που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη⁶⁶.

67. Αντίθετα οι διατάξεις που αφορούν την ελευθερία εγκατάστασης, κατά την έννοια του άρθρου 43 της Συνθήκης, πρέπει να εφαρμόζονται όταν μια δημόσια αρχή αποφασίζει, μέσω πράξεως κεφαλαιακής συναλλαγής, να εκχωρήσει σε τρίτον συμμετοχή που του επιτρέπει να ασκεί μια ορισμένη επιρροή επί δημοσίου φορέα, ο οποίος εκτελεί καθήκοντα που υπάγονται κανονικά στην ευθύνη του κράτους⁶⁷.
68. Ειδικότερα, όταν οι δημόσιες αρχές παρέχουν σε οικονομικό φορέα μια κάποια επιρροή σε μια επιχείρηση, στο πλαίσιο μιας πράξης εκχώρησης κεφαλαίου, και όταν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα να ανατίθενται στον εν λόγω οικονομικό φορέα καθήκοντα που εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων, καθήκοντα τα οποία ασκούνταν προηγουμένως, άμεσα ή έμμεσα, από τις δημόσιες αρχές, οι διατάξεις σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης επιβάλλουν την τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι κάθε υποψήφιος έχει ισότιμη πρόσβαση στην άσκηση τέτοιων δραστηριοτήτων, οι οποίες ασκούνταν προηγουμένως κατ' αποκλειστικότητα από τις δημόσιες αρχές.
69. Εξάλλου, η πρακτική συνιστά την εξασφάλιση ότι μια τέτοια πράξη κεφαλαιακής συναλλαγής δεν υποκρύπτει στην πραγματικότητα την ανάθεση σε εταίρο του ιδιωτικού τομέα συμβάσεων που μπορούν να χαρακτηριστούν ως δημόσιες συμβάσεις ή και συμβάσεις παραχώρησης. Αυτό συμβαίνει ειδικότερα όταν, πριν από την πράξη κεφαλαιακής συναλλαγής, ανατίθενται απευθείας και χωρίς διαγωνισμό στον εν λόγω φορέα συγκεκριμένα καθήκοντα προκειμένου να καταστεί ελκυστική η πράξη κεφαλαιακής συναλλαγής.

18. Ποια είναι η πείρα σας από ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου; Ειδικότερα, η πείρα σας σας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων παραχώρησης τηρείται στην περίπτωση των ΣΔΙΤ θεσμοθετημένου τύπου; Αν όχι, γιατί;

19. Πιστεύετε ότι πρέπει να αναληφθεί πρωτοβουλία σε κοινοτικό επίπεδο για να αποσαφηνιστούν ή να διευκρινιστούν οι υποχρεώσεις των αναθετότων οργανισμών ως προς τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να πραγματοποιείται διαγωνισμός μεταξύ των οικονομικών φορέων, οι οποίοι ενδεχομένως ενδιαφέρονται για σχέδιο θεσμοθετημένου τύπου; Αν ναι, για ποια ειδικότερα θέματα και με ποια μορφή; Αν όχι, γιατί;

Γενικά, και ανεξάρτητα από τα ζητήματα που θίγονται στο παρόν έγγραφο:

20. Ποια είναι τα μέτρα ή οι πρακτικές που, κατά την άποψή σας, εμποδίζουν τη σύσταση ΣΔΙΤ στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

21. Γνωρίζετε άλλες μορφές ΣΔΙΤ που έχουν αναπτυχθεί σε χώρες εκτός της Ένωσης; Γνωρίζετε παραδείγματα 'ορθών πρακτικών' που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο αυτό και από τις οποίες θα μπορούσε να εμπνευσθεί η Ένωση; Αν ναι, ποιες;

66 Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες νομικές πλευρές που αφορούν τις ενδοκοινοτικές επενδύσεις, ΕΕΕΚ αριθ. C 220 της 19^{ης} Ιουλίου 1997, σ. 15.

67 Βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, την απόφαση του Δικαστηρίου της 13^{ης} Απριλίου 2000, υπόθεση C-251/98, *Baars*, Συλλογή I-2787.

22. Γενικότερα, δεδομένων των σημαντικών επενδύσεων που απαιτούνται σε ορισμένα Κράτη Μέλη για την επίτευξη κοινωνικής και σταθερής οικονομικής ανάπτυξης, πιστεύετε ότι θα ήταν χρήσιμη μία συλλογική ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα ζητήματα αυτά που θα διεξάγονταν ανά τακτά χρονικά διαστήματα μεταξύ των ενδιαφερομένων και η οποία θα επέτρεπε την ανταλλαγή των καλύτερων πρακτικών; Πιστεύετε ότι θα έπρεπε η Επιτροπή να δημιουργήσει ένα τέτοιο δίκτυο;

4. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

70. Η Επιτροπή καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους να της υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για τα θέματα που τίγονται στην παρούσα Πράσινη Βίβλο. Οι απαντήσεις, παρατηρήσεις και προτάσεις μπορούν να αποσταλούν ταχυδρομικώς στην ακόλουθη διεύθυνση:

Commission européenne
 Consultation "Livre vert sur les PPP et le droit communautaire des marchés publics et des concessions"
 C 100 2/005
 B-1049 Bruxelles

ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην ακόλουθη διεύθυνση:

MARKT-D1-PPP@cec.eu.int

Τα σχόλια πρέπει να αποσταλούν στην Επιτροπή έως τις 30 Ιουλίου 2004 το αργότερο. Προς ενημέρωση των ενδιαφερομένων, οι εισηγήσεις που αποστέλλονται ηλεκτρονικά, καθώς και τα στοιχεία των αποστολέων, θα τεθούν στον ιστοχώρο http://europa.eu.int/comm/internal_market, εφόσον οι αποστολείς δεν εκφράζουν ρητά την αντίθεσή τους στη δημοσίευση αυτή.

71. Με βάση, μεταξύ άλλων, τις εισηγήσεις που θα ληφθούν, η Επιτροπή θα εξαγάγει συμπεράσματα και, ενδεχομένως, θα αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για το θέμα αυτό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία - Μελέτες

- ❖ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ,
“ΣΔΙΤ: Ο ν.3389/2005 για τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα”
Εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, (2006)
- ❖ Ph.D. Anabelén Casares Marcos,
“European Union's promotion of Public – Private Partnerships”
Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», (10/2009)
- ❖ Prof. Dr. Grega Strban,
“Public Private Partnerships in Health Care : A comparative legal approach”
Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», (10/2009)
- ❖ Kyriaki Raptopoulou,
“PPPs in the provision of healthcare and the scope of competition law”
Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», (10/2009)
- ❖ Patrina Paparrigopoulou,
“Public Private Partnerships in the social Healthcare Systems”
Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», (10/2009)
- ❖ Dr. Tomás Quintana López,
“Consolidation of Formulas of Public – Private Partnerships in the Spanish legal system: Law 30/2007, 30th October, on Public Sector Contracts”
Συνέδριο EISS, «Συνεργασίες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα στην κοινωνική ασφάλεια», (10/2009)
- ❖ Timo Väilä,
“How expensive are cost savings? On the economics of Public – Private Partnerships”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 1, (2005).
- ❖ Christophe Kamps,
“Is there a lack of Public Capital in the European Union?”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 1, (2005).
- ❖ Mathias Dewatripont and Patrick Legros
“Public – Private Partnerships: contract design and risk transfer”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 1, (2005).

- ❖ Ward Romp and Jacob de Haan,
“Public capital and economic growth: a critical survey”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 1, (2005).
- ❖ Timo Vällilä, Tomasz Kozluk and Aaron Mehrotra,
“Roads on a downhill? Trends in EU infrastructure investment”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 1, (2005).
- ❖ Armin Riess,
“Is the PPP model applicable across sectors?”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 2, (2005).
- ❖ Patricia Leahy,
“Lesson's from the Private Finance Initiative in the United Kingdom”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 2, (2005).
- ❖ Campbell C. Thomson,
“Private-public partnerships: prerequisites for prime performance”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 2, (2005).
- ❖ Rui Sousa Monteiro,
“Public-private partnerships: some lessons from Portugal”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 2, (2005).
- ❖ Paul A. Grout,
“Value-for-money measurement in public-private partnerships.”
EIB PAPERS, European Investment Bank, Volume 10 No 2, (2005).
- ❖ PriceWaterHouseCoopers,
“Delivering the PPP promise, A review of PPP issues and activity”, (2005)
- ❖ Heald David,
“Value for money tests and accounting treatment in PFI schemes”
Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol.16, No. 3, (2003)
- ❖ Sussex Jon,
“Public-Private Partnerships in Hospital Development: Lessons from the UK's
'Private Finance Initiative”
Research in Healthcare Financial Management, Volume 8, No 1, (2003)
- ❖ Παναγόπουλος Α.Σπύρος,
“Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα: Τελευταίες εξελίξεις σε Ε.Ε. και
Ελλάδα”
Δημόσιες Συμβάσεις & Κρατικές Ενισχύσεις, (3/2005)
- ❖ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων
Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα,
“Εγχειρίδιο για την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών μέσω ΣΔΙΤ”, (6/2006)

- ❖ Χατζητόλιος Απόστολος, Ζαμπίτης Παναγιώτης, Σανίδας Αθανάσιος, Ζαφειρόπουλος Αθανάσιος, Ασλανίδης Ιωάννης,
“Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) στο χώρο της Υγείας”
Ιατρικό Βήμα, σελ.54 – 62, (3/2007)
- ❖ Financial Times.com,
“Οι δαπάνες υγείας ξεπερνούν το παγκόσμιο ΑΕΠ”, (19/7/2007)
- ❖ Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως,
“ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3389: Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα.” (2005)
- ❖ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,
“Πράσινη Βίβλος σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης” ,
(4/2004)
- ❖ ICAP,
“Ιδιωτικές Υπηρεσίες Υγείας”
Κλαδική μελέτη
- ❖ Βενιέρης Ιάκωβος,
“ΣΔΙΤ – Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα. Το Συμβατικό Πλαίσιο”
ISBN 978-960-272-410-1, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, (2007)
- ❖ Τούντας Γ.,
“Συγκριτική ανάλυση των Συστημάτων Υγείας δέκα αναπτυγμένων χωρών”
Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 20(1), 76-87, (2003)
- ❖ Κονδύλης Η., Μπένος Α.,
“Ποιότητα και ιδιοκτησιακός χαρακτήρας μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας. Μία ανασκόπηση εμπειρικών δεδομένων από τις ΗΠΑ”
Ιατρική 2006
- ❖ Αρκουμανέας Παναγιώτης,
“Οι Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) και οι χρήσεις τους στο τομέα της Υγείας”
εΛόγος, Παρατηρητήριο Υγείας, τεύχος 05
- ❖ Εύη Χατζηανδρέου, Κυριάκος Σουλιώτης
«Μεταρρυθμίσεις Συστημάτων Υγείας : Διεθνής Εμπειρία και Ελληνική Πραγματικότητα»
Βασισμένο στα πρακτικά του 3^{ου} Συνεδρίου του Ελληνο – Αμερικανικού Επιμελητηρίου HEALTHWORLD
Εκδόσεις Παπαζήση
- ❖ Παλαιολόγος Γιάννης
«ΣΔΙΤ: Η νέα οδός για τις δημόσιες υποδομές»

- ❖ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π.»ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ»
«Εκ των προτέρων αξιολόγηση του Εθνικού Στρατηγικού Προγράμματος του Τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013» (12/2013)
- ❖ Υπουργείο Υγείας Και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,
«Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Δ' Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013» (5/2008)
- ❖ National Audit Office
“The PFI contract for the redevelopment of West Middlesex Hospital”,
Report by the comptroller and auditor general HC 49 Session 2002 – 2003: 21
November 2002

Ιστοσελίδες

- <http://www.worldbank.com>
- <http://www.who.org>
- <http://www.sdit.mnec.gr>
- <http://www.hm-treasury.gov.uk>
- <http://www.iospress.gr>
- <http://www.nbg.gr>
- <http://stats.oecd.org>
- <http://www.kathimerini.gr>
- <http://www.cityandfinancial.com>
- <http://www.eib.org>
- <http://www.iok.gr>
- <http://www.nao.org.uk>
- <http://www.minenv.gr>
- <http://www.tovima.dolnet.gr>
- <http://europa.eu>